

Fylkesmannen i Nordland

Moloveien 10

8002 Bodø

Telefon: 75531500

Telefaks: 75520977

E-post: fmnopost@fylkesmannen.no

Hjemmeside: <http://www.fylkesmannen.no/nordland>

Nytt eDocument

Prosessforløp		
Kommune	E-postadresse	
Steigen Kommune	torben.marstrand@steigen.kommune.no	
Dato for:		
Oppstartsvedtak		
01.01.2014		
Felles utredning		
Start	Ferdigstillelse	Deltakere
01.05.2014	30.06.2016	BDO rapport, alle kommuner i Salten
Start	Ferdigstillelse	Deltakere
01.01.2015	30.06.2015	
Start	Ferdigstillelse	Deltakere
01.01.2015	30.04.2016	
Start	Ferdigstillelse	Deltakere
Start 0-alternativet		
01.01.2015		
Ferdigstillelse av 0-alternativet		
30.04.2016		
Nabopratt		
Start	Slutt	
01.01.2015	10.05.2016	
Intensjonsavtaler		
Dato	Avtaleparter	
10.05.2016	Bodø, Rødøy, Gildeskål, Saltdal, Værøy, Røst, Steigen	
Dato	Avtaleparter	
Dato	Avtaleparter	
Dato	Avtaleparter	
Retningsvalg		
10.09.2015		
Innbyggerinvolvering		
Start	Slutt	
23.05.2016	13.06.2016	
Endelig vedtak		
22.06.2016		

Beskrivelse

Resultat endelig vedtak

<p>Kommunestyrevedtak av 22. juni 2016 sak 55/16 Vedtaket (forslag fra SP ved ordføreren):</p> <p>1. Steigen kommunestyre vedtar å ikke tilslutte seg intensjonsavtalen av 10. mai 2016 om sammenslåing med en eller flere kommuner med bodø som sentrum.</p> <p>2. Kommunestyret legger stor vekt på at 64% av de som deltok i folkeavstemningen i Steigen den 13. juni 2016 sa NEI til sammenslåing. Videre ber kommunestyret Fylkesmann, Storting og Regjering om å respektere befolkningens ønsker i det videre arbeidet med kommunereformen.</p>
<p>Kort beskrivelse av nabopratt</p> <p>Nordsalten: Der har vært avholdt felles formannskapsmøte mellom tysfjord, steigen og hamarøy. Der er utarbeidet en administrativ utredning av det såkaldte "nordsalten alternativet" (vedlagt denne rapportering).</p> <p>Indre salten: Steigen delto på ett møte om indre salten alternativet</p> <p>Ny kommune med bodø som sentrum: Steigen har deltatt i hele prosessen og vært delaktig i utarbeidelsen av den politiske plattformen og intensjonsavtalen av 10. mai 2016.</p>
<p>Retningsvalg</p> <p>Med vedtaket av 22. juni vedtar kommunestyret ikke å tilslutte seg intensjonsavtalen om sammenslåing med en eller flere kommuner med bodø som sentrum.</p>
<p>Kort beskrivelse av innbyggerinvolvering</p> <p>Den 13. juni 2016 ble det avholdt rådgivende folkeavstemning i Steigen kommune. Spørsmålet var følgende: Skal steigen kommune slå seg sammen med en eller flere kommuner med bodø som sentrum? Dette spørsmål besvarte 63,9% med NEI, 34,6% med JA, 1,5% stemte blank. Valgdeltakelsen var 59,3%</p>
<p>Kommuner en ønsker å slå seg sammen med</p> <p>Kommunestyret har vedtatt at steigen ønsker å stå alene</p>
<p>Prosesser det jobbes videre med</p> <p>Ingen alle prosesser avsluttet</p>

Vedlegg

Vedleggslisten skal bestå av følgende:

- Endelig vedtak med saksutredning
- Felles utredninger
- Utredning av 0 – alternativet der alenegang er valgt
- Alle politiske vedtak som omhandler kommunereformen som er gjort i reformperioden
- Eventuelle grensejusteringssaker eller andre spesielle saker/forhold
- Innbyggerinvolvering – hvordan er det gjennomført, når er det gjennomført, og hva er resultatet?
- Eventuelle intensjonsavtaler
- Andre dokumenter kommunen vurderer som relevant for vedtaket.

Hvis flere elementene i vedleggslisten fremkommer i samme dokument, må det tydeliggjøres i oversendelsen hvor man finner dem.

Eventuelle kommentarer til vedleggsliste

Beskrivelse	Vedlegg
0-Alternativet for Steigen	Utredning 0-Alternativet_Februar 2016.pdf
Beskrivelse	Vedlegg
Nordsalten alternativet	Utredning+Nord-Saltenalternativet+og+politisk+vedtaK.pdf
Beskrivelse	Vedlegg
Rådmannens innstilling	Saksliste+22.06.16.pdf
Beskrivelse	Vedlegg
Resultat rådgivende folkeavstemning	Folkeavstemning Steigen kommune.pdf
Beskrivelse	Vedlegg
Intensjonsavtale	Intensjonsavtale+av+10.+mai+2016.pdf
Beskrivelse	Vedlegg
Kommunestyrevedtak sammenslåing	kommunestyrevedtak 2206-2016.pdf
Beskrivelse	Vedlegg
BDO rapport	BDO+rappporter+Mulighetsstudie+Salten.pdf
Beskrivelse	Vedlegg
BDO rapport A	BDO+Utredningsnotat+A.pdf
Beskrivelse	Vedlegg
BDO rapport B	BDO+Utredningsnotat+C.pdf

Beskrivelse BDO rapport C	Vedlegg BDO+Utredningsnotat+C_2.pdf
Beskrivelse BDO rapport D	Vedlegg BDO+Utredningsnotat+D.pdf
Beskrivelse Politisk plattform	Vedlegg Politisk+plattform+2016,+Steigen,+Værøy,+Røst,+Bodø,+Gildeskål,+Saltdal+og+Rødøy.pdf
Beskrivelse Økonomirapportering mai 2016	Vedlegg Økonomirapport mai 2016-1.pdf

Økonomirapport

mai 2016

Innholdsfortegnelse

KAPITEL 1: Generelle kommentarer

KAPITEL 2: Driftsrapportering

KAPITEL 3: Status kutttiltakene

KAPITEL 4: Likviditet

KAPITEL 5: Investering

KAPITEL 6: Sykefravær 1. Kvartal 2016

Kapitel 1: Generelle kommentarer

Prognosen for 2016 basert på regnskapet ved utgangen av mai er et underskudd på ca 6,9 mill kr for regnskapsåret 2016. Det er spesielt overforbruk på HO og ikke forventet inntekt fra Havbruksfondet som er årsak til dette.

Kapitel 2: Driftsrapportering

Pr. utgangen av mai viser regnskapet at det i løpet av mai er kommet inn vesentlig mer inntekter enn det som periodisk budsjett tar hensyn til og i forhold til mai i fjor. Regnskap 2015 viser også at det kom inn mer inntekter enn det nivået som er budsjettet i 2016, Til tross for dette er det kommet inn ca 10. mill kr mer i inntekter hittil i 2016 enn på samme tid i 2015. Det må derfor ses på om de inntektene som er kommet inn er i tråd med det som er budsjettet, bare at de kommer tidligere inn enn i fjor, eller det er rom for å øke inntektsanslaget i budsjettet. I prognosen er inntektsanslaget økt med 20 mill . I forhold til regnskapet for april er nå sykepenge og fødselspenge tatt ut av inntektssummeringen og er nå sett i sammenheng med driftskostnadene. Dette er vist med egne linjer i rød kursiv. Kommentarer til noen inntektsposter:

- På andre statlige overføringer er det pr mai kommet inn ca 4,3 mill mer enn forventet og ca 6,5 mill mer enn på samme tid i fjor. Det må ses på om disse statlige overføringene betyr at de er kommet tidligere enn forventet eller om det er grunnlag for at de blir høyere enn 15,3 mill som er budsjettet. I 2015 var det totalt regnskapsført ca 16 mill ved årets utgang.
- På overføringer med krav til motytelse var det i 2015 inntektsført 34 mill kr noe som er vesentlig høyere enn de 16 mill kr som det er budsjettet med i 2016. Sammenligner vi mai i år med fjor ser man at det er inntektsført 1,5 mill mer i inntekter. Det meste av denne økningen er sykepenge og fødselspenge.

	Hittil i år				Hele året			
	Resultat	Budsjett	Avvik	fjorår	Regnskap-15	Årsbud-16	Avvik	PROG NOSE
Brukerbetalinger	-4 566	-4 779	213	-4 204	-10 265	-11 562	1 297	-11 562
Andre salgs og leieinntekter	-6 724	-6 674	-50	-6 502	-16 752	-16 842	90	-16 842
Overføringer med krav til motytelse	-11 405	-3 365	-8 040	-9 935	-34 038	-16 067	-17 971	-37 000
<i>frøtrekk sykepenger, fødselspenger</i>	<i>4 527</i>		<i>4 527</i>	<i>2 216</i>	<i>7 033</i>	<i>0</i>	<i>7 033</i>	<i>10 000</i>
Ramme tilskudd	-52 632	-52 490	-142	-51 902	-108 271	-111 048	2 777	-111 000
Andre statslige overføringer	-8 910	-4 646	-4 264	-2 467	-16 018	-15 280	-738	-16 000
Andre overføringer	-203	-51	-152	0	-	-51	51	-300
Skatt på inntekt og formue	-25 729	-24 007	-1 722	-22 990	-49 325	-50 015	690	-50 000
Eiendomsskatt	-4 157	-3 950	-207	-4 012	-8 027	-7 901	-126	-8 300
Sum driftsinntekter	-109 799	-99 961	-9 836	-99 797	-235 663	-228 764	-6 898	-241 004
Lønnsutgifter	68 017	60 463	7 554	61 878	144 177	136 783	7 394	148 000
<i>tillegg sykepenger, fødselspenger</i>	<i>-4 527</i>		<i>-4 527</i>	<i>-2 216</i>	<i>-7 033</i>		<i>-7 033</i>	<i>-10 000</i>
Sosiale utgifter	12 492	12 964	-472	12 401	29 065	29 777	-712	30 000
Kjøp av varer inngår kommunal prod.	17 810	13 957	3 853	17 644	41 808	31 885	9 923	42 000
Kjøp av varer som erstatter kom. Prod	6 064	5 712	352	5 568	14 957	13 659	1 298	16 000
Overføringer	6 976	4 047	2 930	6 823	16 258	13 805	2 453	17 000
Fordelte utgifter	0	0	0	0	-974	-201	-773	-300
Sum Driftskostnader	106 832	97 144	9 689	102 097	238 258	225 709	12 549	242 700
Brutto driftsresultat	-2 966	-2 818	-147	2 301	2 595	-3 055	5 651	1 696
Renteinntekter, utbytte og eieruttak motatt avdrag på utlån	-276	-636	359	-464	-4 702	-9 730	5 028	-9 730
renteutgifter, and finansutgifter avdrag på lån	1 256	1 041	215	986	6 644	7 170	-526	8 000
Utlån	1 280	544	735	577	5 694	5 400	294	6 000
Netto finans	2 175	885	1 290	1 298	8 213	2 790	5 423	4 370
Netto driftsresultat	-791	-1 932	1 142	3 598	10 808	-265	11 074	6 066
Bruk av tidligere års mindreforbruk		0	0	0	0	0	0	-
Bruk av disposisjonsfond		0	0	0	0	0	0	-
Bruk av bundne fond	-825	-343	-482	-1 366	-5 208	-975	-4 233	-825
Sum Bruk av avsetninger	-825	-343	-482	-1 366	-5 208	-975	-4 233	-825
Overført til invest. Regnsk		0	0	0	0	0	0	-
Delning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0	0	0	-
Avsetninger til disposisjonsfond		0	0	0	0	641	-641	641
Avsetninger til bundne fond	1 025	228	798	513	4 945	600	4 345	1 025
Sum avsetninger	1 025	228	798	513	4 945	1 241	3 704	1 666
Regnskapsm. mer- mindreforbruk	-591	-2 048	1 458	2 745	10 545	0	10 545	6 907

1. Sentrale styringsorganer

Sentrale styringsorganer	Mai			TOTAL HITTL I ÅR			HELÅR			
	Resultat	Budsjett	Avvik	Resultat	Budsjett	Avvik	Regnsk-15	Årsbud-16	Avvik	PROGNOSE
100 Kommunestyret/formannskapet	111	190	-79	1 228	1 014	214	2 997	2 575	422	2 800
101-102 Endrerådet og kirkelig felles	219	212	7	1 097	1 069	28	2 989	2 650	339	2 700
103 Frivillighetssentralen	-55	54	-109	-147	-21	-125	351	300	51	300
105 Bolystprosjektet Leines	-600	42	-642	-591	206	-796	50	444	-394	444
110 Revisjon	0	0	0	274	252	22	489	504	-15	504
119 Valggifter	0	5	-5	1	28	-27	191	78	113	78
120 Rådmannskontoret	219	267	-47	1 210	1 290	-80	2 526	2 898	-372	2 600
130 Økonomi/skatt/lønnsavdeling	99	346	-247	1 431	1 674	-243	3 231	3 264	-33	2 800
151 Vaskeri	10	45	-36	141	222	-81	494	494	0	400
180 Diverse fellesutgifter	336	459	-123	3 631	2 620	1 011	6 695	5 253	1 442	6 800
181 Budsjettkutt	0	-276	276	0	-1 234	1 234		-1 435	1 435	0
182 Oppplæring	0	0	0	97	99	-1	197	197	0	197
186 Servicetorget	105	110	-5	509	531	-22	1 656	1 249	407	1 200
190-191 Politiske bevilninger	32	12	19	40	103	-63	129	4 240	-4 111	240
Sum sentrale styringsorganer	476	1 468	-992	8 921	7 852	1 069	21 995	22 711	-716	21 063

Økonomikommentarer:

Området i tilnærmet balanse eller noe underforbruk.

2. Oppvekst og Kultur

Oppvekst og kultur	Mai			TOTAL HITTL I ÅR			HELÅR			
	Resultat	Budsjett	Avvik	Resultat	Budsjett	Avvik	Regnsk-15	Årsbud-16	Avvik	PROGNOSE
200 Administrasjon oppvekst	121	128	-7	1 139	1 445	-306	2 237	2 316	-79	2 000
210 Felles Grunnskole/Barnehage	548	293	254	773	1 736	-963	2 288	3 595	-1 307	1 900
213 Laskestad Skole	285	0	285	931	0	931	5 713	2 207	3 506	3 000
214 Leines Skole	391	416	-25	1 932	2 009	-77	4 193	4 073	120	4 000
215 Nordfold Skole	366	412	-46	1 960	1 983	-23	4 399	4 069	330	4 000
217 Sentralskolen	1 636	2 152	-516	8 902	10 546	-1 644	17 856	19 442	-1 586	17 500
218 Newton-rommet	1	0	1	20	0	20	6	0	6	40
250 Kulturadministrasjon	0	0	0	3	0	3	97	0	97	6
251 Bibliotek	58	67	-8	347	339	9	717	774	-57	774
252-259 Kultur diverse	25	91	-66	533	405	129	1 044	945	99	1 050
270 Engeløya barnehage	545	497	48	2 652	2 394	258	4 293	5 429	-1 136	6 000
271 Nordfold barnehage	345	288	56	1 583	1 419	163	3 568	2 776	792	3 000
272 Leinesfjord barnehage	294	325	-31	1 369	1 629	-260	2 659	3 705	-1 046	3 000
273 leines barnehage	202	199	3	1 052	975	77	1 885	2 239	-354	2 500
274 Bogen barnehage	0	2	-2	0	8	-8	32	0	32	32
280 Sfo Leines	39	40	-1	189	185	4	444	418	26	418
282 Sfo Leinesfjord	26	16	10	89	75	15	273	175	98	200
283 Sfo-Laskestad	-3	10	-12	-8	48	-56	74	116	-42	100
284 Sfo-Nordfold	42	25	17	178	123	55	246	282	-36	350
290 Kulturskola	239	242	-4	842	1 155	-313	1 972	2 467	-495	2 000
294 Voksenopplæring	346	248	97	877	1 211	-334	1 311	2 432	-1 121	2 000
Sum utgifter oppvekst og kultur	5 161	5 452	-42	25 362	27 684	-2 323	55 307	57 460	-2 153	53 838

Økonomikommentarer

Ansvar 200: Avvik på fastlønn der det mangler lønnsmidler til en lærlingstilling. Midlene må tilføres budsjettet.

Barnehagene:

Det har vært opptak i barnehagene og situasjonen er følgende.

Leinesfjord med to avdelinger får flere barn enn antatt, men plass til alle.

Leines får ca samme nivå som inneværende år. Har ledig kapasitet.

Engeløya klarer seg med to avdelinger neste år og tilføres litt ekstra bemanning for å få organisert en mindre gruppe til friluft.

Nordfold videreføres med to avdelinger og har ledig kapasitet.

Innsparingen i budsjettet med den ene avdelingen i Nordfold, vil tilsvare omlag en avdeling mindre på Engeløya.

I barnehagene er det estimert for høy inntekt, estimatet var tidligere for lavt, men ble i budsjettet for høyt. Samlet blir det et samlet inntektstap på rundt 580 000,- for 2016.

213 Steigenskolen Laskestad

Oppstart av Laskestad: I forbindelse med renoveringen ble mye gammelt og slitt inventar kassert og det er behov for innkjøp av nye elevpult og stoler og arbeidsbord for personalet. Estimert utgift 200 000.

294 Voksenopplæringa

Overskridelse på skoleskyss pr. dato. Skoleskyssen dekkes av kommunen for flykningene, utgiften til skyss overtas av Flyktningkontoret. Inntektene for norskundervisning av flykningene vil bli høyere enn budsjettet og det er derfor beregnet timer til deling av elevgruppen med ca. 15 uketimer.

3. Helse og omsorg

Helse og omsorg	Mai			TOTAL HITTL I ÅR			HELÅR			
	Resultat	Budsjett	Avvik	Resultat	Budsjett	Avvik	Regnsk-15	Årsbud-16	Avvik	PROGNOSE
310 Forebyggende helsearbeid	0	0	0	57	49	8	58	154	-96	170
311 Helsestasjonen	113	195	-82	612	874	-261	1 735	2 318	-583	2 000
312 Jordmortjenesten	130	45	85	545	229	316	90	241	-151	1 000
313 Fysioterapitjenesten	94	88	6	458	382	76	794	840	-46	1 000
314 Barnevern	836	1 037	-200	6 004	4 326	1 678	10 283	9 833	450	12 000
315 Psykisk helsevern	188	193	-4	750	936	-186	1 775	2 124	-349	1 900
316 Legetjenesten	666	618	48	2 841	2 819	22	5 428	6 191	-763	6 200
317 Legevakt Innhavet	250	-20	271	956	112	844	1 296	1 246	50	2 000
319 Familiesenteret	-1 898	8	-1 906	-1 797	28	-1 825	-231	13	-244	0
328 Prosjekt Lindrende behandling	0	0	0	0	0	0	120	0	120	0
329 Folkehelseprosjektet	0	2	-2	60	10	50	20	31	-11	150
330 Steigentunet Stab	315	356	-41	1 679	1 764	-85	2 868	3 893	-1 025	3 700
331 Steigentunet bogruppe 1	1 029	912	117	4 472	4 210	262	10 395	9 504	891	10 500
333 Steigentunet bogruppe 3	670	595	74	2 717	2 738	-22	6 583	6 188	395	6 100
334 Steigentunet bogruppe 4	1 058	1 000	58	5 271	4 620	651	11 550	10 365	1 185	11 000
337 Kjøkken/kafedrift	172	213	-41	851	1 026	-175	2 708	2 330	378	2 000
338 Steigentunet dagavdelingen	24	28	-4	132	145	-13	329	316	13	300
342 Steigentunet drift	-354	-861	507	-2 057	-3 453	1 396	-6 176	-7 785	1 609	-5 000
350 Mølnmoa	512	436	76	2 390	2 026	364	5 237	4 175	1 062	5 000
351 Hjemmesykepleien	1 234	946	289	5 552	4 488	1 063	11 427	10 647	780	11 500
352 Hjemmehjelp	21	74	-53	285	350	-65	840	895	-55	750
353 Toppen Eldresenter	88	79	8	377	371	6	905	805	100	800
375 Effektiviseringsprosjektet	108	0	107	197	1	197	56	0	56	400
Sum Helse og omsorg	5 255	5 943	-688	32 354	28 053	4 301	68 090	64 324	3 766	73 470

Økonomikommentarer:

På dette området er situasjonen alvorlig. Så langt et underskudd i forhold til periodisert budsjett på ca 4,3 mill. Prognose for årsresultat på 3,8 mill. Nye turnusplaner iverksettes fra 1. September.

Ansvar 312: Jordmor: Mangler refusjon fra NLSH for første 4 måneder, samt utgifter knyttet til refusjon til Tysfjord kommune, estimert til kr. 250.000 i manglende inntekter.

Ansvar 314: Barnevern: Det søkes skjønnsmidler fra Fylkemannen på 1 mill, dette er innarbeidet i budsjettvedtak. I tillegg er det vedtatt kr. 500.000 i reduksjon. Tjenesten arbeider med å holde utgiftene nede, men dog innenfor barnevernslovens rammer. Økte utgifter til juridisk bistand, det har vært stor aktivitet på rettslige behandlinger. Ikke regnskapsført tilskudd til 2 årsverk fra Fylkesmannen.

Ansvar 317 Innhavet Legevakt: Vanskelig å skaffe seg oversikt over hvorfor dette ansvar er overskredet. Det en feilført noe i forhold til funksjon og konto og det er kommet for lite inntekter inn i forhold til refusjon fra andre kommuner. Må jobbes videre med.

Ansvar 319 Familiesenter: Det er ikke lagt inn statlige tilskudd på 550 000 som kommunen har fått tildelt.

Ansvar 329 Folkehelse. Heller ikke her er det ført tilskudd for drift av ansvaret 2 måneder i året.

Ansvar 331 Bogruppe 1-2: overskridelser på 145.000, skyldes vakanser og vikarbruk

Ansvar 334 Bogruppe 4-5: Overskridelser på kr. 651.000. De fleste vikarutgifter fra vikarbyrå er ført

på dette ansvar og ikke fordelt på de andre bogrupperne. Vikarbehov skyldes vakanser og sykefravær.

Ansvar 342 Steigentunet drift: Overskridelse på 1 389.000 Vedtatt nedskjæring på 1,5 mill er lagt på dette ansvar og ikke gjennomført. I tillegg er det kommet mindre inn i husleie enn for ventet. Husleie-inntektene bør endres ved neste regulering.

Ansvar 350 Mølnmoa: Sparer lønnsressurser på enkeltvakter, ny turnus underveis. Ikke mulig å redusere nattevakt før sprinklingsanlegg er på plass.

Ansvar 351 Hjemmesykepleien: Overskridelser er primært knyttet fastlønn og faste tillegg.

4. Drift bygg og infrastruktur

	Mai			TOTAL HITTL I ÅR			HELÅR			
	Resultat	Budsjett	Avvik	Resultat	Budsjett	Avvik	Regnsk-15	Årsbud-16	Avvik	PROGNOSE
Drift bygginger og infrastruktur										
400-402 utleie boliger	-225	-163	-62	-308	-455	146	-1 533	-1 192	-341	-1 000
404-414 Drift skoler og barnehager	14	26	-12	1 098	1 147	-50	2 095	2 248	-153	2 100
416-426 Drift rådhus, omsorgsboliger	44	-68	112	186	216	-30	92	251	-159	250
427 Drift Steigentunet	53	16	37	1 173	959	214	2 131	2 301	-170	2 600
428 Drift Allhuset	47	10	37	185	50	135	791	120	671	300
610 Havnkassen (Kaileie)	-3	-3	1	17	-5	22	-81	-150	69	-80
662 Kommunale veger	498	268	230	2 049	1 951	98	3 104	3 498	-394	3 500
665 Veg og gatelys	0	58	-58	292	125	167	196	190	6	300
Sum bygginger og infrastruktur	428	143	285	4 691	3 988	703	6 795	7 266	-471	7 970

Økonomikommentarer:

Boliger (400-402): Overforbruket skyldes at husleie for innleide boliger er betalt for første halvår. Matcher ikke periodisering. Videre er det meste av vedlikeholdsbudsjettet brukt opp (skiftet tak på bolig nr 3 Lfj). Forventer balanse ved årets slutt.

427 Steigentunet: Reingjort ventilasjonsanlegg i ei fløy , kr. 110.000,-. Tatt høyde for dette i budsjettet, men ikke i periodisering. Mai: service KNX v/Electro Bodø. Ikke for rom i budsjettet. Prognose: 50-80.000,- i merforbruk hvis energibudsjettet brukes opp til energiutgifter.

428 Allhus: Alt overføres til KF

610 Kaileie: Overforbruk vedlikehold (se februar-rapport). Inntekter kommer hovedsakelig på slutten av året.

662: Underforbruk brøyting første halvår 100-200.000. Underforbruk lønn ca. 90.000 (er budsjettet for mye på vei og for lite på uteseksjonen). I mai er påløpt kostnader til veisalt (60') kosting (25') og grusing (205') som kommer kun denne måneden. Innkjøpsstopp vil gi underforbruk ved årets slutt.

665: Avvik veilys skyldes kun periodiseringsfeil.

Prognose ved årets slutt for hele området: Balanse

5. Avdelinger

Avdelinger	Måi			TOTAL HITTL I ÅR			HELÅR			
	Resultat	Budsjett	Avvik	Resultat	Budsjett	Avvik	Regnsk-15	Årsbud-16	Avvik	PROGNOSE
430-439 Næringssetaten	-39	70	-109	280	366	-86	511	393	118	300
451-456 Skog og landbrukskontoret	144	116	29	809	577	210	984	980	4	1 200
457 Steigen vekst	120	0	120	241	225	15	702	676	26	700
458-477 Veterinær, miljøvern, viltnevr	94	37	58	-614	-415	-199	9	4	5	0
500 Fellesadministrasjon PUD	278	330	-52	1 480	1 625	-145	3 582	3 535	47	3 400
501 Vaktmestre/utearbeidere	309	269	40	1 496	1 293	204	3 445	2 944	501	3 000
502 Renholdstjenesten	427	430	-3	2 340	2 414	-74	5 343	5 175	168	5 100
505 Oppmåling	-20	-58	38	-35	-79	44	-304	-440	136	-400
510 Maskinforvaltning	16	6	10	135	121	14	271	342	-71	350
520-540 Vannverk, kloakker, slam, ren	455	489	-34	-1 412	-979	-433	-1 936	-2 347	411	-2 500
550 Brannvesen	236	236	0	1 406	1 182	224	2 663	2 865	-202	2 865
551 Feiervesen	0	0	0	4	0	4	-475	-498	23	-500
Sum avdelinger	2 020	1 923	96	6 128	6 328	-224	14 795	13 629	1 166	13 515

Økonomikommentarer:

Næringsetat: Rådmannens stab

456 Landbrukskontoret: Periodiseringsavvik å inntekter. Avvik på fastlønn på grunn av etterbetaling lønnsforhandlinger for 2015.

458 Veterinær: Vil være i balanse ved årets slutt

473 Sauprosjekt Nord-Salten: Inntektsbudsjettet «henger igjen» fra 2015. Vil gi mindreinntekt i forhold til budsjett på 255.000 ved årets slutt.

500: Fellesadm. PUD: Har underforbruk fastlønn ca. 80.000. Skyldes delvis permisjon. Vedvarer. Ikke brukt konsulentpost. Med vedvarende innkjøpsstopp vil underforbruket bli hele det budsjetterte 200.000. Leiebilutgifter ikke fordelt ennå. Overforbruk kopieringsutgifter.

501: Uteseksjonen. Overforbruk lønn hittil ca. 250.000,-. Vedtatt nedbemanning kan ikke gjennomføres før årsskiftet. Noe kompenseres fra 662 veg, noe sykefraværsrefusjon, i alt ca. 130.000

502: Reinhold: Mye sykefravær, en del vakanse. Overforbruk lønn hittil: 220', av dette refunderes 180' som sykefravær. Budsjettert nedbemanning vil delvis bli gjennomført andre halvår. Mindreforbruk på innkjøp hittil 130.000.

Selvkostområdene: Vesentlig avvik (underforbruk) på utgifter til slamtømming skyldes periodisering.

550 Brannvesen: Kun periodiseringsavvik

Prognose ved årets slutt: Overforbruk 300.000, først og fremst på grunn av feil i prosjekt-budsjett.

6. NAV

NAV	Mai			TOTAL HITTL I ÅR			HELÅR			
	Resultat	Budsjett	Avvik	Resultat	Budsjett	Avvik	Regnsk-15	Årsbud-16	Avvik	PROGNOSE
701 Nav flyktningskontor	-1 490	642	-2 132	-610	1 181	-1 791	-302	-500	198	-500
706 Nav Steigen administrasjon	-535	99	-634	235	620	-385	1 275	1 375	-100	1 000
721-722 Nav sosialtjeneste	187	379	-192	1 168	1 496	-328	2 487	2 974	-487	2 500
Sum NAV	-1 838	1 120	-2 958	793	3 296	-2 504	3 460	3 849	-389	3 000

Økonomikommentarer:

Ved utgangen av mai er det et avvik på 2,9 mill. på ansvar 7 med et resultat på 1,8 mill. Se bort fra prognosen da den ikke er korrekt.

Ansvar 701: Overskuddet ved utgangen i mai skyldes at vi har fått utbetalt hele årsbeløpet for de som er bosatt til nå i 2016. Dette er midler som skal dekke kommende utgifter hele året for denne gruppen. For personer som kom i perioden 2012 – 2015 utbetales tilskuddet kvartalsvis.

Ansvar 706: Vi har mottatt 620 000 til rusarbeid som er inntektsført i mai, men det er ikke satt på fond eller utgiftsført. Dette vil bli gjort på et senere tidspunkt.

Ansvar 721-22: Det er for tiden færre i kvalifiseringsprogrammet enn budsjettet.

7. Skatter, rammetilskudd og finans

Skatter og rammetilskudd	Resultat	Budsjett	Avvik	Resultat	Budsjett	Avvik	Regnsk-15	Årsbud-16	Avvik	PROGNOSE
800 Skatt på formue og inntekt	-10 004	-9 003	-1 001	-25 729	-24 007	-1 722	-49 312	-50 015	703	-50 000
810 Eiendomsskatter	15	-3 919	3 933	-3 983	-3 801	-182	-7 738	-7 567	-171	-8 300
840 Rammetilskudd	-11 748	-11 774	26	-51 005	-51 341	336	-105 658	-108 290	2 632	-111 000
845 Øvrige generelle statstilskudd	-328	-161	-167	-420	-1 074	654	-4 717	-9 153	4 436	-5 153
852 Momsref. Fra investeringsregnsk.				0	0	0	0	0	0	
860 Premieavvik pensjon				0	0	0	122	0	122	
Sum skatter og rammetilskudd	-22 065	-24 856	2 791	-81 136	-80 223	-913	-167 303	-175 025	7 722	-174 453

Finans	Måi			TOTAL HITTL I ÅR			HELÅR			
	Resultat	Budsjett	Avvik	Resultat	Budsjett	Avvik	Regnsk-15	Årsbud-16	Avvik	PROGNOSE
900 Rentekostnader	214	-41	255	1 017	428	589	1 719	1 495	224	2 500
903 Aksjekjøp							162			
910 Avdrag på lån	378	0	378	1 280	544	735	5 526	5 400	126	6 000
940 Disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0	-1 109	1 109	0
Sum Finans	592	-41	633	2 297	972	1 325	7 407	5 786	1 459	8 500
Netto regnskapsm. mer/mindreforbruk	-9 970	-8 848	-874	-591	-2 048	1 434	10 546	0	10 384	6 903

Økonomikommentarer:

Har redusert øvrige generelle statstilskudd med 4 mill i års prognose. Høyere skatter og rammetilskudd enn periodisk budsjett så langt. Høyere finanskostnader enn periodisert budsjett.

Kapitel 3: Vedtatte kutt i 2016 budsjettet

Kutt til budsjett 2016 (status mai 2016)	Budsjett 2016	Gjennomføring	Forventet effekt	usikkerhet
SENTRALADM./POLIS				
Seniorfri kuttet	2 500		1100	1 400
Reduksjon tilakudd til kirkelig fellesråd	150		150	0
NYTT Næringsstaten	0		-200	200
Inntekter fra Hæbruksfond	4 000		0	4 000
Utbytte investeringselakap	1 600		800	800
Konsulenttjenester	480		100	380
Leiebilordningen	50		50	0
Valgutgifter	100		100	0
Bondoms skatt, nye boliger	25		25	0
Kurs, oppløring, reisar	400		0	400
Ny stilling lønn	-550		-550	0
Refusjon ny stilling lønn	550		550	0
Allhuset	-400		-400	0
Økt utbytte Nord-Salten Kraft	800		800	0
Levi Steigen	-500		-500	0
OPPVEKST				
Reduksjon kulturnakole	147		147	0
Reduksjon avdeling barnehage	294		294	0
Hjome utvidet åpnings tid barnehager	0		0	0
SFO, brukarbetalingar	20		20	0
Kulturmidlar	75		75	0
Ny prognose inntekt	485		485	0
Kutt rammetimetal	760		760	0
Biblioteket	50		50	0
HEISe				
Redleggelse 4 sykehjems plasser	350		350	0
Reduksjon jordmorsstilling	200		0	200
Reduksjon vikarutgifter (del av off.prosjektet)	650		0	650
Besparelse legatjenester	200		200	0
Skjønnsmidlar barnevom	1 000		0	1 000
Red. stilling helsesatsasjonen	102		102	0
Psykisk helses kuttstilling	185		185	0
Folkahelse	156		156	0
Fremskynde kutt lærlingar	161		161	0
Inntekter KAD plass (salg av tjenester til komm.)	350		0	350
Reduksjon stillingar Målmoa	205		205	0
Nettovekt Målmoa	650		0	650
Red. bemanning hja ykepleie/omsorgsboliger	444		444	0
Reduksjon stilling hjemmehjelp	397		397	0
Barnvorn	500		0	500
Stab, Steigen tuncet 1/2 a stilling	275		275	0
effektiviseringsprosjekt helse og omsorg	1 500		0	1 500
PJD				
Reduksjon bemanning renhold/vaskeri	250		250	0
Red bemanning utestokasjonen	200		0	200
Havnaleie	100		0	100
NAV				
Økt antall bosettingar fra 10 til 15	400		400	0
SUM	19 459	0	7 159	12 300

Kommentarer til kuttvedtak

Kommentarer oppvekst:

Ansvar 290 kulturskolen. Reduksjon kr 147.000.

- Tiltak 1 : redusert kontormedarbeider med 10% stilling saken er avklart med Oppvekstleder og kan iverksettes umiddelbart. Dette innebærer at kulturskolen ikke har barne og ungdomsarbeid som delegert arbeidsområde.
- Tiltak 2: økt inntjening på leie av lyd og e-billettsystem.
- Tiltak 3: justering av lærerstillinger fra 1 august 2016.

Videre jobber administrasjonen for ekstern finansiering på våre investeringer og driver stram økonomiføring på alle poster. For videre effektiv drift og budsjettarbeid, bør vi se neste års budsjettarbeid uti fra søkere og oppsigelser. Søknadsfristen var 15. Mai og dermed trenger jeg noe tid til å finne gode løsninger.

Ansvar 271: Nedlegging av avdeling i Nordfold. Kr 294.000.

Beregningen av nedleggingen av en avdeling i Steigenbarnehagen i Nordfold bygger på antatt behov for plasser i området. Men det vil være usikkerhet om behovet før man ser søkningen på plasser til hovedopptak som skal være i slutten av mars. Etter hovedopptaket vil man se om den ene avdelingen kan legges ned. Dersom avdelingen for barn under 3 år legges ned vil man miste plass til 9 barn. Den andre avdelingen er godkjent for 27 plasser derav 10 plasser(5 barn) under tre år.

SFO – ansvar 280 – 284. Økning av brukerbetaling med samlet 20 000,-, iverksettes fra og med april måned. Saken må vedtas i kommunestyret som endring i takst.

Skole – ansvar 213 – 217. Kutt i rammetimene kr 760.000. Den beregnede reduksjonen i rammetimene for grunnskolen blir iverksatt fra 01.08.16.

Biblioteket, ansvar 251- Kutt i innkjøpsrammen på bibliotekets budsjett på 50 000,- er iverksatt.

Ansvar 210. Kompetansemidler, reiser ol. For Oppvekstavdelingen med alle enheter, vil reduksjon på dette området være svært vanskelig å gjennomføre. Midlene det skal kuttes i er strengt avgrenset til avtalefestet videreutdanning, knyttet til prosjekter finansiert av eksterne midler og for øvrig knyttet til møter, faglige konferanser og lovpålagte endringer. Pedagogisk arbeid krever jevn fornyelse faglig og organisatorisk og i hovedsak følger vi statens pålegg om endring. I oppvekstavdelingen er prosess med revisjon av kompetanseplanene på hver arbeidsplass startet opp. I dette arbeidet vil man legge inn forventningen om å redusere utgiftene og begrense aktivitet der det er mulig. Dette står i dyp kontrast til behovet for øket kompetanse på en rekke områder, f. eks. det spesialpedagogiske området, i det tverrfaglige arbeidet og godkjent kompetanse i fagene.

Tiltak som ikke er kommentert:

- ny prognose inntekt kr 485.000
- kutt kulturmidler kr 75.000

Kommentarer helse og omsorg

Kuttiltakene:

HELSE		Kommentarer
Nedleggelse 4 sykehjemsplasser	350	Ikke iverksatt kutt, avventer ny turnus
Reduksjon jordmorstilling	200	Iverksatt
Reduksjon vikarutgifter (del av eff.prosjektet)	650	Jobbes kontinuerlig, ligger dårlig an pga. mange vakanser og dyre innleier
Besparelse legetjenesten	200	Iverksatt, vikar redusert med 25 % st. Inntil 1.6.2016
Skjønnsmidler barnevern	1 000	Må søkes om, søknadsfrist 1.6.2016
Red. stilling helsestasjonen	102	Gjennomført pga. sykefravær og overføring av ressurser fra jordmortjeneste
Psykisk helse kutt stilling	183	Iverksatt
Folkehelse	156	Iverksatt
Fremskynde kutt lærlinger	161	Iverksatt
Inntekter KAD plass (salg av tjenester til komm.)	350	Ikke iverksatt
Reduksjon stillinger Mølmoa	205	Ny turnus underveis, sparer på inneleie enkeltvakter
Nattevakt Mølmoa	650	Ikke iverksatt pga. manglende forutsetninger som må oppfylles fra PUD først (sprinkling)
Red. bemanning hj.sykepleie/omsorgsboliger	444	Iverksatt
Reduksjon stilling hjemmehjelp	397	Iverksatt
Barnevern	500	Ikke iverksatt som andre tiltak enn på forebyggende tiltak, da barn i forsterhjem ikke kan tilbakeføres uten rettslig kjennelse
Stab, Steigentunet 1/2 stilling	275	Besluttet iverksettelse
Effektiviseringsprosjekt helse og omsorg	1 500	Ikke iverksatt, avventer ny turnus. Har ikke muligheter til å kjøre to prosesser på effektivisering

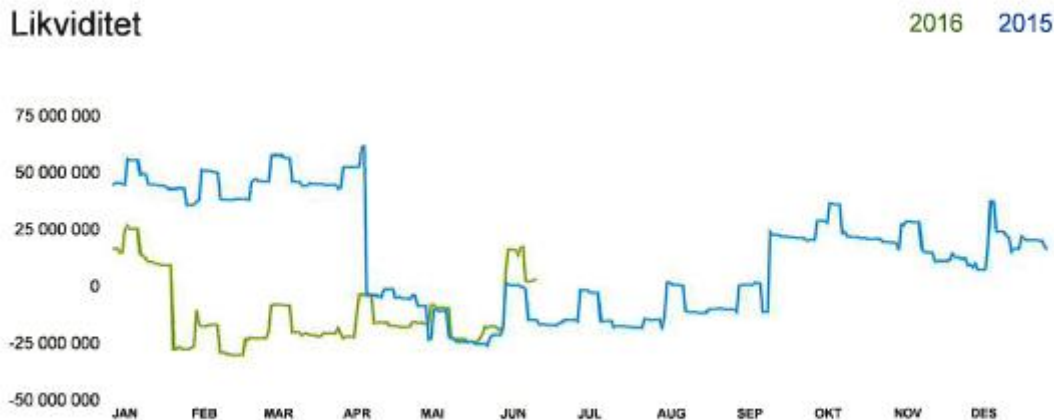
Kommentarer PUD

Kuttiltakene:

PUD (drift, bygg infrastruktur og avdelingene)		Kommentarer
Reduksjon bemanning renhold/vaskeri	230	Naturlig avgang delstilling august. Ellers vakanse ved sykefravær-
Nedbemanning uteseksjonen	200	Naturlig avgang ved årsskiftet. Kjører ikke oppsigelsesprosess for 6 mnd. Kuttet gjennomføres ikke
Havneleie	100	Havneleie kreves inn i henhold til nytt vedtatt reglement. Uklart hvor stor merinntekt det vil gi.

Kapitel 4: Likviditet

Som oversikt nedenfor viser så er likviditeten til Steigen forverret siden i fjor. En liten bedring var det i juni som følge av at det kom inn flere inntekter.

Steigen kommune har 35 mill i kassakreditt, mens ca 10 mill er benyttet pr nå. Tabellen nedenfor viser dermed disponibel kassakreditt pr utgangen av mai.

Konto	Konto(T)	Beløp
210070006	Fondsmidler 4634 60 24925	606 568,22
210320000	Bank 4509 30 06198 kassekreditt	-24 280 330,35
210320001	Sparebank1 4634 07 06900	3 787 910,38
210320010	OCR-kto 4509.31.39279 (ny)	14 890,37

Kapitel 5: Investeringsregnskapet

Investering pr Ansvar	Regnskap hittil i år
160 Rådhuset	-
161 Vegformål m.m.	-
163 Fellesinvestering IT	798 050,00
165 Kjøp bil	-
211 Grunnskoler	7 419 484,99
221 Barnehager	2 097 437,50
360 Mølmoa	3 990,00
441 Utbyggingsområder	575 077,60
443 Boligbygging	1 736 260,80
460 Flatøy fyr investering	600,00
462 Hjartøya	-
500 Fellesadministrasjon PUD	-
521 Vannverksutbygging	1 228 921,02
902 Videre utlån	124 413,23
903 Aksje kjøp	37 000 000,00
	50 984 235,14

Stedsutvikling Leinesfjord: Stort sett ferdig. Noe nødvendig arbeid på grøntarealene. Asfaltflikking gjenstår også. Tilpasning for rullestolbrukere foran V-polet.

Engeløy/ Bogen vannverk til Hakvåg: Ledning lagt fra Hakvåg til forbi Fylkesveien til Røtnes. Dvs ca. 70 % er lagt. Antar at Maskinsentralen er ferdig 1. september i år.

Nytt renseanlegg Leinesfjord vannverk: Igangkjøring pågår. Arne Boge fra Unik Filter (leverandør) var her på fredag og kjørte pumper og renseanlegg i gang. Våre folk drifter nå anlegget i en prøveperiode.

Asfaltering: Ikke startet. Planen er asfaltering i Bogen; Dyrvikhågen, og veien forbi kapellet frem til Aud Kjærвик. Sistnevnte vei må forsterkes. Tenkt utført etter ferien.

Rivning forbrenningsanlegg Gråsteindalen: Ikke gjort.

Havneutbygging Helnessund:

Total ramme: 3 489 000 kr. Tilskudd innvilget på kr 1 378 000 kr

Prosjektet består av bygging av flytemolo og liggekai. Disse 2 prosjektene har vært ute på anbud. Anbud ligger stort sett på budsjett, og en regner med å gjennomføre prosjektet innen for kostnadsrammen.

Prosjektet vil bli gjennomført i løpet av 2. halvår 2016.

Kommunens kapitalkostnader dekkes av Steigen Sjømat A/S

Langnesvik næringsområde:

Total ramme: 7 mill kr. Tilskudd: 600.000 kr

Prosjektet består av utfylling i Langnesvik for å skape et større industriområde for Bøteriet og evt. andre etablerere. Erverv av molo og kai er også innlemmet i prosjektet.

Sprenging/utfylling har vært ute på anbud. Anbud er antatt. Prosjektet er tatt ned noe i omfang, og anbud er godt under kostnadsramme.

En venter å gjennomføre prosjektet i løpet av 2. halvår 2016.

Kommunens kapitalkostnader dekkes av Bøteriet A/S og evt. andre etablerere.

Næringsområde Nordfold Havn, oppfylling.

Total kostnad 1 mill kr.

Prosjektet består i å fylle opp manglende masser i etablert sjete knyttet til havna i Nordfold.

Anbud er ikke innhentet, men det vil bli gjort i løpet av sommeren.

Interessenter har henvendt seg om leie/kjøp av arealet.

Breibandsprosjekt:

Total kostnad: 37.338. 321 kr Tilskudd: 14 387 700 kr

Prosjektet består i å bygge ut fase 2 med bredbånd i Nord-Salten.

Nord-Salten Kraft har anbudet. Arbeidet strekker seg gjennom 2015/2016 og 2017. Utbyggingen er en blanding av fiber og radiolink.

Kostnader som ikke dekkes av tilskudd dekkes av utbygger gjennom salg av tjenester.

Regulering nye næringsarealer, Bogøy

Reguleringsarbeidet er utført. Planen ligger til sluttbehandling i kommunestyret den 22. juni.

Leinesfjord barnehage.: Ferdigstilt

Barnehage nord kommunen: arkitekt engasjert fra caA 15. august for å bistå i planleggingsfasen.

Laskestad skole: Overtagelse 30.06.2016

Kultursal Leinesfjord: Kontrakt inngått med Fauskebygg. Rigging samt mindre arbeider startet. Venter på byggetillatelse. Forventet ferdig vår 2017.

Ansatte boliger Leinesfjord: Kontrakt inngått med TMS. Grunnarbeidene har startet. Forventet ferdigstillelse 1.02.2017

Omsorgsboliger Lfj: Vi har avholdt møte med fylkesmannen og husbanken om prosjektet. Vi har fått klarsignal om å fortsette med planlegging, og komme tilbake når det foreligger enkle skisser/planer for prosjektet. Vi har vært i kontakt med arkitekt som har erfaring innen dette området. Har ikke fått avklart når hun har mulighet til å starte med prosjektet.

Brannverntiltak Mølmoa: prosjektering er ferdig. Venter på pris på glykolanelgg, som er en merkostnad i forhold til budsjettet. Fysiske arbeidene er klart til å starte, når jeg har fått den økonomiske oversikten.

Brannverntiltak Rådhuset: Det foreligger en pris på materiell av nytt brannvarslingsanlegg. Fysiske arbeidet er ikke påbegynt.

Uteområde Stormyra: Det er ryddet og klargjort for arbeider.

Kapitel 6: Sykefravær 1. Kvartal 2016

OVERSIKT SYKEFRAVÆR PR 1 KVARTAL 2016		
Område	2015	2016
	Fravær i prosent	Fravær i prosent
Sentraladm/Adm oppvekst	4,7 %	5,7 %
Renhold/vaskeri	7,2 %	17,2 %
Skolene, inkl voksenoppl	8,5 %	6,2 %
Barnehagene	11,1 %	10,8 %
Helse/Kjøkken/merk stab/Nav kom	10,2 %	9,8 %
Pleie, sykehjem	4,8 %	6,1 %
Omsorgsboliger / hj.tjenesten	7,2 %	13,4 %
Adm PUD / Utearbeidere	1,1 %	1,7 %
TOTALT SYKEFRAVÆR	7,3 %	8,3 %

Utviklingen i sykefraværet i Steigen kommune er stigende. Normalt vil fraværet være synkende mot sommerhalvåret, men tendensen er dessverre slik at den øker ytterligere utover i 2 kvartal i år.

Statistikken viser at fraværet totalt går mot 10 %, noe som er det høyeste vi har hatt på mange år i Steigen kommune.

Egenmeldt fravær, innenfor arbeidsgiverperioden på 16 dager, er på 1,2 % som er innenfor normalen. Sykemeldt fravær fra lege innenfor arbeidsgiverperioden er på 1 %. Langtidsfraværet, mellom 17 og 56 dager ligger på 6,1 %.

Det er vanskelig å påpeke årsak til det økende fraværet uten å gå inn i det enkelte fraværstilfellet. De enkelte lederne med personalansvar følger opp sykefraværet i henhold til de retningslinjer vi har i IA-avtalen.

Utredning av kommunestruktur Salten regionråd

Oslo, 16. september 2015

INNHOLDSFORTEGNELSE:

1.	INNLEDNING	3
2.	SAMMENDRAG	4
3.	MANDAT, AVGRENSNING OG METODE	6
4.	KORT BESKRIVELSE AV KRITERIER KNYTTET TIL VURDERING AV ALTERNATIVER	7
4.1.	TJENESTEUTØVELSE OG MYNDIGHETSUTØVELSE	8
4.2.	SAMFUNNS- OG NÆRINGSUTVIKLING	8
4.3.	LOKALDEMOKRATI	8
4.4.	ØKONOMI	9
5.	NULL-ALTERNATIVET	10
5.1.	TJENESTEYTER	10
5.2.	SAMFUNNS- OG NÆRINGSUTVIKLING	12
5.3.	LOKALDEMOKRATI	13
5.4.	ØKONOMI	13
6.	SALTENSAMLET	14
6.1.	OVERORDNET BESKRIVELSE AV ALTERNATIVET	14
6.2.	TJENESTEYTER	14
6.3.	SAMFUNNSUTVIKLING	17
6.4.	LOKALDEMOKRATI	19
6.5.	ØKONOMI	22
7.	NORDRE, INDRE OG YTRE SALTEN	31
7.1.	OVERORDNET BESKRIVELSE AV ALTERNATIVET	31
7.2.	TJENESTEYTER	31
7.3.	SAMFUNNSUTVIKLING	34
7.4.	LOKALDEMOKRATI	37
7.5.	ØKONOMI	38
8.	«SALTENFJORDALTERNATIVET»	43
8.1.	OVERORDNET BESKRIVELSE AV ALTERNATIVET	43
8.2.	TJENESTEYTER	43
8.3.	SAMFUNNSUTVIKLING	46
8.4.	LOKALDEMOKRATI	48
8.5.	ØKONOMI	49
9.	OPPSUMMERING	54
9.1.	VURDERING AV ALTERNATIVENE I LYS AV REFORMEN	54
9.2.	BDOs ANBEFALING AV FREMTIDIG KOMMUNESTRUKTUR	57
9.3.	AVSLUTTENDE KOMMENTARER	58
10.	LITTERATURLISTE	59
	OFFENTLIG TILGJENGELIGE ARTIKLER OG RAPPORTER:	59

1. Innledning

Stortinget ga i forbindelse med behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2015 sin tilslutning til at det gjennomføres en kommunereform. Reformen har til målsetting å styrke lokaldemokratiet, og sette kommunene i bedre stand til å møte dagens og fremtidens velferdsoppgaver. Dette skal blant annet skje gjennom å etablere en ny kommunestruktur med færre og mer robuste kommuner.

Prosjektet har som formål å utarbeide et godt grunnlag for kommunene, som er eiere av Salten regionråd til å gjennomføre lokale

prosesser i forbindelse med kommune-reformen.

Oppdraget er utført av BDOs rådgivingsavdeling, og innebærer en utredning av et faktabasert grunnlag, som vil være utgangspunktet for videre analyser. Vårt arbeid er således å anse som et rådgivningsoppdrag der vi, basert på det arbeidet som er gjort, oppsummerer, utdyper og begrunner våre analyser og konklusjoner til oppdragsgiver som er Salten regionråd.

Oslo, 16. september 2015 BDO AS

Morten Thuve

Partner

Sven Erik Antonsen

Prosjektleder

Øistein Harsem

Utreder

2. Sammendrag

I 2014 initierte Regjeringen en kommune-reform med mål om å skape mer robuste kommuner som ivaretar rollene som tjenesteyter, samfunnsutvikler, myndighetsutøver og demokratisk arena på en best mulig måte for sine innbyggere. I forlengelsen av Regjeringens stortingsmelding ble alle kommunene pålagt å utrede mulige kommunesammenslåinger. Salten regionråd, på vegne av regionens kommuner, bestilte således en utredning av kommunestrukturen i Salten-regionen.

Flere av Saltenkommunene har mange store utfordringer. Herunder kan vi nevne fraflytting, svak kommunaløkonomisk soliditet og mangel på en felles samfunns- og næringsstrategi i regionen. Med henblikk på kjente og mindre kjente utfordringer i regionen søkte denne utredningen å svare på følgende spørsmål: Er dagens kommunestruktur hensiktsmessig for å ivareta kommunenes lovpålagte oppgaver og gi innbyggerne et best mulig tjenestetilbud?

På bakgrunn av omfattende analyser av kommunenes rolle som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og lokaldemokratisk arena finner vi at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig sett opp mot formålene med reformen og de utfordringene som region har og vil stå foran i fremtiden. Det er i all hovedsak tre forhold som gjør at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig. For det første har flere kommuner i regionen store utfordringer knyttet til små fagmiljøer og lav kapasitet internt i egen organisasjon. Disse forholdene gjør de mindre kommunene sårbare for utforutsette hendelser og medfører utfordringer knyttet til å ivareta rollen som myndighetsutøver og tjenesteyter. Dette vil i tillegg påvirke kommunenes evne til å håndtere eventuelle nye oppgaver som blir overført, samt muligheten til å håndtere den fremtidige eldrebølgen. For det andre er dagens kommuner preget av en høy andelsmessig sysselsetting i offentlig sektor og følgelig en lav andel sysselsatte i privat næringsliv sammenlignet med gjennomsnittet for landet. Regionen vil i fremtiden være avhengig av en

helhetlig samfunns- og næringsstrategi som kan søke å videreutvikle næringslivet i regionen. Flere av de små kommunene har ikke prioritert å ha ansatte som jobber aktivt med dette området, noe som gjør det utfordrende å skape en helhetlig strategi i regionen på tvers av alle kommunene. For det tredje har flere av kommunene en svak økonomi. Mange kommuner sliter med ustabile resultater og har en lav investeringsevne. I tillegg vil flere av kommunene ha store utfordringer med et fremtidig investeringsbehov i tjenestene, særlig knyttet til de eldre som et viktig forhold å vurdere i et fremtidsperspektiv. Her mener vi at mange av de små kommunene ikke er rustet til å kunne håndtere dette.

Vi anbefaler derfor at kommunene i Salten ser på mulighetene for å skape nye større kommuner i regionen. Våre analyser av fire scenarier konkluderer med en Stor-Salten kommune som inkluderer alle ni kommuner er det alternativet som er best egnet til å håndtere utfordringene regionen står ovenfor og som samsvarer med intensjonene bak reformen. Innenfor alle de fire utredningstemaene mener vi at Stor-Salten vil gi regionen et bedre utgangspunkt for å videreutvikle regionen.

En storkommune i regionen vil etter vår vurdering ha bedre forutsetninger for å kunne levere god tjenester til innbyggerne i fremtiden ved blant annet å gjøre det mulig å skape større fagmiljøer samt kapasitet i egen organisasjon. Vi mener at mulighetene for kompetanseutvikling og utveksling på tvers av eksisterende kommuner vil bli lettere innad i en ny storkommune. Dette vil kunne gi et mulighetsrom for fagutvikling og følgelig føre til en høyere kvalitet på de tjenestene som kommunen per dags dato leverer. Innenfor myndighetsutøving mener vi at en storkommune vil løse utfordringene knyttet til saksbehandling innenfor barneverns- og tekniske tjenester. Dette mener vi på bakgrunn av at en ny storkommune vil få stor kapasitet internt i egen organisasjon. Dette vil føre til at man er mindre sårbare for utforutsette hendelser og

kan på lengre sikt øke kvaliteten på tjenestetilbudet.

En ny storkommune har også bedre forutsetninger for å satse helhetlig på samfunns- og næringsutvikling i regionen. Regionen samlet har en god næringsstruktur og kan dra fordel av at man har tilgang på ulike naturressurser. Ved å samle ressurser knyttet til utvikling av næringslivet, tror vi at man er bedre rustet til å gjennomføre felles tiltak på tvers av regionen som potensielt vil kunne komme alle områder i en ny storkommune til gode. En ny storkommune er således bedre rustet til å arbeide strategisk med næringsutviklingsarbeid sammenlignet med kommunene hver for seg. I tillegg er det verdt å nevne at regionen i dag har en rekke fellesfunksjoner for alle kommunene, noe som gjør at det er naturlig å se for seg en ny storkommune. Herunder kan vi eksempelvis nevne flyplassen og sykehuset som er lokalisert i Bodø.

Til tross for de mulighetene som en slik storkommune vil kunne gi innbyggerne i regionen mener vi at denne kommunen vil ha utfordringer knyttet til store avstander mellom de ulike distriktene. En slik storkommune er derfor etter vår vurdering avhengig av at man etablerer kommunedelsutvalg med beslutningsmyndighet over blant annet innbyggernære tjenester som helsestasjonstjenester, barnehage og pleie- og omsorgstjenester. I tillegg vil det være et viktig punkt i forbindelse med sonderingene/forhandlingene å avklare ansvarsområdene til kommunedelsutvalgene. Områder som ofte har stort politisk fokus er lokalt samferdsel, næringsutvikling og arealdisponeringer og det må avklares hvordan den nye kommunen skal organisere sitt arbeid med disse oppgavene også.

Avslutningsvis er det verdt å nevne at denne utredningen har også sett på to andre scena-

rier som begge består av tre nye storkommuner. Utredningen finner at de to scenariene også er å foretrekke sammenlignet med dagens null-alternativ.

Vår vurdering av alternativet Nordre, Indre og Ytre Salten er at de to sistnevnte kommunene vil være store nok til at man kan bygge opp tilstrekkelig store fagmiljøer innenfor blant annet tekniske tjenester, barnevern og pleie- og omsorg. For Nord-Salten så vurderer vi det dit hen at man fortsatt vil være for små. Innenfor samfunns- og næringsutvikling vil Indre og Ytre Salten gjenspeile NIBRs bo- og arbeidsmarkedsregionoppdeling av Nordland (med unntak av Meløy). Alle tre kommunene i dette alternativet vil få økt ressurser som kan brukes til nærings- og samfunnsutvikling. Nord-Salten vil fortsatt være relativ liten og vil trolig ha mer begrensede ressurser å avsette til samfunns- og næringsutvikling.

Det siste alternativet bestående av Saltenfjord, Meløy og Nordre-Salten vurderer vi dit hen at Saltenfjord kommune vil være store nok til å kunne bygge opp tilstrekkelig kapasitet i egen organisasjon. Saltenfjord kommune vil således være bedre rustet til å tilby kvalitativt gode tjenester gjennom å etablere større fagmiljøer. Denne kommunen vil også være mindre sårbare i sine myndighetsoppgaver som saksbehandling innenfor barnevern- og tekniske tjenester. Saltenfjord er også en integrert bo- og arbeidsmarkedsregion om vi tar utgangspunkt i NORUTs definisjon av begrepet. Dette gjør at man har et godt utgangspunkt for å videreutvikle samfunns- og næringsutviklingen i den kommunen. Den nye kommunen vil få økt ressurser som kan brukes til strategisk nærings- og samfunnsutviklingsarbeid.

3. Mandat, avgrensning og metode

Dette dokumentet er sluttrapporten i kommunestrukturutredningen i Salten region. Sluttrapporten baserer seg på en serie på fire delutredninger, og må således ses i sammenheng med dette. Sluttrapporten vil omfatte både offentlig kjente og kanskje mindre kjente sammenhenger. Selv om mye er kjent hver for seg, særlig for engasjerte lokalpolitikere og kommunens ledelse, er det ment at sammenstillingen skal gi en helhetlig oversikt som kan danne et felles utgangspunkt for drøftelsene om kommunesamarbeidet.

Mandatet i denne sluttrapporten har vært å utrede fire ulike kommunestrukturalternativer i Salten regionen bestående av fem ulike kommunekonstellasjoner. Scenariene er som følger:

1. Null Alternativet (videreføring av dagens struktur)
2. Salten samlet (for dette scenariet vil alle kommunene danne en ny kommune i regionen)
3. Nordre, Indre og Ytre Salten alternativet bestående av Nordre (Hamarøy og Steigen), Indre (Fauske, Saltdal og Sørfold) og Ytre (Bodø, Beiarn, Gildeskål og Meløy)
4. Saltenfjord alternativet bestående av Nordre (Hamarøy og Steigen), Saltenfjord (Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Saltdal og Sørfold) samt Meløy for seg selv

Utredningen av de ulike alternativene vil være avgrenset til de fire utredningstemaene som tidligere er utredet i de fire delutredningene. Utredningstemaene er som følger:

- Tjenesteproduksjon og myndighetsutøving
- Samfunns- og næringsutvikling
- Lokaldemokrati
- Økonomi

Sluttrapporten inneholder analyser av alternativene samt en oppsummering som inkluderer en vurdering av de ulike alternativene.

BDO ønsker i tillegg at sluttrapporten skal bidra til de lokale prosessene i Salten gjen-

nom å mobilisere sentrale interessenter som; kommunenes politikere, administrativ ledelse og øvrige ansatte. Skape engasjement og entusiasme på den ene siden, og samtidig bidra til en best mulig opplyst og objektiv dialog om konsekvenser av kommunereformen på den andre siden.

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innslag av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse for å analysere prosjektets hoveddeler. Denne metodiske innfallsvinkelen gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere. I tillegg til dette har vi gjennomført statistiske analyser der utvalget har gjort dette mulig. Et eksempel på dette er sammenhengen mellom valgdeltagelse og befolkningsgrunnlag. Rapporten kombinerer litteraturstudier, dokumentanalyser, samt økonomiske og statistiske analyser.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Begrensningen med metodene vi har valgt er derimot at funnene ikke lar seg generalisere utover den populasjonen vi har undersøkt. Men ettersom vårt mandat utelukkende omhandler kommunereformen i Salten mener vi metodene vi har valgt er hensiktsmessige for å få en fullstendig beskrivelse og forståelse av situasjonen i Salten.

Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i ulike informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd, samt tall og statistikk fra KOSTRA og SSB. Vi har kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

4. Kort beskrivelse av kriterier knyttet til vurdering av alternativer

Mandatet i denne sluttrapporten har vært å utrede tre ulike kommunestrukturalternativer i Salten-regionen bestående av fem ulike kommunekonstellasjoner, i tillegg til en vurdering av dagens struktur. For å kunne sammenligne disse alternativene mener vi det er hensiktsmessig å ikke fokusere på de ulike kommunekonstellasjonene som separate case-studier, men heller se på alternativene i en større kontekst hvor hele regionen blir vurdert. Dette gjør vi for lettere å kunne sammenligne de tre nye alternativene med hverandre, samtidig som vi også kan vurdere konsekvensene for regionen som en helhet. Scenariene er som følger:

1. Null Alternativet (videreføring av dagens struktur)
2. Salten samlet (for dette scenariet vil alle kommunene danne en ny kommune i regionen)
3. Nordre, Indre og Ytre Salten alternativet bestående av Nordre (Hamarøy og Steigen), Indre (Fauske, Saltdal og Sørfold) og Ytre (Bodø, Beiarn, Gildeskål og Meløy)
4. Saltenfjord alternativet bestående av Nordre (Hamarøy og Steigen), Saltenfjord (Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Saltdal og Sørfold) samt Meløy for seg selv

Disse tre kommunestrukturalternativene er valgt ut i samarbeid med regionens rådmenn og baserer seg på ulike kriterier knyttet til dagens samfunnsstruktur i region Salten samt vedtak om sammenslåing fra de ulike kommunestyrene i regionen. Alternativ 2 - Salten samlet, inngår som en av de tre nye strukturalternativene basert på en antakelse om at det allerede eksisterer en slags identitet knyttet til region Salten, at det allerede eksisterer regionale samarbeid på en rekke tjenesteområder og at det på generelt grunnlag bør vurderes minst ett storkommunealternativ. Dette samarbeidet har blitt initiert av Bodø kommune.

Nordre, Indre og Ytre Salten pluss Saltenfjord alternativene er valgt ut som alternativer til å ha en regionovergripende storkommune.

Nordre, Indre og Ytre Salten er basert på NI-BRs inndeling etter *Bo- og arbeidsmarkedsregioner*, mens Saltenfjord alternativet er basert på NORUT sin *Utvidede bo- og arbeidsmarkedsregioner*. Det er også lagt til grunn mengden av IKS som eksisterer mellom de ulike kommunene da det er rimelig å anta at dette er en god indikator for hvilke kommuner som finner det naturlig å samarbeide.

Denne rapporten har, i tillegg til å ta utgangspunkt i dagens status, et fremtidsrettet perspektiv. Dette innebærer at vi gjør vurdering av hvordan en kommunestruktur kan organiseres på best mulig måte for å håndtere de utfordringene og mulighetene som regionen vil ha i et 50-års perspektiv.

Det er viktig å påpeke at vurdering av mulige effekter av opprettelsen av nye kommuner inneholder mange usikkerhetsmomenter. Dette omhandler både omfanget av effekter, og ikke minst når de forventede effektene kan realiseres. Flere studier som har tatt for seg konsekvensene av reformen i Danmark (inkludert vår egen spørreundersøkelse til danske rådmenn) finner, med noen unntak, få direkte effekter som følge av kommunereformen. Med unntak av at danske kommuner har fått bedre kontroll på økonomien og har i tillegg fått bedre kompetanse og kapasitet i egen organisasjon, så er det vanskelig å si noe om hvorvidt man har klart å bedre kvaliteten på tjenester som leveres. I tillegg er det usikkerheter knyttet til hvorvidt lokaldemokratiet er styrket eller svekket. Det er med andre ord hensiktsmessig å lage et skille mellom direkte og indirekte effekter og konsekvenser av en endret kommunestruktur i regionen. Et eksempel på en direkte effekt kan være en større sentraladministrasjon (gitt at man velger å sentralisere dette). Et eksempel på en indirekte effekt kan være muligheten til å videreutvikle tjenestetilbudet som følge av at en ny kommune får tilgang på økt kapasitet og kompetanse som følge av at man blir større.

Vurderingen av mulige positive effekter (direkte eller indirekte) vil derfor på flere områ-

der bli en vurdering av mulighetsrommet som nye større kommuner kan få i årene som kommer. Vil nye kommuner være bedre i stand til å håndtere den fremtidige eldrebølgen? Vil en ny kommune være bedre rustet til å ivareta kommunens rolle som myndighetsutøver? Slike spørsmål er av sentral karakter i en vurdering av alle de ulike alternativene.

I tillegg er det viktig å påpeke at slike vurderinger nødvendigvis vil medføre flere av de

samme vurderingene på ulike alternativer. Dette er fordi det er svært vanskelig å kunne gjøre klare skiller mellom nye kommuner med tilnærmet likt befolkningsgrunnlag.

Før vi går i gang med å vurdere de ulike scenariene vil vi først kort redegjøre for hvordan vi ønsker å vurdere de ulike utredningstemaene innenfor de ulike scenariene.

4.1. Tjenesteutøvelse og myndighetsutøvelse

I en vurdering av dette utredningstemaet vil vi i all hovedsak fokusere på mulighetsrommet som kan finne sted innenfor de viktigste tjenesteområdene. Herunder vil vi blant annet vektlegge hvorvidt man vil kunne få bedre kapasitet i kommunen slik at man kan frigjøre midler til å videreutvikle tjenestetilbudet. Vi vil i den forbindelse gjøre vurderinger av hvorvidt en ny kommune vil kunne dra nytte av stordriftsfordeler.

I tillegg vil vi gjøre strukturelle vurderinger av de ulike tjenestene på basis av dagens tjenesteproduksjon. Relevante spørsmål herunder er hvorvidt en ny kommunestruktur vil ha direkte

effekt på lokaliseringen av dagens tjenesteproduksjon.

I vurderingen av effektene på myndighetsutøvelse vil vi i all hovedsak fokusere på hvorvidt de nye kommunene på lang sikt vil være bedre i stand til å ivareta rollen som myndighetsutøver. Herunder vil det være sentralt å se på hvorvidt nye kommuner i regionen vil ha bedre forutsetninger for å skape større fagmiljøer med bedre kapasitet innenfor eksempelvis tekniske tjenester og barnevernstjenester. Vi vil i tillegg drøfte hvorvidt nye større kommuner vil være bedre i stand til å redusere omfanget av inhabilitet.

4.2. Samfunns- og næringsutvikling

I en vurdering av dette området vil vi fokusere på kommunenes rolle som samfunns- og næringsutvikler. Herunder vil vi blant annet fokusere på hvorvidt endringer i kommunestruktur kan få konsekvenser for utviklingen i eksempelvis bo- og arbeidsmarkedsregioner, og hvordan de ulike alternativene er med tanke på næringsstrukturer og pendling.

Vi har i tillegg vektlagt å fokusere på de fremtidige kommunenes mulighet til å arbeide

systematiske med næringsutvikling. I vurderingen av effektene vil vi i all hovedsak fokusere på å vurdere hvorvidt de nye kommunene vil på lang sikt være bedre i stand til å ivareta rollen som samfunnsutvikler. Herunder vil det være sentralt å se på hvorvidt nye kommuner i regionen vil ha bedre forutsetninger for å skape større fagmiljøer med bedre kapasitet innenfor eksempelvis planarbeidet.

4.3. Lokaldemokrati

I utredningsnotat D gjorde vi en analyse av det lokalpolitiske landskapet i Salten og tok for oss eventuelle lokalpolitiske konsekvenser av en endring i regionens kommunestruktur. Alle kommunene i Salten praktiserer i dag en

formannskapsmodell, med noe variasjon i tilhørende utvalgsstruktur. Det er lite som tyder på at det vil ha stor nytteverdi å gå over til en parlamentarisk modell. Dette med bakgrunn i befolkningsgrunnlaget og de økte

kostnadene som er knyttet til en slik modell. BDOs generelle anbefaling er dermed å videreføre formannskapsmodellen uavhengig av ny fremtidig kommunestruktur.

Under formannskapsmodellen er det flere lovpålagte organ som kommunene allerede er kjent med fra dagens struktur. Disse er nærmere beskrevet i utredningsnotat D: kommunestyre, formannskap, administrasjonsutvalg, kontrollutvalg, valgstyre, eldreråd og råd for funksjonshemmede. Ut over det som er lovpålagt vil man måtte ta stilling til hvorvidt man vil opprette egne saksforberedende organ til kommunestyret (kommunestyrekomiteer) eller delegere avgjørelsesmyndighet til faste utvalg med definerte ansvarsområder. Sistnevnte modell med faste utvalg er den mest utbredte blant dagens kommuner i regionen og vil dermed være godt kjent. Bodø har som eneste kommune i Salten praktisert en modell som kombinerer bruken av faste utvalg og kommunestyrekomiteer. Det kan være interessant å se på om dette er en modell som

med fordel kan videreføres i flere av de foreslåtte alternativene under kommunereformen. I tillegg vil vi også vurdere mulighetsrommet i kommuneloven, som er rettet mot kommunedelsutvalg.

Vår kartlegging viser at per i dag har alle kommunene i Salten valgt å ha flere kommunestyrerepresentanter enn lovens minstekrav. Totalt finnes det dermed 209 folkevalgte kommunestyrerepresentanter fordelt på de ni Saltenkommunene. Kommuneloven legger ingen føringer for maksimum antall kommunestyrerepresentanter, men det er ingen tvil om at de ulike alternativene for sammenslåing også vil medføre en sterk reduksjon i antallet kommunestyrerepresentanter totalt sett i regionen. BDO har derfor adressert hvordan man best mulig kan tilrettelegge for at man selv med færre kommunestyrerepresentanter fortsatt klarer å ivareta ombudsrollen og sikre innbyggermedvirkning i beslutningsprosessene i etterkant av kommunereformen.

4.4. Økonomi

Som del av den økonomiske gjennomgangen for det enkelte alternativ vil vi sammenfatte status og utfordringer for de aktuelle kommunene som inngår i alternativet, samt en overordnet vurdering av økonomiske konsekvenser. Vi vil også se på effekter i forhold til inntektsoverføringer og øvrige tilskuddsordninger som vil være gjeldende ved det enkelte alternativ. Det er i samråd med oppdragsgiver besluttet at den økonomiske vurderingen av de ulike alternativene skal være på

et overordnet og generelt nivå, og det vil derfor ikke bli gjort forsøk på å regne ut innsparingspotensialer eller lignende innenfor de ulike tjenestoområdene. Dette hovedsakelig på grunn av usikkerheten som vil være knyttet til slike beregninger. Vi vil i tillegg vurdere konkrete tilskudd og økonomiske virkemidler som følge av de ulike alternativene og i tillegg se på inntekter og påvirkning på konsekvenskraft og andre inntekter knyttet til kraft.

5. Null-Alternativet

5.1. Tjenesteyter

5.1.1. Vurdering av primærtjenestene

Barnehagesektoren

Gjennomgangen i delrapport B viste at utgiftene knyttet til dette tjenesteområdet varierer forholdsvis lite mellom kommunene, med unntak av Sørfold som i 2013 hadde de høyeste utgiftene. Gjennomsnittet for Saltenkommunene vedrørende utgiftene er derimot noe høyere sammenlignet med gjennomsnittet for Nordland og landet uten Oslo. Kommunene i Salten bruker i gjennomsnitt 9 500 kroner mer per barn i barnehagealder sammenlignet med gjennomsnittet for landet. Årsakene til dette skyldes blant annet fraværet av private barnehager i flertallet av kommunene, flere små

barnehager og høy andel ekstra ressurser til styrket tilbud for førskolebarn. Et annet viktig moment er reiseavstandene i regionen og innad i flere kommuner som medfører klare smådriftsulempere. En ny kommunestruktur vil nødvendigvis ikke ha de dramatiske endringene på barnehagesektoren i Salten, ettersom barnehagene mest sannsynlig vil være lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at dagens null-alternativ ikke nødvendigvis vurderes dårligere sammenlignet med eksempelvis Saltensamlet.

Grunnskolesektoren

I delrapport B så vi at det var relativt store forskjeller mellom kommunene i region vedrørende utgifter til dette tjenesteområdet. Analysene viste klare stordriftsfordeler knyttet til det å være en stor kommune er en årsaksfaktor som forklarer mye av variasjonen i utgifter. Større kommuner, som Bodø, har ofte større skoler sammenlignet med de mindre kommuner. En ny kommunestruktur vil nødvendigvis ikke ha de store endringene på

grunnskolesektoren i Salten ettersom skolene vil være lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at smådriftsulempene fortsatt vil være til stede ettersom man er avhengig av å beholde skoler i små kommuner hvor det er relativt sett få barn. Slik sett vurderer ikke vi det dit hen at null-alternativet er lavere enn de øvrige alternativene i denne analysen.

Pleie- og omsorgssektoren

For dette tjenesteområdet har våre analyser (delrapport B) vist at Bodø har de laveste utgiftene per innbygger. Med unntak av Bodø var det ellers store variasjoner mellom kommunene innenfor både hjemmetjenester og institusjonstjenester. Årsakene til forskjeller mellom kommunene skyldes mange ulike faktorer, som andel brukere, og brukertyngde. Uavhengig av hvilke kommuner som ønsker å slå seg sammen vil fortsatt tjenestene måtte produseres lokalt i de ulike tettstedene i Saltenregionen. Dette innebærer at man ikke nødvendigvis kan dra fordel av stordriftsforde-

ler vedrørende den daglige utførelsen av hjemmetjenester og institusjonstjenester.

Det som derimot er klart er at flere av kommunene i regionen vil ha store utfordringer knyttet til å håndtere de utfordringene som den ventede eldrebølgen vil medføre for kommune-Norge. Mindre kommuner vil også ha store utfordringer knyttet til eventuelle nye oppgaver som overføres til kommunene i forbindelse med gjennomføringen av kommunereformen.

For Salten spesielt forventer man en relativt stor økning i antall eldre. Dette vil påvirke

både behovet for kompetanse og evnen til å tilby kvalitativt gode tjenester. Fra våre samtaler med representanter fra kommunene er det flere som har informert om at man har utfordringer knyttet til rekruttering av personell.

Fra 1. januar 2016 skal også alle kommuner ha etablert et øyeblikkelig døgntilbud. Dette tilbudet er rettet mot pasienter som har behov for medisinsk behandling, men hvor man

Barnevernstjenesten

Innenfor barnevernstjenesten var det spesielt to kommuner (Steigen og Hamarøy) som skilte seg ut med et høyt ressursbruk per innbygger i målgruppen. For Hamarøy skyldes dette i stor grad (mer enn 50 % av nettoutgiftene i 2013) at de har et botiltak for enslige mindreårige flyktninger (Hamarøy internasjonale senter). Steigen, som er den andre kommunen med høyere forbruk til dette tjenesteområdet, har hatt en markant økning i utgiftene de siste fem årene.

5.1.2. Myndighetsutøvelse

Flere av de små kommunene i Salten gav uttrykk for at det kunne være utfordringer knyttet til for tette bånd mellom ansatte og innbyggere. Innenfor enkelte tjenesteområder er det blant annet etablert faste samarbeid ved inhabilitet. I vår gjennomgang av dagens status innenfor myndighetsutøvelse har vi også sett at flere kommuner i regionen har utfordringer knyttet til små fagmiljøer og følgelig begrenset kapasitet i egen organisasjon. Med unntak av regionens største kommune Bodø, mener vi at dagens struktur vil medføre at

ikke har behov for sykehusinnleggelse. Per dags dato vurderer vi det dit hen at dette er en utfordring for de fleste kommunene i Salten (med unntak av Bodø).

Vi vurderer det derfor slik, på bakgrunn av den forventede demografiske utviklingen og behovet for nye tjenester og utfordringer man har i dag, at dagens kommunestruktur er mindre hensiktsmessig sammenlignet med de andre alternativene.

For de aller fleste kommunene i Salten er dette et tjenesteområde som er forholdvis lite målt i antall ansatte, men som kan være svært kostnadskrevende om ikke kommunene har personell med kompetanse og erfaring til å drive tjenesten. Vi vurderer derfor nullalternativet til å være utfordrende for kommunene i fremtiden og at man således kan utnytte synergieffekter ved en eller flere sammenslåinger i regionen.

man også i fremtiden vil være sårbare for uforutsette hendelser innenfor dette området. Dette kan følgelig løses ved opprettelsen av flere interkommunale samarbeid, men vi mener at det har negative lokaldemokratiske sider som ikke gjør slike etableringer ønskelige.

Vår konklusjon er derfor at dagens kommunestruktur, for flertallet av dagens kommuner, gjør det utfordrende å ivareta dagens rolle som myndighetsutøver.

5.1.3. Administrasjon

Våre analyser viser at Bodø kommune har de laveste utgiftene per innbygger. Analysene viser også at de minste kommunene har de høyeste utgiftene til dette tjenesteområdet. Dette samsvarer med analyser av andre kommuner. Årsaken til dette er vanligvis at både små og store kommuner er avhengig av å ha enkelte grunnfunksjoner som rådmann, øko-

nomiansvarlig, personalansvarlig osv., som andelsmessig vil ta større del av de totale ressursene som kommunene har til rådighet.

Fra den danske reformen har vi sett at kommunen er betraktelig styrket med tanke på administrativ kompetanse og kapasitet. Vi vurderer det derfor dit hen at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig med

tanke på å sikre tilstrekkelig kompetanse og

kapasitet i regionen som en helhet.

5.1.4. Demografi

Prognosene for regionen som helhet viser at det vil være en markant økning i antall eldre i alle kommunene i Salten. Ut i fra statistikken ser vi det vil være en stor endring for gruppen mellom 80-89 år. Dette er en gruppe som har større behov for kommunale omsorgstjenester. Den neste endringen som ser ut til å inntruffe er en økning i aldersgruppen over 90 år. Befolkningsprognosen synliggjør at denne trolig skjer rundt 2030 for samtlige kommuner i Salten.

I tillegg synliggjør analyser av forholdet mellom antall personer som er i aldersgruppen 20-66 år sett opp mot de som er over 80 år, at kommunene vil oppleve utfordringer relatert til endringer i befolkningsstrukturen. Behovet for å tiltrekke seg arbeidsføre personer vil derfor være stort for at kommunen skal kunne håndtere blant annet den forventede befolkningsveksten.

5.2. Samfunns- og næringsutvikling

Som det fremkommer av beskrivelsen i delrapport C har det skjedd en utvikling som trekker kommunene i Salten tettere sammen, og med de planlagte prosjektene knyttet til samferdsel vil denne utviklingen fortsette. Regionen har også fått en kraftig forbedring i bredbåndsdekningen.

Til tross for utviklingen som har funnet sted de seneste årene så er det et faktum at regionen er preget av store geografiske avstander som gjør at det tar lang tid å forflytte seg mellom kommunesentrene i regionen.

Forbedringene innenfor kommunikasjon og infrastruktur vil trolig ikke alene være tilstrekkelig for at man kan definere Salten som et naturlig utviklingsområde, men dette bør også sees i sammenheng med mulighetene for fremtidig organisering av kommunene ut fra ulike alternativer.

I delrapport A gjennomgikk vi blant annet bo- og arbeidsmarkedsregioner. Ved å ta utgangspunkt i NORUTs definisjon finnes det kun en velintegret bo- og arbeidsmarkedsregion i Salten. Kommuner som Meløy, Hamarøy og Steigen ansees ikke for å være en del av den-

ne regionen ettersom arbeidsmarkedet ikke er tett nok integrert med de resterende kommunene som er nærmere tilknyttet Bodø. Flere av de mindre kommunene i regionen vurderes også til å være sårbare for eksempelvis konjunkturendringer ettersom de har liten grad av utpendling og er svært avhengig av en spesifikk bransje. I et regionsperspektiv er samtlige kommuner svært avhengig av offentlig sektor. Man har derfor et stort behov for å kunne tiltrekke seg bedre privat næringsliv.

Tall fra KOSTRA viser at de to største kommunene i regionen, Bodø og Fauske står for nær 50 % av de totale brutto driftsutgiftene på tilrettelegging for næringslivet.

Ser vi dette området i sammenheng med den forventede demografiske utviklingen blir en god og målrettet næringslivsutvikling enda viktigere i årene som kommer. Regionen vil ha store utfordringer knyttet til en stadig eldre befolkning, samt et forventet nedadgående befolkningsgrunnlag som følge av sentralisering. Vi vurderer det derfor dit hen at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig med tanke på fremtidig næringsutvikling i regionen.

5.3. Lokaldemokrati

Analysene av lokaldemokratiet i Salten har vist at de største kommunene har noe lavere valgdeltagelsen. Til tross for dette finner vi ikke at det er en direkte sammenheng mellom antall innbyggere og politisk deltagelse.

Våre analyser peker på flere forhold som tyder på at mindre kommuner som Beiarn, Salt-dal, Steigen, Meløy og Hamarøy har lokalpoli-tiske utfordringer. Herunder kan vi eksempel-vis nevne rekruttering av listekandidater i forkant av kommunevalg. For flere av disse kommunene kan vi heller ikke registrere eksempler på innbyggerinitiativ. Dette ble også tatt opp som en svakhet i forbindelse med oppstart av denne utredningen. Årsakene til dette kan selvfølgelig være mange, og rele-vante forklaringer kan være fraflytting, endret demografi og for stor nærhet mellom inn-byggerne og de folkevalgte.

En annen interessant utfordring omhandler kapasiteten til de folkevalgte representante-

ne. I et lokaldemokratisk perspektiv dreier dette seg om politikernes evne og mulighet til å håndtere mangfoldet av saker som berører svært ulike tjenesteområder. I en tid hvor tjenesteområdene har blitt så omfattende og så kompleks, er det avgjørende at lokalpoliti-kere har kompetanse og tid til å sette seg inn i saker som fremlegges kommunestyret. I stør-re kommuner som Bodø har man løst dette ved å frikjøpe politikere. I Bodø får hvert parti en ressurs på 0,12 årsverk pr. bystyre-representant. I tillegg får leder av komite for plan, næring og miljø, og leder for komite for levekår 0,5 årsverk i tillegg. I mindre kommu-ner er det i praksis kun ordførerne som er frikjøpt. De små kommunene er således mer avhengig av de folkevalgtes erfaring og kom-petanse.

Vi ser tegn på at flere av kommunene i Salten har lokalpolitiske utfordringer. Hvorvidt dette vil automatisk bli bedre i nye større kommu-ner er det derimot knyttet usikkerhet til.

5.4. Økonomi

Vår gjennomgang av kommunenes driftsresul-tat i delrapport A viser at det er variasjon mellom kommune i Salten. Flere av de mindre kommunene i regionen har hatt store utford-ringer knyttet til å opprettholde stabile gode resultater over tid.

God økonomisk kontroll og styring vil alltid være avgjørende for at kommunene skal kun-ne tilby innbyggerne gode og stabile tjenes-ter. I Salten er spørsmålet derfor om dagens struktur er hensiktsmessig for å kunne oppnå dette?

Vi vurderer null-alternativet dit hen at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig. Dette begrunner vi blant annet med at flere

av kommunene er for små til å kunne sikre gode resultater og tjenester over tid. I tillegg mener vi at større kommuner i regionen vil kunne medføre en mulighet til å sikre økt kapasitet og bedret kompetanse innad i egen organisasjon. Dette er noe de små kommune-ne ikke har økonomisk handlingsrom til å bygge opp per dags dato.

Videre er det viktig å påpeke at basert på de signalene som er kommet fra regjeringen vil ikke det økonomiske fundamentet som de små kommunene har i dag bli videreført etter at reformen er gjennomført. Det er varslet at det i forbindelse med kommuneøkonomipro-osisjonen for 2017 vil bli presentert et nytt inntektssystem for kommunene.

6. Saltensamlet

6.1. Overordnet Beskrivelse av alternativet

I dette alternativet vil Salten regionen gå fra ni kommuner til å danne én felles storkom-

mune. Kommunen vil ha et befolkningsgrunnlag på om lag 80.519 innbyggere.

6.2. Tjenesteyter

6.2.1. Vurdering av effektene på primærtjenestene

Barnehage

En ny kommunestruktur vil ikke ha store effekter på barnehagesektoren i Salten, ettersom barnehagene mest sannsynlig vil være lokalisert der de er per dags dato. En ny storkommune vil derfor ha utfordringer knyttet til en spredt barnehagestruktur, men det vil ikke kunne endre seg så lenge det er befolkningsgrunnlag for videre drift av barnehagetjenester i alle dagens kommuner. En ny storkommune vil derimot kunne være bedre i stand til å skape et mer helhetlig og forutsigbart tilbud for innbyggerne ettersom man vil kunne etablere større miljøer som er rettet mot eksempelvis spesialundervisning. Herunder kan man dra nytte av kompetansen til en rekke ansatte og vil kunne således bidra til å gi barn med ekstra behov et bedre tilbud.

Etableringen av en ny storkommune innebærer allikevel at smådriftsulempene fortsatt vil være til stede ettersom man er avhengig av å beholde barnehager i små kommuner hvor det er relativt sett få barn. Det som derimot kan bli endret er innslaget av private barnehager i kommuner som per dags dato ikke har dette. En ny storkommune i Salten vil ha en relativt stor andel med private barnehager. Dette kan bidra til å redusere utgiftene noe på sikt. Videre vil det være mulig for en ny kommune å standardisere oppholdsbetalingen, slik at man utnytter kommunens inntektsmuligheter under forutsetning av at det er politisk tilslutning til dette.

Grunnskole

En ny kommunestruktur vil nødvendigvis ikke ha de store endringene på grunnskolesektoren i Salten, ettersom skolene vil være lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at smådriftsulempene fortsatt vil være til stede ettersom man er avhengig av å beholde skoler i små kommuner hvor det er relativt sett få barn. En ny storkommune vil derimot kunne være bedre i stand til å gi et bredt tilbud innenfor eksempelvis spesialundervisning og

man vil kunne dra nytte av kompetansen til en rekke ansatte og vil kunne således bidra til å gi barn med ekstra behov et bedre tilbud. Man vil i tillegg ha bedre forutsetninger for å drive fagutvikling og etter- og videreutdanning av lærere. På sikt mener vi derfor at grunnskoletilbudet til regionens barn kan bli styrket som følge av en ny større kommune i regionen.

Pleie- og omsorg

I all hovedsak vil tjenester innenfor dette området også leveres lokalt i de ulike tettstedene i Saltenregionen. Dette innebærer at man ikke nødvendigvis kan dra fordel av stordriftsfordeler vedrørende den daglige utførel-

sen av hjemmetjenester og institusjonstjenester. Det som derimot er klart er at større kommuner vil kunne være bedre rustet til å håndtere de utfordringene som den ventede eldrebølgen vil medføre for kommune-Norge,

og ha bedre mulighet til å håndtere eventuelle nye oppgaver som overføres til kommunene i forbindelse med gjennomføringen av kommunereformen.

For Salten spesielt så forventer man en relativt stor økning i antall eldre. Dette vil påvirke både behovet for kompetanse og kapasitet til å tilby kvalitativt gode tjenester.

Barnevernstjenesten

Barnevernstjenesten er et av de fagområdene der det er mulig å tenke seg endringer i forlengelsen av en endring i kommunestrukturen. I dag er det lite samarbeid mellom kommune i Salten på dette tjenesteområdet. Hamarøy deltar i et interkommunalt samarbeid med Tysfjord, Beiarn kjøper tjenester fra Saltdal, og Meløy har startet sonderinger med andre kommuner med tanke på å etablere et samarbeid om denne tjenesten. For de aller fleste kommunene i Salten er dette områder som er

Vi vurderer det derfor slik at, på bakgrunn av den forventede demografiske utviklingen, behovet for nye tjenester og utfordringer man har i dag, at man vil kunne få synergieffekter ved å slå seg sammen. Man vil kunne etablere større miljøer som kunne være bedre i stand til å tilby ett bredt spekter av tjenester, og man vil kunne frigi midler som går til administrative stillinger til tjenesteproduksjon.

forholdvis små målt i antall ansatte, men som kan være svært kostnadskrevende om ikke kommunene har personell med kompetanse og erfaring til å drive tjenesten. En ny storkommune vil således være mye bedre rustet til å håndtere komplekse oppgaver innenfor dette tjenesteområdet ettersom man vil kunne dra fordel av samarbeid mellom et mye større antall ansatte. Dette vil videre bidra til å styrke både kompetansen og kapasiteten i Salten vedrørende barnevernstjenester.

6.2.2. Myndighetsutøvelse

En ny storkommune i Salten vil kunne få større kapasitet rettet mot myndighetsutøvelse innenfor eksempelvis barneverns- og tekniske tjenester. Samlet sett vil en ny kommune (forutsatt at man opprettholder alle årsverkene som er knyttet opp til disse tjenesteområdene) ha rundt 250 avtalte årsverk knyttet til barnevern-/sosialtjenesten og ca. 168 årsverk knyttet til tekniske tjenester.¹ Dette vil innebære at mindre kommuner i regionen vil være betydelig mindre sårbare sammenlignet med dagens situasjon.

Videre så har flere av de små kommunene i Salten gitt uttrykk for at det kunne være utfordringer knyttet til for tette bånd mellom ansatte og innbyggere. Innenfor enkelte tjenesteområder er det blant annet etablert faste samarbeid ved inhabilitet. Denne utfordringen vil således bli løst gjennom etableringen av en ny storkommune.

Det vil derimot kunne oppstå stordriftsulepper gjennom en sammenslåing av alle kommunene innenfor dette tjenesteområdet. Flere rapporter har fremhevet det interne samarbeidet om utsatte grupper fungerer relativt godt i små kommuner og at større kommuner har utfordringer knyttet til samordning av tjenester på tvers geografiske områder. Dette mener vi allikevel ikke kan vektes på lik linje med de ovennevnte fordelene. Vi mener således at en ny storkommune vil være bedre rustet med hensyn til både kompetanse, kapasitet og rekruttering sammenlignet med kommunene hver for seg.

---

¹ Tall hentet fra KOSTRA – Sysselsetting i kommunen for 2014.

6.2.3. Administrasjonen

En samlet Saltenkommune vil kunne realisere stordriftsfordeler knyttet til administrasjonstjenester. Årsaken til dette er at både små og store kommuner er avhengig av å ha enkelte grunnfunksjoner som rådmann, økonomiansvarlig, personalansvarlig osv., som andelsmessig vil ta større del av de totale ressursene som kommunene har til rådighet. I tillegg til at man vil ha mulighet til å redusere de samlede utgiftene knyttet til administrasjonstjenester, så vil man også ha mulighet for å øke kompetansen og kapasiteten i organisasjonen. Uavhengig om man velger å sentralisere alle eller deler av administrasjonstjenestene, så vil man i større grad, sammenlignet

med dagens situasjon, ha mulighet til å dra fordel av en bredere og større kompetanse innad i organisasjonen.

Dette vil særlig komme de mindre kommunene til gode, som har fortalt om utfordringer knyttet til å bygge sterke fagmiljøer innenfor administrasjonstjenester. Trolig vil en ny storkommune ikke ha de samme rekrutteringsutfordringene som flere av de små kommunene har i dag. En bedret kompetanse og kapasitet i sentraladministrasjonen vil i tillegg kunne ha positive lokaldemokratiske effekter. En større organisasjon vil i større grad kunne bistå i utredningsarbeid som løpende bestilles av lokalpolitikere.

6.2.4. Redusert behov for interkommunale samarbeid

En ny storkommune i Salten vil ha store effekter på interkommunale samarbeid. I all hovedsak vil det redusere behovet for samarbeid på tvers av ulike kommuner innad i regionen.

Herunder finner vi følgende samarbeid som vil bli overflødig i ny storkommune fordelt på ulike tjenester:

Administrasjon

- Interkommunal kommunerevisjon i Salten
- Felles kontrollutvalgssekretariat i Salten
- Felles samarbeid om innkjøp av tjenester i Salten
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Gildeskål
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Beiarn
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Saltdal
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Sørfold

Pleie- og omsorgstjenester

- Helse- og miljøtilsyn Salten IKS
- Legevaktsamarbeid Bodø-Beiarn
- Fauske/Sørfold Legevakt
- Jordmortjeneste Fauske-Sørfold

Barnehage og Grunnskole

- PPT Indre Salten som inkluderer Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen
- RKK Indre Salten som består av Meløy, Gildeskål, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen
- 4k-samarbeid om muntlig eksamen i Indre-Salten som inkluderer Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn.
- Felles skoleskyss indre Salten som inkluderer Sørfold, Fauske og Saltdal
- Grunnskolesamarbeid Sørfold-Fauske
- Grunnskoletjenester Rødøy-Meløy

Barnevern og Sosialtjenester

- Beiarn og Saltdal interkommunale samarbeid om barnevernstjenester
- NAV hjelpemiddelsentralen som inkluderer alle Saltenkommunene
- Samarbeid mellom barnevernledere Salten som inkluderer alle Saltenkommunene

Samarbeid på andre områder

- Salten Brann IKS
- Geodatasamarbeid Salten
- Salten Kartdata AS
- Regionalt næringsfond Salten
- IRIS Salten IKS som inkluderer avfallshåndtering, interkommunal utvikling og strategisk eierskap
- Salten Friluftsråd

I tillegg vil interkommunale samarbeid som også involverer kommuner utenfor Salten bli berørt. Disse vil følgelig måtte endres som følge av en ny storkommune i Salten. Eksempler på dette er:

- PPT Bodø, Verøy og Røst
- Krisesenteret i Salten (som eies av Bodø og inkluderer Røst og Verøy i tillegg til Salten kommunene)

6.3. Samfunnsutvikling

6.3.1. En naturlig BA/BAS region?

Innad i Salten så finnes det i all hovedsak to naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner om vi tar utgangspunkt i NIBR sin definisjon. Disse to regionene er Bodø og Gildeskål samt Salt- dal, Fauske og Sørfold. Om vi deretter tar utgangspunkt i en utvidet definisjon av bo- og arbeidsmarkeder så kan disse to regioner behandles som en region. NORUT operer med en slik utvidet bo- og arbeidsmarkedsregion ettersom det blant annet foregår mye pendling mellom Fauske og Bodø. Dette innebærer at vi da kun har en bo- og arbeidsmarkedsregion i en ny storkommune i Salten som innebefatter fem kommuner. De resterende kommunene Hamarøy, Steigen, Meløy og Beiarn har

- Overgrepsmottak Bodø som dekker Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Salt- dal, Sørfold og Verøy

Ettersom en ny storkommune i Salten vil redusere behovet for interkommunale samarbeid, så vil man kunne redusere det demokratiske underskuddet. Særlig er det viktig innenfor tjenester som daglig berører deler av befolkningen med særskilte behov, hvor det er et administrativt og politisk viktig ansvar å følge opp.

derimot ikke tydelige integrerte bo- og arbeidsmarkedsmarkeder med andre kommuner.

Den nye storkommunen vil derimot måtte søke å utvikle et mer integrert arbeidsmarked. Dette vil naturlig være avhengig av en utvikling i infrastruktur med særlig henblikk på utviklingen i transportinfrastruktur. Per dags dato er avstandene mellom eksempelvis Meløy i Sør og Hamarøy i nord for store til at det er naturlig at det foregår pendling mellom disse kommunene. Enda viktigere er utviklingen i transportinfrastrukturen fra Bodø til områder som Hamarøy og Meløy slik at en ny storkommune bedre kan utnytte potensialet som ligger i regionen.

6.3.2. En bærekraftig kommune?

I utredningsnotat A tok vi utgangspunkt i særlig tre forhold når vi så på dagens status vedrørende næringsutvikling blant kommunene. Disse forholdene var:

- Bransjespesialisering
- Offentlig sektor
- Pendling

Samlet sett har en ny storkommune en mer jevn fordeling mellom næringene. Ved å benytte store og antatt bærekraftige bykommuner som Bergen og Trondheim som sammenligningsgrunnlag, ser vi at næringsstrukturen i disse i stor grad er sammenfal-

lende med strukturen i Salten samlet sett. Salten samlet har flere næringer og støtte seg på og vil således være mindre sårbare for eksterne svingninger i enkelte markeder.

Sammenlignet med disse byene er Saltenregionen derimot noe mer avhengig av offentlig sektor. Offentlig sektor står for om lag 43 % av sysselsettingen i regionen, noe som anses for å være relativt høyt.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Bergen	Trondheim	Salten
	2013	2013	2013
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	0 %	0 %	3 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	4 %	1 %	0 %
10-33 Industri	6 %	6 %	6 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	1 %	2 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	7 %	8 %	9 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	13 %	13 %	12 %
49-53 Transport og lagring	5 %	4 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	4 %	3 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	4 %	4 %	2 %
64-66 Finansiering og forsikring	3 %	2 %	1 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	7 %	10 %	4 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	7 %	6 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	6 %	5 %	10 %
85 Undervisning	8 %	11 %	9 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	19 %	19 %	24 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	4 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	0 %	0 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 1: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring i 2013. Kilde: SSB

Om vi deretter ser på andelen som pendler inn og ut av en ny storkommune, ser vi også her at en ny storkommune har en mer bære-

kraftig sammensetting, sammenlignet med kommunene hver for seg.

	Antall	Prosentvis andel
Sysselsatte totalt i regionen	41594	-
Utpendlere	2995	7 %
Innpendlere	2262	5 %

Tabell 2: Oversikt over inn- og utpendling i Salten region

6.3.3. Transportinfrastruktur og avstander

I utredningsnotat C fokuserte utredningen på samferdsel og særlig på transportinfrastruktur. Vi så at avstandene mellom kommunene er relativt store og at det er spesielle utfordringer knyttet til de nordligste og sørligste kommunene i regionen med tanke på transportinfrastruktur og følgelig reiseavstander.

For en ny storkommune i Salten vil det være store avstander mellom tettstedene. Mellom Oppeid i nord og Ørnes i Meløy i sør er det nærmere 300 km. Ettersom Bodø vil være det naturlige sentrumet for en ny storkommune er

avstandene til Bodø av særlig relevans. Her igjen ser vi at avstandene til Meløy, Steigen og Hamarøy er stor målt i reisetid. Fra Hamarøy til Bodø er det over 3 timer kjørevei.

Til tross for at bredbåndsinfrastrukturen har bedre seg betraktelig de siste 10 årene er det fortsatt store infrastrukturutfordringer som gjør at en ny storkommune ikke vil kunne definere seg som et naturlig utviklingsområde. En ny storkommune må således måtte gjennomføre store investeringer i samferdsel, og ettersom det er fylkeskommunen som i all

hovedsak styrer dette, vil ikke etableringen av ny storkommune automatisk kunne gjennomføre nødvendig investeringer. En ny storkommune i Salten vil derimot kunne få en sterkere innflytelse inn i fylkeskommunen og

vil kunne bidra til at en sterkere prioritering av denne regionen.

6.3.4. Lokal strategisk næringsutvikling

Per dags dato er Bodø den eneste kommunen som har et lokalt næringsutviklingsmiljø internt i kommunen. Andre kommuner som Beiarn, Meløy, Fauske og Saltdal prioriterer også å investere i tilrettelegging og bistand for næringslivet i Salten, men dette er ikke like synlig gjennom kommunenes regnskaper. Dette skyldes at flere av kommunene har etablert næringsfond, kommunale foretak og interkommunale samarbeid med lokale næringslivsaktører. Eksempler på dette er Fauna KF i Fauske, Meløy Næringsutvikling, Hamarøy kommunale næringsfond og Bodø Regionens Utviklingsselskap. Det faktum at det er svært mange ulike aktører som jobber med næringsutvikling gjør det utfordrende å skape en felles strategi i regionen. Således vil en sam-

let Saltenkommune kunne være bedre i stand til å ivareta næringslivets interesser, og følgelig gjennomføre strategiske tiltak for å øke det private næringslivets aktivitet i regionen som en helhet. Som vi har sett fra tidligere analyser i denne hovedrapporten, samt utredningsnotatene, er regionen preget av en sterk offentlig sektor. Ved å samle ressurser knyttet til utvikling av næringslivet tror vi at man er bedre rustet til å gjennomføre felles tiltak på tvers av regionen som vil kunne potensielt komme alle områder i en ny storkommune til gode. En ny storkommune er således bedre rustet til å arbeide strategisk med næringsutviklingsarbeid sammenlignet med kommunene hver for seg.

6.4. Lokaldemokrati

6.4.1. Lokaldemokrati

En ny storkommune i Salten vil ha rundt 80 000 innbyggere og et samlet areal 11 261 km². Denne kommunen vil således bli større enn dagens største kommune, Kautokeino, som har et areal på 9 706 km². I det som dermed blir Norges største kommune målt i areal, og Nord-Norges største kommune målt i innbyggertall, vil det være viktig å sørge for at politikerne klarer å ivareta ombudsrollen og at man sikrer innbyggermedvirkning i beslutningsprosessen til tross for størrelsen.

I utredningsnotat D gikk vi nærmere inn på hva som må til for å ivareta og videreutvikle det nærdemokratiske engasjementet i alle geografiske deler av en kommune. En modell med lokale kommunedelsutvalg synes etter BDOs vurdering å være en god løsning som kan bidra til å knytte tettere kontakt mellom innbyggerne og politikerne til tross for større geografiske avstander i Salten kommune. Bo-

dø kommune har allerede erfaring med bruk av kommunedelsutvalg ved tidligere kommunesammenslåinger. Tradisjonelt sett har slike lokale utvalg blitt brukt som rene høringsorganer for saker som berører utvalgets geografiske område. Kommunelovens § 12 åpner derimot for en mye større spennvidde når det gjelder arbeidsoppgavene som potensielt kan delegeres til kommunedelsutvalg. Det kan derfor tenkes at det i Salten, hvor det er store avstander og allerede veletablerte lokalsentra, kan være naturlig å se på en modell hvor det opprettes flere kommunedelsutvalg med varierende grad av avgjørelsesmyndighet.

6.4.2. Lokalutvalgsmodell

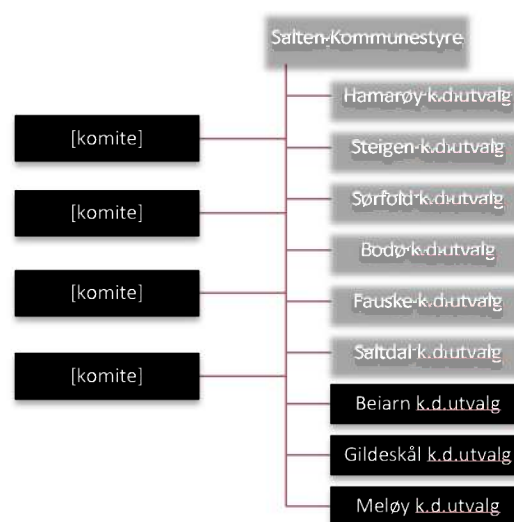
Dersom kommunen velger å benytte en kommunedelsutvalgsmodell vil det bli nødvendig å finne en god deling med tanke på hvilke oppgaver som skal ligge til en sentraladministrasjon. Dette vil naturlig være fellestjenester som HR, regnskap, lønn etc., samt oppgaver knyttet til myndighetsutøvelse - hvorav tekniske tjenester, barnevern, skjenkebevilgninger og spesialiserte pleie- og omsorgsoppgaver kanskje er de tydeligste eksemplene på slike oppgaver. I tillegg vil det også være naturlig med sentralisering av tiltak rettet mot næringslivet, eller i hvert fall en felles koordinering av dette. Dette er oppgaver som det i mange kommuner er stort fokus på i dag. BDO vektlegger derfor at oppgavefordelingen mellom det sentrale kommunestyret og kommunedelsutvalgene vil være viktig å avklare i forbindelse med forhandlingene knyttet til endringen i kommunestrukturen. Ut over dette vil flere av kommunens kjernetjenester kunne desentraliseres og den aktive utøvelsen av tjenestene gjøres lokalt i kommunedelene. Kommunedelsutvalgene vil kunne tildeles beslutningsmyndighet og budsjettansvar ovenfor viktige tjenester i sitt lokalsamfunn, slik det for eksempel er gjort for bydelene i Oslo. Der er hver bydel delegert ansvar for kommunale tjenester innenfor følgende hovedområder:

- Barn, unge og familie
- Bolig og sosial
- Helse og omsorg
- Natur, kultur og fritid

Med denne delegeringen følger også budsjettfullmakt for hvert område. Bystyret i Oslo vedtar årlige rammebevilgninger til bydelene, men det er opp til hvert bydelsutvalg selv å allokere budsjett for sin bydel innenfor disse rammebevilgningene. I hvilken grad kommunedelsutvalgene skal ha disposisjonsrett over tidligere opparbeidede fond mener vi også vil være et vesentlig punkt å avklare i forbindelse med forhandlingene. Det samme kan gjelde disponering av løpende inntekter som for eksempel konsesjonsavgiften. Innenfor dagens lovverk står kommunene forholdsvis fritt til å

delegere myndighet til politiske utvalg eller til kommunens rådmann. I Oslo har hver bydel også en faglig og administrativ leder for bydelenes tjenesteområder i bydelsdirektøren. Bydelsdirektøren fungerer i stor grad i tilsvarende rolle som administrasjonssjefen i en vanlig kommune og kan videredelegeres avgjørelsesmyndighet fra bydelsutvalget, som igjen har fått delegert avgjørelsesmyndighet fra bystyret.

Et annet område hvor det kan være særlig nyttig å involvere kommunedelsutvalgene er i kommunale plan- og arealsaker. Loven åpner for at saker som i dag ofte er delegert til egne planutvalg, i prinsippet kan delegeres til kommunedelsutvalg. Om det ikke delegeres avgjørelsesmyndighet burde kommunedelsutvalgene i alle tilfeller involveres som høringsinstans i saker innenfor dets geografiske ansvarsområde. Man vil da sikre at plansaker og arealkonflikter behandles av delutvalg med god kjennskap til lokale forhold, og det vil gi lokalsamfunnet direkte påvirkningsmulighet i saker som angår dem.

Figur 1: Eksempel på mulig kommunedelsutvalgsstruktur i Stor-Salten. Kilde: BDO

6.4.3. Saltensamlet

I en ny storkommune i Salten vil det være naturlig å tenke seg en modell med kommunedelsutvalg som tar utgangspunkt i de opprinnelige kommunegrensene. Dette fordi det allerede er etablert fungerende partipolitiske organisasjonen innenfor dagens kommunestruktur. Hvorvidt dette også skal gjelde for Bodø har vi ikke tatt konkret stilling til. Grunnet befolkningsstørrelsen kan det være naturlig at Bodø deles inn i flere kommunedeler. Andre faktorer som spiller på en slik inndeling vil blant annet være reiseavstander, infrastruktur, og dagens tjenestetilbud. I en slik modell vil hvert kommunedelsutvalg kunne tildeles beslutnings- og budsjettansvar for tjenesteområder som man blir enige om i forbindelse med forhandlingene om kommunestrukturen. Oppgaver som ofte legges til slike utvalg er barnehager, helsestasjoner, NAV, hjemmetjenester, sykehjem og kultur-, fritids- og aktivitetstilbud, men det er ikke hindringer i loven til også å legge oppgaver innenfor tjenesteområdene som tekniske tjenester, næringsutvikling eller kirke for å nevne noen. Som omtalt over er det opp til den nye kommunen å finne den beste fordelingen av ansvar og myndighet mellom de besluttede organene i kommunen.

Administrasjonen og utøvelsen av de tjenestene som man blir enige om at skal ligge lokalt, vil dermed falle inn under kommunedelsadministrasjonen og kommunedelsdirektøren - som igjen er underlagt kommunedelsutvalget.

Foruten kommunestyret, formannskapet, de øvrige lovpålagte organene og kommunedelsutvalgene, er det BDOs vurdering at det vil

være hensiktsmessig for Saltensamlet å fordele den kommunale virksomheten på flere kommunestyrekomiteer, slik som vist i figur 1.

Disse komiteene vil bidra til å utforme kommunens politikk gjennom å fungere som saksforberedende organ innenfor definerte ansvarsområder. Hvordan slike komiteer struktureres vil avhenge av hvordan den endelige kommunemodellen blir seende ut, men et eksempel kan være å ha fire komiteer fordelt på områdene *samferdsel og miljø, oppvekst og levekår, næring og utvikling, samt finans*.

Uavhengig av om man velger en modell hvor kommunedelsutvalgene er rene høringsorgan, har beslutningsmyndighet eller er en kombinasjon av begge, er det nødvendig med forutsigbare og kompetente administrative ressurser for å sikre et velfungerende kommunedelsutvalg. Allokerte administrative ressurser må stå i stil med delegerte ansvarsområder og avgjørelsesmyndighet for å sikre god saksgang og gjennomføring av vedtak. Velges det en modell hvor myndighet over deler av det kommunale tjenestetilbudet delegeres til kommunedelen vil det innebære at administrasjonen må være tilstrekkelig dimensjonert til både å fungere som saksforberedende organ til politiske organer og til å sikre en god oppfølging av tjenesteutøvelsen. En modell med mindre avgjørelsesmyndighet og færre ansvarsområder vil likeledes fordre en mindre administrasjon. I noen tilfeller kan det også vurderes om det vil være hensiktsmessig å benytte sentrale administrative ressurser, eller ressurser på tvers av kommunedelsutvalg for å sikre effektiv ressursutnyttelse.

6.4.4. Utvalgssammensetning

Når det gjelder kommunedelsutvalgets sammensetning, åpner kommuneloven for at medlemmene enten kan velges direkte av innbyggerne i vedkommende kommunedel eller oppnevnes av kommunestyret. I en modell der medlemmene velges direkte kan det oppstå situasjoner der det er stor politisk avstand

mellom posisjonen i bystyret og kommunedelsutvalget. Dette er mindre aktuelt i en modell der medlemmene utpekes av bystyret, og der den samlede fordelingen av medlemmer i kommunedelsutvalgene skal representere sammensetningen i bystyret.

6.5. Økonomi

6.5.1. Inntektsmodell og konkrete tilskudd

I forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen for 2015 ble det vedtatt noen økonomiske virkemidler som er knyttet til reformen.

a) Dekning av engangskostnader

I forbindelse med gjennomføring av endringer i kommunestrukturen vil det påløpe kostnader. Eksempler på engangskostnader er utgifter til felles folkevalgt nemnd, prosjektorga-

nisasjon, involvering av innbyggerne, tiltak for felles kultur, harmonisering av IKT og andre systemer mm. Hvor mye den nye sammenslåtte kommunen vil få til å dekke disse utgiftene er regulert ut fra hvor mange kommuner som inngår i sammenslåingen, og hvor stor den nye kommunen er målt i antall innbyggere.

Antall kommuner og innbyggere	0- 19 999	20 - 49 999	50000 - 99 999	Over 100 000
2 kommuner	20 mill.kr.	25 mill.kr.	30 mill.kr.	35 mill.kr.
3 kommuner	30 mill.kr.	35 mill.kr.	40 mill.kr.	45 mill.kr.
4 kommuner	40 mill.kr.	45 mill.kr.	50 mill.kr.	55 mill.kr.
5 kommuner	50 mill.kr.	55 mill.kr.	60 mill.kr.	65 mill.kr.

Tabell 3: Tabellen viser hvor mye man vil motta til dekning av engangskostnader. Kilde: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

b) Reformstøtte

Reformstøtte er et engangsbeløp som den nye kommunen får til fri benyttelse på sammenslåingstidspunktet, og er basert på antall innbyggere i den sammenslåtte kommunen.

Antall innbyggere etter sammenslåingen	Reformstøtte
0 - 14 999	5 mill.kr.
15 000 - 29 999	20 mill.kr.
30 000 - 49 999	25 mill.kr.
Over 50 000	30 mill.kr.

Tabell 4: Tabellen viser omfanget på reformstøtten. Kilde: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

c) Inndelingstilskudd

Ordningen med inndelingstilskudd, som ble etablert i 2002, er beskrevet i kommuneøkonomiproposisjonen. Den skal sikre en kompensasjon til sammenslåtte kommuner for bortfall av inntekter som blant annet småkommunetil-

skudd, basistilskudd og ulike distriktstilskudd. Slik ordningen står beskrevet, og slik den har blitt utdypet i ulike sammenhenger, skal kommunene motta inndelingstilskuddet i 15 år, før det gradvis trappes ned over 5 år.

d) Gjennomgang av inntektssystemet for kommunesektoren

Regjeringen har varslet en gjennomgang av inntektssystemet, som skal legges frem som en del av kommuneøkonomiproposisjonen for 2017. Denne skal blant annet ta utgangspunkt i oppgavene som er vedtatt å overføre til kommunene. Videre har det kommet signaler

fra regjeringen om at dagens ordning med å kompensere de små kommunene for smådriftsulempene ikke ønskes videreført. I dagens inntektssystem skjer denne kompensasjonen av småkommunene særskilt gjennom bruken og vektingen av det såkalte basiskrite-

riet. Borgeutvalget beskriver kriteriets funksjon slik: «Gjennom basiskriteriet i utgiftsutjevningen får de minste kommunene full

kompensasjon for smådriftsulempene» (NOU 2005, s 292).

6.5.2. Kraft

Ordningen med konsesjonskraft medfører at eier av kraftverket skal avgi inntil 10 % av kraftgrunnlaget som konsesjonskraft til kommunene og fylkeskommunen der kraftanlegget ligger til selvkost. Denne ordningen er begrenset oppad til forbruket til alminnelig elektrisitetsforsyning innenfor kommunenes grenser.

- Ved beregning av den alminnelige elforsyning har NVE beskrevet hva som skal regnes med:
- husholdninger
- jordbruk
- anleggsvirksomhet
- tjenesteytende næringer
- transport
- bergverk
- industri (ikke kraftintensiv industri og treforedling).
- Elkraft til togdrift (transport) skal inngå i alminnelig forbruk.
- Forbruket av elkraft i kraftstasjoner, kraftselskapenes administrasjonsbygninger mv. Mens kraft som går til kraftverkets drift;

pumping, magnetisering, drift av hydrauliske anlegg mv. ikke skal medregnes i behovet til alminnelig elforsyning.

Dersom dette er lavere enn de 10 % som kommunene har mulighet til å hente ut i konsesjonskraft tilfaller differansen fylkeskommunen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har anbefalt at kommuner, som er i en prosess med tanke på å endre kommunestrukturen og der dette får konsekvenser uttak av konsesjonskraft, informerer fylkeskommunen på et tidligst mulig tidspunkt.

I forbindelse med vurderingene som skal gjøres knyttet til utredning av kommunestruktur kan det forekomme at kraftkommuner med begrenset antall innbyggere slår seg sammen med kommuner med et større innbyggertall med lite eller ingen konsesjonskraft. I slike tilfeller vil den nye kommunens behov for allmenn elforsyning øke. En større del av konsesjonskraften vil dermed gå til den nye kommunen, mens fylkets mengde blir tilsvarende redusert.

Kommune	Konsesjonskraftmengde i kommunene	Beregnet alminnelig forbruk i kommunen	Overskytende konsesjonskraft
Bodø	10,11	803,10	-792,99
Gildeskål	38,59	42,33	-3,74
Meløy	172,40	150,00	22,40
Beiarn	37,32	18,80	18,52
Fauske	81,69	179,00	-97,31
Saltdal	19,27	79,00	-59,73
Sørfold	106,55	60,85	45,70
Steigen	0,00	43,00	-43,00
Hábmer Hamarøy	40,01	5,20	34,81
Sum	505,94	1381,28	-875,34

Tabell 5: Oversikt over konsesjonskraftmengde i kommunene. Alle tall i GWh.

Tabellen over viser størrelsen på konsesjonskraftmengden i kommunene, det beregnede alminnelige forbruket og om kommunene eventuelt har overskytende konsesjonskraft-

mengde². I beregningen har vi forutsatt at

kommunen i dag henter ut det de kan av konsesjonskraft.

Beiarn kommune har inngått avtale med Nordland Fylkeskommune om å dele nettogevinsten av den delen av konsesjonskrafta kommunen ikke kan ta ut og som da tilfaller fylkeskommunen.

Steigen kommune har varslet NORD-Salten Kraft om at de ønsker å benytte seg av konsesjonskraften fra Forsanvatn Kraftverk. Etter som NVE ikke har fattet endelig fordelingsvedtak om kraftmengde er ikke denne delen tatt med i beregningene.

Effekter for de ulike alternativene for ny kommunestruktur.

Salten samlet

Ved en sammenslåing av alle kommunene til en Salten kommune vil man få mulighet til å hente ut en større mengde konsesjonskraft.

For å synliggjøre hvilke verdier som kan hentes ut har BDO gjort en beregning av omfanget. I tabellen over vises det at Meløy, Beiarn, Sørfold og Hammarøy har mer konsesjonskraft enn det de klarer å hente ut på grunn av det alminnelige forbruket. Totalt utgjør dette 121,4 GWh. Korrigerer vi dette tallet for avtalen som Beiarn har inngått med Nordland fylkeskommune om å dele overskuddet vil omfanget av konsesjonskraft som kan selges reduseres til 112,2 GWh.

De siste årene har det vært en stor variasjon i prisen på kraft. Fra rundt fem øre per KWh og opp til rundt 30 øre. I dagens marked vil det være naturlig å regne med en kraftpris på mellom 20 - 25 øre per KWh frem mot 2020.

---

² Tallene knyttet til konsesjonskraftmengde er hentet inn fra NVE. Tallene for alminnelig forbruk er hentet fra Energiutredninger fra Nordlandsnett og SKS Nett AS. Tallene for alminnelig forbruk er for Saltdal og Steigen fra 2008, Bodø og Gildeskål fra 2009, mens for Meløy, Beiarn, Sørfold og Hamarøy er tallene hentet inn i forbindelse med utarbeidelse av rapporten.

Vi har valgt å synliggjøre effektene for begge disse prisene.

Ved en sammenslåing av kommunene som medfører at man kan hente ut den konsesjonskraften som kommunene har krav på vil dette medføre en økning i konsesjonskraftsinntektene som er beregnet til:

Nye kommuner	Overskytende konsesjonskraft	20 øre	25 øre
Salten samlet	112,2 GWh	22,4 mill	28,0 mill

Tabell 6: Beregnet effekt på inntekter fra konsesjonskraft for nye kommuner, beregnet av BDO

6.5.3. Demografi og økonomi

I utredningsnotat A gjennomgikk vi befolkningsframskrivninger fram mot 2040 for Salten-kommunene samlet sett. Prognosene viste at det vil skje en markant økning i antall eldre i Salten. Ut fra statistikken ser det ut til at denne utviklingen vil skje som en tre-trinns utvikling.

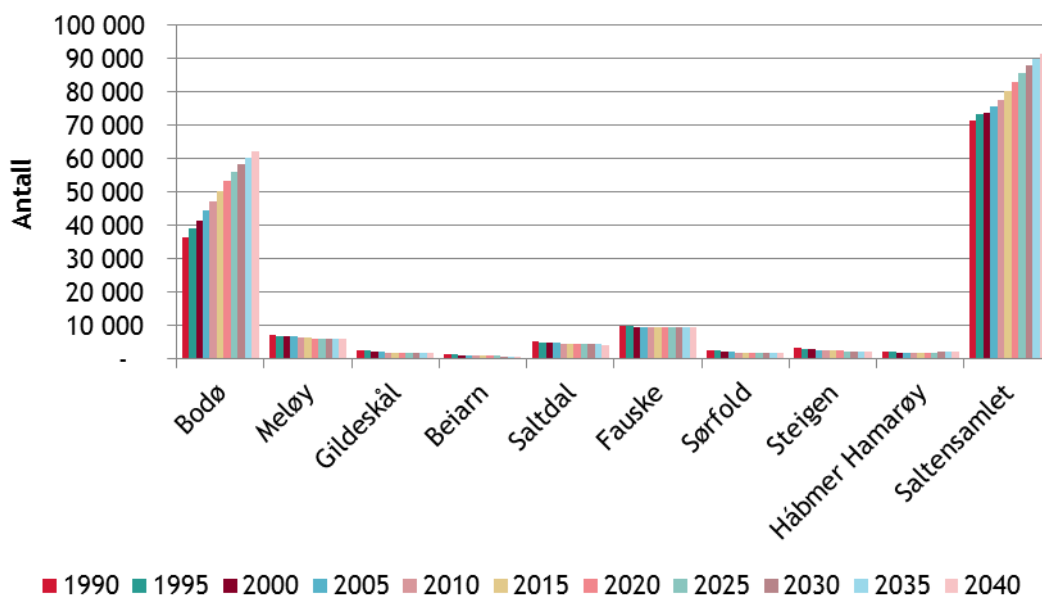
Samlet sett vil økningen i antall innbyggere over 67 år gi kommunene i Salten utfordringer med tanke på å dekke opp for det økte behovet for kommunale tjenester som vil komme, og mest sannsynlig må det foretas store investeringer i ulik boligmasse (tilrettelagte leiligheter, omsorgsboliger og sykehjem) i årene som kommer. Slike investeringer knyttet til hjemmetjenester og institusjonstjenester vil måtte skje i alle deler av kommunen og en ny storkommune vil derfor ikke kunne forvente å redusere utgiftene til disse tjenesteområdene som følge av etableringen av en ny storkommune.

Det som derimot en ny storkommune vil kunne ha mulighet til er å videreutvikle tjeneste-

ne gjennom å etablere større og mer bærekraftige fagmiljøer. I utredningsnotat B reddegjorde vi for blant annet omsorgstrappen og mulighet til å fokusere på ett bredt spekter av tjenester som følge av at man er en større kommune. Mindre kommuner som per dags dato ikke har mulighet til å arbeide med forebyggende tiltak vil kunne dra stor fordel av å bli en del av en større kommune.

Vi vurderer det derfor dit hen at en ny storkommune i Salten er bedre rustet til å håndtere den forventede befolkningsutviklingen i antall eldre.

Figuren under viser befolkningsutviklingen fra 1990 til 2015 samt forventet utvikling fra 2015 frem til 2040 for den enkelte kommune, og for alle kommunene samlet. Som det fremgår av tabellen forventes det en svak økning i befolkningen for alternativet Saltensamlet. Befolkningsveksten i regionen som helhet skyldes hovedsakelig veksten i Bodø kommune. I øvrige kommuner forventes en svak nedgang.

Figur 2: Oversikt over faktisk befolkningsutvikling fra 1990 til 2015, og forventet befolkningsutvikling frem til 2040 for enkeltkommunene og for hele Saltenregion samlet. Kilde: SSB

Alderssammensetning er viktig når man skal vurdere en kommunes fremtidige økonomiske utsikter da dette sier noe om forventede inntekter, utgifter og behov for fremtidige inves-

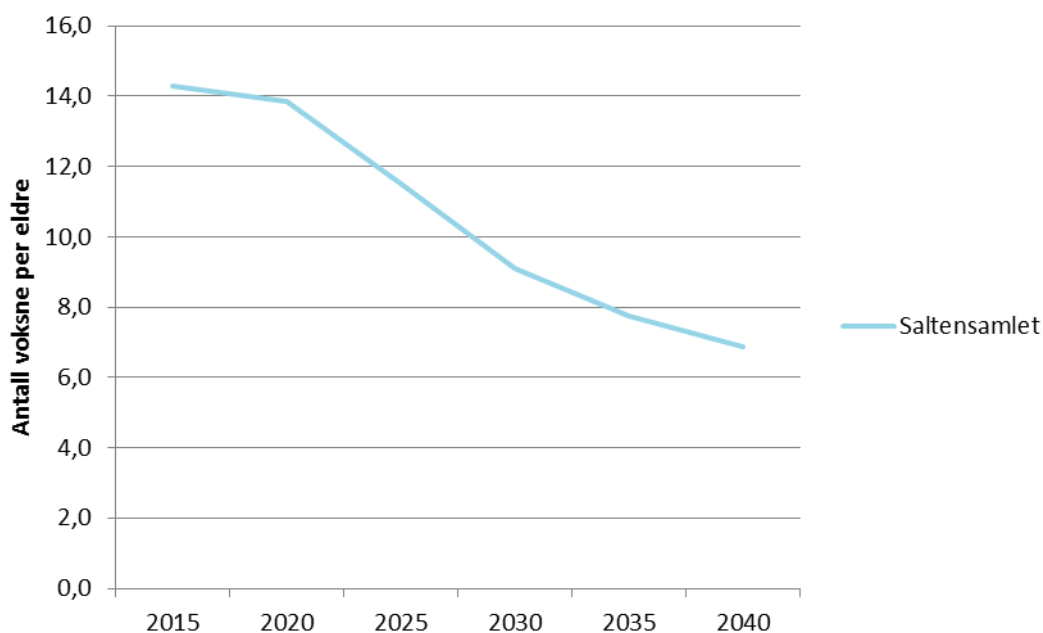
teringer. En samlet Saltenkommune vil ha en eldre befolkning (67 år og oppover) som tilsvarer 14,8 %. Dette er i tråd med gjennomsnittet i landet for øvrig som ligger på 14 %.

Kommune	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 +
Beiarn	4,4 %	6,1 %	3,4 %	4,1 %	22,4 %	34,6 %	16,9 %	7,2 %	0,9 %
Bodø	7,4 %	8,5 %	3,6 %	5,3 %	35,1 %	27,8 %	8,9 %	2,9 %	0,6 %
Fauske	5,7 %	8,1 %	4,0 %	5,4 %	28,6 %	30,7 %	12,6 %	4,0 %	0,9 %
Gildeskål	5,4 %	6,9 %	4,1 %	4,6 %	27,5 %	30,0 %	14,1 %	5,6 %	1,9 %
Hamarøy	6,4 %	6,5 %	2,6 %	5,5 %	27,6 %	30,8 %	14,1 %	5,0 %	1,5 %
Meløy	6,6 %	7,8 %	4,1 %	6,2 %	28,3 %	29,6 %	11,4 %	4,7 %	1,4 %
Saltdal	5,9 %	7,4 %	2,9 %	4,9 %	28,5 %	32,3 %	13,0 %	4,0 %	1,0 %
Steigen	4,6 %	7,5 %	3,4 %	5,4 %	26,2 %	31,8 %	14,7 %	4,8 %	1,6 %
Sørfold	4,6 %	8,4 %	3,6 %	5,0 %	25,9 %	30,9 %	15,7 %	4,5 %	1,3 %
Saltensamlet	6,8 %	8,2 %	3,6 %	5,3 %	32,3 %	29,0 %	10,5 %	3,5 %	0,8 %

Tabell 7: Prosentandel av befolkning inndelt i de ulike befolkningsgruppene for 2015. Kilde: SSB

Tabellen over viser alderssammensetningen av befolkning som prosentandel for den enkelte kommune og for alternativet Saltensamlet. Tabellen viser at de fleste kommunene i regionen har en noe eldre befolkning enn landsgjennomsnittet. For alternativet Saltensamlet

vil imidlertid Bodøs relativt unge befolkning og størrelse sammenlignet med øvrige kommuner trekke andelen eldre betraktelig ned. Regionen uten Bodø ville hatt en eldre befolkning på nærmere 19 %.

Figur 3: Forventet utvikling i antall voksne i alderen 20-66 år per eldre over 80 år. Kilde: SSB, beregninger gjennomført av BDO.

I den siste kolonnen i tabell 5 har vi beregnet hvordan andelen voksne i alderen 20-66 år per eldre 67+ forventes å utvikle seg i samme periode. Vi ser her en betydelig nedgang på 39 % for Saltenregionen samlet i antall voksne som antas å være i arbeid sett opp mot antall pensjonister. Dette viser at både den enkelte

kommune og hele regionen samlet har et omstillingsbehov for å tiltrekke og øke sysselsettingen.

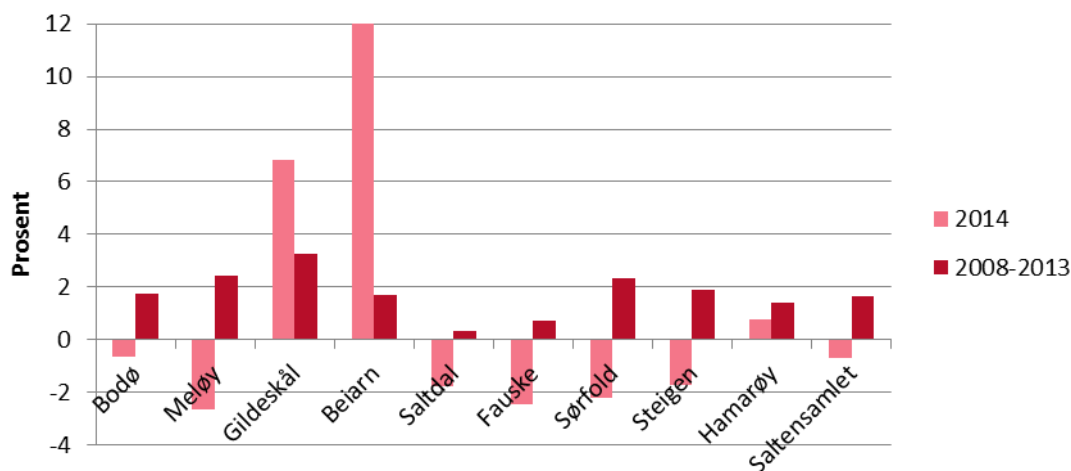
Med unntak av Hamarøy vil alle kommunene i regionen se en negativ utvikling på mellom 20 og 45 %, de fleste over 40 %.

6.5.4. Soliditet

Med hensyn til økonomisk status, vil det være den økonomiske handlingsfriheten som er av størst interesse. Dersom den enkelte kommunes handlingsfrihet er svak/svekket, vil en kommunesammenslåing kunne medføre at kommunene samlet og lokalområdene hver for seg opplever en forbedret handlingsfrihet.

Som vist i delrapport A figur 27, er det kun Bodø som har klart å opprettholde et stabilt netto driftsresultat over tid, mens øvrige kommuner i regionen har relativt store fluktuasjoner fra år til år. Ingen av kommunene

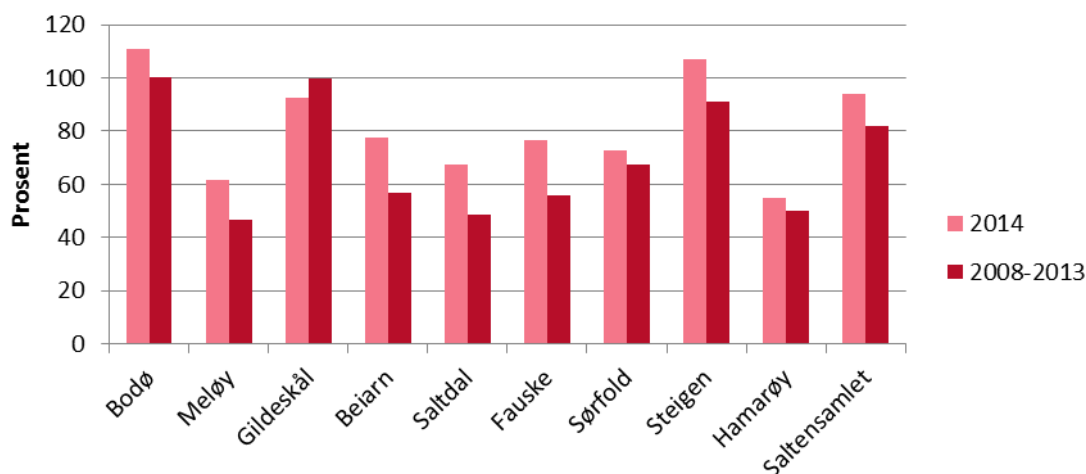
har i perioden 2009 - 2013 hatt et stabilt netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 3 %. I en ny Saltenkommune er det imidlertid rimelig å anta at det vil bli lettere å opprettholde stabile resultater. Dette fordi større kommuner er mindre sårbare for økonomiske svingninger, og at evnen til å håndtere uforutsette hendelser vil være bedre. Dette støttes også av undersøkelser gjennomført i Danmark hvor 80 % av danske rådmenn rapporterte å ha fått bedre kontroll og styring på økonomien, som følge av reformen.

Figur 4: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: KOSTRA.

Som grafen viser er det store forskjeller mellom kommunene. Dette er imidlertid kun et øyeblikksbilde, og tallene for 2008-2013 samlet viser ikke de fluktusjonene som eksisterer innenfor dette tidsrommet. En samlet

Salten kommune ville i 2014 hatt et negativt driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter på 0,68 %, mens det i perioden 2008-2013 samlet ville hatt et resultat på 1,67 %.

Figur 5: Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, fratrukket pensjonsforpliktelse. Kilde: KOSTRA.

I vurdering av kommunenes, og de ulike alternativenes, soliditet er det hensiktsmessig å se på kommunenes lånegjeld. Dette gjøres ved å se på lånegjeld (uten pensjonsforpliktelser) i forhold til driftsinntektene. Lavere lånegjeld vil i dette tilfelle bety større økonomisk handlingsfrihet for den enkelte kommune til å disponere sine inntekter. Bodø, Gildeskål og Steigen har den høyeste gjelden målt som andel av brutto driftsinntekter. Dette gjelder både for 2014 og samlet for årene 2008-2013. En samlet Salten kommune ville hatt en gjelds-

andel på 94 % i 2014 og 82 % for årene 2008-2013.

	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy	Salten-samlet
Disposisjonsfond	1 957	6 430	11 712	14 402	1 001	1 164	7 598	1 876	1 826	2 705
Bundne driftsfond	2 047	5 252	5 822	17 899	2 817	5 157	8 969	3 532	9 368	3 405
Ubundne investeringsfond	5 219	6 334	147 866	192 910	0	450	17 156	82	7 623	10 662
Bundne investeringsfond	373	1 291	269	595	1 426	959	638	955	1 580	631
Til sammen	9 596	19 307	165 669	225 805	5 244	7 729	34 361	6 445	20 397	17 403

Tabell 8: Oversikt over fondsavsetninger per innbygger for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Som tabellen over viser, er det store forskjeller mellom kommunene når det gjelder hvor mye midler som er avsatt for de ulike fondstypene. Kommunene Gildeskål og Beiarn har betydelig høyere avsetninger per innbygger sammenlignet med øvrige kommuner, og er med på å trekke de totale avsetningene per innbygger opp for en samlet Saltenkommune.

I tillegg til verdiene som er synliggjort gjennom fond, har mange kommuner også store

verdier gjennom eierskap i ulike selskap, eksempelvis innenfor kraftsektoren. Dette er på en måte avsetninger der avkastingen blir synliggjort gjennom utbytte til eierne. For kommunene i Salten kan det, for å skape et bilde av omfanget nevnes at Bodø har balanseførte verdier i aksjer og andeler på 385 millioner, mens Beiarn og Gildeskål har på henholdsvis 19 og 23 millioner kroner.

Økonomiske forpliktelser

I tabellene nedenfor presenteres beregninger av udekkede pensjonsforpliktelser og vedlikeholdsetterslep for den enkelte kommune og for et samlet Salten alternativ. Den første tabellen baserer seg på KOSTRA-tall for 2014.

Tall knyttet til vedlikeholdsetterslep er tilsvarende tabellen som presenteres i Utredningsnotat A og baserer seg på rapporter fra regionrådet og kommunene.

Kommune	Pensjonsmidler (1000 kroner)	Pensjonsforpliktelse (1000 kroner)	Innbyggere	Udekket forpliktelse per innbygger (kr)
Bodø	3 337 677	3 965 800	50364	-12 472
Meløy	685 418	874 923	6441	-29 422
Gildeskål	279 955	351 250	2022	-35 260
Beiarn	163 238	205 224	1085	-38 697
Saltdal	666 754	839 930	4667	-37 106
Fauske	828 407	1 043 339	9569	-22 461
Sørfold	283 164	354 578	1983	-36 013
Steigen	307 752	384 516	2563	-29 951
Hamarøy	253 525	298 545	1825	-24 668
Saltensamlet	6 805 890	8 318 105	80519	-18 781

Tabell 9: Udekkede pensjonsforpliktelser for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Som det fremgår av tabellen over er det stor variasjon i udekkede pensjonsforpliktelser mellom kommunene. Alternativet med en samlet Salten kommune vil for samtlige kom-

muner unntatt Bodø medføre en betydelig reduksjon i udekket forpliktelse per innbygger. Samtidig viser tabellen under at samtlige kommuner har et betydelig vedlikeholdsetter-

slep. Også her vil en samlet Salten kommune innebære lavere vedlikeholdsetterslep per innbygger for samtlige kommuner med unntak av Bodø, Hamarøy og Steigen.

Kommune	Innbyggere	Totalt vedlikeholds- etterslep i millioner kroner	Totalt vedlikeholds- etterslep per innbygger
Beiarn	1 085	52 000 000	47 926
Bodø	50 364	543 000 000	10 782
Fauske	9 569	170 000 000	17 766
Gildeskål	2 022	60 000 000	29 674
Hamarøy	1 825	21 000 000	11 507
Meløy	6 441	200 000 000	31 051
Saltdal	4 667	160 000 000	34 283
Steigen*	2 563	40 000 000	15 607
Sørfold	1 983	85 000 000	42 864
Saltensamlet	76 131	1 331 000 000	17 483

Tabell 10: Oversikt over vedlikeholdsetterslep. Kilde: Rapporter fra regionrådet og kommunene. *Tall på vedlikeholdsetterslep fra Steigen kommune er basert på en eldre rapport fra 2008 og det er derfor noe usikkerhet knyttet til tallene.

7. Nordre, Indre og Ytre Salten

7.1. Overordnet Beskrivelse av alternativet

I dette alternativet vil Salten gå fra ni kommuner til tre kommuner. Steigen og Hamarøy vil forme Nordre Salten. Sørfold, Fauske og Saltdal vil forme Indre Salten, og Bodø, Gildeskål, Beiarn og Meløy vil danne Ytre Salten. Disse kommunene vil ha følgende befolkningsgrunnlag:

- Indre Salten: 16219 innbyggere
- Ytre Salten: 59912 innbyggere
- Nordre Salten: 4388 innbyggere (6400 innbyggere om man inkluderer Tysfjord)

For Nord-Salten kommune har Steigen, Hamarøy og Tysfjord kommune gjennomført

selvstendige analyser av en Nord-Salten kommune som også inkluderer Tysfjord. Ettersom vårt mandat utelukkende har omhandlet kommunene som er en del av Salten regionråd har vi ikke det samme grunnlaget til å vurdere Tysfjord i et Nord-Salten alternativ på lik linje med de andre kommunene. Vi vil derimot, på bakgrunn av kommunenes egenrevisering av Nord-Salten kommune som inkluderer Tysfjord, gjøre vurderinger av hvorvidt inkluderingen av Tysfjord vil kunne ha en effekt på vår vurdering av Nord-Salten alternativet i oppsummeringskapitlet i denne sluttrapporten.

7.2. Tjenesteyter

7.2.1. Vurdering av effektene på primærtjenestene

Barnehage

Heller ikke dette alternativet forventes å medføre store endringer i barnehagesektoren, og sannsynligvis vil barnehagene forbli lokalisert der de er per dags dato. Indre og Ytre Salten vil sannsynligvis ha utfordringer knyttet til en spredt barnehagestruktur mens Nordre vil ha en mer geografisk samlet tilbud. Vi antar at dette vil være tilfellet så lenge det er befolkningsgrunnlag for videre drift av barnehagetjenester i alle dagens kommuner. Den enkelte kommunen i både Indre og Ytre Salten vil i dette tilfellet få et vesentlig større fagmiljø innenfor barnehagesektoren. Småkommunene Beiarn, Gildeskål og Meløy vil eksempelvis kunne supplere og dra nytte av det fagmiljøet som allerede eksisterer i Bodø innenfor spesialundervisning.

Smådriftsulempene som eksisterer i dag vil vedvare også i dette alternativet. Fordi en så stor andel av barna i Bodø har plass i private barnehager vil en relativt stor andel av barna i den nye kommunen Ytre Salten ha plasser i private barnehager. Det samme vil gjelde i mer moderat grad for Indre Salten da både Fauske og Saltdal har innslag av private barnehager. At disse nye kommunene allerede har erfaring med tilrettelegging av private barnehager kan også, dersom dette skulle være ønskelig, gjøre det lettere å etablere private barnehager i de nye kommunene. Videre vil det være mulig for de to nye kommunene å standardisere oppholdsbetalingen, slik at man utnytter kommunens inntektsmuligheter under forutsetning av at det er politisk tilslutning til dette.

Grunnskole

Den nye kommunestrukturen foreslått i dette alternativet vil ikke medføre store endringer for regionens grunnskolesektor, og skolene vil sannsynligvis forbli lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at smådriftsulempene som eksisterer i dag vil vedvare også i

dette alternativet. Også her vil alternativene Indre og Ytre Salten gi muligheten til å utvide de ulike fagmiljøene, og kommunene vil bedre kunne utnytte den spesialkompetansen som eksisterer i de øvrige kommunene. De minste kommunene vil også bli mindre sårba-

re, både kompetansemessig og kostnadsmes-

Pleie- og omsorg

I all hovedsak vil tjenester innenfor dette området fortsette å leveres lokalt uavhengig av den nye kommunestrukturen. Dette innebærer at man ikke nødvendigvis kan dra fordel av stordriftsfordeler vedrørende den daglige utførelsen av hjemmetjenester og institusjonstjenester. Det kan allikevel forventes noen effektiviseringsgevinster i eksempelvis hjemmetjenesten da nye kommunegrenser gir mulighet for bedre logistikk i gjennomføringen av hjemmetjenestene på tvers av nåvæ-

Barneverntjenesten

Kommunene i Salten har i dag lite samarbeid på området barnevernstjenester. Dette gjør at det ved sammenslåing er større muligheter for å tilby bedre og mer effektive tjenester. Indre og Ytre Salten vil kunne forventes å være bedre rustet til å håndtere disse komplekse oppgavene, og ansatte i de minste

Samiske perspektiv

Dersom kommunestrukturen i Salten endres, og den nye Nord-Salten kommunen inkluderer nåværende områder av Tysfjord kommune (som i dag er en del av forvaltningsområdet), vil dette kunne medføre at den nye kommunen bli en del av det samiske forvaltningsområdet. Om den nye kommunen vil bli innlemmet i forvaltningsområdet vil alle innbyggere i den nye kommunen ha rett på å bruke samisk i sin kontakt med offentlige organ. Det vil i tillegg stille krav til at den nye kommunen skal tilrettelegge for at ansatte kan ta permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskap i samisk, for på den måten å sikre at kommunen kan yte tilstrekkelige tjenester på samisk. Den nye kommunen vil på tjenestesiden bli lovpålagt å tilby samiske barn et tilbud i barnehagene og grunnskolene et tilbud som byg-

sig, ovenfor ekstra ressurskrevende elever.

rende kommunegrenser. Spesielt Indre og Ytre Salten vil kunne være bedre rustet til å håndtere eldrebølgen og den forventede økningen i tjenestebehovet på dette området.

Økningen i antall eldre i kommunene vil skape et press på kommunene for å effektivisere nåværende tjenester. Vi vurderer at alternativene Indre og Ytre Salten vil kunne gi synergieffekter i form av større fagmiljøer og muligheter for å frigjøre administrative kostnader til operativ tjenesteproduksjon.

kommunene vil kunne få et betraktelig større hjelpeapparat å støtte seg til. For Nordre Salten er det slik at Hamarøy i dag deltar i et interkommunalt samarbeid med Tysfjord, og dersom de skal slå seg sammen med Steigen må det vurderes om dette samarbeidet skal fortsette eller ikke.

ger på det samiske språk og kultur. Barn har i tillegg rett på å bli betjent på samisk i barnevernsinstitusjoner. Innenfor pleie- og omsorgstjenestene vil samiske pasienter ha rett til et tilbud som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur.

Oppsummert vil inkluderingen av deler av Tysfjord ha stor innvirkning på kommunenes forpliktelser overfor den samiske befolkningen.

7.2.2. Myndighetsutøvelse

Alternativene Nordre, Indre og Ytre Salten kan antas å få betydelig bedre kapasitet og kompetanse rettet mot myndighetsutøvelse innenfor spesifikke fagområder sammenlignet med den nåværende kommunestrukturen. Innenfor eksempelvis barnevern-/sosialtjenesten vil Nordre Salten ha ca. 39,2 årsverk og Indre Salten vil til sammen ha ca. 67,9 årsverk. Ytre Salten vil til sammen ha ca. 141 årsverk innenfor barnevernstjenesten. Innenfor tekniske tjenester vil Nordre Salten ha ca. 7 årsverk, Indre Salten 27 årsverk mens Ytre Salten, basert på dagens tall, vil få ca. 134 årsverk.

Utfordringer knyttet til relasjoner mellom ansatte og innbyggere vil bli vesentlig redusert også med dette alternativet, da det vil bli bedre muligheter for den enkelte saksbe-

handler til å delegere saker der det er habilitetsproblematikk. Det er også rimelig å anta at utfordringer knyttet til rekruttering vil bli redusert for alternativene Indre og Ytre Salten.

I likhet med alternativet Salten samlet vil det også her kunne oppstå stordriftsulemper knyttet til samordning av tjenester og geografiske avstander. Vi vurderer det imidlertid til at dette vil være et mindre problem i dette alternativet sammenlignet med Salten samlet, da dette alternativet blant annet omfatter mindre geografiske avstander og fordi det allerede eksisterer mange interkommunale samarbeid som allerede følger den kommunestrukturen som er skissert i dette alternativet.

7.2.3. Administrasjonen

Også dette alternativet gir relativt store muligheter for effektivisering og realisering av stordriftsfordeler innenfor administrasjonstjenester. Både Nordre, Indre og Ytre Salten vil, ved en sammenslåing, ha muligheten til å redusere de samlede utgiftene knyttet til dette området.

Uavhengig av om man velger å sentralisere deler av administrasjonstjenestene vil man

uansett kunne dra nytte av en bredere og større kompetanse innad i organisasjonen. Det er også rimelig å anta at alternativene Indre og Ytre Salten vil ha mindre problemer knyttet til rekruttering, sammenlignet med enkeltkommunenes nåværende situasjon. Det kan også forventes noe reduserte kostnader til IKT-systemer på sikt.

7.2.4. IKS

Sammenslåinger reduserer behovet for interkommunale samarbeid. Spørsmålet i dette tilfellet vil være om enkelte av alternativene er store nok til at de gjør de eksisterende IKS nødvendige eller ikke, kanskje vil det også være andre praktiske årsaker utover størrelse som gjør at IKS bør fortsette også med ny kommunestruktur. De ulike alternativene vil også ha påvirkninger på eksisterende samarbeid utenfor de kommunene som inngår i alternativet. Enkelte av de små kommunene som inngår i alternativet Ytre Salten kan eksempelvis ha mindre nytte av IKS da tjenestene nå kan tilbys internt i kommunen. Det må

også tas en diskusjon rundt hvorvidt regionale IKS skal opphøre eller om det er ønskelig å fortsette disse dersom Salten blir inndelt i kun tre kommuner. Det kan også tenkes at enkelte av de nåværende IKS blir omgjort til kommunal tjeneste i Ytre Salten, men at mindre omkringliggende kommuner kjøper disse tjenestene fremfor å kalle dette et IKS. Under lister vi først opp eksisterende IKS som faller innenfor de foreslåtte alternativene, deretter lister vi opp IKS som vil gå på tvers av de nye kommunegrensene og derfor må vurderes om de skal fortsette eller opphøre.

Eksisterende IKS som faller innenfor foreslått kommunestruktur:**Administrasjon**

- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Saltdal
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Sørfold

Barnehage og Grunnskole

- Felles skoleskyss indre Salten som inkluderer Sørfold, Fauske og Saltdal
- Grunnskolesamarbeid Sørfold-Fauske

Pleie- og omsorgstjenester

- Legevaktsamarbeid Bodø-Beiarn
- Fauske/Sørfold Legevakt
- Jordmortjeneste Fauske-Sørfold

Regionale IKS, og IKS som faller utenfor foreslått kommunestruktur:**Administrasjon**

- Interkommunale kommunerevisjon i Salten
- Felles kontrollutvalgssekretariat i Salten
- Felles samarbeid om innkjøp av tjenester i Salten
- Felles kemner Bodø, Beiarn og Bø
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Gildeskål
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Beiarn
- Nord-Salten Skatteoppkreverkontor for Ballangen, Tysfjord, Steigen og Hamarøy kommuner

Barnehage og grunnskole

- RKK Indre Salten som består av Meløy, Gildeskål, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen

- PPT Indre Salten som inkluderer Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen
- 4k-samarbeid om muntlig eksamen i indre Salten som inkluderer Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn.
- Grunnskoletjenester Rødøy-Meløy
- PPT Bodø, Verøy og Røst

Pleie- og omsorgstjenester

- Helse- og miljøtilsyn Salten IKS
- Krisesenteret i Salten (som eies av Bodø og inkluderer Røst og Verøy i tillegg til Salten kommunene)
- Overgrepsmottak Bodø som dekker Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Sørfold og Værøy

Barnevern og Sosialtjenester

- Beiarn og Saltdal interkommunale samarbeid om barnevernstjenester
- NAV hjelpemiddelsentralen som inkluderer alle Saltenkommunene
- Samarbeid mellom barnevernledere Salten som inkluderer alle Saltenkommunene

Øvrige samarbeidsområder

- Salten Brann IKS
- Geodatasamarbeid Salten
- Salten Kartdata AS
- Regionalt næringsfond Salten
- IRIS Salten IKS som inkluderer avfallshåndtering, interkommunal utvikling og strategisk eierskap
- Salten Friluftsråd

7.3. Samfunnsutvikling

7.3.1. En naturlig BA/BAS region?

Innad i Salten finnes det i all hovedsak en naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner om vi tar utgangspunkt i NIBR sin definisjon. Denne regionen inkluderer Bodø og Gildeskål samt Saltdal, Fauske og Sørfold. Med andre ord er det kun Indre Salten som har en relativt stor intern pendling mellom de nåværende kommunene Sørfold, Fauske og Saltdal. For de resterende to nye kommunene innenfor dette alternativet så er det derimot utfordringer

knyttet til å skape en integrert bo- og arbeidsmarkedsregion.

For Ytre Salten så har NIBR og NORUT definert Bodø og Gildeskål som relativt sett godt integrerte kommuner med tanke på bo- og arbeidsmarkedsfaktorer. For dette alternativet så vil de nærværende kommunene Meløy og Beiarn derimot være en naturlig integrert del med Bodø og Gildeskål. For det siste alternativet Nordre Salten så har NIBR eller NORUT heller ikke der definert dette området som er

naturlig bo- og arbeidsmarkedsregion. Til det er kommunene for små og har en for liten andel pendling mellom de nåværende kommunene Steigen og Hamarøy.

De nye kommunene Ytre og Nordre Salten vil derfor måtte søke å utvikle et mer integrert arbeidsmarked. Dette vil naturlig være avhengig av en utvikling i infrastruktur med

særlig henblikk på utviklingen i transportinfrastruktur. Per dags dato er avstandene mellom eksempelvis Meløy og Bodø for stor til at det er naturlig at det foregår pendling mellom disse kommunene. Enda viktigere er utviklingen i transportinfrastrukturen fra Bodø til Beiarn og Meløy slik at Ytre Salten bedre kan utnytte potensialet som ligger i regionen.

7.3.2. En bærekraftig kommune?

I utredningsnotat A tok vi utgangspunkt i særlig tre forhold når vi så på dagens status vedrørende næringsutvikling blant kommunene. Disse forholdene var:

- Bransjespesialisering
- Offentlig sektor
- Pendling

Alle tre kommunene er svært avhengig av offentlig sektor, noe som utgjør rundt 40 % av alle sysselsatte i regionen. Unntaksvis er det derimot noen forskjeller mellom de tre kommunene innenfor dette alternativet som er verdt å påpeke. Nordre Salten har en relativt stor andel sysselsatte innenfor primærnær-

ingene. Dette gjelder spesielt innenfor fiskeri og oppdrettsnæringene. Indre Salten har på den andre siden en relativt stor andel ansatte innenfor industri.

Samlet sett har alle kommunene en mer bærekraftig sammensatt næringsliv sammenlignet med null-alternativet. De tre kommunene vil således være mindre sårbare for eksterne svingninger i enkelte markeder, med unntak av primærnæringene for Nordre Salten.

Sammenlignet med store byer som Trondheim og Bergen så er alle disse tre kommunene derimot mer avhengig av offentlig sektor.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Ytre	Indre	Nordre
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	2 %	3 %	17 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0 %	1 %	0 %
10-33 Industri	5 %	10 %	4 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	3 %	3 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	9 %	9 %	7 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	12 %	11 %	11 %
49-53 Transport og lagring	8 %	5 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	3 %	2 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	2 %	1 %	0 %
64-66 Finansiering og forsikring	2 %	0 %	0 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	4 %	3 %	3 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	4 %	2 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	11 %	8 %	8 %
85 Undervisning	9 %	10 %	10 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	24 %	26 %	21 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	3 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	0 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 11: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring i 2013. Kilde: SSB

Om vi deretter ser på andelen som pendler inn og ut av en ny storkommune så ser vi her

at det er relativt store forskjeller mellom de tre kommunene. Ytre Salten har en relativt

en mindre andel utpendlere sammenlignet med Indre- og Nordre Salten. Dette skyldes i all hovedsak at flere av de sysselsatte i Indre og Nordre Salten pendler til blant annet Bodø. I utredningsnotat A redegjorde vi for særbarheten til de små kommunene i Salten. For dette alternativet vil fortsatt Nordre Salten være en relativt sett liten kommune. Små

kommuner med en liten andel utpendlere vil således også være mer sårbare over tid. Dette er ikke gjeldende for Nordre Salten som har en relativt stor andel utpendlere. Sysselsatte som er bosatt i Nordre Salten og pendler til andre kommuner reiser i all hovedsak til Bodø. Er relativt stor antall arbeider også på norsk sokkel innenfor olje- og gassnæringene.

	Ytre Salten		Indre Salten		Nordre Salten	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sysselsatte	31574	-	7956	-	2064	-
Utpendlere	2491	8 %	1513	19 %	341	17 %
Innpendlere	2963	9 %	449	6 %	200	10 %

Tabell 12: Oversikt over inn- og utpendling, Kilde SSB for 2014

7.3.3. Transportinfrastruktur og avstander

For dette alternativet vil avstandene innenfor to av de tre kommunene relativt sett være mindre, sammenlignet med en samlet Salten kommunene. Herunder finner vi Nordre og Ytre Salten som er kommuner hvor avstandene mellom tettstedene betraktelig mindre enn i Stor-Salten alternativet. Avstanden for Nordre Salten er rundt 100 km mellom Leinesfjord og Oppeid. For Indre Salten så er avstandene betraktelig mindre. Fra Rognan til Straumen er avstanden mindre enn 50 km. For det siste alternativet i denne modellen, Ytre Salten, er avstandene relativt store mellom Ørnes og eksempelvis Bodø. Reiseavstanden mellom disse byene er i utredningsnotat C vurdert til å være rundt to timer.

Til tross for at bredbåndsinfrastrukturen har bedre seg betraktelig de siste 10 årene er det fortsatt store infrastrukturutfordringer som gjør at disse tre nye kommunene ikke vil kunne definere seg som tre naturlige utviklingsområder med unntak av Indre Salten. De resterende to kommunene Ytre- og Nordre Salten må således måtte gjennomføre store investeringer i samferdsel, og ettersom det er fylkeskommunen som i all hovedsak styrer dette så vil ikke etableringen av ny storkommune automatisk kunne gjennomføre nødvendig investeringer. En ny storkommune i Salten vil derimot kunne få en sterkere innflytelse inn i fylkeskommunen og vil således kunne bidra til en sterkere prioritering av denne regionen.

7.3.4. Lokal strategisk næringsutvikling

For dette alternativet vil de tre kommunene ha svært ulikt utgangspunkt for å arbeide strategisk med lokal næringsutvikling. For Ytre Salten vil Bodø sine ressurser sammen med de andre mindre kommunene kunne være tilstrekkelig til å jobbe videre tiltak knyttet til utvikling av det lokale næringslivet. Synergieffektene som Gildeskål, Beiarn og Meløy får ved å gå sammen med Bodø vil kunne påvirke arbeid med lokal utvikling av næringsrettet arbeid i disse kommunene.

For Indre Salten så har både Saltdal og Fauske i 2014 utgifter knyttet til å tilrettelegge for næringsaktivitet. Sammenlagt vil disse kommunene kunne bedre samordne arbeidet med næringsrettet arbeid og ettersom disse tre kommunene er en del av et felles bo- og arbeidsmarked så vil det trolig kunne bidra til en mer helhetlig og sammenhengene arbeid innenfor dette tjenesteområdet. Indre Salten vil derimot ikke ha de samme ressursene som eksempelvis Ytre Salten, men det er vår vurdering at disse kommunene vil være bedre i

stand til å ivareta det lokale næringslivet i en allerede integrert region på en bedre måte sammenlignet med null-alternativet.

For den siste kommunen Nordre Salten så vil denne kommunen fortsatt være for liten til at man investere i større tiltak rettet mot det lokale næringslivet.

7.4. Lokaldemokrati

I alternativet Nordre, Indre og Ytre Salten vil det samlede innbyggertallet være henholdsvis 4388, 16219 og 59912 for de tre kommunene. Dette, sammen med geografisk størrelse, gjør

at BDO mener det vil være aktuelt med ulike lokaldemokratiske løsninger i disse kommunene.

7.4.1. Nordre og Indre Salten

I Nordre og Indre Salten, hvor det vil være kortere avstander innad i kommunen og færre innbyggere, anses det som hensiktsmessig å beholde en modell med faste utvalg. I dag har blant annet Steigen og Hamarøy egne *plan og ressursutvalg* i tillegg til de lovpålagte organene. Ut over dette har Hamarøy også et *velferds og driftsutvalg* samt et *naturutvalg*. En lignende utvalgsmo- dell i den nye kommunen virker hensiktsmessig og burde sikre god politisk styring av den kommunale virksomheten.

på 11 kommunestyrerepresentanter i kommuner med mindre enn 5000 innbyggere. Begge kommunene har med 17 medlemmer allerede flere medlemmer enn loven krever. Selv om SSBs befolkningsframskriving for den nye kommunen er moderat, kan det være en ide å innrette seg etter neste lovkrav på minst 19 representanter for kommuner med mellom 5000 og 10 000 innbyggere.

Når det gjelder sammensetningen av kommunestyret, vil Nordre Salten ved tidspunktet for sammenslåingen falle inn under minstekravet

Indre Salten vil falle inn under minstekravet på 27 kommunestyrerepresentanter. Alle kommunene har allerede flere medlemmer enn det loven krever.

7.4.2. Ytre Salten - lokalutvalgsmo- dell

I Ytre Salten er det BDOs vurdering at det bør innføres en modell med kommunedelsutvalg, lik den beskrevet for Saltensamlet-alternativet i kapittel 5. En modell med lokale kommunedelsutvalg vil bevare tett kontakt mellom innbyggere og politikere til tross for større geografiske avstander i de to nye kommunene.

for at all avgjørelsesmyndighet som kan delegeres til komiteer og faste utvalg også kan delegeres til kommunedelsutvalg. Likeledes kan all avgjørelsesmyndighet som delegeres til kommunens administrasjonssjef (rådmann), også i prinsippet delegeres til en kommunedelsdirektør. Det kan dermed tenkes at det i Ytre Salten, hvor avstandene blir større enn de har vært i de nåværende kommunene, kan være naturlig å se på en modell hvor det opprettes flere kommunedelsutvalg med varierende grad av avgjørelsesmyndighet.

Som nevnt tidligere, har slike lokale utvalg tradisjonelt sett blitt brukt som rene høringsorgan for saker som berører utvalgets geografiske område. Kommuneloven åpner derimot

7.5. Økonomi

7.5.1. Inntektsmodell og konkrete tilskudd

Reformstøtte og engangskostnader:

Nordre Salten vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (4388) og kommuner (to stk.) motta 25 millioner i støtte, fordelt på 20 millioner i engangskostnader og fem millioner i reformstøtte. Dette utgjør 5790 kr per innbygger i den nye kommunen.

Indre Salten vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (16219) og kommuner (tre stk.) motta 50 millioner i støtte, fordelt på 30 mil-

lioner i engangskostnader og 20 millioner i reformstøtte. Dette utgjør 3066 kr per innbygger i den nye kommunen.

Ytre Salten vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (59912) og kommuner (fire stk.) motta 80 millioner i støtte, fordelt på 50 millioner i engangskostnader og 30 millioner i reformstøtte. Dette utgjør 1340 kr per innbygger i den nye kommunen.

7.5.2. Kraft

Ved en sammenslåing til tre nye kommuner i Salten vil alle de nye kommunene få mulighet til å hente større mengde konsesjonskraft.

For dette alternativet vil det være mulig for kommunene i Salten å hente ut det totale potensialet knyttet til kraftinntekter. På lik linje med stor-Salten utgjør dette 121,4 GWh, og med korreksjon for avtalen som Beiarn har inngått med Nordland fylkeskommune utgjør det 112,2 GWh. Og ved å slå sammen kommunene som omtalt ser vi at det vil være en forskjell mellom de nye kommunene i forhold

til hvor mye av konsesjonskraften som tilfaller den enkelte kommune.

De siste årene har det vært en stor variasjon i prisen på kraft. Fra rundt fem øre per KWh og opp til rundt 30 øre. I dagens marked vil det være naturlig å regne med en kraftpris på mellom 20 - 25 øre per KWh frem mot 2020.

Ved en sammenslåing av kommunene som medfører at man kan hente ut den konsesjonskraften som kommunene har krav på vil dette medføre en økning i konsesjonskrafts-inntektene som er beregnet til:

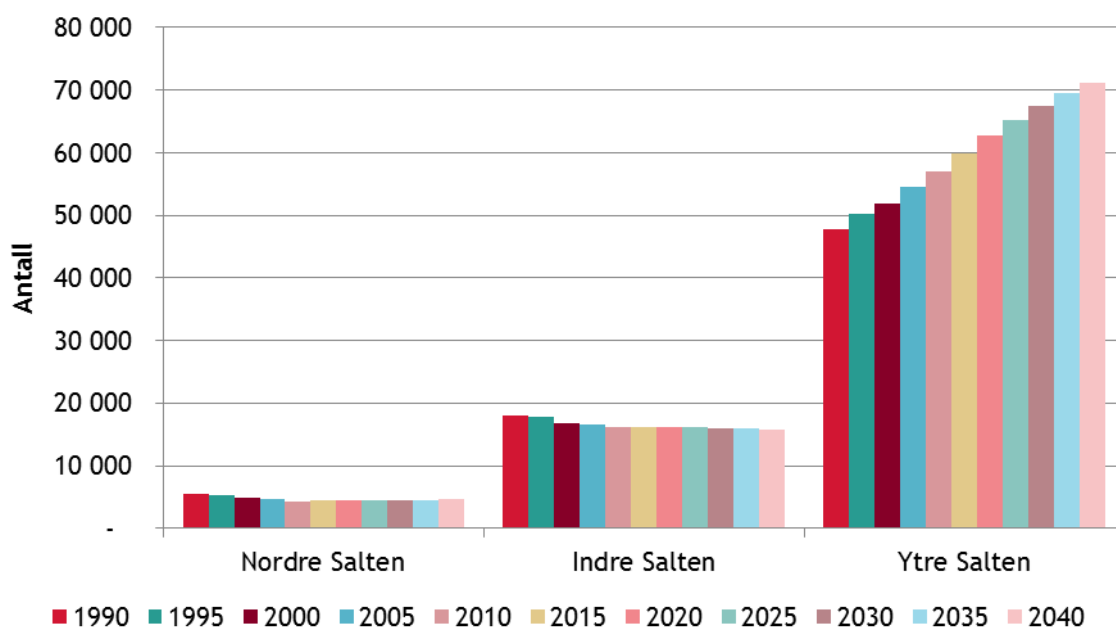
Nye kommuner	Overskytende konsesjonskraft	20 øre	25 øre
Nordre Salten	34,81 GWh	6,96 mill	8,70 mill
Indre Salten	45,70 GWh	9,14 mill	11,43 mill
Ytre Salten	31,66 GWh	6,33 mill	7,92 mill

Tabell 13: Beregnet effekt på inntekter fra konsesjonskraft for nye kommuner, beregnet av BDO

7.5.3. Demografi og økonomi

Alternativet Nordre Salten ville i 2015 hatt en befolkning på 4388, Indre Salten 16219 og Ytre Salten 59912. For Nordre forventes en

stabil befolkningsutvikling, Indre vil ha en svak nedgang, mens det for Ytre Salten forventes en stabil befolkningsøkning.

Figur 6: Oversikt over faktisk befolkningsutvikling fra 1990 til 2015, og forventet befolkningsutvikling frem til 2040 for alternativene Nordre, Indre og Ytre Salten. Kilde: SSB

Aldersfordelingen i befolkningen er relativt lik for alternativene Nordre og Indre Salten. Begge alternativene vil ha en relativt gammel befolkning sammenlignet med snittet i resten av landet. Nordre Salten vil ha en eldre be-

folkning (67+) på 21 %, mens Indre Salten vil ligge på 18 %. Ytre Salten vil til sammenligning ha en noe yngre befolkning hvor andelen eldre utgjør 13,5 % som er noe under landsgjennomsnittet på 14 %.

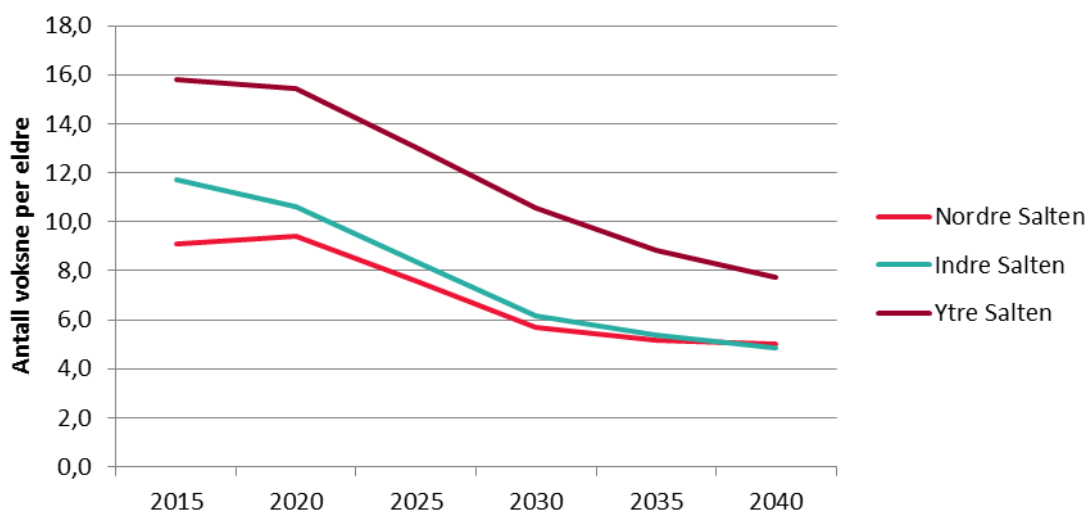
	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 +
Nordre Salten	5,4 %	7,1 %	3,1 %	5,4 %	26,8 %	31,4 %	14,5 %	4,9 %	1,5 %
Indre Salten	5,6 %	7,9 %	3,6 %	5,2 %	28,3 %	31,2 %	13,1 %	4,1 %	1,0 %
Ytre Salten	7,2 %	8,4 %	3,7 %	5,3 %	33,9 %	28,2 %	9,5 %	3,2 %	0,7 %

Tabell 14: Prosentandel av befolkning inndelt i de ulike befolkningsgruppene for 2015. Kilde: SSB

Prognoser viser at både Nordre, Indre og Ytre Salten vil få vesentlige investeringsbehov basert på den forventede fremtidige demografiutviklingen. Nordre Salten forventes å få investeringsbehov innenfor grunnskolen, mens Indre og Ytre Salten er forventet å få investe-

ringsbehov spesielt innenfor eldreomsorgen. Ytre Salten forventes også å få et noe mindre behov for investeringer innenfor barnehage og grunnskole. Samtidig forventes en betydelig negativ endring i andel voksne per eldre pleietrengende i fremtiden.

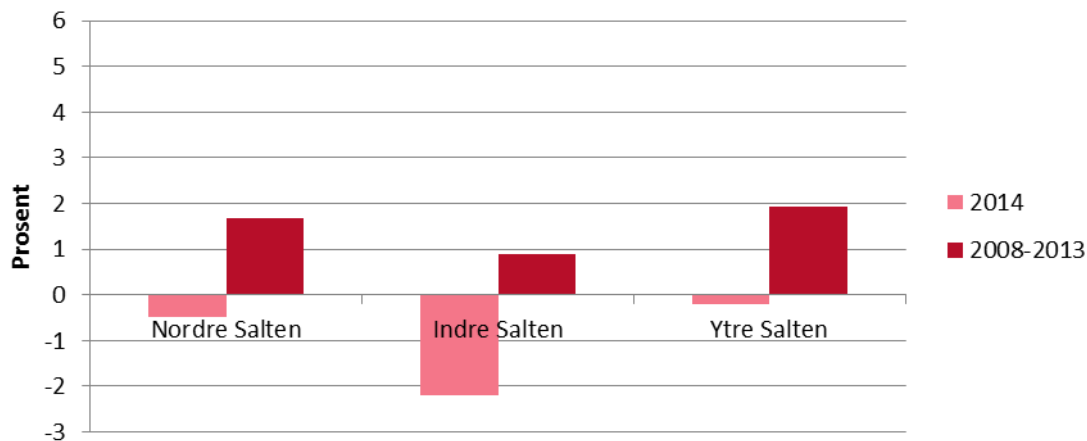

Figur 7: Forventet utvikling i antall voksne i alderen 20-66 år per eldre over 80 år. Kilde: SSB, beregninger gjennomført av BDO.

Grafen over viser den forventede utviklingen i andel voksne i alderen 20-66 år per eldre over 80 år fra 2015 og frem til 2040. Som det fremgår, forventes det en betydelig nedgang i antall voksne per eldre i denne perioden. Nordre Salten vil ha en negativ endring på 22 %, mens Indre og Ytre Salten forventes å få negative endringer på 40 og 41 %.

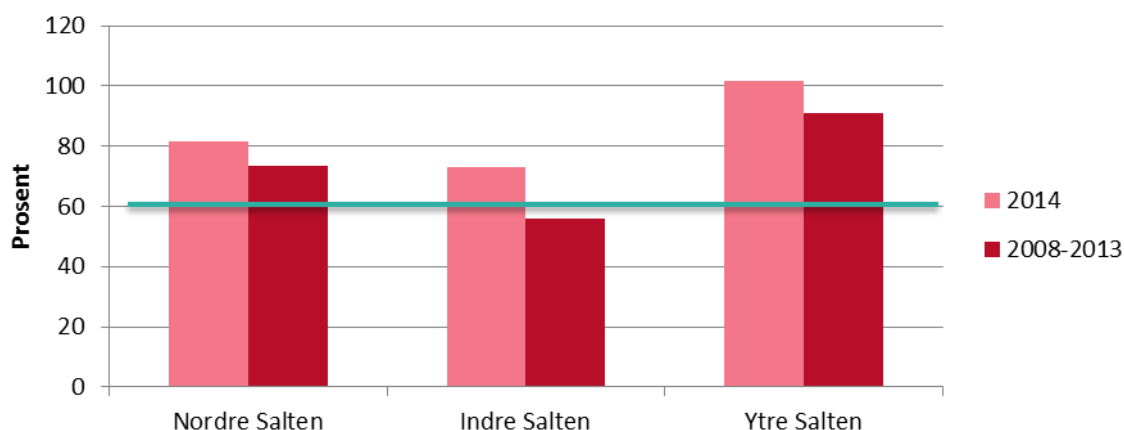
7.5.4. Soliditet

Figur 8: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: KOSTRA.

Samtlige alternativer ville i 2014 hatt et negativt driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Samlet for perioden 2008-2013 ligger alternativene noe høyere. Nordre Sal-

ten ville hatt et resultat på 1,67 %, Indre 0,88 % mens Ytre Salten ville hatt et resultat på 1,9 %.

Figur 9: Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, fratrukket pensjonsforpliktelse. Kilde: KOSTRA.

Som det fremgår av tabellen over, ville Ytre Salten i 2014 hatt en noe høyere langsiktig gjeld som prosent av brutto driftsinntekter sammenlignet med de øvrige alternativene. Samtlige tre alternativer lå i 2014 over det

anbefalte nivået som enkelte fylkesmenn mener bør være mellom 50-60 %, og kun Indre Salten ville ha ligget under det anbefalte nivået samlet i perioden 2008-2013.

	Nordre Salten	Indre Salten	Ytre Salten
Disposisjonsfond	1 855	1 887	2 990
Bundne driftsfond	5 980	4 934	2 801
Ubundne investeringsfond	3 245	2 320	13 476
Bundne investeringsfond	1 217	1 056	473
Til sammen	12 297	10 197	19 741

Tabell 15: Oversikt over fondsavsetninger per innbygger for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Ser vi på fondsavsetninger per innbygger fremgår det at alternativet Ytre Salten vil få en betraktelig høyere fondsavsetning sammenlignet med de to øvrige alternativene. I

t tillegg vil også Ytre Salten har større verdier gjennom avsetninger og andeler enn de to andre alternativene.

Økonomiske forpliktelser

Samtlige alternativer ville i 2014 hatt udekkede pensjonsforpliktelser. Nordre og Indre Salten ville hatt forpliktelser på ca. 28 000 kr.

per innbygger mens Ytre Salten ville hatt betraktelig lavere forpliktelser på ca. 15 500 kr per innbygger.

Kommune	Pensjons-midler (1000 kroner)	Pensjons-forpliktelse (1000 kroner)	Innbyggere	Udekket forpliktelse per innbygger (kr)
Nordre Salten	561 277	683 061	4388	-27 754
Indre Salten	1 778 325	2 237 847	16219	-28 332
Ytre Salten	4 466 288	5 397 197	59912	-15 538

Tabell 16: Udekkede pensjonsforpliktelser for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Indre Salten ville hatt et vedlikeholdsetterslep på ca. 25 500 kr per innbygger mens Ytre Salten ville hatt et etterslep på ca. 14 000 kr per innbygger. Alternativet Nordre Salten

ville, basert på de innsendte tallene, hatt et vedlikeholdsetterslep på ca. 14 000 kr per innbygger.

Kommune	Innbyggere	Totalt vedlikeholds- etterslep i millioner kro- ner	Totalt vedlikeholds- etter- slep per innbygger
Nordre Salten	4 388	61 000 000	13 902
Indre Salten	16 219	415 000 000	25 587
Ytre Salten	59 912	855 000 000	14 271

Tabell 17: Oversikt over vedlikeholdsetterslep. Kilde: Rapporter fra regionrådet og kommunene

8. «Saltenfjordalternativet»

8.1. Overordnet Beskrivelse av alternativet

For dette alternativet vil Salten gå fra ni kommuner til tre kommuner. Steigen og Hamarøy vil forme Nordre Salten. Sørfold, Fauske, Saltdal, Bodø, Gildeskål og Beiarn vil danne «Saltenfjordkommune». Meløy kommune vil derimot stå alene i dette alternativet.

Disse kommunene vil ha følgende befolkningsgrunnlag:

- Meløy: 6441 innbyggere
- Nordre Salten: 4388 innbyggere
- Saltenfjord: 69690 innbyggere

8.2. Tjenesteyter

8.2.1. Vurdering av effektene på primærtjenestene

Barnehage

Som for de øvrige alternativene forventes det ikke store endringer i barnehagesektoren. Saltenfjord kommune vil, sammenlignet med de øvrige kommunene, ha en mer geografisk spredt barnehagestruktur så lenge det er befolkningsgrunnlag for videre drift av barnehagetjenester i alle deler av regionen. På den andre siden vil Saltenfjord ha et vesentlig større fagmiljø innenfor denne tjenesten, og det kan forventes at mindre kommuner som inngår i dette alternativet vil kunne supplere og dra nytte av det fagmiljøet som allerede eksisterer i de større kommunene.

Smådriftsulemper som eksisterer i dag vil vedvare også i dette alternativet. Som for de øvrige alternativene presentert tidligere i denne rapporten vil det også her bli enklere å tilrettelegge for private barnehager for kommunene som inngår i Saltenfjord alternativet. Dette da flere av kommunene i dette alternativet allerede har utbredt bruk av private barnehager.

Grunnskole

Den nye kommunestrukturen foreslått i dette alternativet vil ikke medføre store endringer for regionens grunnskolesektor, og skolene vil sannsynligvis forbli lokalisert der de er per dags dato. Kommunene som inngår i Saltenfjord alternativet vil her få muligheten til å utvide og spesialisere de ulike fagmiljøene, og

utnytte den ulike spesialkompetansen som eksisterer i kommunene per i dag. Kommunene som inngår i dette alternativet vil også bli mindre sårbare ovenfor ekstra ressurskrevende elever.

Pleie- og omsorg

Som diskutert for de øvrige alternativene tidligere i denne rapporten vil tjenester innenfor dette området fortsette å leveres lokalt. For Saltenfjord alternativet forventes det imidlertid noen effektiviseringsgevinster da nye kommunegrenser gir mulighet for bedre logistikk i gjennomføringen av hjemmetjenester, transport av pasienter osv. Det

forventes også at en større kommune som Saltenfjord vil være bedre i stand til å håndtere den forventede eldrebølgen og økningen i tjenestebehovet som følge av denne.

Saltenfjord alternativet vil også kunne gi synergieffekter i form av større fagmiljø og muligheter til å frigjøre administrative kostnader til operativ tjenesteproduksjon.

Barneverntjenesten

Saltenfjord alternativet gir muligheten til å tilby bedre og mer effektive tjenester, dette spesielt fordi det per i dag er lite samarbeid innenfor tjenesteområdet barnevern. Ansatte i de minste kommunene vil også få et betraktelig større hjelpeapparat rundt seg. For

Nordre Salten er det slik at Hamarøy i dag deltar i et interkommunalt samarbeid med Tysfjord, og dersom de skal slå seg sammen med Steigen må det vurderes om dette samarbeidet skal fortsette eller ikke.

8.2.2. Myndighetsutøvelse

Også Saltenfjord-alternativet representerer en vesentlig økning i kapasitet og samlet kompetanse rettet mot myndighetsutøvelse innenfor en rekke fagområder. Saltenfjord kommune ville i 2014 eksempelvis hatt ca. 200 årsverk innenfor barnevern-/sosialtjenesten og 160 årsverk innenfor tekniske tjenester.

Saltenfjord alternativet vil sannsynligvis kunne redusere problematikk rundt dette bånd

mellom innbyggere og saksbehandlere i kommunen, samtidig som det er rimelig å anta at rekruttering av ansatte til tekniske tjenester og barnevern vil bli enklere. Det vil også bli mindre problemer knyttet til habilitet i en ny og større kommune. Samtidig vil det i en ny storkommune som Saltenfjord kunne oppstå stordriftsulempere spesielt knyttet til de geografiske avstandene i denne nye storkommunen.

8.2.3. Administrasjon

Med unntak av Meløy, som i dette alternativet beholder den eksisterende strukturen, vil det være muligheter for effektivisering og realisering av stordriftsfordeler innenfor administrasjonstjenester. Både Nordre Salten og Saltenfjord vil ha muligheten til å redusere de samlede utgiftene knyttet til dette området.

Uavhengig av om man velger å sentralisere deler av administrasjonstjenestene vil man uansett kunne dra nytte av en bredere kompetanse innad i den nye kommunen. Saltenfjord alternativet kan også forventes å ha bedre grunnlag for rekruttering sammenlignet med enkelt kommunene i dag.

8.2.4. IKS

Hovedandelen av de eksisterende IKS i regionen vil bli liggende innenfor Saltenfjord alternativet. Allikevel vil det også i dette alternativet være samarbeid hvor enkelt kommuner faller utenfor. Spesielt de regionale samarbeidene, som i dag inkluderer alle Saltenkommunene, vil i dette alternativet bestå av Saltenfjord kommune og to mindre kommuner; Nord-Salten og Meløy. Et viktig spørsmål vil da bli hvordan man skal håndtere de enkeltkommunene som havner utenfor. Skal det interkommunale samarbeidet fortsette, eller er det mer aktuelt at de utenforliggende

kommunene kjøper disse tjenestene i fremtiden. Kommunene i Salten har i dag også flere IKS i samarbeid med kommuner som ligger utenfor Salten regionen. Ved opprettelsen av en ny stor Saltenfjord kommune vil man måtte vurdere hvordan man skal videreføre disse samarbeidene i den nye kommunestrukturen. Nedenfor lister vi først opp hvilke eksisterende IKS som vil ligge innenfor den foreslåtte kommunestrukturen i Saltenfjord alternativet, deretter lister vi opp de som vil gå på tvers av kommunene i dette alternativet.

Eksisterende IKS som faller innenfor Saltenfjord alternativet:**Administrasjon**

- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Gildeskål
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Beiarn
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Saltdal
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Sørfold
- Nord-Salten Skatteoppkreverkontor for Ballangen, Tysfjord, Steigen og Hamarøy kommuner (forutsetter at ikke Tysfjord og Ballangen inngår i kommunesammenslåing i andre regioner)

Barnehage og Grunnskole

- PPT Indre Salten (Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen)
- RKK Indre Salten
- 4k-samarbeid om muntlig eksamen i Indre Salten (Sørfold, Fauske og Saltdal) Felles skoleskyss indre Salten (Sørfold, Fauske og Saltdal)
- Grunnskolesamarbeid Sørfold-Fauske
- Grunnskole tjenester Rødøy-Meløy (forutsetter at ikke Rødøy inngår i sammenslåing i andre regioner)

Pleie- og omsorgstjenester

- Legevaktsamarbeid Bodø-Beiarn
- Fauske/Sørfold Legevakt
- Jordmortjeneste Fauske-Sørfold
- Felles vaktordning jordmødre mellom Steigen, Tysfjord og Hamarøy (forutsetter at ikke Tysfjord inngår i sammenslåing i en annen region)

Barnevern og Sosialtjenester

- Samarbeid om barnevernstjenester Salten-Beiarn

Øvrige samarbeidsområder

- Hamarøy og Steigen veterinærvaktdistrikt

Regionale IKS, og IKS som faller utenfor kommunestrukturen i Saltenfjordalternativet**Administrasjon**

- Felles interkommunal kommunerevisjon region Salten
- Salten kontrollutvalgssekretariat
- Felles innkjøpsamarbeid Salten
- Felles kemner Bodø, Beiarn og Bø
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Røst

Barnehage og grunnskole

- PPT Bodø, Verøy og Røst

Pleie- og omsorgstjenester

- Helse- og miljøtilsyn Salten IKS
- Krisesenteret i Salten (eies av Bodø og inkluderer Røst og Verøy i tillegg til øvrige Salten kommuner)
- Kreftkoordinator Hamarøy, Tysfjord, Steigen og Sørfold
- Overgrepsmottak Bodø (dekker Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Sørfold og Verøy)

Innenfor dette området finnes det også en rekke regionale fagnettverk mellom kommunene som må revurderes i en ny Saltenfjord kommune:

- Rådet for Salten psykiatri, dekker alle kommunene i Salten
- Demensnettverk Salten
- Salten samhandlingsprosjekt psykiatri, dekker alle kommunene i Salten med unntak av Hamarøy

Barnevern og Sosialtjenester

- Felles samarbeid om kriminalitetsforebyggende tiltak (inkluderer alle kommunene i Salten samt kommunene Verøy, Røst og Rødøy)
- NAV hjelpemiddelsentralen for alle kommunene i Salten
- Samarbeid mellom barnevernledere for alle kommunene i Salten
- Samarbeid mellom barnevernsmedarbeidere som inkluderer Gildeskål, Beiarn og Meløy

Øvrige samarbeidsområder

- Felles landbruksforvaltning Bodø-Verøy
- Salten friluftsråd

- IRIS Salten IKS (inkluderer avfallshåndtering, interkommunal utvikling og strategisk eierskap)
- Salten Brann IKS
- Geodata samarbeid Salten
- Salten Kartdata AS
- Regionalt næringsfond Salten

8.3. Samfunnsutvikling

8.3.1. En naturlig BA/BAS region?

Innenfor det alternativet så innebefatter ingen av de tre kommunene naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner. Om vi tar utgangspunkt i en utvidet bo- og arbeidsmarkedsdefinisjon så er Saltenfjorden kommune, med unntak av Beiarn, en bo- og arbeidsmarkedsregion. Det foregår en hel del pendling mellom de store kommunene Fauske og Bodø noe som gjør det naturlig, ifølge NORUTs analyser og definisjoner, at disse kommunene vurderes som en felles arbeidsmarkedsregioner med tilhørende kommuner. For Saltenfjorden så er Beiarn kommune den eneste kommunen som ikke har et tilstrekkelig integrert arbeidsmarked med nabokommunene.

I dette alternativet er Meløy kommune fortsatt en egen kommune. Denne kommunen har ingen naturlige integrerte arbeidsmarkeder med de resterende kommunene i regionen. Slik sett er det ikke unaturlig at denne kommunen står alene. For det siste alternativet Nordre Salten så har NIBR eller NORUT heller ikke der definert dette området som er naturlig bo- og arbeidsmarkedsregion. Til det er kommunene for små og har en for liten andel pendling mellom de nåværende kommunene Steigen og Hamarøy.

8.3.2. Næringsanalyse

I utredningsnotat A tok vi utgangspunkt i særlig tre forhold når vi så på dagens status vedrørende næringsutvikling blant kommunene. Disse forholdene var:

- Bransjespesialisering
- Offentlig sektor
- Pendling

Alle tre kommunene i dette alternativet er svært avhengig av offentlig sektor, noe som utgjør rundt 40 % av alle sysselsatte i regionen. Unntaksvis er derimot noen forskjeller mellom de tre kommunene innenfor dette alternativet som er verdt å påpeke. Nordre Salten har en relativt stor andel sysselsatte innenfor primærnæringene. Dette gjelder spesielt innenfor fiskeri og oppdrettsnæringene. Saltenfjorden er tilnærmet lik Stor-Salten alternativet og har den største andelen av sysselsatte innenfor private næringsliv knyttet til varehandel.

Meløy vil i dette alternativet fortsatt være alene. Meløy kommune har derimot en av de minst sårbare næringsstrukturene blant kommunene i Salten og kan således være bedre rustet til å stå alene sammenlignet med de andre kommunene. Kommunen har derimot, som de andre kommunene, en stor andel ansatte knyttet til offentlig sektor.

Samlet sett har alle kommunene en mindre sårbar næringslivsstruktur sammenlignet med null-alternativet. De tre kommunene vil således være mindre sårbare for eksterne svingninger i enkelte markeder, med unntak av primærnæringene for Nordre Salten.

Sammenlignet med store byer som Trondheim og Bergen så er alle disse tre kommunene derimot svært avhengig av offentlig sektor.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Saltenfjord	Meløy	Nordre
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	2 %	9 %	17 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0 %	1 %	0 %
10-33 Industri	5 %	15 %	4 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	2 %	3 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	9 %	8 %	7 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	12 %	9 %	11 %
49-53 Transport og lagring	7 %	7 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	2 %	2 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	2 %	1 %	0 %
64-66 Finansiering og forsikring	1 %	0 %	0 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	4 %	2 %	3 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	3 %	3 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	11 %	4 %	8 %
85 Undervisning	9 %	11 %	10 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	24 %	24 %	21 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	2 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	1 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 18: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring i 2013. Kilde: SSB

Om vi deretter ser på andelen som pendler inn og ut av en ny storkommune så ser vi her at det er relativt store forskjeller mellom de tre kommunene. Saltenfjord har en relativt mindre andel utpendlere sammenlignet med Meløy og Nordre Salten. Dette skyldes i all hovedsak at flere av de sysselsatte i blant annet Nordre Salten pendler til blant annet Bodø. I utredningsnotat A redegjorde vi for sårbarheten til de små kommunene i Salten. For dette alternativet så vil fortsatt Nordre Salten være en relativt sett liten kommune. Små kommuner med en liten andel utpendlere vil således også være mer sårbare over tid. Dette er ikke gjeldende for Nordre Salten som har en relativt stor andel utpendlere. Sysselsatte som er bosatt i Nordre Salten og pendler

til andre kommuner reiser i all hovedsak til Bodø. Er relativt stor antall arbeider også på norsk sokkel innenfor olje- og gass næringene.

Meløy kommune vil, sammenlignet med Saltenfjord, være en relativt liten kommune. En liten andel utpendlere vil således kunne gjøre kommunen sårbar for svingninger i næringer som er lokalisert innad i kommunen. Meløy kommune har derimot en relativ stor andel utpendlere. Ser vi dette i sammenheng med en relativt jevn fordeling mellom næringene, så er Meløy kommune bedre rustet til å stå alene sammenlignet med andre mindre kommuner i regionen. Det er verdt å påpeke at dette er kun sett i et næringsutviklingsperspektiv.

	Saltenfjord		Meløy		Nordre	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sysselsatte	36442		3088		2064	
Innpendlere	2252	6 %	307	10 %	200	10 %
Utpendlere	2740	8 %	458	15 %	341	17 %

Tabell 19: Oversikt over inn- og utpendling, Kilde SSB for 2014

8.3.3. Transportinfrastruktur og avstander

For dette alternativet vil avstandene innenfor to av de tre kommunene relativt sett være mindre sammenlignet med en samlet Salten kommunene. Herunder finner vi Nordre Salten og Meløy, som er kommuner hvor avstandene mellom tettstedene betraktelig mindre enn i Stor-Salten alternativet. Avstanden for Nordre Salten er rundt 100 km mellom Leinesfjord og Oppeid. Saltenfjorden så er avstandene betraktelig mindre sammenlignet med Ytre Salten og Stor Salten.

Til tross for at bredbåndsinfrastrukturen har bedre seg betraktelig de siste 10 årene er det fortsatt store infrastrukturutfordringer som gjør at disse tre nye kommunene ikke vil kunne definere seg som tre naturlige utviklingsområder. Disse nye kommunene, med unntak av Meløy, må således måtte gjennomføre store investeringer i samferdsel, og ettersom det er fylkeskommunen som i all hovedsak styrer dette så vil ikke etableringen av ny storkommune automatisk kunne gjennomføre nødvendig investeringer.

8.3.4. Lokal strategisk næringsutvikling

For dette alternativet vil de tre kommunene har svært ulikt utgangspunkt for arbeide strategisk med lokal næringsutvikling. For Saltenfjord så vil Bodø sine ressurser sammen med de andre mindre kommunene kunne være tilstrekkelig til å jobbe videre tiltak knyttet til utvikling av det lokale næringslivet. Synergieffektene som de andre kommunene i dette alternativet får ved å gå sammen med Bodø vil kunne påvirke arbeid med lokal utvikling av næringsrettet arbeid i disse kommunene. Denne kommunen vil utgjøre over 90 % prosent av befolkningen i regionen og vil således kunne frigjøre enda større ressurser til utvikling av det lokale næringslivet.

For Meløy så vil man være i samme situasjon som man er per dags dato. Kommunen vil i denne sammenhengen være betydelig mindre enn Saltenfjord og vil således ikke ha de samme ressursene til å jobbe aktivt med næringsutviklingsarbeid. Under et slikt alternativ vil det også kunne være fare for at denne kommunen vil bli mer isolert sammenlignet med i dag ettersom regionalt utviklingsarbeid vil i all hovedsak bli drevet fra en ny Saltenfjordkommune. Dette scenariet vil også være gjeldende for den siste kommunen i dette alternativet. Nordre Salten vil fortsatt være for liten til at man investere i større tiltak rettet mot det lokale næringslivet.

8.4. Lokaldemokrati

I Saltenfjord-alternativet er det hovedsakelig i de to nye kommunene Nordre Salten (Steigen og Hamarøy) og Saltenfjord (Sørfold, Fauske, Saltdal, Bodø, Gildeskål og Beiarn) at

det vil bli aktuelt å se på den politiske strukturen. Det antas at Meløy kommune vil videreføre dagens modell med faste utvalg.

8.4.1. Nordre Salten

I Nordre Salten, hvor det vil være kortere avstander innad i kommunen og færre innbyggere, anses det som hensiktsmessig å beholde en modell med faste utvalg. I dag har både Steigen og Hamarøy egne plan og ressursutvalg i tillegg til de lovpålagte organene. Ut over dette har Hamarøy også et velferds og driftsutvalg samt et naturutvalg. En lignende utvalgsmodell i den nye kommunen virker

hensiktsmessig og burde sikre god politisk styring av den kommunale virksomheten.

Når det gjelder sammensetningen av kommunestyret vil Nordre Salten ved tidspunktet for sammenslåingen falle inn under minstekravet på 11 kommunestyrerepresentanter i kommuner med mindre enn 5000 innbyggere. Begge kommunene har med 17 medlemmer allerede

flere medlemmer enn loven krever. Selv om SSBs befolkningsframskriving for den nye kommunen er moderat, kan det være en ide å

innrette seg etter neste lovkrav på minst 19 representanter for kommuner med mellom 5000 og 10 000 innbyggere.

8.4.2. Saltenfjord - lokalutvalgsmodell

Det er BDOs vurdering at det i en ny Saltenfjord kommune vil være hensiktsmessig å innføre en politisk modell med kommunedelsutvalg, lik den beskrevet for Saltensamlet-alternativet. Med et befolkningsgrunnlag på rundt 70 000 innbyggere og et samlet areal på 8338,15 km² vil det være viktig å sørge for at politikerne klarer å ivareta ombudsrollen og at man sikrer innbyggermedvirkning i beslutningsprosessene i den nye kommunen. Kommunestyret må dermed etter kommuneloven ha minimum 35 medlemmer.

En modell med lokale kommunedelsutvalg synes etter BDOs vurdering å være en god løsning som kan bidra til å knytte tettere kontakt mellom innbyggerne og politikerne til

tross for større geografiske avstander. Bodø kommune har allerede erfaring med bruk av kommunedelsutvalg ved tidligere kommunesammenslåinger. Tradisjonelt sett har slike lokale utvalg blitt brukt som rene høringsorgan for saker som berører utvalgets geografiske område. Kommunelovens § 12 åpner derimot for en mye større spennvidde når det gjelder arbeidsoppgavene som potensielt kan delegeres til kommunedelsutvalg. Det kan derfor tenkes at det i Salten, hvor det er store avstander og allerede veletablerte lokalsentra, kan være naturlig å se på en modell hvor det opprettes flere kommunedelsutvalg med varierende grad av avgjørelsesmyndighet.

8.5. Økonomi

8.5.1. Inntektsmodell og konkrete tilskudd

Nordre Salten vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (4318) og kommuner (to stk.) motta 25 millioner i støtte, fordelt på 20 millioner i engangskostnader og fem millioner i reformstøtte. Dette utgjør 5790 kr per innbygger i den nye kommunen.

Saltenfjord vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (69566) og kommuner (seks stk.)

motta 90 millioner i støtte, fordelt på 60 millioner i engangskostnader og 30 millioner i reformstøtte. Dette utgjør 1294 kr per innbygger i den nye kommunen.

Meløy vil, dersom de holder seg utenfor, ikke motta noen økonomisk støtte.

8.5.2. Kraft

Ved en sammenslåing til tre nye kommuner i Salten vil Nordre Salten og Saltenfjord få mulighet til å hente større mengde konsesjonskraft.

Som omtalt tidligere utgjør det 121,4 GWh, og 112,2 GWh når vi korrigerer for Beiarns avtale med fylkeskommunene. Og ved å slå sammen kommunen i tråd med beskrivelsen over ser vi at denne inndelingen ikke vil ha Ved en sammenslåing av kommunene som medfører at man kan hente ut den konse-

mulighet til å hente ut like mye konsesjonskraft. Meløy utnytter ikke all konsesjonskraften i dag på grunn av begrensingen i det allminnelige forbruket.

De siste årene har det vært en stor variasjon i prisen på kraft. Fra rundt fem øre per kWh og opp til rundt 30 øre. I dagens marked vil det være naturlig å regne med en kraftpris på mellom 20 - 25 øre per kWh frem mot 2020.

sjonskraften som kommunene har krav på vil dette medføre en økning i konsesjonskrafts-

inntektene som er beregnet til:

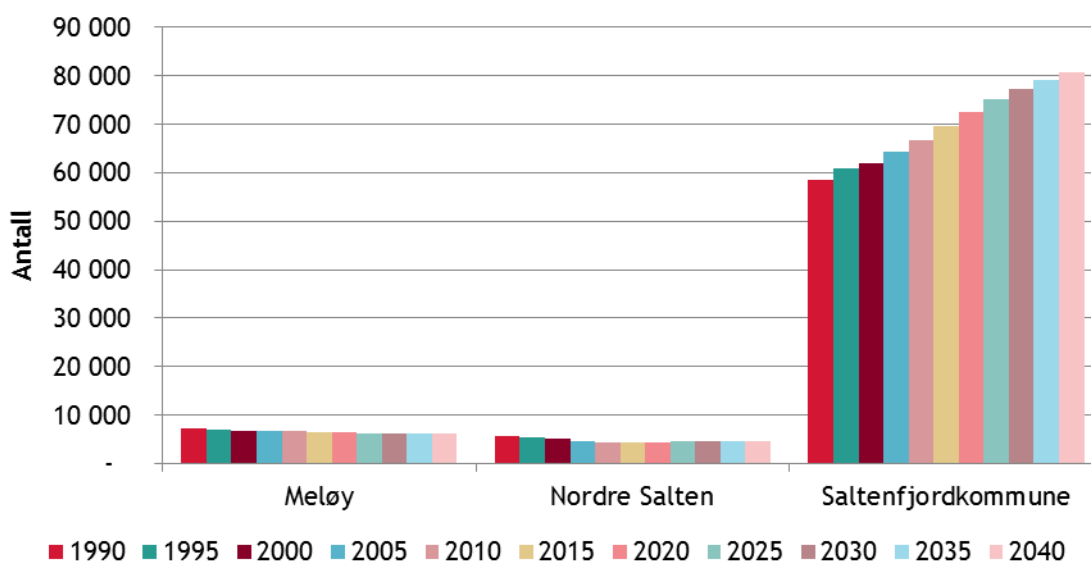
Nye kommuner	Overskytende konsesjonskraft	20 øre	25 øre
Nordre Salten	34,81 GWh	6,96 mill	8,70 mill
Saltenfjord	54,96 GWh	10,99 mill	13,74mill
Meløy	Ingen endring		

Tabell 20: Beregnet effekt på inntekter fra konsesjonskraft for nye kommuner, beregnet av BDO

8.5.3. Demografi og økonomi

Ser vi på faktisk befolkningsutvikling frem til 2015 og forventet utvikling frem til 2040 ser vi at Meløy forventes å ha en svak nedgang i total befolkning mens Saltenfjord kommune

vil ha en svak økning i sin totale befolkningsmasse. I Nordre Salten forventes en stabil befolkningsutvikling.

Figur 10: Oversikt over faktisk befolkningsutvikling fra 1990 til 2015, og forventet befolkningsutvikling frem til 2040 for Meløy, Nordre Salten og Saltenfjord kommune. Kilde: SSB

Som vi ser av tabellen under vil Nordre Salten ha en noe eldre befolkning sammenlignet med Saltenfjord og Meløy. Nordre Salten vil ha en

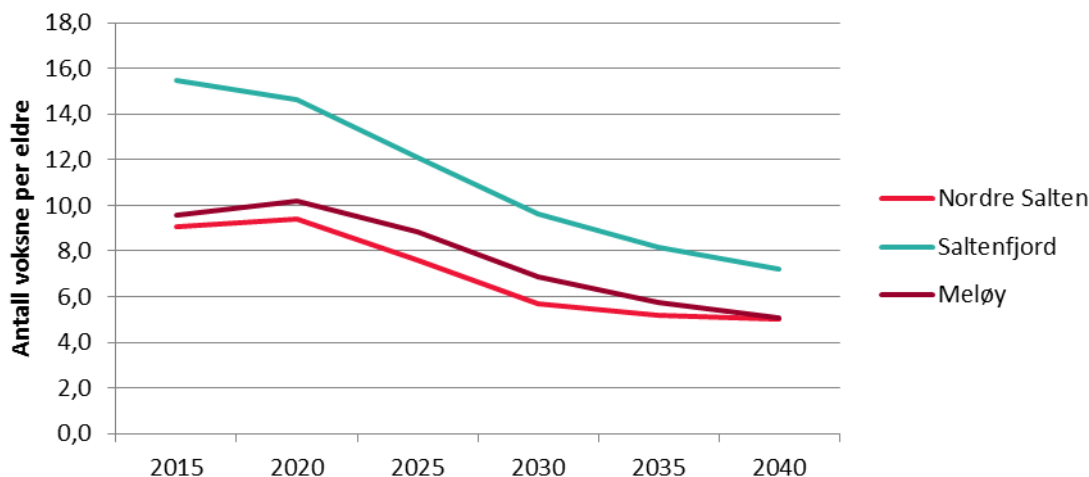
eldre befolkning (67+) på 21 %, mens Saltenfjord vil ligge på 14,1 %. Meløy kommune har en eldre befolkning som utgjør 17,5 %.

	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 +
Nordre Salten	5,4 %	7,1 %	3,1 %	5,4 %	26,8 %	31,4 %	14,5 %	4,9 %	1,5 %
Saltenfjord	6,9 %	8,3 %	3,6 %	5,2 %	33,1 %	28,8 %	10,1 %	3,3 %	0,7 %
Meløy	6,6 %	7,8 %	4,1 %	6,2 %	28,3 %	29,6 %	11,4 %	4,7 %	1,4 %

Tabell 21: Prosentandel av befolkning inndelt i de ulike befolkningsgruppene for 2015. Kilde: SSB

Prognoser for befolkningsutvikling viser at Saltenfjord alternativet vil få vesentlige investeringsbehov innenfor både barnehage, grunnskole og eldreomsorg i fremtiden. Nordre Salten vil, basert på befolkningsprognosene kunne få et investeringsbehov innenfor barnehage og grunnskole. Den forventede økningen i antall barn for dette alternativet skyldes hovedsakelig mottak av flyktninger i

Hamarøy kommune. Som for de tidligere alternativene forventes det også her en betydelig nedgang i antall voksne per pleietrengende eldre. Nordre Salten vil ha en negativ endring på 22 % mens Saltenfjord kommune forventes å få en negativ endring på 40 %. Meløy forventes å få redusert sin andel voksne per eldre med 33 %.

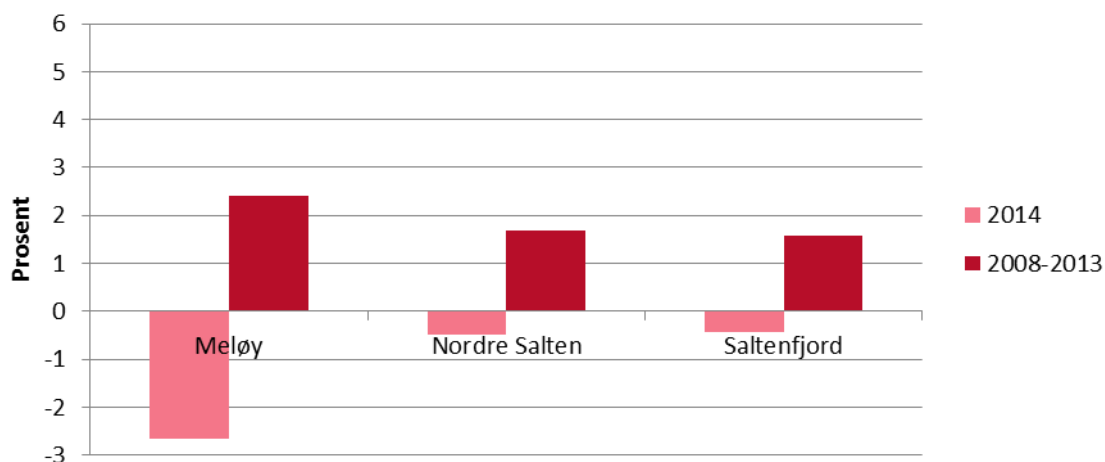

Figur 11: Forventet utvikling i antall voksne i alderen 20-66 år per eldre over 80 år. Kilde: SSB, beregninger gjennomført av BDO.

8.5.4. Soliditet

Som nevnt tidligere i rapporten er det den økonomiske handlefriheten som er viktigst når vi ser på soliditeten i de enkelte kommunestrukturalternativene og sammenslåinger vil i enkelte tilfeller kunne føre til en forbedret handlingsfrihet. I en ny storkommune som Saltenfjord er det rimelig å anta at det vil bli lettere å opprettholde mer stabile økonomis-

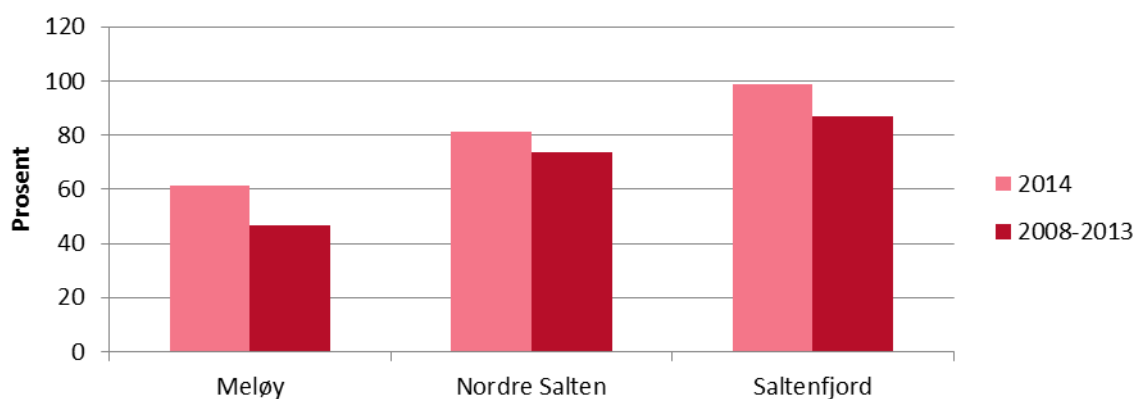
ke resultater. Dette fordi større kommuner er mindre sårbare for økonomiske svingninger og fordi evnen til å håndtere uforutsette hendelser er bedre i en større og mer økonomisk solid kommune.

Figur 12: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: KOSTRA.

Som grafen viser ville samtlige alternativer hatt et samlet positivt resultat for perioden 2008-2013. Dette viser imidlertid ikke de store svingningene som har eksistert for den enkelte kommunen i denne perioden. Salten-

fjord kommune ville i 2014 hatt et negativt driftsresultat på 0,45 % mens Nordre Salten ville hatt et negativt resultat på 0,49 %. Meløy hadde i 2014 et negativt resultat på 2,65 %.

Figur 13: Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, fratrukket pensjonsforpliktelse. Kilde: KOSTRA.

Ser vi på den langsiktige gjelden i prosent av brutto driftsinntekter ser vi at samtlige kommuner ville hatt en høyere gjeld i 2014 sammenlignet med samlet for perioden 2008-2013. Saltenfjord ville i 2014 hatt en langsik-

tig gjeld tilsvarende 99 % av sine brutto driftsinntekter. Nordre Salten ville hatt en gjeld på 81,5 % mens Meløy hadde en gjeld tilsvarende 61,5 %.

	Nordre Salten	Saltenfjord	Meløy
Disposisjonsfond	1 855	2 412	6 430
Bundne driftsfond	5 980	3 074	5 252
Ubundne investeringsfond	3 245	11 524	6 334
Bundne investeringsfond	1 217	534	1 291
Til sammen	12 297	17 543	19 307

Tabell 22: Oversikt over fondsavsetninger per innbygger for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Som tabellen over viser er det store forskjeller i fondsavsetninger per innbygger for de

ulike alternativene. Alternativet Saltenfjord og Meløy har noe høyere avsetninger sammen-

lignet med Nordre Salten. For Saltenfjord alternativet er det spesielt kommunene Gilde-skål og Beiarn som har høyere avsetninger per innbygger og er med på å trekke de totale avsetningene per innbygger opp for Saltenfjord alternativet.

I dette alternativet vil Saltenfjord ende opp med store avsatte midler til fond, samtidig

med at Bodø har store midler investert gjennom aksjer og andeler i selskaper. Den balanseførte verdien av Bodøs aksjer og andeler utgjør rundt 5 500 kroner per innbygger i en ny Saltenfjord kommune, og dette kommer på toppen av de 17 500 kronene som er fondsbeholdningen.

Kommune	Pensjons-midler (1000 kroner)	Pensjons-forpliktelse (1000 kroner)	Innbyggere	Udekket forpliktelse per innbygger (kr)
Nordre Salten	561 277	683 061	4 318	-28 204
Saltenfjord	5 559 195	6 760 121	69 566	-17 263
Meløy	685 418	874 923	6 454	-29 362

Tabell 23: Udekkede pensjonsforpliktelser for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Det er relativt store forskjeller i udekkede pensjonsforpliktelser mellom de ulike alternativene. Saltenfjord ville i 2014 hatt udekkede pensjonsforpliktelser på 17 263 kr per innbygger, mens Nordre Salten og Meløy ligger noe høyere med hhv. 28 204 og 29 362 i udekkede forpliktelser. Ser vi på vedlikeholdsetterslep ville Nordre Salten hatt et etterslep på ca.

14.000 kr per innbygger. Saltenfjord ville hatt et etterslep på 15 354 per innbygger, mens Meløy ligger på 31 051. Vedlikeholdsetterslepet til Saltenfjord alternativet trekkes her hovedsakelig ned av det lave etterslepet per innbygger som er rapportert fra Bodø kommune.

Kommune	Innbyggere	Totalt vedlikeholds-etterslep i millioner kroner	Totalt vedlikeholds-etterslep per innbygger
Nordre Salten	4 388	61 000 000	13 902
Saltenfjord	69 690	1 070 000 000	15 354
Meløy	6 441	200 000 000	31 051

Tabell 24: Oversikt over vedlikeholdsetterslep. Kilde: Rapporter fra regionrådet og kommunene

9. Oppsummering

9.1. Vurdering av alternativene i lys av reformen

En ny kommunereform har som mål å styrke lokaldemokratiet, gi befolkningen i kommune-Norge et bedret tjenestetilbud og skape en mer rettsriktig og effektiv forvaltning gjennom større og mer robuste kommuner. I kommuneproposisjonen for 2015 (Innst. 300 S, 2014, s. 29) har regjeringen definert fire mål for reformen.

Før vi kommer med vår anbefaling vil vi sammenligne og vurdere de ulike alternativene innenfor de utvalgte utredningstemaene. Sammenligningen vil ta utgangspunkt i intensjonen bak reformen, analysene som gjort i de foregående kapitlene og vil særlig fokusere på utfordringer og muligheter i et 50-års perspektiv knyttet til de ulike alternativene.

9.1.1. Tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse

«Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne»

Innenfor dette området vurderer vi det dit hen at dagens kommunestruktur (null-alternativet) ikke er hensiktsmessig for at kommunene skal kunne ivareta sin rolle som tjenesteproducent og myndighetsutøver. Sammenlignet med de andre alternativene så er det for mange kommuner som har for små fagmiljøer og følgelig for liten kapasitet. Dette gjelder både på myndighetsutøvelsessiden (saksbehandling blant annet innenfor tekniske tjenester og barnevernstjenester) samt innenfor utviklingen av tjenester innenfor grunnskole og pleie- og omsorg. Det sistnevnte er viktig i et fremtidsrettet perspektiv hvor man i Salten forventer en stor økning blant de eldre.

For Stor-Salten så vil man være store nok til å kunne øke kapasiteten innad i egen organisasjon. Derimot vil avstandene være store, og skape utfordringer med tanke på å sentralisere tjenestene. Innenfor dette alternativet vil den lokale tjenesteproduksjonen bestå, og således vil man ikke kunne forvente seg at de store økonomiske effektene innenfor områder som eksempelvis barnehage og grunnskole, hvor skole-/barnehagestørrelse og gruppestørrelse er kostnadsdrivende. På sikt vil man derimot ha bedre forutsetninger å jobbe strategisk med fagutvikling og kompetanseheving blant de ansatte. For tekniske tjenester og tjenester rettet mot barnevern, vil en stor-kommune i utgangspunktet være positivt et-

tersom det vil øke kapasiteten i organisasjonen. Dette vil både redusere sårbarheten i egen organisasjon og samtidig redusere inhabilitetsproblematikk.

Om vi deretter ser på Nordre, Indre og Ytre Salten, er vår vurdering av de to sistnevnte vil være store nok til at man kan bygge opp tilstrekkelig store fagmiljøer innenfor blant annet tekniske tjenester, barnevern og pleie- og omsorg. Størrelsen på Indre-Salten tilsier derimot at det er noe usikkerhet knyttet til hvorvidt man er store nok til å ivareta intensjonen bak reformen innenfor dette tjenestekområdet. For Nord-Salten vurderer vi det dit hen at man fortsatt vil være for små. Sammenlignet med null-alternativet vil man være noe styrket, men målt opp mot intensjonene bak reformen så vil man fortsatt være for små. En ny kommune med om lag 4 000 innbyggere vil ikke, etter vår vurdering, være tilstrekkelig til å sikre tilstrekkelig kapasitet innenfor myndighetsutøvelse. Man vil heller ikke være godt nok rustet til å sikre et mangfold i tjenestetilbud innenfor eksempelvis pleie- og omsorg.

For det siste alternativet, Saltenfjord, mener vi at mange av de samme konklusjonene som er beskrevet i det foregående alternativet er gjeldene. Herunder vurderer vi det dit hen at både Nordre Salten og Meløy vil være for små. Herunder gjelder de samme bemerkningene som er gjort for Nordre-Salten i det foregåen-

de kapitelet. Saltenfjord kommune vurderer vi derimot til å være av en størrelse som gjør at man kan oppfylle intensjonene bak refor-

men. De fleste av vurderingen gjort av Stor-Salten vil også være gjeldende for denne kommunen.

9.1.2. Samfunnsutvikling

«Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling»

For dette området vurderer vi det dit hen at dagens kommunestruktur (null-alternativet) ikke er hensiktsmessig for at kommunene skal kunne ivareta sin rolle som samfunnsutvikler. Sammenlignet med de andre alternativene er det i all hovedsak tre forhold som tilsier at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig. For det første deler denne strukturen opp BA-regioner. Dette gjør at man mister mulighetene til å dra fordel av synergieffekter og stordriftsfordeler. For det andre så har regionen utfordringer knyttet til en høy andel sysselsatte innenfor offentlig sektor og har utfordringer med å tiltrekke seg nytt privat næringsliv. Det faktum at det er mange aktører (kommunale og private) som jobber med næringsutviklingsarbeid i regionen gjør at det fort kan bli en konkurranse mellom kommunene internt i regionen. Dette igjen gjør det utfordrende å skape en felles næringsutviklingsstrategi i Salten med formål om å skape vekst i hele regionen.

Om vi deretter ser på Stor-Salten kommune, vil man under en slik struktur få en regional overbygning som kan legge til rette for en mer helhetlig og strategisk utvikling av regionen. Ved en strukturendring vil samfunns- og næringsutvikling inngå i kommunens egen portefølje, men det vil likevel være behov for samarbeid med andre regioner for å kunne opprettholde og videreutvikle et godt desentralisert tilbud. En større enhet som snakker med felles stemme vil kunne stille sterkere i kampen om regionale og nasjonale midler. En ny storkommune vil også dra fordel av å ha fellesfunksjoner som flyplass og sykehus.

En ny Stor-Salten kommune vil derimot ha utfordringer knyttet til en tettere integrasjon av distriktene. Man har per dags dato ikke en

felles BA-region. Til det er avstandene for store mellom Meløy i sør og Hamarøy i nord. En ny storkommune må derfor søke å videreutvikle infrastrukturen i region slik at man på den måten kan redusere reiseavstandene/reisetiden mellom de ulike kommunene.

For alternativet Nordre, Indre og Ytre Salten vil de to sistnevnte kommunene gjenspeile NIBRs BA-regionoppdeling av Nordland. Unntaket er Meløy kommune for Ytre Salten som fortsatt vil ha distanseutfordringer til resten av Ytre Salten kommune. For alle de tre kommunene vil man kunne få økt ressurser som kan brukes til nærings- og samfunnsutvikling. Frigjøringspotensialet er sannsynligvis positivt korrelert med kommunestørrelse. Nord-Salten vil fortsatt være relativt liten og vil trolig ha mer begrensede med ressurser til å avsette til samfunns- og næringsutvikling. I tillegg vil det trolig være få «utenrikspolitiske» effekter for Nord-Salten. Det er også vært å påpeke at det i dette alternativet fortsatt vil være behov for å kunne utforme en felles næringsstrategi gjennom et regionalt samarbeid.

Om vi deretter ser på Saltenfjordalternativet så vil de samme utfordringene for Nord-Salten, som beskrevet ovenfor, være gjeldende. De samme utfordringene vil også Meløy kommune ha ettersom kommunen i dette scenariet vil være relativt sett liten. Saltenfjordkommune vil derimot være store nok til å kunne frigjøre midler til aktivt å jobbe med nærings- og samfunnsutvikling. I tillegg vil kommune i større grad gjenspeile NORUTs inndeling av bo- og arbeidsmarkedsregioner i Salten. Kommunen vil således ha mindre distanseutfordringer sammenlignet med Stor-Salten.

9.1.3. Lokaldemokrati

«Styrket lokaldemokrati»

Salten region består av flere kommuner med færre enn 10 000 innbyggere. Dette innebærer på den ene siden mange nærhetsgevinster. Mindre kommuner, har ofte - men ikke alltid - et nærmere forhold til sine lokalpolitikere, befolkningen er ofte mer engasjert i politiske saker, men har samtidig ofte færre medvirkningskanaler enn større kommuner. Nærhetsgevinster til tross, dagens situasjon preges også av mange interkommunale samarbeid, og som tidligere diskutert utgjør disse ofte en demokratisk utfordring idet makt flyttes til uformelle nettverk, eller representantskap og styrer hvor medlemmer er utnevnt.. Dette betyr som nevnt ikke at IKSer i seg selv er negativt i Salten, men at det avhenger av hver enkelt kommunes evne til folkevalgt kontroll med disse ordningene. I det demokratiperspektiv er det svært få distansegevinster i dagens situasjon. Mindre kommuner har mange habilitetsutfordringer, varierende grad av profesjonalisering, begrensede muligheter for frikjøp av politikere, og sårbare fagmiljø.

Et Stor-Salten alternativ vurderes å ha store distansegevinster i forhold til færre habilitetsutfordringer, høyere kvalitet på politiske beslutninger, og følgelig mer politisk handlingsrom. Baksiden er at den geografiske distansen en slik kommuneenhet vil få vil kunne redusere nærheten til folkevalgte. Med et større kommunestyre vil imidlertid den partipolitiske representasjonen bli større. Vi anbefaler derfor at en slik kommune utnytter mulighetene i kommuneloven som gir rom for å lage kommunedelsutvalg med beslutningsmyndighet (jf. kap 6.4). Kommunen vil også ha betydelig kapasitet til å føre folkevalgt kontroll med IKSer, og sannsynligvis vil det i det hele tatt være mindre behov for interkommunalt samarbeid. Det vil være muligheter for økt frikjøp av politikere og økt profesjonalisering med større (og mindre sårbare) fagmiljø.

For det neste alternativet, Nordre, Indre og Ytre Salten, vil de lokaldemokratiske mulighetene og utfordringene være avhengig av innbyggerstørrelse og geografisk avstand. For Nordre Salten vil man kunne hente ut både noen nærhetsgevinster, og noen distansegevinster i form av noe færre habilitetsutfordringer. Størrelsen på kommunen er imidlertid mindre enn hva som regnes formålstjenlig for å hente ut større fordeler på fagmiljø og profesjonalisering. For de to resterende kommunene, Indre og Ytre Salten, vurderes disse som store nok til å hente ut distansegevinster i form av færre habilitetsutfordringer, høyere kvalitet på politiske beslutninger og følgelig mer politisk handlingsrom. Det vil imidlertid bli større geografisk distanse, og mindre nærhet til folkevalgte sammenliknet med dagens situasjon. Det vil imidlertid, mest sannsynlig, bli bredere politisk representasjon. Behov for nye medvirkningsalternativ bør vurderes for å demme opp for eventuelle ulemper med mindre nærhet. Alternativet innebærer sannsynligvis større muligheter for frikjøp av politikere, og økt profesjonalisering spesielt for Ytre Salten. Det kan derfor bli bedret mulighet og kapasitet til folkevalgt kontroll med IKSer, og kanskje også mindre behov for interkommunale samarbeidsløsninger.

For det siste alternativet, Saltenfjord, vil mange av de samme vurderingene som er gjort knyttet til Nordre, Indre og Ytre Salten være gjeldende. For Nordre Salten og Meløy så vil mange av de samme vurderingene som er gjort av Nordre-Salten i det foregående kapitelet være aktuelle. For Saltenfjord kommune så vil de samme vurderingene som er gjort av Salten samlet være aktuelle. Man vil kunne få distansegevinster, økt kapasitet i organisasjonen, større mulighet til å frikjøpe politikere og redusere behovet for IKS. Kommunen vil derimot ha utfordringer knyttet til avstand mellom tettstedene og det nye kommunesentrumet.

9.1.4. Økonomi

«Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner»

Dagens kommuner i Salten regionen har store utfordringer knyttet til å opprettholde stabile gode resultater over tid. Dette punktet er spesielt rettet mot de små kommunene i regionen. Videre er det viktig å påpeke at basert på de signalene som er kommet fra regjeringen vil ikke det økonomiske fundamentet som de små kommunene har i dag bli videreført etter at reformen er gjennomført. I tillegg så vektlegger vi investeringsbehovet i tjenestene, særlig knyttet til de eldre som et viktig forhold å vurdere i et fremtidsperspektiv. Her mener vi at mange av de små kommunene ikke er rustet til å kunne håndtere blant annet den forventede eldrebølgen.

For Stor-Salten kommune man derimot ha bedre forutsetninger for å kunne oppnå stabile gode økonomiske resultater over tid. I tillegg mener vi at en storkommune i regionen vil kunne medføre en mulighet til å sikre økt kapasitet og bedret kompetanse innad i egen

organisasjon. Bedre forutsetninger for god økonomisk styring sammen med økt kapasitet i egen organisasjon gjør at vi mener at en storkommune har bedre forutsetninger for å nå målene i reformen. Man vil også ha bedre forutsetninger for å kunne håndtere fremtidige investeringsbehov.

For Nordre, Indre og Ytre Salten mener vi at regionen som helhet vil ha svakere forutsetninger sammenlignet med Stor-Salten alternativet. Dette begrunner vi med at Nordre Salten fortsatt vil være for lite. Hvorvidt Indre Salten er stor nok er det knyttet noe usikkerhet til. Sammenlignet med null-alternativet vil man derimot ha bedre forutsetninger i en Indre Salten kommune til å bygge opp kapasitet i egen organisasjon.

Til slutt vurderer vi Saltenfjordalternativet på lik linje med det foregående alternativet. Saltenfjord kommune vil være stor nok, men Nordre Salten og Meløy vil være for små.

9.2. BDOs anbefaling av fremtidig kommunestruktur

På bakgrunn av de foregående analysene vurderer vi det dit hen at Stor-Salten kommune er det alternativet som nærmest oppfyller regjeringens mål med reformen. En storkommune i regionen vil etter vår vurdering ha bedre forutsetninger for å kunne levere god tjenester til innbyggerne i fremtiden ved blant annet å gjøre det mulig å skape større fagmiljøer samt kapasitet i egen organisasjon. En ny storkommune har også bedre forutsetninger for å satse helhetlig på samfunns- og næringsutvikling i regionen. Uavhengig av mulighetene som en slik storkommune vil kunne gi innbyggerne i regionen mener vi at denne kommunen vil ha utfordringer knyttet til store avstander mellom de ulike distriktene. En slik storkommune vil etter vår vurdering være avhengig av at man etablerer komunedelsutvalg med beslutningsmyndighet over innbyggernære tjenester som grunnsko-

le, barnehage og pleie- og omsorgstjenester for å minimalisere avstandsutfordringene.

Alternativet Nordre, Indre og Ytre Salten og Saltenfjordalternativet vurderer vi på lik linje, dog noe dårligere sammenlignet med en Stor-Salten kommune. Dette begrunner vi med at i disse alternativene er Nordre Salten og Meløy kommune for små til å kunne være bærekraftige kommuner i fremtiden. For Nordre Salten endrer ikke dette bildet seg om man inkluderer Tysfjord. Analysene til kommunene selv viser at man ikke vil kunne nå de intensjonene bak reformen ved å etablere en storkommune i Nord Salten. Avslutningsvis vil vi nevne at begge de ovennevnte scenariene bestående av tre kommuner i Salten er å foretrekke sammenlignet med null-alternativet. Null-alternativet vurderer vi dit at det er kun Bodø kommune som vil være store nok til å håndtere fremtidens utfordringer. Flertallet

av de resterende kommunene har lav evne til å finansiere fremtidige investeringsbehov; har sårbar næringsstruktur; har liten kapasitet til å ivareta tjenestebehovet innenfor kapitalin-

tensive tjenester og er lite egnet til å sikre nødvendig tiltak for å skape funksjonelle helhetlige planprosesser for å videreutvikle regionen.

9.3. Avsluttende kommentarer

Avslutningsvis vil vi fremheve vårt ønske med denne rapporten å kunne bidra til å rette leserens oppmerksomhet vekk fra å forsøke å beregne seg til hvorvidt det er riktig å slå seg sammen eller ikke. De økonomiske rammebetingelsene i dagens kommunestruktur, sammenlignet mot fremtidens kommunestruktur, kan ikke forventes å være til fordel for å la være å slå seg sammen. Hovedfokus for be-

slutningstakerne bør være å tenke offensivt på de mulighetene som finnes i en ny kommunestruktur, og hvordan utfordringene man ser kan løses ved en god sammenslåingsavtale, gode lokalpolitiske ordninger og valg av smarte løsninger som sikrer tjenestenærhet til innbyggerne og gode rammebetingelser for næringslivet i Salten.

10. Litteraturliste

Denne litteraturlisten inkluderer henvisninger til artikler, dokumenter og kilder som er benyttet i dette utredningsarbeidet og er derfor ikke begrenset til sluttrapporten.

Offentlig tilgjengelige artikler og rapporter:

Allers, M. A., & Geersema, J. (2014). The effects of local government amalgamation on public spending and service levels. evidence from 15 years of municipal boundary reform. Mimeo (University of Groningen).

Asmys, I. (2010). Kommunereformens konsekvenser. Tidsskriftet politikk.

Baldersheim, H., & al, e. (2003). Er smått så godt? Er stort så flott? Analyser av kommunestrukturens betydning. Universitetet i Oslo. .

Baldersheim, H., Haug, V., & Øgård, M. (2011). Internasjonale erfaringer med interkommunalt samarbeid. Nordisk kommunalforskningskonferanse.

Do Municipal Amalgamations Work?, Department of Economics, the Hebrew University of Jerusalem, Jerusalem 91905, Israel. (2014).

Ekspertutvalget. (2014). Delrapport: Kriterier for god kommunestruktur. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet.

Hanes, N. (2014). Amalgamation Impacts on Local public Expenditures in Sweden. Local Government studies.

Hansen, S., & Houlberg, K. P. (2014). Do Municipal Mergers Improve Fiscal Outcomes? Scandinavian Political Studies, Vol. 37.

Innst. 300 S. (2014). Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjon 2015. Prop. 95 S (2013-2014).

Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2015. Grønt Hefte:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/komm/grontheft/gront_hefte_2015_ny.pdf

IRIS. (2013). Perspektiver og erfaringer: Styring av og ledelse i kommunalt. KS.

Kjær, U., Hjelmar, U., & Olsen, A. (2010). Municipal Amalgamations and the Democratic Functioning of Local Councils: The Danish 2007 Structural Reform as Cas. Local Government Studies, 36:4,.

Meld. St. 13. (2012-2013). Ta heilie Noreg i bruk.

NIBR. (2008). Infrastruktur og Investeringer. NIBR.

NIBR. (2013). Erfaringer med nærdemokratiske ordninger i Norden. KS.

NIBR. (2013). Inndeling i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner. NIBR-rapport 2013:1.

NIVI. (2013). Statis for interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal og KS Møre og Romsdal.

NOU. (1992). Kommune- og fylkesinndeling i et NOrgje i forandring.

NOU. (2005). Fordeling, forenkling, forbedring.

NOU. (2006). Det lokale folkestyret i Endring. Oslo: Kommunal og regionaldepartementet.

Olsen, A. (2010). Kommunalreformens konsekvenser. Tidsskriftet politikk.

Reigenwertz, Y. (2010). Do Municipal Amalgamations Work? Evidence from Municipalities in Israel. Hebrew University of Jerusalem.

Sundvollen erklæringen. (2013). Politisk plattform for regjeringen.

Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). Voice and Equality, Civic Voluntarism in American Politics. Cambridge Mass.: Harvard University Press. .

Meld. St. 13. (2012-2013). Ta heilie Noreg i bruk.

Menon. (2013). Fremtidens næringer i Nord. Menon.

NIBR. (2013). Inndeling i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner. NIBR-rapport 2013:1.

Norut. (2013). Attraktive lokalsamfunn og arbeidsmarkedsregioner i Nord-Norge.

Nærings- og Fiskeridepartementet m fl. (2014). Framtid i Nord. NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET, KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENTET og KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET.

SSB. (2013). Forecasting demand and supply of labour by education. SSB.

Sjurelv & Kufaa (2014) Kunnskapsinnhenting utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten.

Sundvollen erklæringen. (2013). Politisk plattform for regjeringen.

Statistikk:

KOSTRA statistikk: <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommune-stat-rapportering/kostra-databasen>

SSBs befolkningsstatistikk: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkendrkv/kvartal/2015-08-20>

SSBs sysselsettingsstatistikk: <https://www.ssb.no/regsyst>

SSBs Folke og bolig telling: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/fobpend/hvert-10-aar>

Informasjon fra kommunene og regionrådet:

Oversikt over eierskap i Salten-kommunene per juni 2012

Oversikter over vedlikeholdsetterslep fra alle kommunene

Diverse forvaltningsrevisjoner og andre rapporter, herunder:

- Forvaltningsrevisjon Barnevernet for Hamarøy
- Forvaltningsrevisjon Salten Brann IKS
- Evaluering av innkjøpsordningen
- Forprosjekt eiendomsforvaltning for Salten (IRIS)
- NIVI-rapport: Status for interkommunale samarbeid i regionen
- Kommuneplaner (tilgjengelig på kommunenes hjemmesider)
- Diverse saksfremlegg

Utredningsnotat A - Faktagrunnlag Salten regionråd

Oslo, 10. april 2015

Rapporten er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en tredjepart.

Innholdsfortegnelse:

1. Innledning	3
2. Mandat og avgrensning	4
3. Prosjektets arbeid og metode	5
4. Demografisk utvikling	6
4.1. Historisk utvikling	6
4.2. Prognoser for befolkningsutviklingen i region	7
4.3. Prognoser for befolkningsutviklingen per kommune	9
5. Kompetanse og utdanningsbehov	13
5.1. Utdanningsnivå i kommunene	13
5.2. Kompetanse i kommunene	15
5.3. Kompetanseinfrastruktur	18
6. Næringsstruktur, sysselsetting og pendling	20
6.1. Regioninndelinger i Salten	20
6.2. Pendling i Salten	22
6.3. Næringsstruktur	22
7. Regionaløkonomisk soliditet	26
7.1. Verdiskapning i Norge, Nordland og Salten	26
7.2. Kommunaløkonomisk soliditet	27
7.3. Skjulte økonomiske forpliktelser	33
7.4. Arbeidsgiveravgift	34
7.5. Eiendomsskatt	35
7.6. Konesjonskraft	35
8. Bibliografi	36

1. Innledning

Stortinget ga i forbindelse med behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2015 sin tilslutning til at det gjennomføres en kommunereform. Reformen har til målsetting å styrke lokaldemokratiet, og sette kommunene i bedre stand til å møte dagens og fremtidens velferdsoppgaver. Dette skal blant annet skje gjennom å etablere en ny kommunestruktur med færre og mer robuste kommuner.

Prosjektet har som formål å utarbeide et godt grunnlag for kommunene, som er eiere av Salten regionråd til å gjennomføre lokale prosesser i forbindelse med kommunereformen.

Oppdraget er utført av BDOs rådgivingsavdeling og innebærer en utredning av et faktabasert grunnlag, som vil være utgangspunktet for videre analyser. Vårt arbeid er således å anse som et rådgivningsoppdrag der vi, basert på det arbeidet som er gjort oppsummerer, utdyper og begrunner våre analyser og konklusjoner til oppdragsgiver som er Salten regionråd.

Oslo, 10. april 2015

BDO AS

Morten Thuve

Partner

Sven Erik Antonsen

Prosjektleder

Øistein Harsem

Prosjektmedarbeider

2. Mandat og avgrensning

Dette dokumentet er den første delutredningen i en serie på fire delutredninger, og må således ses i sammenheng med dette. Delutredningene vil omfatte både offentlig kjente og kanskje mindre kjente sammenhenger. Selv om mye er kjent hver for seg, særlig for engasjerte lokalpolitikere og kommunens ledelse, er det ment at sammenstillingen skal gi en helhetlig oversikt som kan danne et felles utgangspunkt for drøftelsene om kommunesamarbeidet.

Hensikten med utredningsarbeidets delutredning A er å:

- Utarbeide et tversgående faktagrunnlag som skal være utgangspunkt for de tre hovedtemaene som skal diskuteres i de påfølgende delutredningene.

Hovedfokus skal legges på demografisk utvikling, næringsmessige trender, kompetanseinfrastruktur og regionaløkonomisk utvikling. Arbeidet er videre samordnet med det pågående byregion-prosjektet og tidligere gjennomførte utredninger, herunder blant annet utredning gjennomført i regi av Salten Regionråd fra 2005/2006.

Herunder vil datagrunnlag for følgende faktorer bli presentert:

- Demografisk utvikling
- Kompetanseinfrastruktur
- Regionaløkonomisk utvikling
- Næringsstruktur

I denne delutredningen vil vi først og fremst redegjøre for dagens status vedrørende de ovennevnte faktorene. Videre vil vi kommentere enkelte av de viktigste forholdene ved faktagrunnlaget. Delrapporten vil ikke ta for seg videre vurderinger utover hva som direkte fremgår i faktagrunnlaget. Ytterligere vurderinger og konklusjoner opp mot prosjektets problemstillinger vil først presenteres i de påfølgende delutredningene.

3. Prosjektets arbeid og metode

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innsalg av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse for å analysere prosjektets hoveddeler. Denne metodiske innfallsvinkelen gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere. I tillegg til dette har vi gjennomført enkle statistiske analyser der utvalget har gjort dette mulig. Et eksempel på dette er sammenhengen mellom valgdeltagelse og befolkningsgrunnlag. Rapporten kombinerer litteraturstudier, dokumentanalyser, samt økonomiske og statistiske analyser.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Begrensningen med metodene vi har valgt er derimot at funnene ikke lar seg generalisere utover den populasjonen vi har undersøkt. Men ettersom vårt mandat utelukkende omhandler kommunereformen i Salten mener vi metodene vi har valgt er hensiktsmessige for å få en fullstendig beskrivelse og forståelse av situasjonen i Salten.

Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i ulike informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd, samt tall og statistikk fra KOSTRA og SSB. Vi har kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

4. Demografisk utvikling

Et vesentlig forhold for å vurdere hvordan fremtiden til den enkelte kommune, eller en ny kommune som er etablert ut fra sammenslåing, vil se ut er å analysere den demografiske utviklingen. Dette gjelder både hvordan utviklingen skjer innenfor forskjellige aldersgrupper, men også å se på hvordan strukturen i befolkningen vil endres over tid.

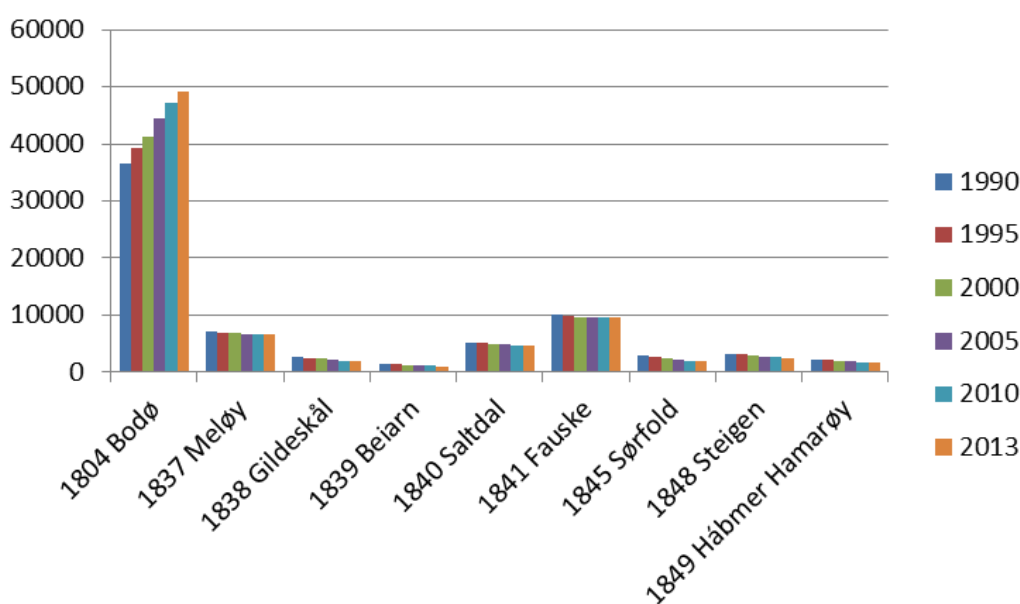
Det har gjennom de siste tiårene skjedd en sentralisering av befolkningen i Norge, der en stadig større andel av befolkningen lever i eller nær større bysentra. Utviklingen viser at det er en betydelig økning i folketallet i de store kommunene og en betydelig nedgang blant kommuner med under 4 000 innbyggere.

Et annet forhold som påvirker strukturen i kommunene er at en bedre folkehelse har bidratt til at forventet levealder har steget med mer enn to år per tiår de siste 100 årene (Ekspertutvalget 2014). Det er forventet at fram til neste hundreårsskifte vil levealderen fortsette å øke med vel ett år per tiår som følge av lavere dødelighet blant eldre.

Dette medfører at befolkningen i mange kommuner i landet forventes å få en stadig høyere gjennomsnittsalder. I kommunestruktursammenheng vil denne endringen påvirke kommunene med tanke på hvilket tjenestetilbud de må planlegge for i fremtiden, og for mange kommuner vil det trolig være en stor utfordring å tiltrekke seg nok kompetent arbeidskraft.

4.1. Historisk utvikling

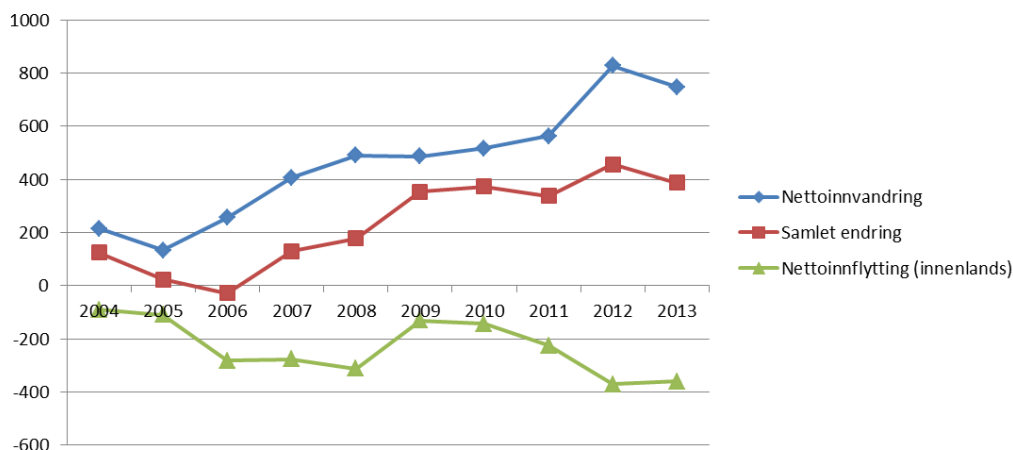
Kommunene i Salten er, som tabellen under viser, svært forskjellige når det gjelder befolkningsstørrelse. Beiarn kommune hadde litt over 1000 innbyggere i 2013, mens Bodø hadde nesten 50 000 innbyggere på samme tidspunkt. Innbyggerne i Bodø utgjør over 60 prosent av befolkningen i Salten. Den gjennomsnittlige kommunen i regionen hadde 8 800 innbyggere ved inngangen til 2014.

Figur 1: Oversikt over befolkningsutviklingen fra 1990 til 2013. Tall angir kommunenummer. Kilde: SSB

Figuren over viser befolkningsutviklingen fra 1990 og frem til 2013. I en rapport fra 2013 om befolkningsutviklingen i Norge skrevet av SSB, fremkommer det at befolkningsutviklingen har vært betraktelig lavere i mindre kommuner. Denne trenden er også gjeldene i Salten hvor Bodø har den klart største økningen i innbyggertall siden 1990. Alle kommuner i regionen, med unntak av Bodø, har hatt en nedgang i innbyggertallet i perioden 1990 - 2013.

Dersom man dekomponerer befolkningsendringen for Salten som region, gjennom å se på innvandring og innflytting, ser man tydelig hva som har hatt størst innvirkning på utviklingen.

Figur 2: Nettoinnflytting og nettoinnvandring samlet for Saltenregionen. Kilde: SSB.

Grafen viser hvordan disse to faktorene har påvirket befolkningsutviklingen for hvert av årene fra 2004 til 2013. Nettoinnflyttingen har i alle årene i perioden vært negativ, noe som viser at det har vært flere som har flyttet fra regionen enn de som har flyttet til. Innvandringen er årsaken til at regionen har hatt en positiv utvikling disse årene.

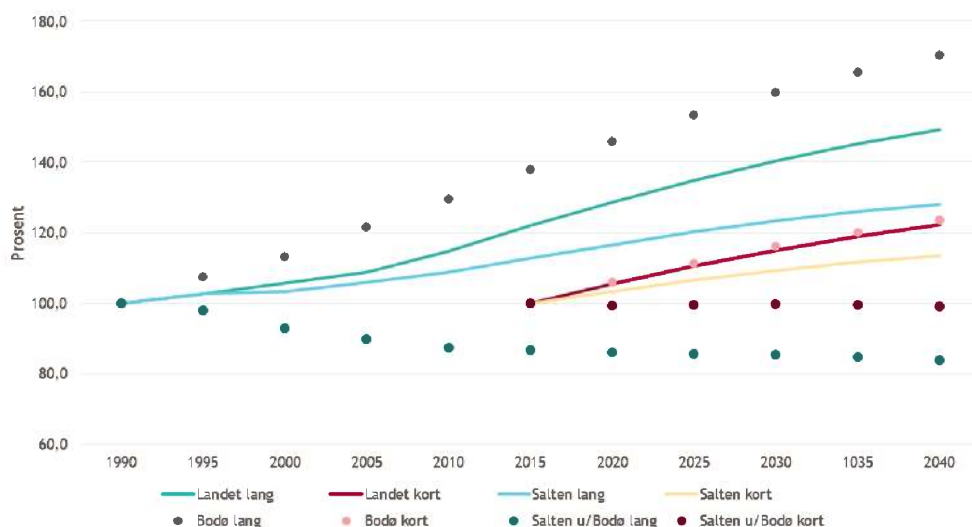
4.2. Prognoser for befolkningsutviklingen i region

Befolkningsutviklingen er viktig for at et lokalsamfunn, kommune, region eller fylke skal utvikle seg videre. Under har vi presentert befolkningsutviklingen i Norge, Salten og Bodø i to perspektiver. Det ene er et mer langsiktig perspektiv, hvilket vil si at vi har tatt utgangspunkt i befolkningen i 1990 og sett på den reelle utviklingen tom 2014, og derfra lagt middelalternativet til SSB til grunn. Det andre er et fremtidsrettet perspektiv basert på den prognostiserte utviklingen fra 2015 til 2040. Den prognostiserte utviklingen er også basert på middelalternativet til SSB.

SSB publiserer hvert år oppdaterte befolkningsframskrivninger. Framskrivningene lages i flere ulike alternativer, der det legges inn ulike forutsetninger for de fire komponentene som bestemmer folketallsutviklingen.

- Barnetall per kvinne, det vil si fruktbarhet
- Levealder (dødelighet)
- Innenlandske flyttinger
- Nettoinnvandring (innvandring minus utvandring).

Middelalternativet (MMMM) er det som SSB kaller hovedalternativet, og det som er benyttet i denne analysen. MMMM viser at det er lagt til grunn middels utvikling innenfor alle de fire komponentene.

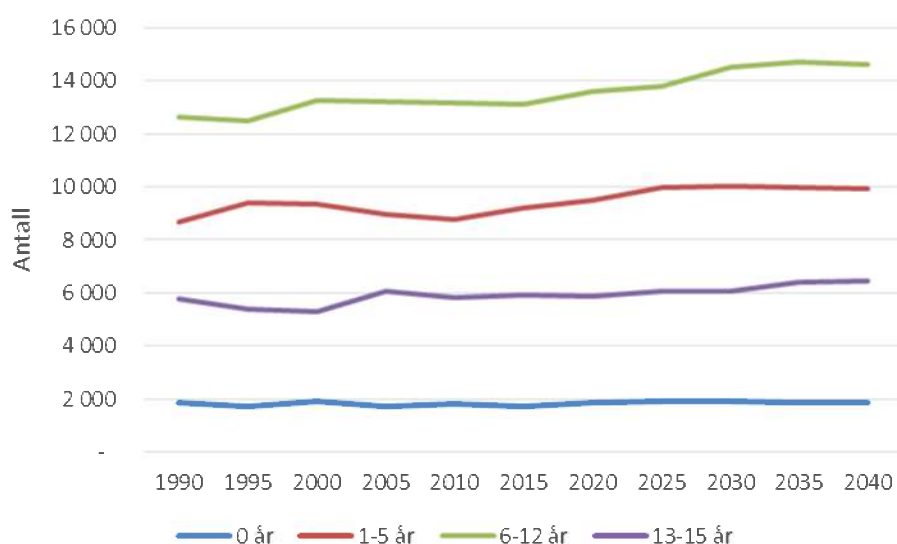

Figur 3: Befolkningsutvikling i perioden 1990 til 2040. Kilde: SSB

Grafen over viser at Salten siden 1995 har hatt en svakere befolkningsutvikling enn landet for øvrig, dette til tross for at Bodø har hatt en utvikling som ligger over landsgjennomsnittet. Korrigerer vi ut Bodø fra Salten ser vi at de øvrige kommunene i regionen har hatt en vesentlig lavere befolkningsutvikling siden 1990, sammenlignet med landet og Bodø.

Dersom man ser isolert på befolkningsframskrivingen vil Bodø ha en utvikling som er på nivå med landet samlet sett, mens de andre kommunene ser ut fra prognosen ut til å opprettholde befolkningstallet. Samlet for Salten viser prognosen at regionen vil ha en lavere utvikling enn landet.

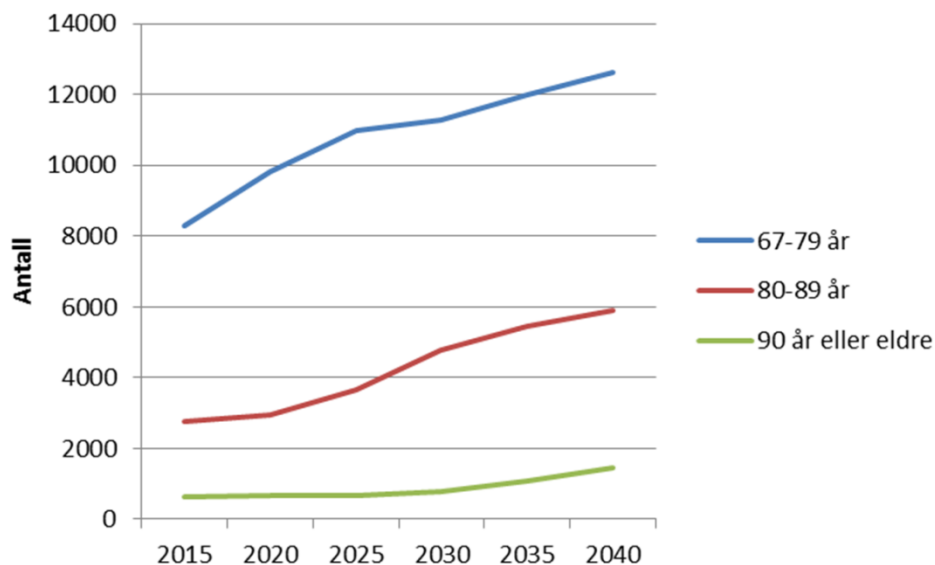
I de to neste figurene har vi sett nærmere på gruppen av innbyggere fra 0 til 15 år. Her ser vi en økning i aldersgruppene 1-5 og 6-12 år. Fødselsraten vil derimot være relativt stabil i perioden frem mot 2040 ifølge SSBs prognoser. Her må det bemerkes at denne delen av prognosen er beheftet med størst usikkerhet.

Figur 4: Oversikt over utviklingen i antall innbyggere i alderen 0-15 år i perioden 1990 - 2040. Kilde: SSB

Av grafen kan det utledes helt overordnet at kommunene i Salten vil oppleve en svak vekst både i behovet for barnehageplasser og for grunnskoleplasser, men at det kan være ulikheter mellom forskjellige geografiske deler av regionen.

Om vi derimot ser på gruppen av personer over 67 år ser vi en stor økning i andelen av personer fra 67-79 år og personer i alderen mellom 80 og 89 år.

Figur 5: Oversikt over utviklingen i antall innbyggere i alderen 67 år eller eldre i perioden 1990 - 2040. Kilde: SSB

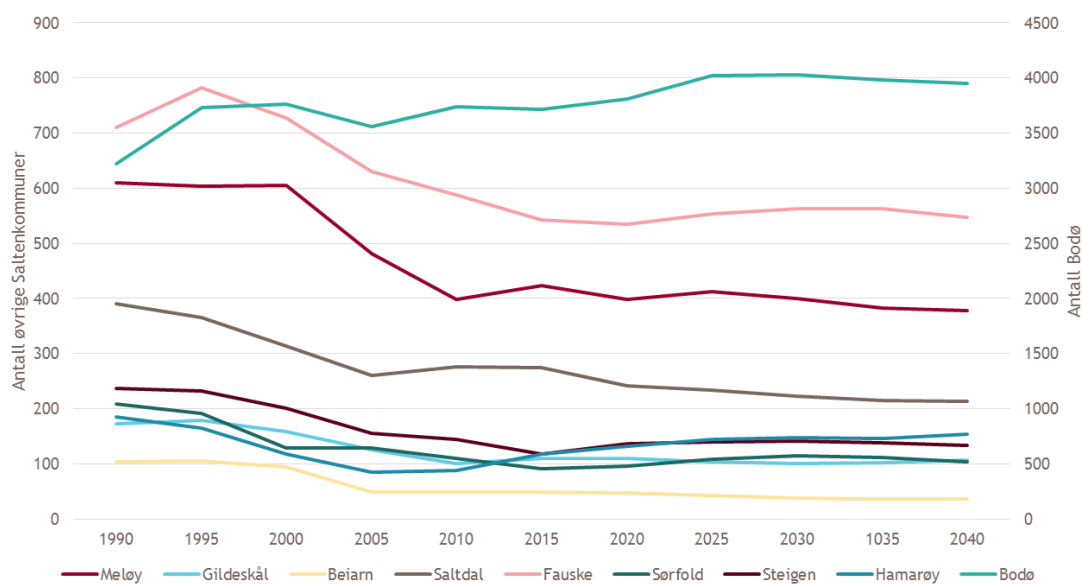
Prognosene viser at det vil skje en markant økning i antall eldre i Salten. Ut fra statistikken ser det ut til at denne utviklingen vil skje som en tre-trinns utvikling. Den første store endringen har allerede begynt, og det er en forholdsvis stor endring i veksten av eldre i aldersgruppen 67-79 år. Dette er en gruppe som historisk sett har hatt et forholdsvis lavt behov for kommunale tjenester. Den neste store endringen ser ut til å skje rundt 2020. Da skjer det et skifte i utviklingstakten på antall eldre i gruppen 80-89 år. Dette er en gruppe som har større behov for kommunale omsorgstjenester, og vil kunne gi kommunene utfordringer med tanke på å dekke det økte behovet. Den siste endringen som ser ut til å inntreffe er en vekst i aldersgruppen over 90 år. Befolkningsprognosen synliggjør at denne trolig skjer rundt 2030.

Samlet sett vil økningen i antall innbyggere over 67 år gi kommunene i Salten utfordringer med tanke på å dekke opp for det økte behovet for kommunale tjenester som vil komme, og mest sannsynlig må det foretas store investeringer i ulik boligmasse (tilrettelagte leiligheter, omsorgsboliger og sykehjem) i årene som kommer.

4.3. Prognoser for befolkningsutviklingen per kommune

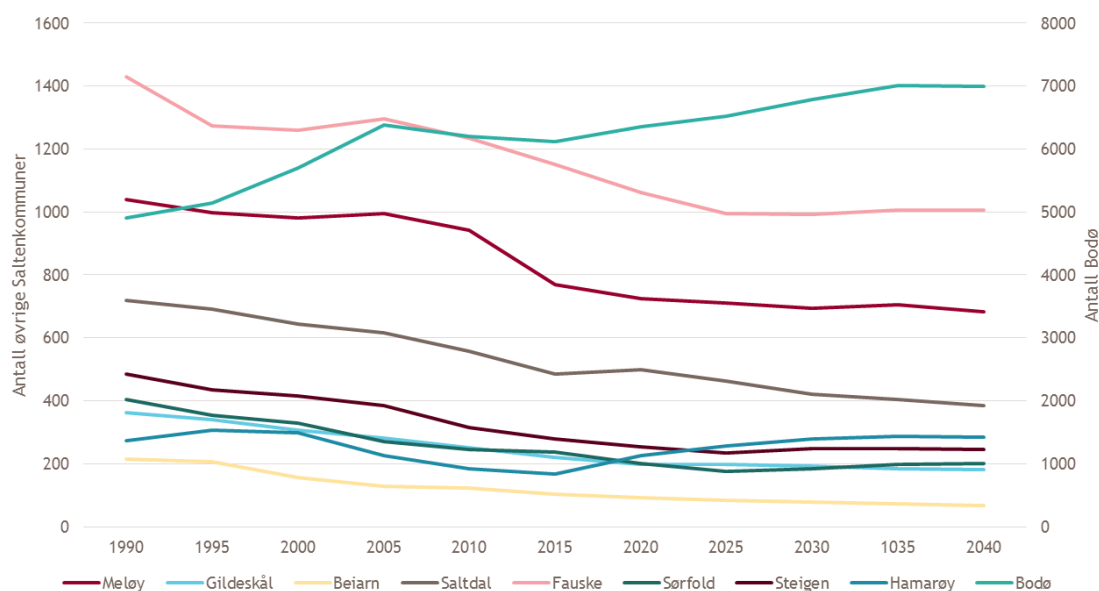
I dette avsnittet har vi sett på den prognostiserte befolkningsutviklingen for alle kommunene i Salten og fokusert på å avdekke forskjeller mellom kommunene som verdt å merke seg i det videre arbeidet. I grafene har vi brukt to ulike verdiskalaer. På venstre side av grafen har vi antall innbyggere i alle kommunene med unntak av Bodø. Utviklingen i antall innbyggere i Bodø er, som den eneste kommunen, synliggjort i skalaen på høyre side av grafen.

I grafen som er vist under har vi tatt for oss aldersgruppen fra 0-5 år. Her ser vi at de aller fleste kommunene vil ha en nedgang fra 1990 til 2040. Bodø er det tydeligste unntaket der denne gruppen vil vokse frem mot 2025 før veksten ser ut til å flate ut. Basert på befolkningsframskrivningen vil flere av kommunene i Salten få et lavere behov for eksempelvis barnehageplasser i 2040 sammenlignet med 2015.

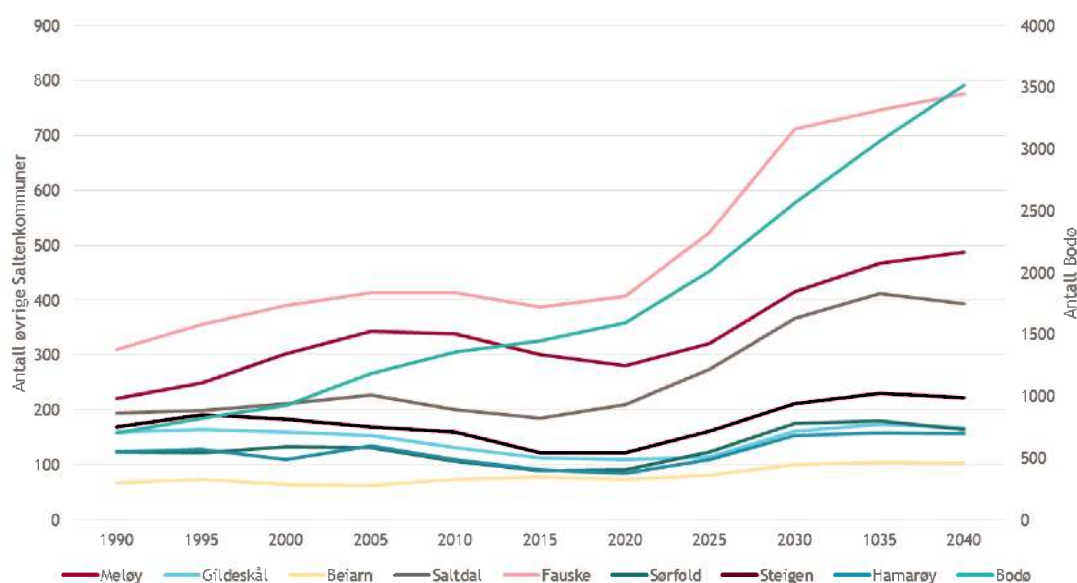
Figur 6: Befolkningsutviklingen fra 1990 til 2040 i aldersgruppen fra 0-5 år. Kilde SSB

Den neste gruppen vi har tatt for oss er unge mellom 6-15 år. Men unntak av Bodø ser vi at de aller fleste kommunene vil ha en nedgang av antall barn i alderen 6-15 år. Disse kommunene vil trolig ha et lavere behov for grunnskoleplasser i 2040 sammenlignet med 2015. Bodø kommune vil derimot ha et økt behov for grunnskoleplasser i samme periode.

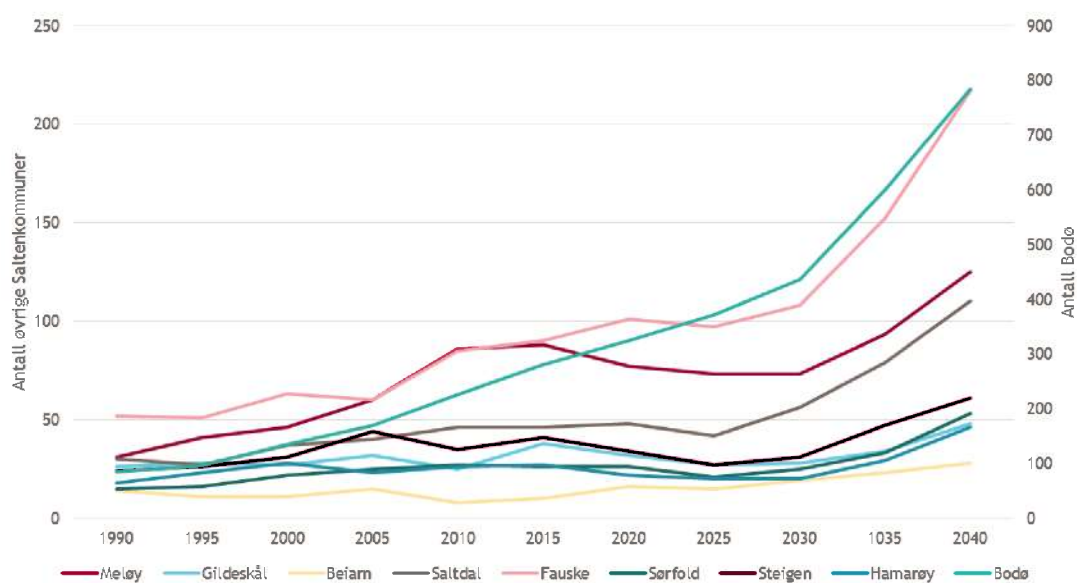

Figur 7: Befolkningsutviklingen fra 1990 til 2040 i aldersgruppen fra 6-15 år. Kilde SSB

Om vi derimot ser på gruppen av personer over 80 år ser vi en stor økning i andelen av personer fra mellom 80 og 89 år og over 90 år.

Figur 8: Befolkningsutviklingen fra 1990 til 2040 i aldersgruppen fra 80-89 år. Kilde SSB

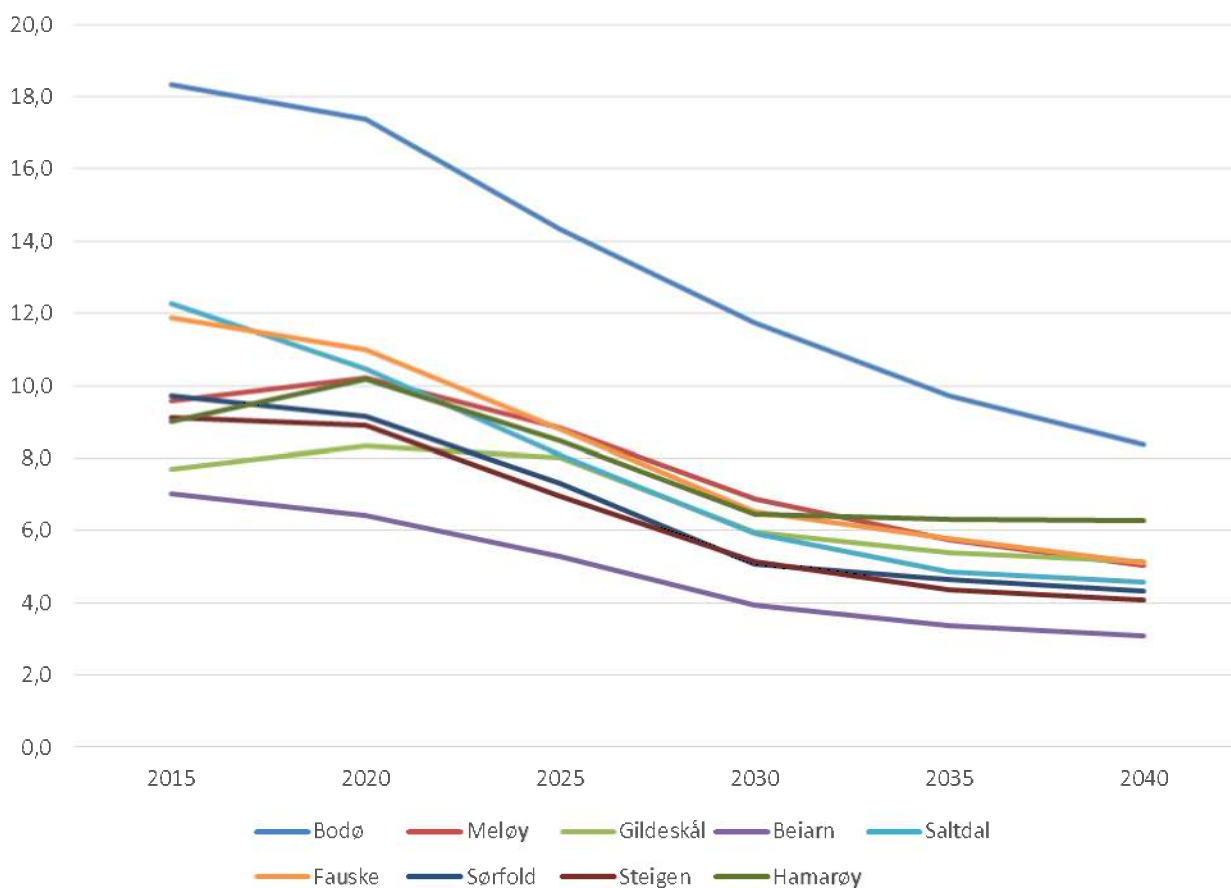

Figur 9: Befolkningsutviklingen fra 1990 til 2040 i aldersgruppen over 90 år. Kilde SSB

Prognosene viser at det vil skje en markant økning i antall eldre for alle kommunene i Salten. Ut i fra statistikken ser vi det vil være en stor endring rundt 2020 for gruppen mellom 80-89 år. Dette er en gruppe som har større behov for kommunale omsorgstjenester. Den neste endringen som ser ut til å inntreffe er en økning i aldersgruppen over 90 år. Befolkningsprognosen synliggjør at denne trolig skjer rundt 2030 for samtlige kommuner i Salten. Men som grafene viser er det forskjell mellom kommunene med tanke på når denne endringen vil bli merkbar.

Forholdet mellom antall personer som er i aldersgruppen 20-66 år sett opp mot de som er over 80 år synliggjør i hvilken grad kommunene vil oppleve utfordringer relatert til endringer i befolkningsstrukturen.

Figur 10: Utvikling i forholdet mellom personer i aldersgruppen 20-66 år i forhold til aldersgruppen 80 år og eldre. Kilde: SSB

Grafen over synliggjør hvor stor påvirkning utviklingen i antall eldre over 80 år vil ha i forhold til hvor mange personer som er i aldersgruppen 20-66 år. Med denne utviklingen vil andelen av sysselsatte som arbeider i det offentlige øke betraktelig.

5. Kompetanse og utdanningsbehov

For å kunne møte fremtidens utfordringer må kommunene ha tilstrekkelig med innbyggere med relevant kompetanse. Dette gjelder både med tanke på å løse de kommunale oppgavene, og for å sikre at næringslivet har tilgang på personer som dekker de kompetansebehovene som bedriftene har.

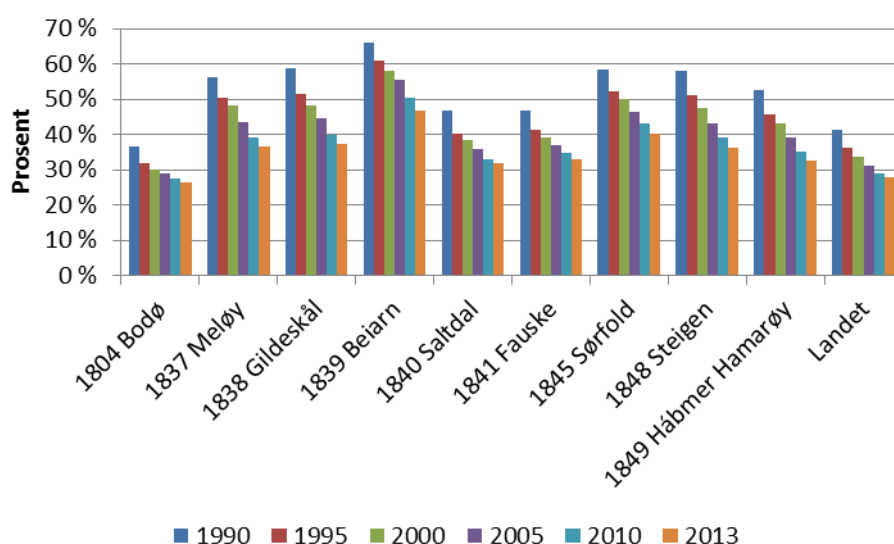
I forbindelse med kommunereformen er det varslet at kommunene vil få overført nye oppgaver, og ut fra de eksemplene som ekspertutvalget synliggjorde vil de fleste av disse kreve bemanning med høy kompetanse. Regjeringen vil i løpet av kort tid avgi en stortingsmelding, som vil angi hvilke oppgaver regjeringen ønsker skal overføres til kommunene. Om disse, på linje med ekspertutvalgets anbefaling, knyttes til kommunens størrelse, eller om regjeringen viderefører dagens prinsipp om at alle kommuner skal ha ansvaret for de samme oppgavene vil trolig også påvirke diskusjonen om fremtidig kommunestruktur.

I forrige kapittel ble den forventede befolkningsutviklingen gjennomgått, og endringen i befolkningsstrukturen vil påvirke behovet for kompetanse i befolkningen.

5.1. Utdanningsnivå i kommunene

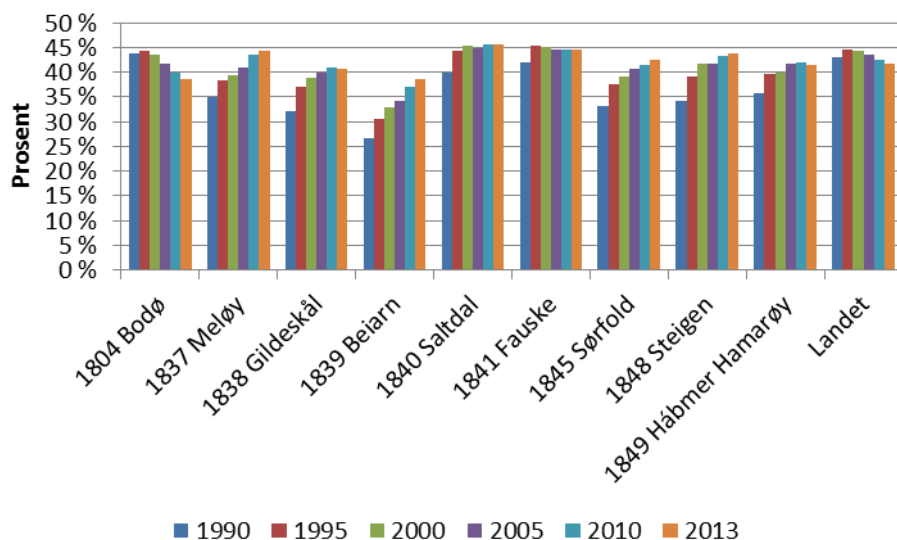
I dette avsnittet har vi innhentet informasjon om utdanningsnivået generelt for kommunene i regionen, og i tillegg har vi sett på utdanningsnivået til ansatte innenfor utvalgte tjenesteområder i kommunene.

De neste tre figurene viser utdanningsnivået til innbyggerne i kommunene i regionen sammenlignet med gjennomsnittet for landet. Hovedinntrykket er at kommunene i regionen har en lavere andel som har fullført høyskole- og / eller universitetsutdanning (under 20 prosent) i forhold til det som er gjennomsnittet for landet (over 30 prosent).

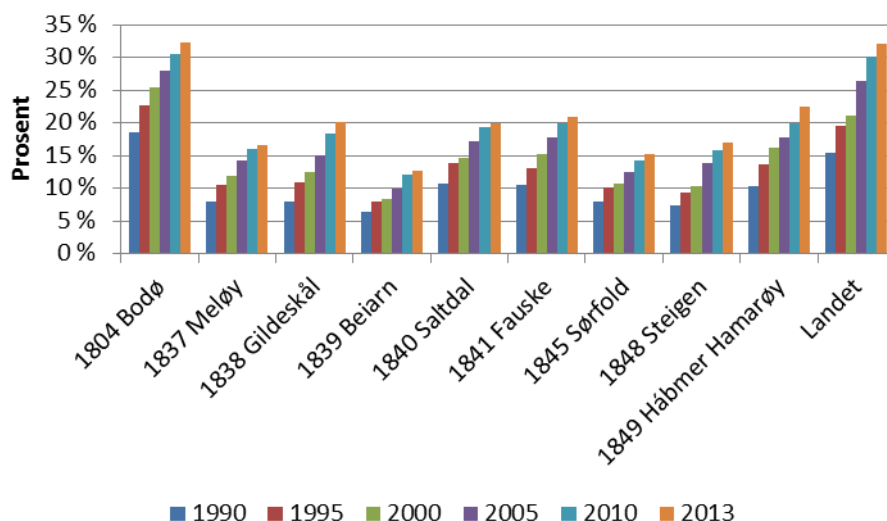
Figur 11: Andel med grunnskole som høyeste fullførte utdannelse. Kilde: SSB.

Som det fremgår av grafen over har regionen, på linje med landet for øvrig, en synkende andel av befolkningen som avslutter utdanningsløpet etter grunnskolen, men de har fortsatt en høyere andel av befolkningen med grunnskole som høyeste fullførte skolenivå sammenlignet med gjennomsnittet i landet for øvrig.

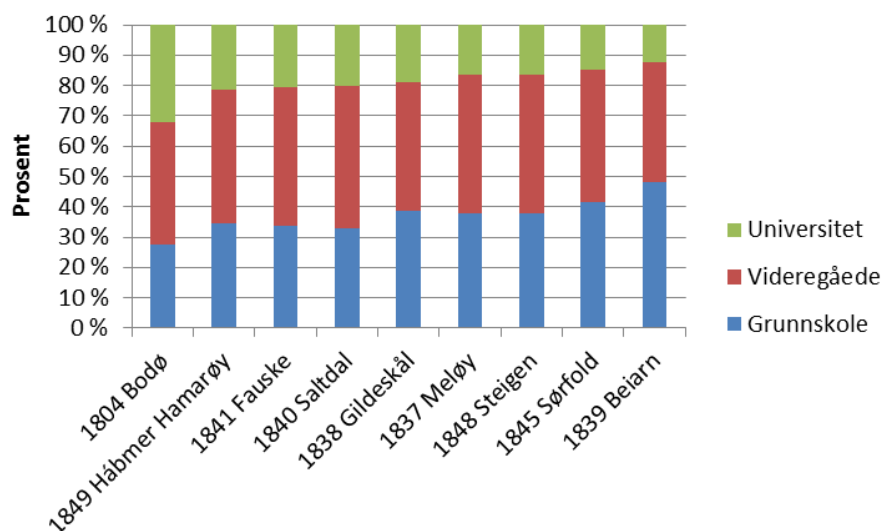
Figur 12: Andel med videregående som høyeste fullførte utdanning. Kilde: SSB.

Når man ser på andelen som avslutter utdanningsløpet etter videregående skole er ikke bildet like tydelig. De fleste kommunene i regionen har hatt en utvikling med at stadig flere fullfører videregående skole, og deretter går over i arbeidslivet. Saltdal og Fauske har etter 1995 hatt en forholdvis stabil andel av befolkningen som ikke har gått videre med utdanning på høyskole- og/eller universitetsnivå. Bodø og landet har den samme utvikling på dette utdanningsnivået som vi så i forhold til grunnskoleutdanningen, flere og flere går videre til høyskole- og/eller universitetsutdanning.

Figur 13: Andel med fullført høyskole- og/eller universitetsutdanning. Kilde: SSB.

I alle kommunene i regionen har det skjedd en utvikling der stadig flere av innbyggeren har fullført en høyskole- og/eller universitetsutdanning. SSB har gjort framskrivinger der det er vist en fortsatt økende etterspørsel etter arbeidskraft med utdanning fra høyskole- og universitetsnivå i perioden frem til 2040. I tillegg viser analysene fra SSB at det vil være et økende behov for arbeidskraft med yrkesfaglig studieretning fra videregående skole (SSB, 2013).

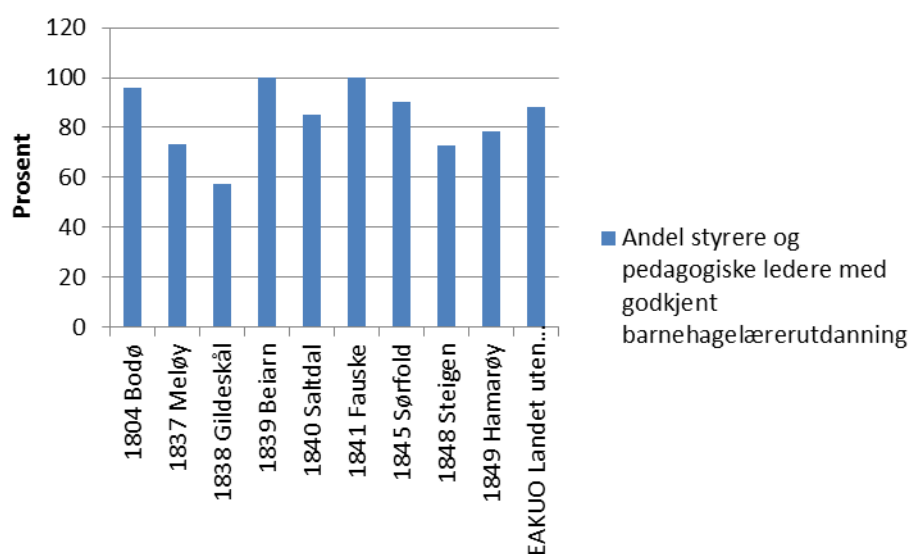
Figur 14: Sammensetning av utdanningsnivå for 2013. Kilde: SSB.

Figuren over oppsummerer forskjellene mellom kommunene når det gjelder hvor stor andel av dagens befolkning som har avsluttet utdanningen på ulike nivå. Hvilken profil den enkelte kommune har i dag vil avhenge av forhold som i hvilken grad kommunene har klart å tiltrekke seg ansatte med formalkompetanse og i hvilken grad næringsstrukturen i kommunen er avhengig av personer med høyere utdanning.

5.2. Kompetanse i kommunene

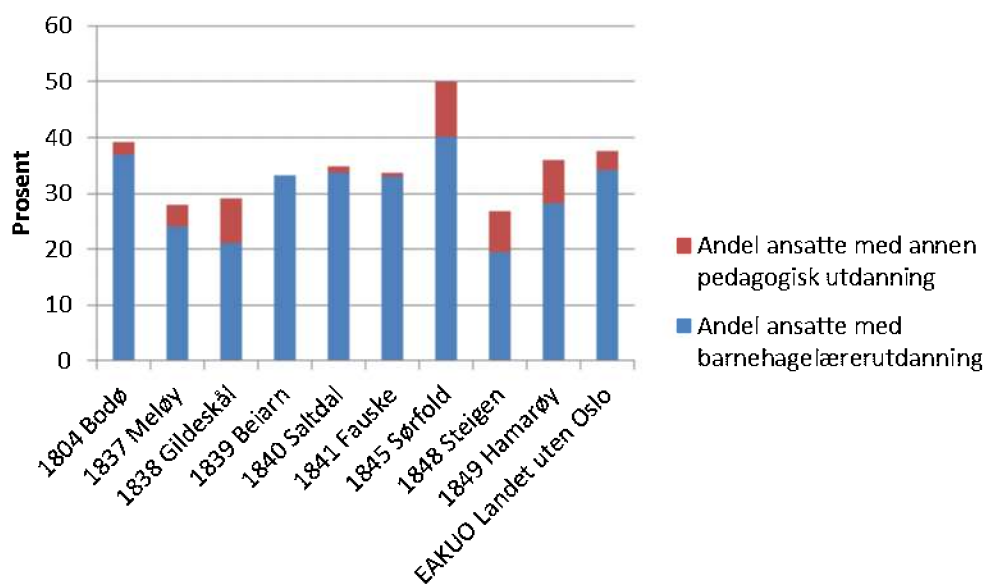
Om man retter fokuset mer spesifikt mot kompetansenivået innenfor de ulike tjenesteområdene, ser vi at dette varierer mellom kommunene.

Innenfor barnehageområdet har det vært stort fokus på, og ansett som et kvalitetskriterie, å ha en høy andel ansatte med godkjent barnehagelærerutdanning (tidligere omtalt som førskolelærere) eller annen pedagogisk utdanning.

Figur 15: Andel styrere og leder med barnehageutdanning i 2013, Kilde: KOSTRA

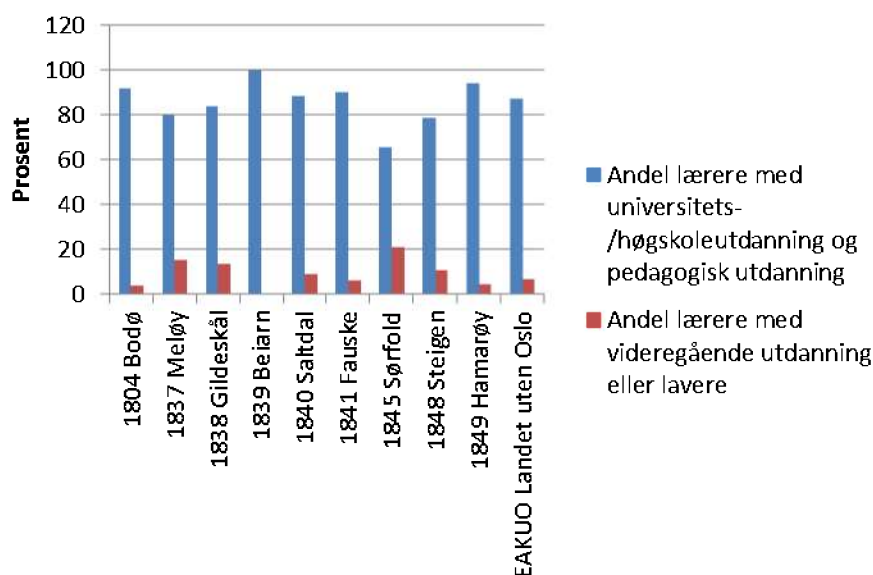
Grafen over viser at det er forholdsvis stor forskjell mellom kommunene når det gjelder hvor stor andel av styrerne og de pedagogiske lederne som har godkjent barnehagelærerutdanning. Noen kommuner har full dekning på lederstillingene, mens andre har et stykke igjen før de er der.

Figur 16: Andel ansatte med relevant utdanning per kommune i 2013, Kilde: KOSTRA

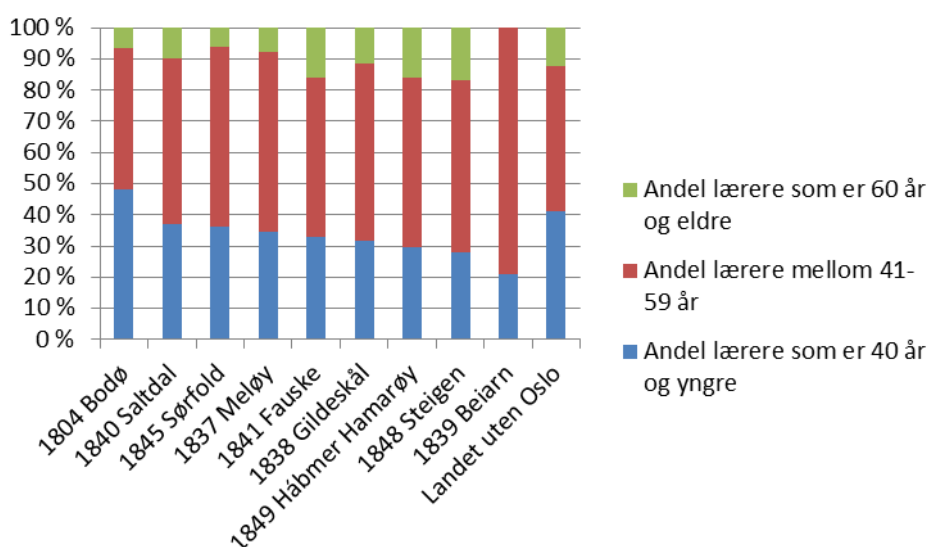
Dersom fokuset rettes mot hvor stor andel av de ansatte som har barnehagelærerutdanning eller annen pedagogisk utdanning ser vi av grafen over at kommunene Bodø, Sørfold og Hamarøy har høyest andel.

Innenfor grunnskoleområdet er det, på lik linje med barnehageområdet, et mål at så mange lærere som mulig skal ha godkjent utdanning.

Figur 17: Utdanningsnivået til ansatte i grunnskolen per kommune i 2013, Kilde: KOSTRA

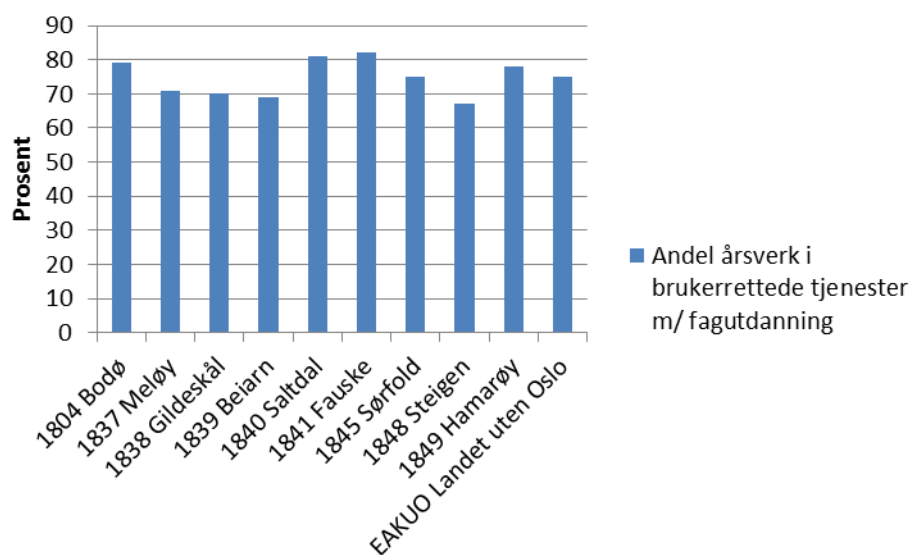
Målt i andel lærere med universitets- eller høgskoleutdanning ser vi at kommunene Meløy, Gildeskål, Sørfold og Steigen ligger noe lavere enn de øvrige kommunene i regionen.

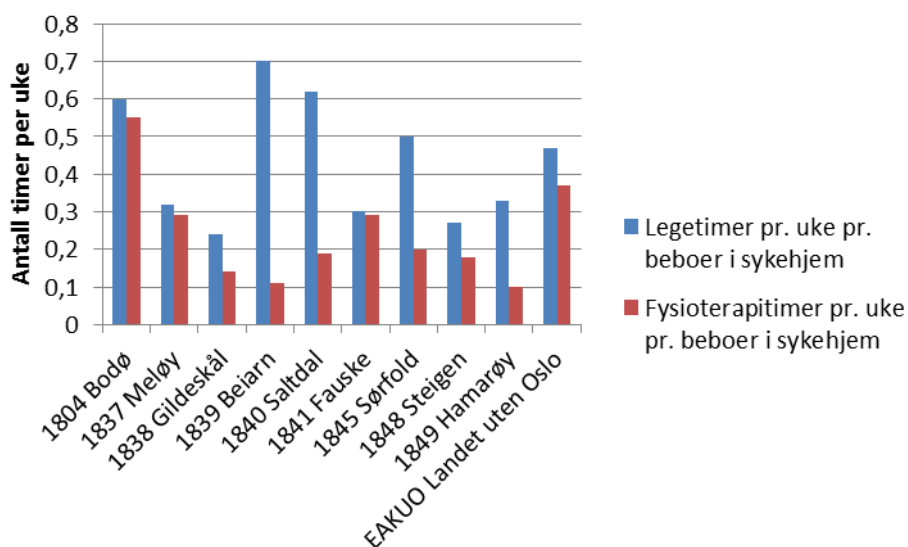
Figur 18: Aldersfordeling på lærere ansatt i grunnskolen per kommune i 2013. Kilde: KOSTRA.

Ser man på aldersfordeling blant lærere ansatt i grunnskolen, skiller Bodø seg tydelig ut med en betraktelig høyere andel yngre lærere sammenlignet med øvrige kommuner.

Det siste tjenesteområdet som vi ser på i denne omgang er pleie- og omsorgsområdet. Grafen under viser at det er en mindre forskjell mellom kommunene med tanke på hvor stor andel av kommunens ansatte innenfor pleie- og omsorgstjenestene som har fagutdanning. I dette tilfellet tilsvarer fagutdanning et vidt begrep som strekker seg fra helsefagarbeidere til spesialiserte sykepleiere.

Figur 19: Andel årsverk i brukerretnede tjenester i Pleie- og omsorg med fagutdanning i 2013, Kilde: KOSTRA

Figur 20: Antall legetimer og fysioterapitimer pr uke og per beboer i sykehjem, 2013. Kilde: KOSTRA

Sammenlignet med landet uten Oslo ser vi at enkelte småkommuner har lavere andel leger og fysioterapeuter sammenlignet med de større kommunene i regionen. Dette kan skyldes både lavere prioritering eller utfordringer knyttet til å rekruttere personer med rett kompetanse.

5.3. Kompetanseinfrastruktur

Erfaringsmessig vil det være enklere å holde på personer som har utdannet seg innenfor regionen, enn å tiltrekke seg dem som innflyttere. Vi har av den grunn også kartlagt hvilke utdanningsinstitusjoner som er lokalisert i regionen, og som kan være en viktig samarbeidspart i forhold til å sikre at regionen har innbyggere som den ønskede kompetansen.

Universitet og høyskole:

Institusjon	Campus	Ca antall studenter	Ca antall ansatte	Studier
Universitetet i Nordland		6000	580	<ul style="list-style-type: none"> • biovitenskap • akvakultur,
	Bodø	5100	520	<ul style="list-style-type: none"> • samfunnsfag, • økonomi
	Mo i Rana og Vesterålen	900	60	<ul style="list-style-type: none"> • profesjonsstudier (sykepleier, lærer, barnehagelærer og faglærer)
Politihøgskolen		300		Tilbyr første og tredje studieår

Videregående skole

Regionen har totalt 6¹ videregående skoler fordelt på i alt 10 lokasjoner:

- Knut Hamsun videregående (Hamarøy), 150 elever
- Knut Hamsun videregående (Steigen), 36 elever
- Bodin videregående (Bodø), 1050 elever
- Bodø videregående, 1359 elever
- Fauske videregående, 500 elever
- Saltdal videregående, 250 elever
- Meløy videregående (Glomfjord), 143 elever
- Meløy videregående (Inndyr), 50 elever
- Meløy videregående (Ørnes), 120 elever

I tillegg har regionen 2 fagskoler:

- Nordland fagskole i helse og sosialfag avd. Bodø
- Bodin maritime fagskole

I SSBs framskrivninger er det vist en fortsatt økende etterspørsel etter arbeidskraft med utdanning fra høyskole- og universitetsnivå i perioden frem til 2040. I tillegg viser analysene fra SSB at det vil være et økende behov for arbeidskraft med yrkesfaglig studieretning fra videregående skole (SSB, 2013). Framskrivningene viser at dette spesielt gjelder for fagene bygg- og anleggsteknikk, elektrofag, teknikk og industriell produksjon og helse- og oppvekstfag.

I figuren nedenfor har vi synliggjort hvilke yrkesfaglige studietilbud som er tilgjengelige i regionen:

Skole	Bygg- og anlegg	Design og håndverk	Elektrofag	Helse og oppvekstfag	Medier og kom.	Restaurant- og matfag	Service og samferdsel	Teknikk og industriell produksjon
Bodin		X	X	X	X		X	X
Bodø	X	X	X	X		X	X	X
Fauske	X			X		X	X	X
Knut Hamsun	X			X				
Meløy			X	X				X
Saltdal		X	X					X

Tabell 1: Oversikt over yrkesfaglig studietilbud i Salten. Kilde: www.vilbli.no

¹ I tillegg kommer Norsk hudpleieskole lokalisert i Bodø.

6. Næringsstruktur, sysselsetting og pendling

Økt mobilitet i befolkningen er en av de vesentlige endringene som har skjedd i det norske samfunnet. En konsekvens av dette er blant annet at innbyggerne i en stadig økende grad gjør seg nytte av arbeidsplasser, handels- og tjenestetilbud i et større geografisk område enn bostedskommunen.

I dette perspektivet vil trolig kommunegrensene i stadig mindre grad innvirke på befolkningens hverdagsliv. Stadig mer av myndighetsoppgavene vil håndteres via internett. I lys av de endringene som vi har sett så langt, og konturene av de som kommer i fremtiden, er utgangspunktet at kommunereformen skal legge til rette for å definere fremtidens kommunestruktur.

6.1. Regioninndelinger i Salten

Hvilke inndelinger som skal benyttes vil avhenge av hva de skal benyttes til, men noen regioninndelinger er likevel viktigere enn andre. De mest brukte regioninndelingene er økonomiske regioner, bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner) eller funksjonelle arbeids-, bo- og serviceregioner (ABS-regioner).

Regiongrensene er ikke definert som selvstendige og formelle inndelinger, men de er uten tvil viktige i forskjellige deler av lokalpolitiske debatter. Når tema som flyplass, sjukehus, høgskoler og videregående skoler er på dagsorden er det naturlig å benytte andre regioninndelinger enn kommune og fylke. Ulike regioninndelinger vil bli beskrevet nærmere i de neste avsnittene.

6.1.1. Bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner)

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR, 2013) oppdaterte i 2013 inndelingen av norske kommuner i bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner) på oppdrag fra KRD. Oppdateringen viste at det hadde skjedd forholdsvis små endringer i regionstrukturen fra 2002.

Etter oppdatering og revisjon i 2013 er landet delt i 160 BA-regioner (NIBR, 2013).

NIBR har i sin definisjon av BA-regioner blant annet benyttet kriterier som kommunestørrelse, arbeidsplasser, pendlingsomfang og reisetid til nærmeste større senter for å identifisere ulike BA-regioner. Ut fra de valgte kriteriene har NIBR i sin modell definert 6 BA-regioner i Salten:

- Bodø, Gildeskål
- Fauske, Saltdal, Sørfold
- Steigen
- Hamarøy
- Meløy
- Beiarn

Ettersom flere av BA-regionene kun inneholder én kommune gjenspeiler det at integrasjonen med de øvrige kommunene i regionen er forholdsvis lav.

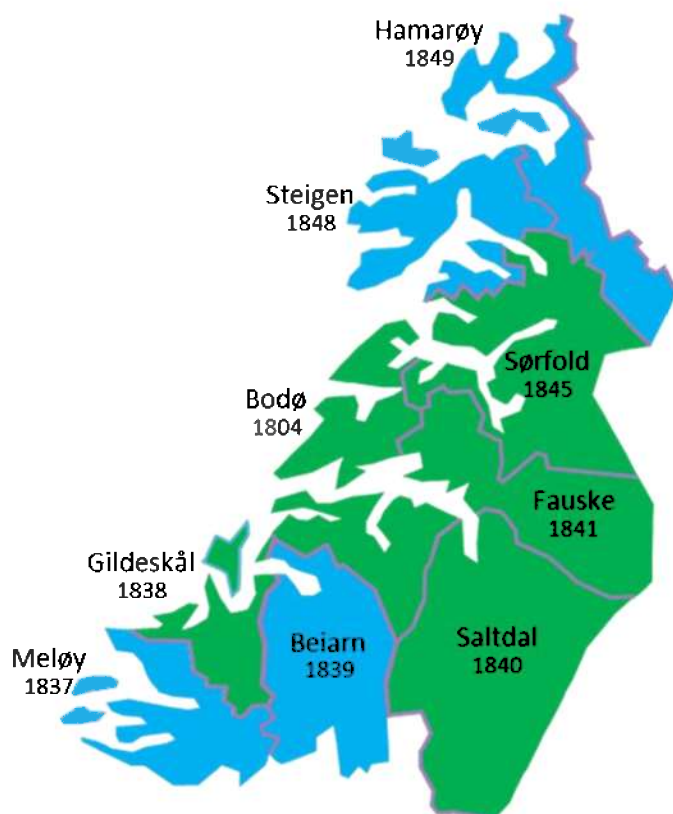
Figur 21: Bo- og arbeidsmarkedsregioner i Salten. Fargekodene angir BA-regionene. Tall angir kommunenummer. Kilde: NIBR

6.1.2. Utvidede bo- og arbeidsmarkedsregioner.

En nylig publisert rapport fra Norut (2013) påpeker at en grunnleggende utfordring i Nord-Norge er geografien, som er preget av store avstander og i noen grad dårlig infrastruktur sammenlignet med andre regioner i Norge. Dette er også en av årsakene til at NIBR har delt Nord-Norge inn i 50 bo- og arbeidsmarkedsregioner. Norut (2013) har i stedet delt Nord-Norge inn i 15 større bo- og arbeidsmarkedsregioner. Disse er blant annet basert på data om pendling, sysselsetting og befolkningsutvikling. Med et slikt utgangspunkt ser vi at kommunene i Salten er delt inn i to bo- og arbeidsmarkedsregioner:

1. Bodø, Gildeskål, Saltdal, Fauske, Sørfold
2. Meløy, Beiarn, Steigen, Hamarøy

Den sistnevnte gruppen er beskrevet som «rest Salten» i rapporten fra Norut, hvilket betyr at gruppen består av kommuner som ikke har tydelig integrerte bo- og arbeidsmarkeder med andre kommuner.

Figur 22: Utvidede bo- og arbeidsmarkedsregioner. Kilde Norut

6.2. Pendling i Salten

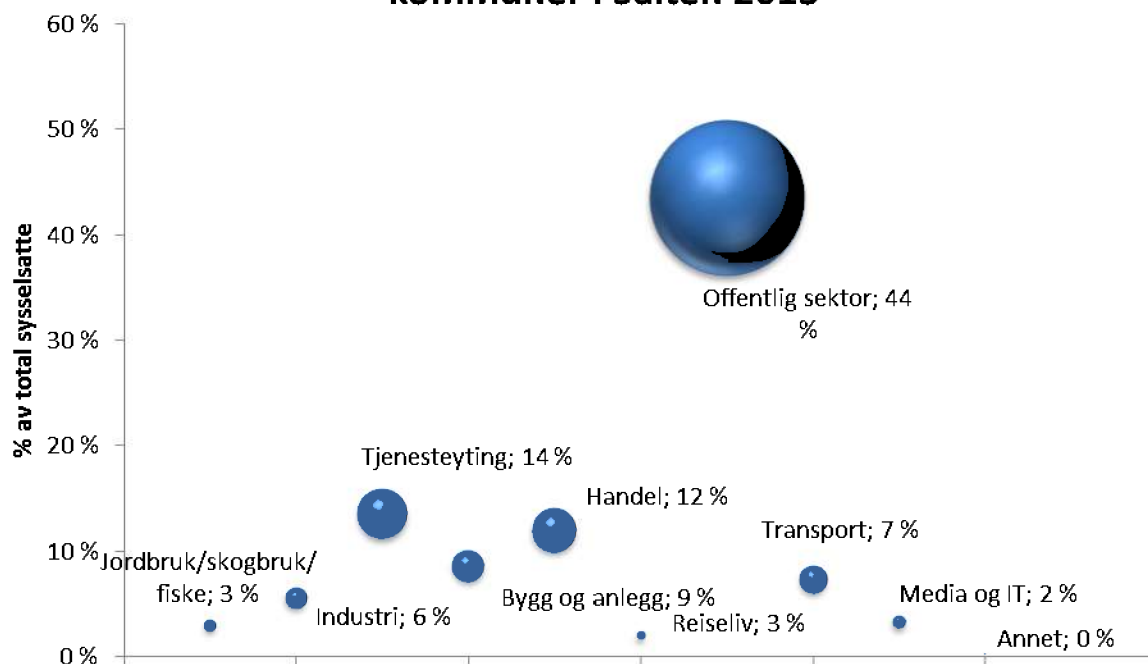
Befolkningsutvikling i en region henger ofte sammen med utvikling i sysselsetting etter arbeidssted og bosted. Saltenregionen har per utgangen av 2013 større sysselsetting etter bosted enn etter arbeidssted, noe som viser at det er netto utpendling av regionen. Det er flere som bor i regionen og har arbeid enn det er arbeidsplasser i regionen. Statistikken viser at denne pendlingen har vært stabil siden 2008. Utviklingen i antall arbeidsplasser var spesielt positiv i perioden 2004- 2007 før finanskrisen slo inn. Denne har stabilisert seg med en svak vekst fram til 2013. Arbeidsledigheten har vært stabil i perioden fra 2004 til i dag og er på nivå med gjennomsnittlig arbeidsledighet for resten av landet, som i 2013 var på 2,6 %.

Pendlerdata fra SSB viser at Bodø og Fauske fremstår som en tydelig bo og arbeidsmarkedsregion. Denne regionen har i tillegg noe innpendling spesielt fra Saltdal, Sørfold, Meløy og Gildeskål. Det foregår også noe inn-/utpendling mellom kommunene Meløy og Gildeskål, samt mellom Hamarøy og Steigen. Hamarøy har i tillegg et større innslag av pendling fra Tysfjord kommune som ligger utenfor regionen.

6.3. Næringsstruktur

Ser vi overordnet på næringsstrukturen i Salten ser vi at offentlig sektor utgjør den største andelen med over 40 % av sysselsettingen.

Sysselsatte etter næring, kommuner i Salten 2013

Figur 23: Oversikt over sysselsatte etter næring i Salten (x-aksen er plassering av næring). Kilde: SSB

Over en 12-års periode (2001-2013) viser utviklingen at det har vært sterkest vekst i offentlig sektor og i bygg og anlegg. Nedgangen er størst i landbruk og industri.

Type næring	2001		2008		2013		Endring	Endring
							2001-2013	2001-2013 i %
Jordbruk/skogbruk/fiske	1 691	5 %	1 472	4 %	1 237	3 %	-454	-27 %
Industri	3 343	9 %	2 713	7 %	2 306	6 %	-1 037	-31 %
Tjenesteyting	4 977	13 %	5 347	13 %	5 530	14 %	553	11 %
Bygg og anlegg	2 667	7 %	3 064	8 %	3 529	9 %	862	32 %
Handel	4 784	13 %	5 101	13 %	4 890	12 %	106	2 %
Media og IT	766	2 %	930	2 %	853	2 %	87	11 %
Offentlig sektor	14 986	40 %	16 677	42 %	17 646	44 %	2 660	18 %
Transport	2 570	7 %	3 036	8 %	3 009	7 %	439	17 %
Reiseliv	1 497	4 %	1 329	3 %	1 388	3 %	-109	-7 %
Annet	188	1 %	151	0 %	148	0 %	-40	-21 %
Totalt sysselsette	37 469	100 %	39 820	100 %	40 536	100 %	3 067	8 %

Tabell 2: Oversikt over utvikling av næringer i Salten 2001-2013. Kilde: SSB.

Når vi nå skal se nærmere på situasjonen for den enkelte kommune vil det være relevant å se på fire forhold som antas å påvirke kommunens fremtidige vekst:

Hjørnestensbedrift - Steder som er avhengige av en stor bedrift er mer sårbare enn steder hvor næringslivet består av mange små bedrifter.

Bransjespesialisering - Dersom en stor andel av næringslivet er innenfor en bestemt bransje, vil dette øke risikoen pga. sårbarhet for nedgangskonjunkturer i den spesifikke bransjen.

Offentlig sektor - Dersom en stor andel av sysselsettingen skjer i offentlig sektor, kan dette (alt annet likt) være negativt for veksten i annen næring. Samtidig vil et innslag av offentlig sektor være positivt med hensyn til å redusere sårbarheten ved lavkonjunkturer.

Pendling - Det å være del av en større arbeids- og bosettingsregion, med høy andel intern pendling, styrker regionen som helhet. Det antas at små kommuner med få utpendlere vil være mer sårbare over tid.

Ad Hjørnestensbedrifter - Innenfor denne rapportens ramme har det ikke vært prioritert å analysere bedriftsstrukturen i hver enkelt kommune. Dette er også velkjent informasjon i den enkelte kommune, og vil således ikke gi vesentlig ny informasjon.

Ad Bransjespesialisering og offentlig sektor - Tabellen nedenfor oppsummerer fordelingen i sysselsetting per næring som andel av sysselsatte etter arbeidssted.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltal	Fauske	Sjørfold	Steigen	Hamarøy
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	1 %	9 %	14 %	14 %	3 %	2 %	8 %	25 %	7 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %	5 %	0 %	0 %
10-33 Industri	4 %	15 %	6 %	4 %	16 %	3 %	28 %	5 %	2 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	2 %	6 %	2 %	2 %	4 %	3 %	1 %	5 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	9 %	8 %	6 %	15 %	8 %	11 %	4 %	7 %	7 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	13 %	9 %	8 %	7 %	9 %	15 %	2 %	9 %	12 %
49-53 Transport og lagring	8 %	7 %	4 %	8 %	2 %	7 %	4 %	8 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	2 %	2 %	1 %	4 %	3 %	2 %	1 %	4 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	3 %	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	1 %
64-66 Finansiering og forsikring	2 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	5 %	2 %	4 %	1 %	3 %	4 %	1 %	3 %	3 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	4 %	3 %	3 %	1 %	2 %	3 %	2 %	3 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	12 %	4 %	7 %	8 %	5 %	9 %	7 %	6 %	11 %
85 Undervisning	9 %	11 %	10 %	6 %	9 %	11 %	10 %	8 %	12 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	24 %	24 %	28 %	30 %	34 %	23 %	23 %	20 %	23 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	2 %	2 %	2 %	3 %	3 %	2 %	2 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	1 %	1 %	1 %	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring per kommune 2013. Kilde: SSB

Oversikten viser at det er kommuner i regionen som er avhengig av enkelte bransjer og/eller offentlig sektor.

Ser man derimot på fordelingen for regionen samlet får man en mer robust fordeling mellom næringene. Ved å benytte store og antatt robuste by-kommuner som Bergen og Trondheim som sammenligningsgrunnlag, ser vi at næringsstrukturen i disse i stor grad er sammenfallende med strukturen i Salten samlet sett.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Bergen	Trondheim	Salten
	2013	2013	2013
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	0 %	0 %	3 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	4 %	1 %	0 %
10-33 Industri	6 %	6 %	6 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	1 %	2 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	7 %	8 %	9 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	13 %	13 %	12 %
49-53 Transport og lagring	5 %	4 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	4 %	3 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	4 %	4 %	2 %
64-66 Finansiering og forsikring	3 %	2 %	1 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	7 %	10 %	4 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	7 %	6 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	6 %	5 %	10 %
85 Undervisning	8 %	11 %	9 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	19 %	19 %	24 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	4 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	0 %	0 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 4: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring i Bergen og Trondheim 2013. Kilde: SSB

Ad Pendling - Ved å se på andelen utpendling, ser vi at en stor andel av kommunene i Salten har relativt lav utpendlingsandel.

2013	Sysselsatte etter bosted	Utpendling	Andel
			utpendling av sysselsatte
1804 Bodø	27 671	3064	11 %
1837 Meløy	2 892	273	9 %
1838 Gildeskål	780	107	14 %
1839 Beiarn	450	73	16 %
1840 Saltdal	2 067	217	10 %
1841 Fauske	3 834	620	16 %
1845 Sørfold	879	300	34 %
1848 Steigen	1 129	114	10 %
1849 Hamarøy	834	154	18 %

Tabell 5: Beregnet andel utpendling. Kilde: SSB/BDO

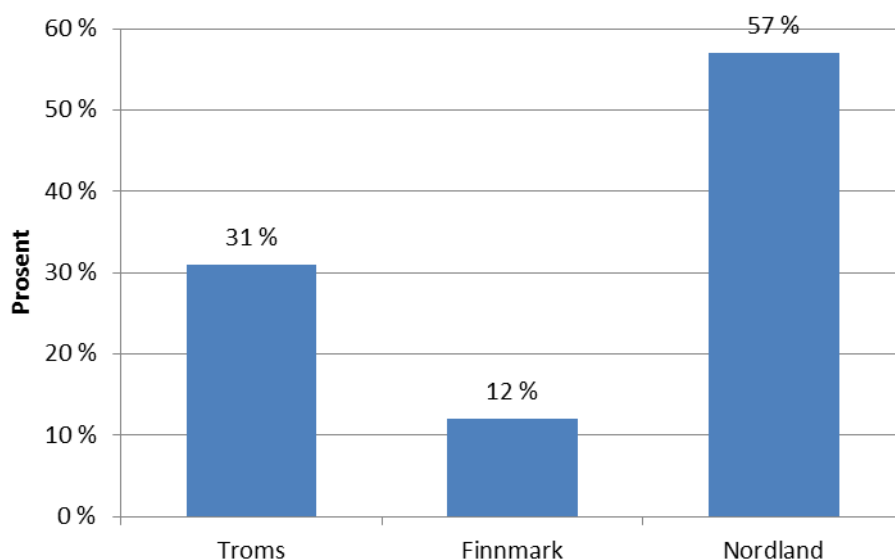
Oppsummert er det flere kommuner i Salten som har relativt stor avhengighet av en type næring, kombinert med liten andel utpendling. Kommuner som i tillegg har få og store hjørnestensbedrifter kan antas å være ekstra sårbare.

7. Regionaløkonomisk soliditet

7.1. Verdiskapning i Norge, Nordland og Salten

I 2010 sto de tre nordligste fylkene for om lag 6 prosent av den totale verdiskapningen i Norge. I Nord-Norge er de viktigste næringene fiskeri, havbruk og mineralnæringen, målt i næringenes andel av verdiskapningen i regionen (Nærings- og Fiskeridepartementet m fl, 2014). Den største og raskeste voksende næringen i Nord-Norge de siste 10 årene har vært sjømatnæringen, som har hatt en økning på om lag 120 prosent i perioden (Menon, 2013).

I 2013 var verdiskapningen² 69 milliarder kroner i Nord-Norge om man holder bank/finans og petroleumsvirksomhet utenfor (Indeks Nordland). Tall fra Indeks Nordland viser at Nordland fylke stod for over halvparten av verdiskapningen i Nord-Norge i 2013. Om man deretter korrigerer dette for antall sysselsatte ser vi at de relative forskjellene mellom fylkene i Nord-Norge er mindre ettersom Nordland er landsdelens største fylke målt i antall innbyggere.

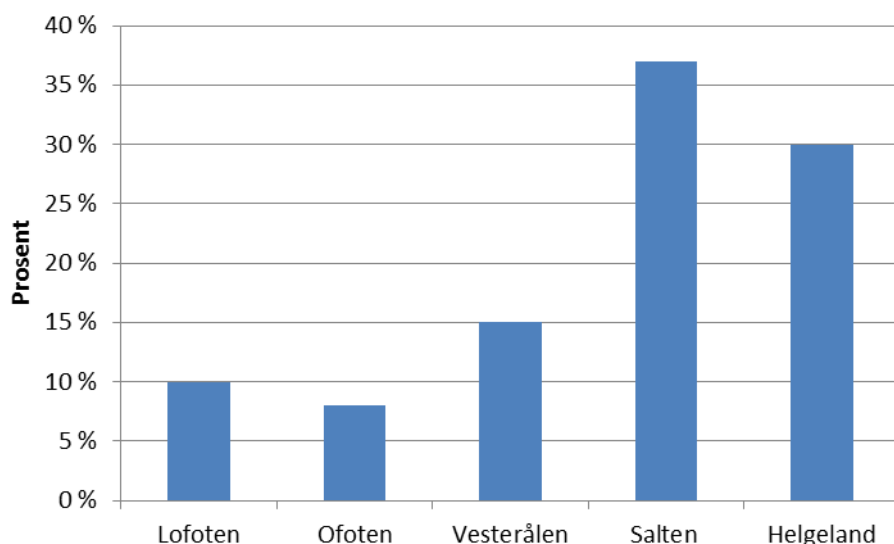

Figur 24: Prosentvis verdiskapning mellom fylker i Nord-Norge i 2013, Kilde: Indeks Nordland

Om vi deretter ser på verdiskapningen i Nordland fylket ser vi at Salten står for nær 40 % av den totale verdiskapningen i regionen. Regionen omsatte for om lag 15 milliarder i 2013. Salten er preget av en stor tjenestesektor og har i tillegg relativt sett mange ansatte i industriene, fiskeri- og havbruk, kraftproduksjon, samt bygg- og anlegg.

Tall fra indeks-Nordland viser derimot at Salten har den lavest veksten i omsetning fra 2004 til i dag, sammenlignet med de andre regionene i fylket.

² Bedriftenes verdiskapning er regnet som lønn + EBITDA i selskaper med hovedkontor i Nord-Norge. EBITDA refererer til inntekter før renter, skatt, avskrivninger og nedskrivninger.

Figur 25: Fordeling av verdiskaping mellom de ulike regionene i Nordland fylke i 2013, Kilde Indeks-Nordland.

7.2. Kommunaløkonomisk soliditet

Med hensyn til økonomisk status, vil det være den økonomiske handlingsfriheten som er av størst interesse. Dersom den enkelte kommunes handlingsfrihet er svak/svekket, vil en kommunesammenslåing kunne medføre at kommunene samlet og lokalområdene hver for seg opplever en forbedret handlingsfrihet.

Kommunene i Salten har ulik handlingsfrihet. Noen har stor grad av økonomisk handlingsfrihet gjennom en lav lånegjeld og et netto driftsresultat som gjør det mulig for kommunen å sette av midler til fremtidige investeringer eller håndtering av uforutsette økonomiske forpliktelser. Den reelle handlingsfriheten vil også være avhengig av investeringsbehovet. Vi har derfor sammenlignet handlingsfriheten opp mot forventet investeringsbehov i kommunene for å kunne si noe om den reelle handlingsfriheten som kommunene står ovenfor hver for seg og samlet. Ideelt sett bør kommunenes skjulte forpliktelser, og på den andre siden merverdier av eiendommer, også fremkomme i en slik analyse. Skjulte forpliktelser gjelder blant annet vedlikeholdsetterlep, udekkede pensjonsforpliktelser og eventuelle andre forpliktelser som ikke er synlige i regnskapet. Dette har vi adressert ved bruk av informasjon fra kommunene samt tilgjengelig data i kapittel 8.3.

En mulig analysemetode kan være å se på følgende nøkkeltallsvurderinger:

Analysetema	Hver enkelt kommune	Kommunene samlet i dag	Effekter av sammenslåing
Netto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter > 3 % som sier noe om egenfinansiert handlingsfrihet gjennom overskudd på driften	Svak / Tilfredsstillende / God	Svak / Tilfredsstillende / God	Effektiviseringsgevinst
Netto finans (renter og avdrag) som andel av brutto driftsinntekter < 2,5 % som sier noe om lånekapasitet.	Svak / Tilfredsstillende / God	Svak / Tilfredsstillende / God	
Lånegjeldsandelen som andel av brutto driftsinntekter < 50/60 % som sier noe om lånekapasitet innenfor den normale driften	Svak / Tilfredsstillende / God	Svak / Tilfredsstillende / God	

Disposisjonsfondets størrelse som angir en buffer for uforutsette utgifter og frie midler for nye investeringer	Svak / Tilfredsstillende / God	Svak / Tilfredsstillende / God	
Investeringsbehov som angir behovet for frie midler de nærmeste årene (Basert på planlagte investeringer og forventede endringer i aldersklassene)	Høy / middels / lav	Høy / middels / lav	Synergi- gevinster

Tabell 6: Oversikt over de viktigste nøkkeltallene knyttet til kommunens økonomiske handlingsfrihet. Kilde: BDO

7.2.1. Bakgrunnsinformasjon knyttet til kommunene på Salten

Per 1. september 2014 var én av kommunene i Salten oppført i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK).

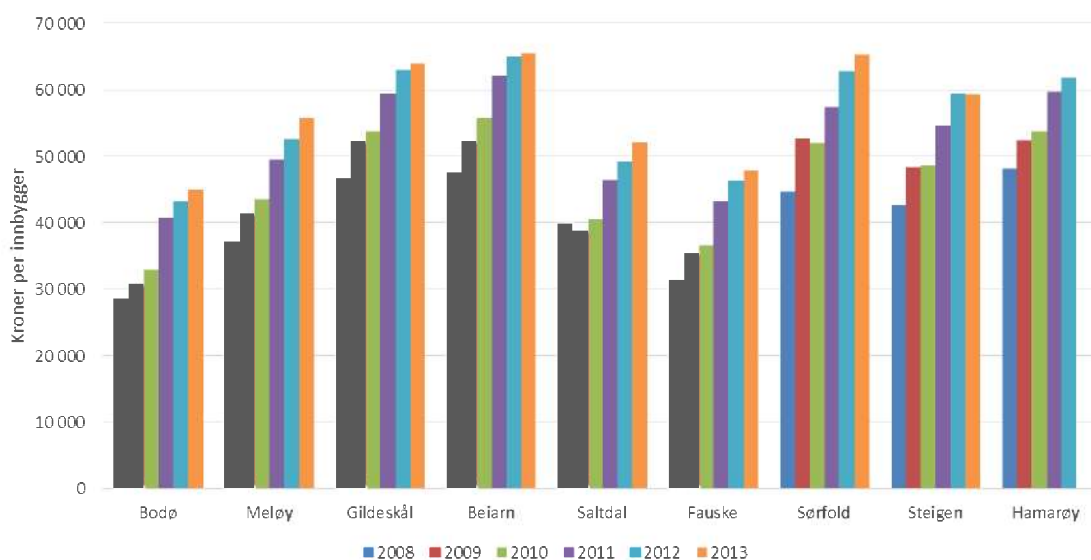
ROBEK er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse hvor ett av følgende har inntruffet:

- Kommunestyret har vedtatt å fastsette et årsbudsjett/økonomiplan uten at alle utgifter er dekket inn på budsjettet/økonomiplanen.
- Kommunestyret har vedtatt at et regnskapsmessig underskudd skal fordeles ut over det påfølgende budsjettår etter at regnskapet er framlagt.
- Kommunen ikke følger vedtatt plan for dekning av underskudd.

De kommuner som er i ordningen må ha godkjenning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å kunne foreta gyldige vedtak om låneoptak eller langsiktige leieavtaler.

Dagens inntektssituasjon

Kommunene har ulike inntektskilder. Rammetilskudd og skatt er de største, men kommunene får også store inntekter fra brukerbetaling, utbytte, eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter. Rammetilskudd og skatt inngår i definisjonen av frie inntekter, og disse to elementene utgjør rundt 80 % av kommunenes inntekter.

Figur 26: Frie inntekter per innbygger. Kilde: SSB

Omfanget på det kommunale tjenestetilbudet er i stor grad styrt av Kommunens økonomiske rammebetingelser.

Det er viktig å merke seg at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har lagt opp til at inntektssystemet for kommunen skal gjennomgå i forbindelse med reformen. Både for å sikre samsvar mellom finansieringen og de oppgavene som kommunene skal løse, og for å endre dagens ordning med at små kommuner er særskilt kompensert for smådriftsulempene. Det må dog forventes at det i fremtiden vil bli endringer som i mindre grad tilgodeser de små kommunene, og at det uansett blir press på kommuneøkonomien gjennom nye krav til tjenester, kvalitetsstandarder og vekst og investeringsbehov.

7.2.2. Analysetemaene

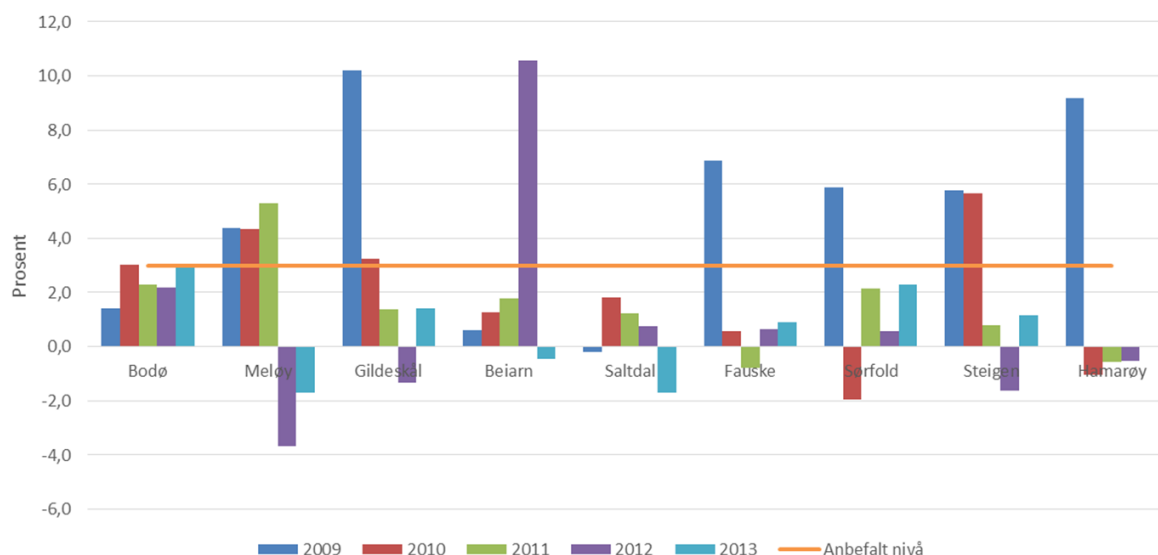
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Det viktigste nøkkeltallet for regnskapsresultat i kommunesektoren er netto driftsresultat som andel (prosent) av brutto driftsinntekter. Netto driftsresultat er driftsinntekter minus driftsutgifter, renter og avdrag. Teknisk Beregningsutvalg (TBU) har gjennom mange år anbefalt at netto driftsresultat bør ligge over tid på minimum 3 % for at en kommune skal ha sunn driftsøkonomi. I sin siste rapport³ har TBU revurdert denne anbefalingen, og har konkludert med at et netto driftsresultat på 1,75 % bør være tilstrekkelig for at kommuner skal opprettholde en sunn økonomi.

Hovedbegrunnelsen for denne endringen er at kommunene i større grad egenfinansierer investeringene gjennom å benytte mva-kompensasjonen som finansieringskilde.

Man skal være klar over at 3 % netto driftsresultat vil, dersom man konverterer over til regnskapslovens standard, gi et regnskapsmessig resultat rundt 0. Årsaken til dette er at man i det kommunale regnskapet ikke tar med den regnskapsmessige implikasjonen av blant annet slitasje på bygninger, inventar og utstyr.

Et netto driftsresultat som ligger over 3 % vil medføre at kommunen bygger opp økonomisk robusthet til å håndtere uforutsette økte utgifter eller reduserte inntekter. Dette vil også medføre at man ikke trenger å korrigere aktivitetsnivået med en gang at det skjer endringer i rammebetingelsene som kommunen har. Vi ser på dette som et tegn på at kommunen har økonomisk handlefrihet.

Figur 27: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: SSB

³ Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, Høst 2014

Som grafen viser er det stor forskjell mellom kommunene i regionen. Noen få kommuner har over tid klart å opprettholde et netto driftsresultat på 3 % av brutto driftsinntekter. Felles for alle kommunene, med unntak av Bodø er at ingen av kommunene har klart å opprettholde et stabilt resultat over tid.

BDO anbefaler at kommunen setter seg som et første mål å stabilisere driftsresultatet på 3 % (i fremtiden 1,75 %⁴). Det er viktig å se til nivået på gjelden når dette målet fastsettes. Jo høyere lånegjeld, desto større behov for å ha et godt netto driftsresultat som kommunen kan bruke av dersom rammebetingelsene endrer seg. Gjennom å oppnå dette vil kommunen også ha større mulighet til å dekke fremtidige uforutsette utgifter og bidra til høyere grad av egenfinansiering av investeringer. Selv om TBU anbefaler 1,75 % fremover, er det vår vurdering at dette ikke vil være tilstrekkelig, og må uansett ses opp mot den enkelte kommunes investeringstakt og fremtidig lånebehov.

Det er viktig å påpeke at dette ikke må forveksles med mer-/mindreforbruk (over-/underskudd). Dersom kommunen har et negativt netto driftsresultat kan dette finansieres ved hjelp av tidligere avsetninger som kommunen har gjort, under forutsetning av at slike avsetninger finnes.

Til slutt kan det nevnes at følgende kommuner mottar småkommunetilskudd⁵ i dag:

Kommune	Antall innbyggere	Totalt småkommunetilskudd	Småkommunetilskudd pr innbygger
1839 Beiarn	1 075	5 160 000	4 800
1849 Hamarøy	1 791	5 160 000	2 881
1845 Sørfold	1 981	5 160 000	2 605
1838 Gildeskål	2 006	5 160 000	2 572
1848 Steigen	2 552	5 160 000	2 022

Tabell 7: Oversikt over kommunene i Salten med småkommunetilskudd i 2013. Kilde: KS, beregninger av BDO

Netto finansutgifter og avdrag i % av brutto driftsinntekter

Et vedvarende høyt investeringsnivå som i hovedsak er finansiert av lån vil binde opp en stor andel av driftsbudsjettet til finansutgifter og avdrag på bekostning av den løpende drift og egenfinansiering av investeringer.

Dette nøkkeltallet viser summen av finansutgifter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter. Formålet med indikatoren er å vise hvor stor andel av driftsinntektene som er bundet opp til finans og avdrag, i hovedsak tilbakebetaling av lån.

⁴ BDO er av den oppfatning at 1,75 % trolig vil være for lavt i en periode med forventet investeringsbehov, og at man således bør styre mot et betydelig høyere resultat.

⁵ Småkommunetilskuddet gis i dag til kommuner med færre enn 3 200 innbyggere, forutsatt at gjennomsnittlig skatteinntekt pr innbygger er under 120 % av snittet. Kommuner med under 3200 innbyggere vil kunne få inntil 5,2 millioner kroner, mens kommuner i tiltakssonen får dobbelt tilskudd = 11,2 millioner kroner. Tiltakssonen omfatter alle kommuner i Finnmark samt sju kommuner i Nord-Troms.

Figur 28: Netto finansutgifter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: SSB

Normalt bør ikke netto finansutgifter og avdrag utgjøre mer enn maksimalt 5 % av driftsinntektene. BDO anbefaler at dette legges på et maksimalt nivå på 2,5 %⁶. Av grafen over ser vi at alle kommunene i regionen ligger over denne anbefalingen med unntak av Fauske kommune.

Samlet for alle Saltenkommunene er bildet at man bruker mer enn anbefalt av driftsinntektene til å dekke renter og avdrag.

Netto lånegjeld i % av driftsinntekter

Netto lånegjeld, det vil si langsiktig gjeld korrigert for pensjon, utlån og ubrukte lånemidler⁷.

⁶ Det er stor variasjon i ulike miljøers anbefaling på dette området. 2,5 % gjenspeiler en situasjon der kommunen har store økonomiske problemer grunnet høy gjeldsbyrde. Dette vil da kunne være en måte å styre hvor mye lån som kommunene kunne ta opp. I andre sammenhenger er det foreslått anbefalinger, f.eks. fra Fylkesmannen i Nordland, et nivå på 5 %. Vi mener 2,5 % er et sunnere nivå, og at et nivå opp mot 5 % forutsetter at kommunen har en tilstrekkelig andel på disposisjonsfond til å dekke opp for endringer i renter, og et begrenset investeringsbehov / opplåningsbehov.

⁷ Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler). Indikatoren omfatter dermed utlån hvis mottatte avdrag skal inntektsføres i investeringsregnskapet, i tillegg til innlån som skal avdras i driftsregnskapet.

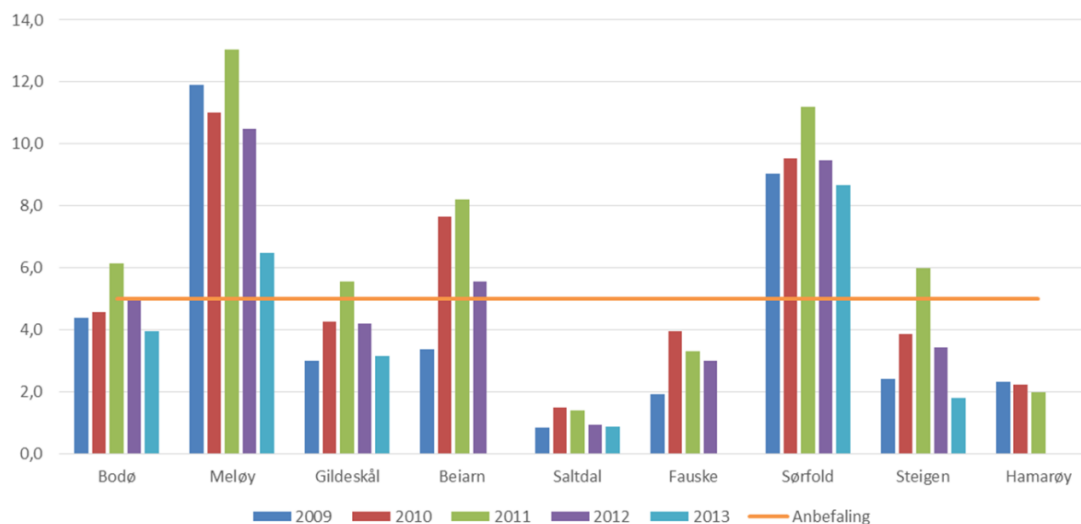
Figur 29: Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter. Kilde: SSB

Enkelte fylkesmenn har tidligere uttrykt at den langsiktige gjelden over tid ikke bør overstige 50 - 60 % av driftsinntektene. Her vil imidlertid gjeldens sammensetning spille inn; bl.a. hvor stor andel av gjelden som er knyttet til investeringer i selvkostområdet. Av grafen ser vi at mange av kommunene i regionen ligger over en slik anbefaling, og at for flere av kommunene øker lånebelastningen mer enn driftsinntektene.

Disposisjonsfond i % av driftsinntektene

Kommunene bør til enhver tid ha en «buffer» til å møte uforutsette hendelser som svikt i inntekter eller økte utgifter (eksempelvis renteutgifter). Kommunen vil antas å sikre denne «bufferen» dersom store deler av et positivt netto driftsresultat på minimum 3 % avsettes til disposisjonsfond. Oppbygging av et disposisjonsfond kan også bidra til at kommunen i større grad kan sikre et økonomisk handlingsrom.

Kommunens samlede avsetninger på fond viser hvor mye kommunen har satt av til senere års drifts- og investeringsformål. Disposisjonsfondet er det eneste fondet som fritt kan benyttes til dekning av utgifter i både drifts- og investeringsregnskapet. Disposisjonsfondet er derfor den delen av «reservene» som gir best uttrykk for den økonomiske handlefriheten.

Figur 30: Disposisjonsfond i prosent av driftsinntektene. Kilde: SSB

Det er anbefalt at kommunen har et nivå på disposisjonsfondet som er minimum 5 % av brutto driftsinntekter. Grafen over viser at kun noen av kommunene har et nivå på avsetningene som gjør at de kan håndtere utfordringer økonomiske endringer uten at dette vil få direkte innvirkning på tjenestetilbudet.

For å få et samlet bilde av de disposisjoner kommunene har gjort med tanke på å avsette midler på fond har vi utarbeidet en oversikt som viser hvor mye midler kommunene har på de ulike fondstypene per innbygger.

	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Disposisjonsfond	2 751	6 197	3 514	7 000	827	1 736	11 032	1 670	1 694
Bundne driftsfond	2 207	5 670	5 235	16 404	2 833	6 254	9 246	3 224	8 373
Ubundne investeringsfond	6 895	2 719	164 347	187 256	-	3 077	16 862	79	7 585
Bundne investeringsfond	619	2 051	2 240	97	1 229	1 184	440	366	1 238
Til sammen	12 473	16 636	175 335	210 757	4 889	12 252	37 580	5 339	18 890

Figur 31 Oversikt over fondsavsetningene per innbygger. Kilde: SSB

Som tabellen over viser er det store forskjeller mellom kommunene når det gjelder hvor mye midler som er avsatt på ulike fondstyper. Disposisjonsfond og Ubundne investeringsfond er såkalte frie fond, der kommunestyret kan bestemme bruken av midlene. Bundne driftsfond og Bundne investeringsfond er fond der midlene er definert brukt til bestemte formål. Overskudd på selvkosttjenester vil eksempelvis bli avsatt på ubundne driftsfond og kan kun benyttes tilbake til det samme formålet.

7.3. Skjulte økonomiske forpliktelser

Skjulte forpliktelser gjelder blant annet vedlikeholdsetterslep, udekkede pensjonsforpliktelser og eventuelle andre forpliktelser som ikke er synlige i regnskapet. Slike udekkede forpliktelser som kan antas å påvirke fellesskapets handlingsfrihet og det er derfor viktig at slike forhold kartlegges i forkant av en eventuell intensjonsavtale mellom én eller flere kommuner i Salten.

I tabellene nedfor har vi gjort foreløpige beregninger av udekkede pensjonsforpliktelse og vedlikeholdsetterslep. Den førstnevnte baserer seg på KOSTRA-tall for 2013. Tall knyttet til vedlikeholdsetterslep baserer seg på rapporter fra regionrådet og kommunene.

Kommune	Pensjonsmidler (1000 kroner)	Pensjonsforpliktelse (1000 kroner)	Innbyggere	Udekket forpliktelse per innbygger (kr)
1804 Bodø	2 991 085	3 760 260	49731	-15 467
1837 Meløy	623 792	820 631	6491	-30 325
1838 Gildeskål	252 005	327 800	2023	-37 467
1839 Beiarn	151 301	198 060	1088	-42 977
1840 Saltdal	616 188	801 269	4690	-39 463
1841 Fauske	755 455	989 016	9556	-24 441
1845 Sørfold	255 989	331 732	1987	-38 119
1848 Steigen	294 474	354 532	2579	-23 287
1849 Håbmer Hamarøy	238 128	281 986	1820	-24 098

Tabell 8: Udekket pensjonsforpliktelse i Salten for 2013, Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Tabellen over viser at de udekkede pensjonsforpliktelsene per innbygger varierer i de ulike kommunene. Kommuner som Gildeskål, Saltdal, Beiarn og Sørfold har alle over 35 000 kr i udekkede pensjonsforpliktelse per innbygger.

Om vi deretter ser på vedlikeholdsetterslepet viser tall fra ulike rapporter at alle kommunene har et betydelig vedlikeholdsetterslep.

Kommune	Behov første 5 år i millioner kr.	Totalt vedlikeholdsetterslep i millioner kr.	Samlet kr per kvadrat	Basert på rapport fra følgende år:
Beiarn	31	52	3 085	2010
Fauske	102	170	3 030	2010
Gildeskål	37	60	2 981	2010
Meløy	120	200	3 136	2010
Saltdal	100	160	3 170	2010
Sørfold	51	85	3 089	2010
Bodø	181	543	2 800	2009
Steigen				
Hamarøy				

Figur 32: Oversikt over vedlikeholdsetterslep, Kilde: Rapporter fra regionrådet og kommunene

7.4. Arbeidsgiveravgift

Arbeidsgiveravgiften varierer etter hvor i landet virksomheten holder til. Landet er delt inn i følgende arbeidsgiveravgiftssoner:

Sone	Ordinære næringer	Landbruk og fiske
I	14.1 %	14,10 %
Ia*	14.1 %	10,60 %
II	10.6 %	10,60 %
III	6.4 %	6,40 %
IV	5.1 %	5,10 %
IVa	7.9 %	5,10 %
V	0	0

Figur 33: Oversikt over arbeidsgiveravgiftssoner, Kilde: Skatteetaten

Med unntak av Bodø så er alle kommunene i region Salten del av sone 4. Bodø er i sone 4a hvor den ordinære arbeidsgiveravgiften på næring er 7,9 %.

7.5. Eiendomsskatt

Fra 2013 har alle kommunene i Salten innført eiendomsskatt. Bodø hadde i 2013 en generell skattesats på 3,9 promille. Resten av kommunene i regionen hadde i 2013 en skattesats på 7 promille.

I tabellen under har vi listet opp kommunene, skattesatser og hvilke type eiendom som beskattes

Informasjon om eiendomsskatt	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Har eiendomsskatt i hele kommunen	Nei	Nei	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Ja
Har eiendomsskatt både i områder utbygd på byvis og på verker og bruk	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei
Har eiendomsskatt bare på næringseiendommer, herunder verker og bruk	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Har eiendomsskatt bare på verker og bruk	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei

Figur 34: Eiendomsskatt for kommunene i Salten for 2013, kilde KOSTRA.

Tabellen viser at fire av kommunene i Salten har innført eiendomsskatt i hele kommunen, men de øvrige har valgt forskjellige løsninger med tanke på hvilke eiendommer som skattlegges. Kommuner som er vert for vannkraftanlegg har lovhjemlet rett på en del kompensasjonsordninger.

7.6. Konesjonskraft

Konesjonsavgift er den ene kompensasjonsordningen. Denne er ment som en kompensasjon til de berørte kommunene på bakgrunn av skader og ulemper som følger av de inngrep som gjøres for å produsere kraften, og som en overføring av deler av verdiskapningen. Konesjonsavgiften beregnes på grunnlag av kraftverkets produksjonskapasitet. Inntektene som kommunen får skal settes på fond som skal benyttes til å støtte det lokale næringslivet. Ved en kommunesammenslåing vil disse inntektene tilfalle den nye kommunen.

Ordningen med konesjonskraft medfører at eier av kraftverket skal avgi inntil 10 prosent av kraftgrunnlaget som konesjonskraft til kommunene og fylkeskommunen der kraftanlegget ligger til selvkost. Denne ordningen er begrenset oppad til forbruket til alminnelig elektrisitetsforsyning innenfor kommunenes grenser. Dersom dette er lavere enn de 10 prosent som kommunene har krav på tilfaller differansen til fylkeskommunen.

I de tilfeller der små kraftkommuner og kommuner med et større innbyggertall slår seg sammen vil dette medføre at den nye kommunens behov for allmenn el-forsyning øker. En større del av konesjonskraften vil dermed gå til den nye kommunen, mens fylkets mengde blir tilsvarende redusert.

8. Bibliografi

Ekspertutvalget. (2014). *Delrapport: Kriterier for god kommunestruktur*. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet.

Innst. 300 S. (2014). Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjon 2015. *Prop. 95 S (2013-2014)*.

Meld. St. 13. (2012-2013). Ta heilie Noreg i bruk.

Menon. (2013). *Fremtidens næringer i Nord*. Menon.

NIBR. (2013). *Inndeling i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner*. NIBR-rapport 2013:1.

Norut. (2013). *Attraktive lokalsamfunn og arbeidsmarkedsregioner i Nord-Norge*.

Nærings- og Fiskeridepartementet m fl. (2014). *Framtid i Nord*. NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET, KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENTET og KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET.

SSB. (2013). *Forecasting demand and supply of labour by education*. SSB.

Sundvollen erklæringen. (2013). Politisk plattform for regjeringen.

Utredningsnotat C

Salten regionråd

Oslo, 17. juni 2015

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	3
1.1. Mandat og metodisk tilnærming	3
2. Kommunikasjon og infrastruktur	4
2.1. Avstander og kjøretider	4
2.2. Jernbane, hurtigbåt og lufthavner	5
2.3. Pendling	6
2.4. Transportinfrastruktur	7
2.5. Datainfrastruktur	8
2.6. Investeringer i transportinfrastruktur	10
2.7. Oppsummering: Vil endringene i kommunikasjon og infrastruktur påvirke mulighetene til å endre kommunestrukturen?	11
3. Næringsutvikling	12
3.1. Resultater fra NHOs NæringsNM	12
3.2. Attraktivitetsanalyser	13
3.3. Oppsummering: Vurdering av Saltenkommunene muligheter for næringsutvikling knyttet til nye kommunestruktur	16
4. Frivilligheten	17
4.1. Frivillighetens rolle i dagens og fremtidens kommune-Norge	17
4.2. Oversiktsbilde over aktivitetsnivå	18
4.3. Utdrag fra planer og strategier	20
4.4. Oppsummering: Vil en endret kommunestruktur kunne bedre samhandlingen med frivillig sektor?	23

1. Innledning

1.1. Mandat og metodisk tilnærming

Dette dokumentet er den tredje delutredningen i en serie på fire delutredninger, og må således ses i sammenheng med dette. Hensikten med utredningsarbeidets delutredning C er å kartlegge og analysere kommunenes rolle som samfunnsutvikler. Delutredningen skal bestå av to hovedkomponenter; en del som setter fokus på transportinfrastruktur, og en del som analyserer potensialet for kultur- og næringsutvikling. Følgende problemstillinger er sentrale i den forbindelse:

- I hvilken grad dagens kommunestruktur i Saltenregionen legger begrensninger på funksjonell, romlig samfunnsutvikling, særlig med hensyn til å se boligområder, næringsutvikling og arbeidsplasser i sammenheng - og hvilket mulighetsrom nye kommunestrukturer gir for å fjerne eventuelle flaskehalsar.
- Også her er det viktig at utredningen vurderer i hvilken grad kommunene har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å ivareta samfunnsutviklerrollen, og i hvilken grad nye kommunestrukturer kan avbøte eventuelle mangler.
- Frivillig sektors rolle og betydning i en framtidig samfunnsutvikling i Salten skal vurderes.

Endringer i kommunestrukturen er et tema som mange er opptatt av. Delutredningene vil derfor ha ulike målgrupper, som vil ha svært ulikt utgangspunkt med tanke på kjennskap og kunnskap om temaene som berøres i utredningen. Samlet sett håper vi at delutredningene vil gi politikerne, administrasjonene, innbyggerne og andre interessenter av dette arbeidet et felles faktabasert grunnlag til å gjennomføre opplyste diskusjoner om hva som er det beste for den enkelte kommune. Delutredningene inneholder fakta, analyser og vurderinger som i ulik grad vil være offentlig kjente. Mye av innholdet vil være kjent for engasjerte lokalpolitikere og kommunens ledelse, men det er viktig at delutredningene også fremstår som opplysende for folk flest som ikke har den samme inngående kjennskapen til forholdene i kommunene, og gjennom det gi en helhetlig oversikt som kan danne et felles utgangspunkt for drøftelsene om kommunesamarbeidet.

Delrapporten vil ikke vurdere mulige alternativer. Dette vil først presenteres i den endelige prosjektutredningen.

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innslag av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse.

Alt i alt mener vi at disse ulike metodene gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i ulike informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd, samt tall og statistikk fra KOSTRA, SSB, Samferdselsdepartementet og Statens vegvesen. Vi har kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

2. Kommunikasjon og infrastruktur

For at en kommune skal fungere godt, uansett om den er liten eller stor, er en godt fungerende transportinfrastruktur avgjørende. Salten er en region som blant annet kjennetegnes av internt store avstander, noe som medfører at reisetiden mellom enkelte steder er betydelig. Dagens status og fremtidige utviklingsmuligheter for å sikre god transportinfrastruktur mellom ulike steder er et viktig kriterium i forbindelse med vurderingen av endring av kommunestrukturen.

I det vedtatte utredningsprogrammet anbefales det at man inkluderer dette teamet i det videre utredningsprogrammet, selv om forutsetningene internt i Saltenregionen ikke har endret seg vesentlig siden forrige utredning. I denne utredningen har vi tatt utgangspunkt i arbeidet fra kommunestrukturprosjektet i Salten - *Rapport om deltema D - Infrastruktur, samferdsel og kompetanse* fra februar 2006. Vi har videre oppdatert analysene med nytt materiale der dette er tilgjengelig.

I rapporten fra februar 2006 var hovedkonklusjonen at:

- Transportinfrastrukturen og samferdselstilbudet isolert sett ikke favoriserer noen spesiell kommunestruktur i Salten.
- Hovedutfordringen knyttet kunnskapsinfrastruktur og kompetanse var å få rekruttert kvalifiserte medarbeidere innenfor ulike tjenesteområder - både på grunn av økte krav til kompetanse, samt at små kommuner sjelden oppfattes som attraktive arbeidsplasser av personer med høy kompetanse.

I denne delutredningen vil vi beskrive og drøfte sentrale sider ved transportsystemet i Salten. Innledningsvis vil avstander og kjøretider ved bruk av veisystemet behandles, samt en beskrivelse av omfang og utviklingen i pendlingen mellom Saltenkommunene. Oversikt over planlagte samferdselsinvesteringer presenteres og det gjøres en vurdering av hvilken effekt disse vil ha ved en endring kommunestrukturen.

2.1. Avstander og kjøretider

Avstander mellom kommunesentrene i Salten er et viktig tema i vurderingen av en ny kommunestruktur. Vi har i Tabell 1 satt opp en oversikt som viser avstanden mellom disse.

	FAUSKE	ROGNAN	MOLDJORD	INNDYR	ØRNES	STRAUMEN	LEINESFJORD	OPPEID
BODØ	53	84	102	89	117	67	210	211
FAUSKE		30	80	109	136	15	158	159
ROGNAN			51	131	157	44	188	188
MODLJORD				130	158	94	238	238
INNDYR					42	123	266	267
ØRNES						151	294	294
STRAUMEN							144	144
LEINESFJORD								103

Tabell 1: Avstand mellom kommunesentrene i Salten. Kilde: visveg.no

Vi har også innarbeidet en tabell som synliggjør endringen i kjørelengden og kjøretiden til Bodø sentrum fra alle kommunesentrene i Salten.

	AVSTAND (KM) I 2006	AVSTAND (KM) I 2015	ENDRING I ANTALL KM	KJØRETID (MINUTTER) 2006	KJØRETID (MINUTTER) 2015	ENDRING
FAUSKE	60	53	-7	55	53	-2
ROGNAN	94	84	-10	90	85	-5
MOLDJORD	108	102	-6	110	107	-3
INNDYR	94	89	-5	95	88	-7
ØRNES	121	117	-4	120	116	-4
STRAUMEN	77	67	-10	80	70	-10
LEINESFJORD	225	210	-15	215	198	-17
OPPEID	226	211	-15	216	198	-17

Tabell 2: Avstander og kjøretid til Bodø fra kommunesentrene i Salten. Kilde: visveg.no

Tabellen over viser at det har vært liten endring i kjøreavstandene og tiden det tar å kjøre mellom kommunesentrene. Dette underbygger vurderingen fra utredningsprogrammet om at det har skjedd forholdsvis liten endring internt i Salten siden forrige utredning.

2.2. Jernbane, hurtigbåt og lufthavner

Nordlandsbanen går fra Trondheim og har endestasjon i Bodø. I regionen går banen gjennom kommunene Bodø, Fauske og Saltdal. Det ble i 2001 etablert pendlertog som går på strekningen Saltdal - Fauske - Bodø, og dette utgjør en viktig funksjon når det kommer til personreiser innad i regionen. Etableringen gav også et viktig bidrag når det kom til å styrke Saltenfjorden som BAS-region. Reisetiden med pendlertoget er på 60 minutter mellom Rognan og Bodø (85 minutter ved bruk av bil) og 40 minutter på strekningen Fauske - Bodø (53 minutter ved bruk av bil). Nordlandsbanen har ingen andel av godstransporten innad i regionen, men er viktig når det gjelder godstransporten nasjonalt.

Hurtigbåter står for en viktig del av personbefordringen og godstransporten. I tillegg knytter lokalbåter kystområdene sammen. Disse hurtigbåtrutene omfatter blant annet kommunene Bodø, Meløy og Gildeskål, Hamarøy og Steigen. I tillegg til hurtigbåtene finnes den en rekke ferger som omfatter flere kommuner i regionen.

Om vi deretter ser på hurtigbåter så finnes det i dag to ruter:

- NEX I Bodø - Helgeland (Anløp på Våg, Sørarnøy, Sørfugløy, Støtt og Ørnes)
- NEX II Bodø - Svolvær - Bodø (Anløp på Helnessund, Bogøy og Skutvik)

Hurtigbåtrutene er i dag det som muliggjør dagpendling mellom Bodø og anløpsstedene. Ser man eksempelvis på strekningen Bodø - Helnessund så tar det 1 time med hurtigbåt, mens det med bil er beregnet at man skal bruke 3 timer og 45 minutter.

Avslutningsvis i dette delkapittelet har vi kort sett på lufthavnene som finnes i regionen. Hovedflyplassen i Salten er lokalisert i Bodø. Lufthavnen i Bodø trafikkerte i 2014 over 1,7 millioner passasjerer. Bodø lufthavn hadde en økning på nær 35 000 passasjerer fra 2013 til 2014. Denne flyplassen betjener de fleste innbyggerne i Salten. For befolkningen i Hamarøy kommune er også Evenes lufthavn i Narvik et mulig alternativ.

2.3. Pendling

Som omtalt i delrapport A er det mange innbyggere i Salten som pendler mellom kommunen de bor i og til kommunen der arbeidsplassen er lokalisert. I statistikken er både dagpendlere og pendlere som har en annen pendle-hyppighet inkludert. I utredningen fra 2003 var Skjerstad skilt ut som en egen kommune i tallene knyttet til pendling. Vi har innarbeidet tallene for Skjerstad i den oppdaterte pendlerstatistikken slik at de blir sammenlignbare med tallene for 2014.

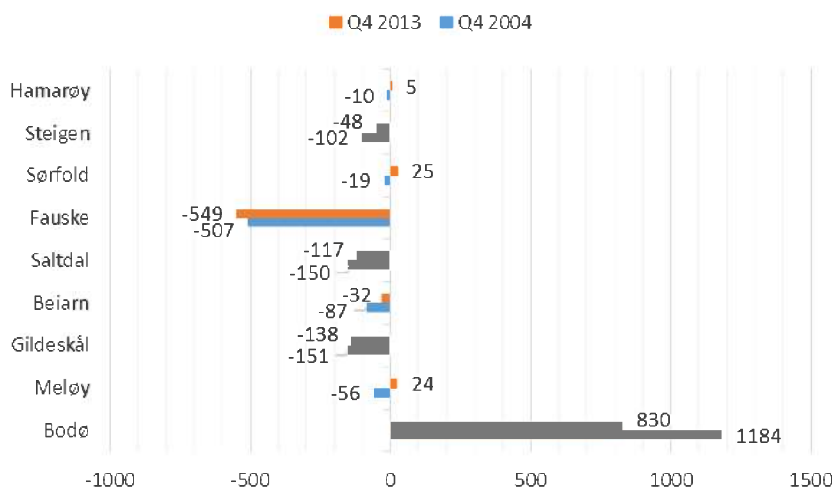
I tabellen under har vi synliggjort inn- og utpendlingen mellom de forskjellige kommune i Salten.

Fra/til	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Bodø	24607	45	44	26	44	171	7	19	20
Meløy	102	2619	36	7	2	6	2	0	0
Gildeskål	129	79	673	14	1	4	2	1	0
Beiarn	74	3	6	377	7	7	0	0	1
Saltdal	114	9	1	6	1850	153	6	1	3
Fauske	640	38	3	6	107	3214	267	3	2
Sørfold	57	4	1	1	14	162	579	2	20
Steigen	65	1	1	6	1	11	1	1015	36
Hamarøy	25	0	0	0	0	3	1	48	680
Sum Q4 2013	25813	2798	765	443	2026	3731	865	1089	762
Sum Q4 2004	22508	2823	775	408	1949	3346	806	1062	702
Endring	3305	-25	-10	35	77	385	59	27	60

Tabell 3: Oversikt over inn- og utpendling til kommunene i Salten. Kilde: SSB

Av dette kan vi se at det eksempelvis er 45 personer som pendler fra Bodø til Meløy, og 171 som pendler fra Bodø til Fauske. Videre ser vi at det er 102 personer som pendler fra Meløy til Bodø. Fra Fauske er det 640 personer som pendler til Bodø.

Nettopendingen er differansen mellom de som pendler til og fra en kommune. Endringen i nettopendingen fra utgangen av fjerde kvartal 2004 og til utgangen av fjerde kvartal 2013 er synliggjort i grafen under.

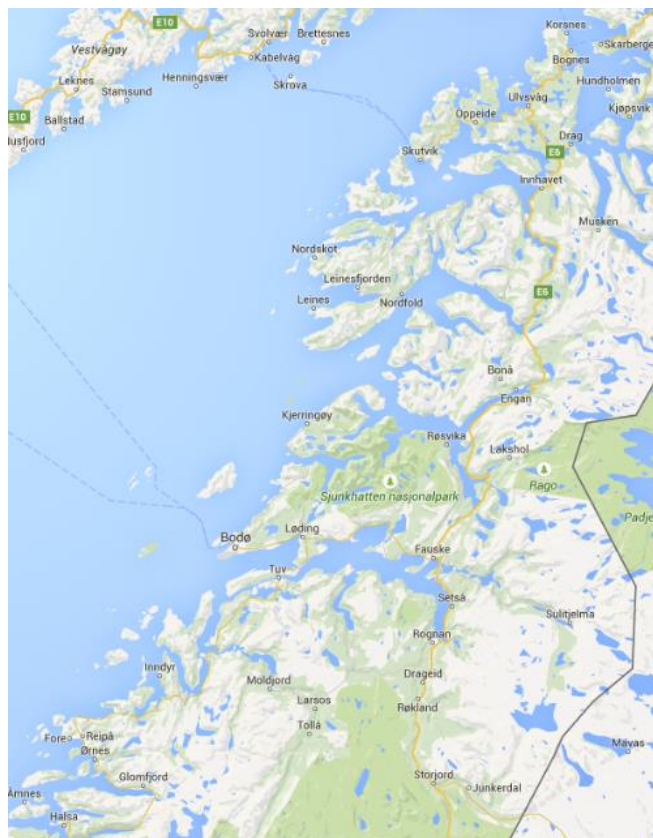

Figur 1: Oversikt over utviklingen i nettopending fra Q4 2004 til Q4 2013. Kilde SSB

Vi ser av grafen i Figur 1 at det har skjedd en del endringer i pendlermønsteret siden 2004. I 2004 var det bare Bodø som hadde en netto innpendling. Alle de andre kommunene i Salten hadde da flere som pendlet ut, enn inn til kommunen. Ved utgangen av 2013 hadde dette bildet endret seg noe. Hamarøy, Sørfold og Meløy har gått fra å ha en netto utpendling til nå å ha en netto innpendling. Steigen, Saltdal, Beiarn og Gildeskål har fortsatt en netto utpendling, men denne har blitt mindre i perioden. Fauske har opplevd at utpendlingen har økt, mens innpendlingen til Bodø er mindre nå enn det den var i 2004.

2.4. Transportinfrastruktur

Transportinfrastrukturen er viktig med tanke på et områdes muligheter til forflytning innad i regionen, men også når det gjelder forflytning av personer eller varer inn og ut av regionen.

Figur 2: Kart over Salten med transportinfrastruktur.

En av hovedårene som går gjennom Saltenregionen er E6. Veien går gjennom kommunene Hamarøy, Sørfold, Fauske og Saltdal i nord-syd retning. E6 har flere sidearmer som er viktige for transportinfrastrukturen i regionen:

Riksvei 80 som går fra Fauske til Bodø.

Riksvei 77 som følger Junkerdalen over til Sverige. Veien knytter regionen til det svenske stamvegnettet og jernbanenettet i Arvidsjaur.

Fylkesvei 81 som går fra Ulsvåg og til Oppeid.

Fylkesvei 835 som går fra Sagelva og til Leinesfjorden.

Fylkesvei 812 og 813 som binder Beiarn til Saltdal eller Bodø

En annen hovedåre som går gjennom regionen er kystriksvegen (Fylkesvei 17). Denne går gjennom kommunene Bodø, Gildeskål og Meløy og videre til Helgeland. Veien har også en nord-syd retning.

Under har vi innarbeidet en oversikt over veinettet i antall kilometer i Salten, og de endringer som har skjedd siden 2003.

	EUROPA- OG RIKSVEIER	FYLKES- VEI	KOMMUNAL VEI	SAMLET VEILENGDE 2013	SAMLET VEILENGDE 2003	ENDRING
BODØ	37	204	346	587	576	11
MELØY	0	141	109	250	251	-1
GILDESKÅL	0	133	63	196	196	0
BEIARN	0	69	57	126	126	0
SALTDAL	105	57	115	277	278	-1
FAUSKE	46	100	122	268	265	3
SØRFOLD	74	74	66	214	215	-1
STEIGEN	0	183	81	264	264	0
HAMARØY	62	97	52	211	211	0
SUM	324	1058	1011	2393	2382	11

Tabell 4: Oversikt over veinettet i kommunene i Salten. Kilde: KOSTRA

Som tabellen over viser så har det vært en marginal endring i lengden på veinettet i Salten de siste 10 årene. Når vi sammenligner med statistikken fra 2003 har det skjedd en stor omklassifisering av veinettet i regionen. Mye av det som tidligere var definert som Europa- og riksveier ble gjennom regionreformen nedklassifisert til fylkesvei fra 1. januar 2010.

2.5. Datainfrastruktur

Elektronisk samhandling mellom kommunene og innbyggerne (e-forvaltning) er et av satsingsområdene til regjeringen. For å lykkes med denne satsningen er det vesentlig at datainfrastrukturen knyttet til denne formen for kommunikasjon er etablert. Det har gjennom de siste 10 årene skjedd en massiv utbygging av ulike bærere av digital kommunikasjon.

Samferdselsdepartementet gjennomfører en årlig undersøkelse om bredbåndsdekningen i Norge. I den siste undersøkelsen, som ble gjennomført i 2014, viste den at rundt 99,8 % av norske husstander har et tilbud om grunnleggende bredbånd med minst 2 Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Rapporten viser også at det har skjedd en kraftig økning i antallet husstander som har tilgang til middels kapasitet, som er definert som over 10 Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Det er viktig å påpeke at kapasitetsanalysen i bredbåndundersøkelsen i hovedsak er basert på de hastigheter som tilbyderer kommuniserer at de kan tilby.

I dagens marked finnes det ulike tekniske løsninger som er tatt med i grunnlaget til analysen av bredbånddekningen:

DSL

Dette er tilbud som benytter eksisterende telefonlinjer som kommunikasjonsinfrastruktur, og analysen er basert på Telenors linjekartotek for kobbernettet. Ved bruk av denne informasjonen er det beregnet hvilken kapasitet som kan tilbys til hver husstand. Bredbåndundersøkelsen viser at det er færre forbrukere som benytter denne teknologiske løsningen.

Fiber

Dette tilbudet forutsetter at det er gravd ned fiberoptiske kabler, og det er de siste årene gjennomført en betydelig utbygging av fiberbaserte nett. For landet har denne satsingen medført en økning i deknningen på 5 prosentpoeng, dersom man tar utgangspunkt i 50Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Radiobasert bredbånd¹

Den mobile deknningen er basert på leverandørenes dekningskart og om dekningskartet angir en signalstyrke over en gitt terskelverdi. Det er en rekke faktorer som påvirker hvilken hastighet som man som forbruker opplever i et radiobasert bredbåndnett. Dette kan være forhold som avstand til basestasjon og antall samtidige brukere. Usikkerheten i forbindelse med kapasitetsestimaterne for radiobasert bredbånd er derfor høyere enn for kablede nett.

Satellitt

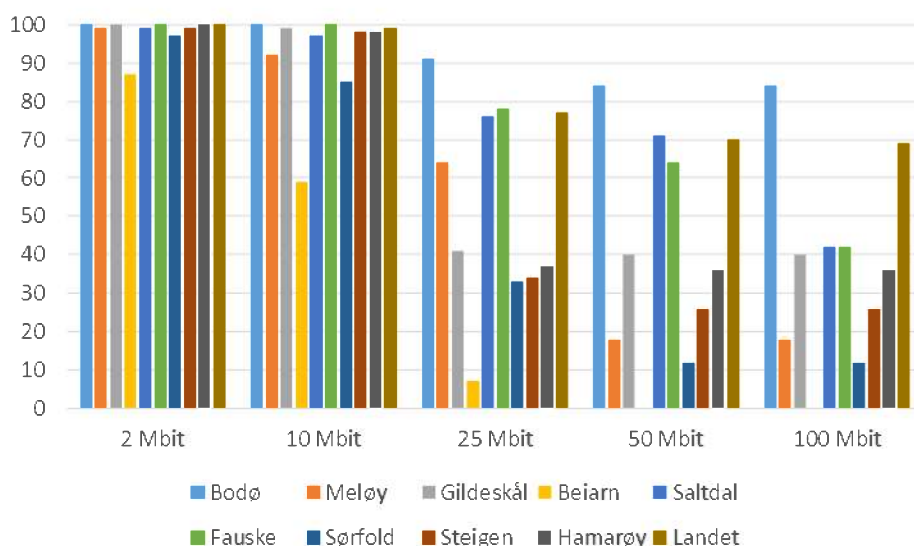
Kommunikasjon ved hjelp av satellitt har for mange som bor i utkantstrøk blitt den beste tekniske løsningen for å få tilgang til bredbånd. Husstander som har satellittdekning kan oppnå en nedstrøms kapasitet på 20 Mbit/s gjennom denne aksessformen. Det finnes fortsatt enkelte områder som ikke kan benytte denne teknologien ettersom husstandene ligger i satellittskygger.

Kabel-TV

Mange husstander som er tilknyttet forskjellige kabel-TV leverandørers nettverk kan bruke dette som kommunikasjonsinfrastruktur og få tilgang på bredbånd gjennom dette.

Status per 2014 i bredbåndsdekningen for kommunene i Salten

Figuren under viser hvor stor andel av husstandene i den enkelte kommune som har tilgang på ulike bredbåndsalternativer. Med unntak av Steigen og Sørfold kommune har alle nesten 100 % dekning, dersom man tar utgangspunkt i mulighet for å få en nedlastningskapasitet på 2 Mbit/s, som i bredbåndsundersøkelsen er definert som grunnleggende bredbånd.

Figur 3: Andel husstander som har tilgang til forskjellig nedlastningskapasitet. Kilde: Bredbåndsundersøkelsen 2014

Om vi ser på den neste kategorien nedlastningskapasitet, 10Mbit/s, fremkommer det at de samme kommunene, med tillegg av Meløy, har lavere dekning enn de øvrige kommune i Salten.

¹ Med radiobasert bredbånd menes alle nett som bruker trådløs aksess hjem til sluttbruker. Dette inkluderer både fast radio og mobilnett.

Sammenligner vi bredbåndsdekningen knyttet til en nedlastningskapasitet på 25, 50 og 100 Mbit/s ser vi at det blir stadig flere kommuner i Salten som har en dekning som ligger under landsgjennomsnittet.

Som for resten av landet har det skjedd en rivende utvikling i bredbåndsdekningen. I tabellen under er utviklingen mellom 2003 og 2014 synliggjort:

<i>Kommune</i>	<i>Dekning 2003 1-2 Mbit/s</i>	<i>Dekning 2014 2 Mbit/s</i>	<i>Dekning 2014 10 Mbit/s</i>
<i>Bodø</i>	80-100 %	100 %	100 %
<i>Meløy</i>	0 %	99 %	92 %
<i>Gildeskål</i>	0 %	100 %	99 %
<i>Beiarn</i>	0 %	87 %	59 %
<i>Saltdal</i>	0 %	99 %	97 %
<i>Fauske</i>	60-79 %	100 %	100 %
<i>Sørfold</i>	0 %	97 %	85 %
<i>Steigen</i>	0 %	99 %	98 %
<i>Hamarøy</i>	0 %	100 %	98 %

Tabell 5: Utviklingen i andel husstander med bredbåndsdekning 2003-2014. Kilde: Bredbåndsundersøkelsen 2003 og 2014

Som det fremgår av tabellen over har det vært en vesentlig utvikling i bredbåndsdekningen i kommunene i Salten. Denne utviklingen er også i tråd med avtalen som kommunene i Salten inngikk med en leverandør om etablering av en bedre bredbåndsdekning.

I ekspertutvalgets rapport er det påpekt at et godt utbygd bredbåndinfrastruktur vil bidra til å redusere behovet for lokal tilstedeværelse knyttet til enkelte kjerneoppgaver i kommunene. Dette medfører, etter ekspertutvalgets mening, at forutsetningene for å etablere store kommuner også i spredtbygde områder er annerledes enn tidligere.

Saltenkom.no er et eksempel på en slik fremtidsrettet tjeneste, der Fauske, Sørfold, Saltdal, Steigen og Hamarøy har gått sammen om å gi innbyggerne god informasjon om ulike typer av byggesøknader og hvordan disse kan sendes inn via ByggSøk - som er en tjeneste som leveres gjennom Direktoratet for byggkvalitet.

Mange kommuner arbeider med å øke innbyggernes mulighet til å kommunisere digitalt med kommunen. Dette være seg søknader om barnehageplass, skolefritidsordningen, skjenkebevilling eller andre søknader. Gjennom en god integrasjon mot kommunenes sak-/arkivsystem vil dette også bidra til å forenkle kommunenes registreringsarbeid. Stockholm og København er to kommuner som i mange år har satsset på denne utviklingen, og har i dag mellom 50 og 70 heldigitale tjenester for innbyggerne.

2.6. Investeringer i transportinfrastruktur

Investeringer i konkrete prosjekter er gjennomgått i forbindelse med *kunnskapsinnhenting utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten* (Sjurelv og Kufaa, september 2014), og omtales av den grunn ikke utfyllende i dette dokumentet.

Gjennomgangen til Sjurelv og Kufaa viser at det er mange prosjekter i regionen som er pågående/under planlegging/på utredningsstadiet. Flere av disse vil bidra til å korte ned reisetiden mellom kommunesentrene i regionen. I den sammenheng nevnes særskilt:

- Ny innfartsvei til Bodø som en del av Bypakke Bodø
- Utbedring/tunellsikring av E6 - Fauske - Mørsvikbotn
- Utbedring av E6 - Mørsvikbotn - Ballangen
- Utbedring av Rv 77 Tjernfjellet
- Bygging av stasjon ved Tverlandet ferdigstilles i juli 2015
- Forlengelse av krysningssporet ved Oteråga
- Fast veiforbindelse mellom Bodø og Steigen
- Etablering av ny forbindelse til Beiarn som skal sikre stabil forbindelse med omverden vinterstid og kortere reisetid til Bodø gjennom hele året.

2.7. Oppsummering: Vil endringene i kommunikasjon og infrastruktur påvirke mulighetene til å endre kommunestrukturen?

Som det fremkommer av beskrivelsen over har det skjedd en utvikling som trekker kommunene i Salten tettere sammen, og med de planlagte prosjektene knyttet til samferdsel vil denne utviklingen fortsette. Regionen har også fått en kraftig forbedring i bredbåndsdekningen. Uansett er det et faktum at det er langt, og at det tar lang tid å forflytte seg mellom kommunesentrene i regionen.

Forbedringene innenfor kommunikasjon og infrastruktur vil trolig ikke alene være tilstrekkelig for at man kan definere Salten som et naturlig utviklingsområde, men dette bør også sees i sammenheng med mulighetene for fremtid organisering av kommunene ut fra ulike alternativer.

3. Næringsutvikling

I delrapport A utredet vi dagens status vedrørende nærings-, sysselsetting og pendlingsutvikling for de ulike kommunene. I dette kapitlet vil vi gjennomføre både kvantitative og kvalitative analyser av hvor attraktive de ulike kommunene er vedrørende viktige variabler innenfor næringsutvikling.

3.1. Resultater fra NHOs NæringsNM

Det finnes en rekke nasjonale sammenligninger av norske kommuner med tanke på hvor attraktive de er sammenlignet med andre kommuner i landet når det gjelder næringsutvikling. I dette delkapitlet vil vi særlig se på rangeringen som er gjennomført av NHO.

NHOs NæringsNM måler og sammenligner næringsutviklingen i alle landets kommuner. Denne rangeringen er basert på bedriftenes vekst og lønnsomhet, nyetableringer samt næringslivets størrelse. Rangeringen gir et uttrykk for hvordan næringslivet i de ulike kommunene gjør det målt etter næringslivets egne tall. I rangeringen har man tatt høyde for hovedkontorproblematikken som det ofte blir satt spørsmålsteget ved. I oversikten som er presentert under er virksomheter med foretak i flere kommuner splittet opp slik at arbeidsplassene er korrekt plassert for alle landets kommuner.

Helt overordnet, om vi ser på de ulike regionene som helhet, kommer region Salten relativt sett lavt ut blant alle landets regioner. Salten gjør det derimot bedre sammenlignet med andre regioner i landsdelen. Vi ser at regionen skårer best på variabelen lønnsomhet, og dårligst på variabelen som måler veksten i regionen. Den sistnevnte variabelen inkluderer ulike mål for vekst i omsetningen blant firmaer som er registrert i regionen.

Rangering	Region	Kommuner	Nyetablering	Lønnsomhet	Vekst	Størrelse	NM siste 10 år
59	Salten	Bodø, Fauske, Beiarn, Hamarøy, Saltdal, Steigen, Meløy, Gildeskål, Beiarn	46	44	65	46	43
69	Ofoten	Tysfjord, Tjeldsund, Ballangen, Narvik,	25	60	76	65	61
76	Lofoten	Røst, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Værøy,	70	78	70	26	67

Tabell 6: Rangering av landets region, Kilde www.nho.no

Om vi deretter ser på fordelingen mellom kommunene i regionen ser vi at de største kommunene kommer best ut i rangeringen. Både Bodø og Saltdal er blant de 50 % beste kommunene i landet.

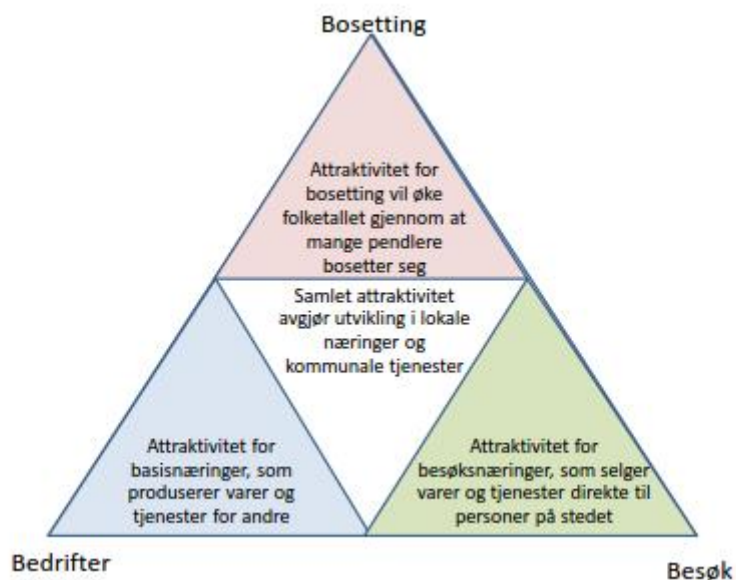
Kommuner	Rangering i landet
Bodø	191
Saltdal	213
Fauske	225
Hamarøy	230
Sørfold	298
Steigen	314
Meløy	327
Gildeskål	345
Beiarn	393

Tabell 7:

Nederst på rangeringen for Salten finner vi flere av de minste kommunene i region. Disse kommunene har vi sett har store utfordringer. Kommuner som Beiarn, Stegen og Meløy er ikke del av noen naturlige Bo- og arbeidsmarkedsregioner og er alle svært avhengig av offentlig sektor.

3.2. Attraktivitetsanalyser

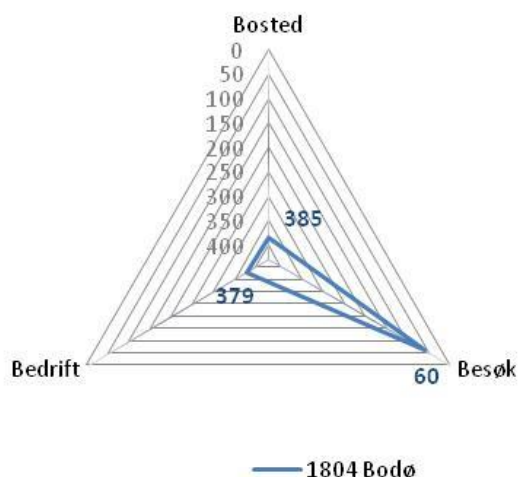
Attraktivitetspyramiden er en modell for å forstå steders utvikling, vekst eller nedgang utviklet av Telemarksforsking. Ideen bak attraktivitetspyramiden er at steder utvikler seg i henhold til deres attraktivitet lang tre dimensjoner: Besøk, bosetting og bedrifter.

Figur 4: Attraktivitetspyramiden. Kilde: Telemarksforsking

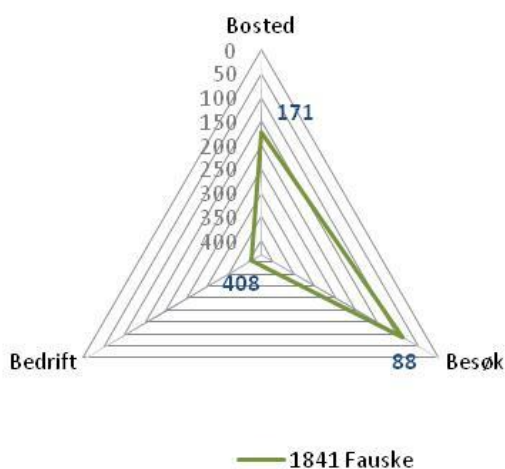
Steder kan være attraktive for bedrifter og kan trekke til seg næringsliv som produserer varer og tjenester som selges ut av regionen. Dette generer arbeidsplasser som bidrar til bosetting og arbeidsplasser i lokal tjenesteyting. Steder som er attraktive for besøk vil få høy aktivitet i det næringslivet som selger varer og tjenester direkte til personlige kunder. Dette er både tradisjonell turisme som hotell og restaurant, aktiviteter, underholdning og kultur og detaljhandel. Steder som er attraktive å bo i, vil ha flere innbyggere enn det er arbeidsplassgrunnlag for. Dermed vil det være mange som bor på stedet og pendler ut.

Det er mulig å se på hvordan den relative størrelsen til besøksnæringer, basisnæringer og pendling varierer mellom kommuner. Dette kan settes sammen for å se hvordan de ulike stedene skiller seg fra hverandre og hvor de har sine styrker. Vi kaller dette stedets profil. Profilen viser hvordan bosettingen i kommunen i dag er basert på besøksnæringer, basisnæringer eller pendling. Profilen er basert på hvordan sysselsettingen er fordelt. I profilen vil derfor ingen kommuner få en høy rangering på alle de tre dimensjonene. Kommunene er rangert blant alle landets kommuner.

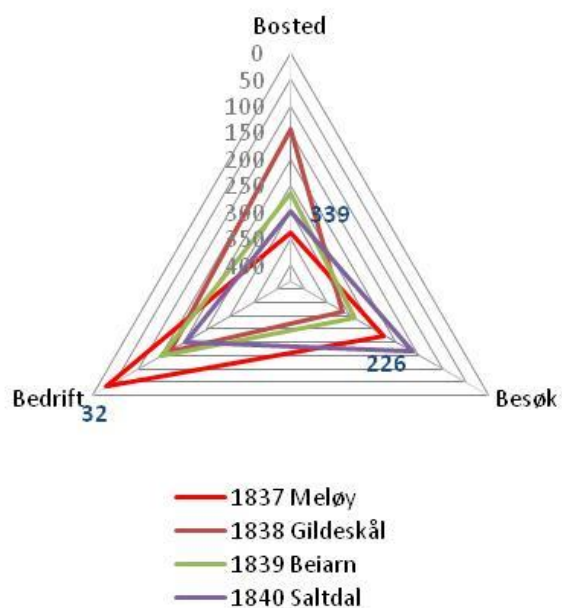
Figur 5: Profil til Bodø 2009. Kilde: Telemarksforsking

Bodø er hovedsakelig en besøkskommune med lokale næringer. Bodø er rangert som nummer 60 av 430 kommuner langs besøksaksen. Bodø er rangert lavt på bedrift som henger sammen med at en stor andel av sysselsettingen er knyttet til offentlig sektor (40%), og at man ikke har sterke basisnæringer. Bodø er videre rangert lavt på bosted som følge av stor innpendling til kommunen.

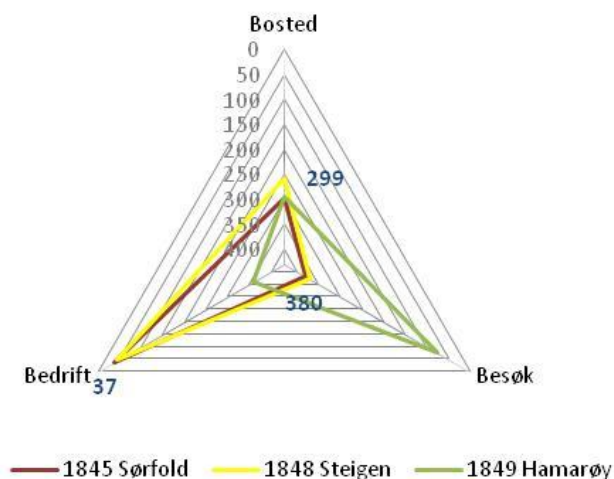
Figur 6: Profil til Fauske 2009. Kilde: Telemarksforsking

Fauske er, som Bodø, rangert sterkest på besøk med stabile lokale næringer. Fauske er rangert som nummer 88 av 430 kommuner langs besøksaksen. Fauske er også rangert lavt på bedrift, noe som henger sammen med at en stor andel av sysselsettingen er knyttet til offentlig sektor (38%), og at man ikke har sterke basisnæringer. Fauske er videre rangert høyere på bosted som følge av at man har en stor utpendling fra kommunen, noe som viser at det er attraktivt å bo i Fauske.

Figur 7: Profil til Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal 2009. Kilde: Telemarksforsking

Vi ser av figuren at Meløy er rangert høy på bedrift som følge av andel næringsliv i bedrift med et marked utenfor kommunen/regionen. Gildeskål er rangert høyest på bosted knyttet opp mot utpendling mot andre kommuner. Beiarn og Saltdal har ingen sterke attraktiviteter.

Figur 8: Profil til Sørfold, Steigen, Hamarøy 2009. Kilde: Telemarksforsking

Vi ser av figuren at Sørfold og Steigen er rangert høy på bedrift som følge av andel næringsliv i bedrift med et marked utenfor kommunen/regionen. Hamarøy er rangert høyest på besøksnæringer

3.3. Oppsummering: Vurdering av Saltenkommunenes muligheter for næringsutvikling knyttet til nye kommunestruktur

Som vi har sett i dette kapittelet har flere av kommunene store utfordringer knyttet til næringsutvikling. Vi så også i delrapport A at regionen som en helhet er svært avhengig av offentlig sektor. I et kommunesammenslåingsperspektiv vil større kommuner kunne ha muligheten til å utfylle hverandre, og dermed gjøre nye storkommuner mindre sårbare for blant annet konjunkturedringer innenfor enkelte sektorer. Salten samlet har således en bedre profil sammenlignet med hver kommune alene. I tillegg er det viktig å påpeke at typiske bosettingskommuner som eksempelvis Gildeskål og til dels Fauske, hvor en stor del av befolkningen pendler inn til Bodø er svært avhengig av utviklingen i Bodø kommune. Om disse kommunene hadde gått sammen ville innbyggerne i Gildeskål og Fauske ha en større innflytelse på næringsutviklingsarbeidet i den nye storkommunen.

I et framtidsrettet perspektiv vil større kommuner ha mer ressurser til å tilrettelegge samt bistå det lokale næringsliv. Tall fra KOSTRA viser at de to største kommunene i regionen, Bodø og Fauske står for nær 50 % av de totale brutto driftsutgiftene på tilrettelegging for næringslivet. Disse kommunene er også de eneste kommunene som har ressurser å bruke på ansettelse av personell til dette området.

Ser vi dette området i sammenheng med den forventede demografiske utviklingen blir en god og målrettet næringslivsutvikling enda viktigere i årene som kommer. Regionen vil ha store utfordringer knyttet til en stadig eldre befolkning, samt et forventet nedadgående befolkningsgrunnlag som følge av sentralisering. Ved å etablere større kommuner vil man i regionen samlet sett ha større mulighet til å avsette ressurser til å arbeide målrettet med næringsutvikling i regionen. Dette kan videre gi synergieffekter som kan komme hele regionen til gode. Større kommuner vil også kunne være bedre rustet til å sikre at teknisk infrastruktur dekker behovene i regionen ved at man samlet står sterkere i Nordland fylkeskommune.

4. Frivilligheten

4.1. Frivillighetens rolle i dagens og fremtidens kommune-Norge

Frivillighetens rolle i kommunal tjenesteproduksjon vil ifølge flere rapporter være sentral for å løse kommunenes utfordringer i fremtiden. Dette temaet er således svært relevant i et kommunesammenslåingsøyemed ettersom intensjonen bak reformen er å skape mer robuste kommuner som er i bedre stand til å håndtere de oppgavene de har i dag og de oppgavene kommunene eventuelt vil få tillagt i fremtiden.

På bakgrunn av Stortingsmeldingen fra 2006-2007 *Frivillighet for alle* trekkes det frem fire hovedstrategier for arbeidet med frivillig sektor:

- Bedre rammebetingelser for frivillig sektor
- Mer til lokale aktiviteter og lavterskelaktivitet
- Styrke inkludering og integrering
- Styrket kunnskap og forskning om frivillig sektor

Nyere forskning på området fremhever særlig pleie- og omsorg som et område hvor frivilligheten vil spille en betydningsfull rolle i fremtiden. I det neste avsnittet har vi oppsummert nyere rapporter og forskning som tar for seg samspillet mellom frivillig sektor og kommune-Norge.

Schanche og Stokland (2014) gjennomførte en spørreundersøkelse til kommunene samt telefonintervjuer med informanter fra et utvalg kommuner. Studien fant at "ildsjeler" blant ansatte i og utenfor kommunen er det som i størst grad er med på å utløse aktivitet. Rapporten anbefalte på bakgrunn av funnene at kommunene bør legge til rette for at "ildsjeler" kan utføre oppgaver som bidrar til å utløse frivillig aktivitet

Andre studier har også påpekt at samarbeid med frivillig sektor er svært personavhengig. Man er således avhengig av engasjerte personer på begge sider. Fra kommunens ståsted er det derfor viktig at man legger til rette for samarbeid og at kommunen videre koordinerer dette.

Sobjør, Ljunggren og Hestvik Kleiven (2014, s. 44) skriver følgende om samarbeidet mellom frivilligheten og kommune-Norge: «Det kan derfor være en fordel at kommunen koordinerer det frivillige arbeidet på pleie- og omsorgsfeltet... Å ha en koordinatorfunksjon kan oppleves som positivt... En god organisering kan ivareta fleksibiliteten for de frivillige og bidra til å unngå at rollene mellom frivillige og profesjonelle blir blandet... Ettersom de frivillige er amatører som innehar en annen kunnskap enn de profesjonelle, må kommunenes forventninger til et samarbeid ta hensyn til dette».

I en rapport som nylig ble publisert av Røde-Kors legger man spesielt vekt på nødvendigheten av helhetlig beredskap for å møte fremtiden utfordringer. Fremtidens utfordringer er tett knyttet sammen med de påviste klimaforandringene, og forskningsrapporter viser at det etter stor sannsynlighet vil føre til økt ekstremvær i form av nedbør, ras, flom og stormfrekvens. I tillegg kan høyere temperaturer gi økt risiko for skogbrann.

Rapporten påpeker at dette er et felles ansvar som vil være avhengig av et godt lokalt samarbeid mellom nødetatene, kommunene og frivillige beredskapsorganisasjoner. Rapporten undersøkte samspillet mellom kommunene og frivillige beredskapsorganisasjoner og funnene i rapporten er alarmerende. Rapporten finner at det er svært dårlig samspill mellom kommunene og frivilligheten.

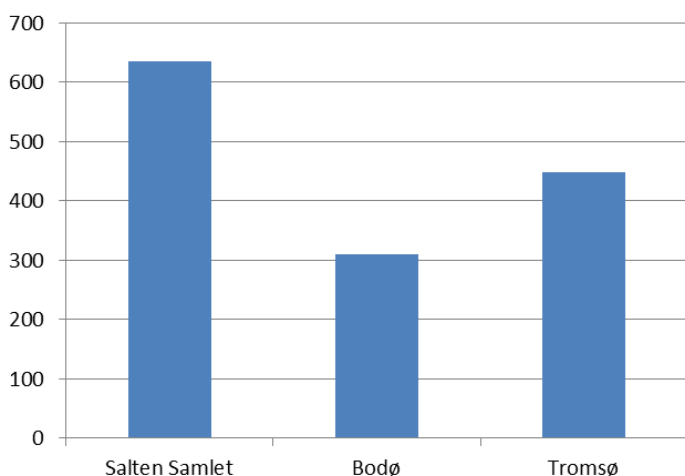
En av de store utfordringene for kommunene i årene fremover vil blant annet være den forventede eldrebølgen. Flere forskere og kommentatorer har påpekt at offentlig sektor ikke klarer dette alene. Som et alternativ til stadig høyere skatter diskuteres alternative modeller. I Storbritannia ble «Big Society» tankegangen lansert på starten av 2000-tallet hvor tanken er å trekke inn frivillig

sektor, familie, og andre aktører for at velferdsstaten skal kunne løse utfordringene de står ovenfor. I Norge konkluderte Hagen-utvalget i 2011 med at «En framtidsrettet omsorgspolitik forutsetter en bred samfunnsmessig tilnærming til framtidens brukergrupper».

I resten av dette kapitlet vil vi redegjøre for frivillighetens status i de ulike kommunene. Deretter vil vi gjøre en vurdering av hvorvidt frivillighetens rolle og samspill med kommunene kan bedre ivaretas i en ny kommunestruktur i Salten region.

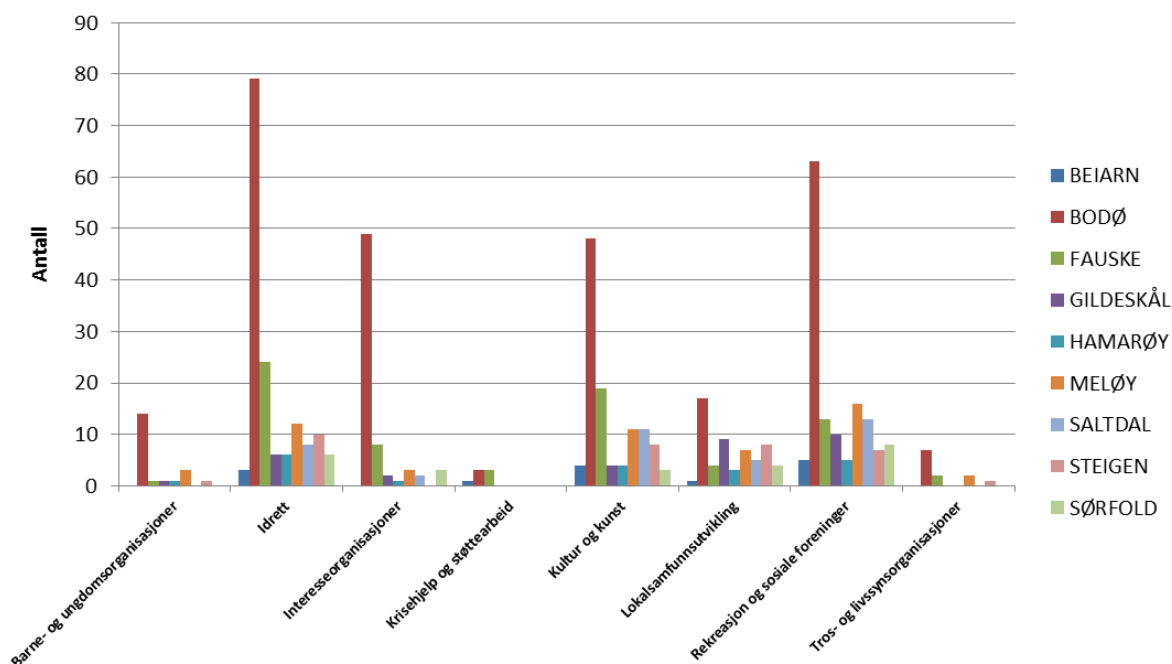
4.2. Oversiktsbilde over aktivitetsnivå

I Salten finnes det i dag over 600 registrerte frivillige lag og foreninger i frivillighetsregisteret. Vi vet imidlertid at mange lag og foreninger nødvendigvis ikke er registrert der. Dette betyr at de tallene som er presentert i figuren under ikke gir en fullstendig oversikt. Om vi ser på fordelingen i Salten opp mot andre naboregioner som eksempelvis Tromsø ser vi at det er flere registrerte lag og foreninger i Salten samlet.

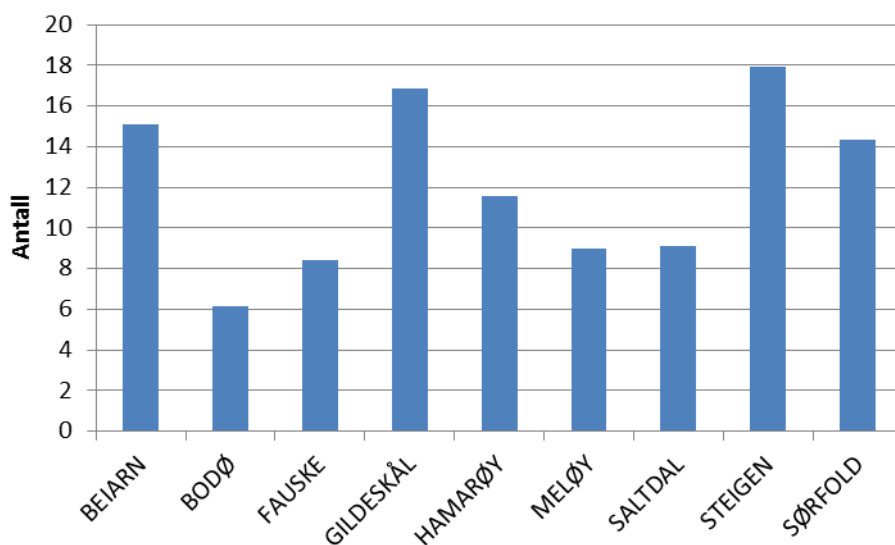
Figur 9: Oversikt over registrerte lag og foreninger, Kilde Enhetsregisteret

Ser vi deretter på en sektorfordeling i Salten ser vi at frivillige idrettslag og foreninger er mest fremtredende. I tillegg ser vi at det finnes en rekke foreninger innenfor rekreasjon, kultur og kunst, barne- og ungdomsforeninger, samt interesseorganisasjoner. For alle disse gruppene utgjør foreningene som er registrert i Bodø rundt halvparten av alle lag og foreninger som er registrert i Salten. Årsaken til dette finner vi blant annet i det faktum at Bodø utgjør 62 % av befolkningen i Salten.

Figur 10: Antall lag og foreninger sektorfordelt, Kilde Enhetsregisteret

Om vi derimot korrigerer for innbyggertall ser bildet annerledes ut. Vi ser at noen av de minste kommunene som Gildeskål, Beiarn og Steigen har flest registrerte lag og foreninger per 1000 innbygger.

Figur 11: Antall frivillige lag og foreninger per 1000 innbygger, Kilde KOSTRA

Figurene over viser oss at frivillig sektor gjennom ulike lag og foreninger er svært utbredt i Salten kommunene. Antall lag og foreninger forteller derimot ingenting om hvordan disse foreningene arbeider i lokalsamfunnene. De sier heller ingenting om hvordan samarbeidet mellom kommunen og frivillig sektor foregår.

En studie fra 2009 (Blix 2009) viser hvordan frivillige organisasjoner kan bidra i kommunal tjenesteproduksjon. Studien ser på Mørkved sykehjem i Bodø kommune som har inngått avtale med ulike frivillige organisasjoner. Røde Kors bidrar med sine pasientvenner som har ansvar for kiosktjeneste og besøkstjeneste, mens Norske Kvinners Sanitetsforening er med på å arrangere

gudstjeneste for beboerne. I tillegg er det inngått avtale med tre privatpersoner som bidrar med ulike miljøtiltak som sang, høytlesning og hjelp til andre miljøaktiviteter som for eksempel baking sammen med beboerne. Dette er ett eksempel på hvordan frivilligheten kan bistå kommunen innenfor et spesifikt tjenestoområde.

For at frivillig sektor skal kunne bidra slik det er beskrevet ovenfor er det sentralt at frivillige organisasjoner har god kontakt inn mot kommunene. I den forbindelse har det blitt etablert frivillighetssentraler i svært mange av landets kommuner.

En frivillighetssentral/nærmiljøsentral er en lokalt forankret møteplass, åpent for alle som vil delta innen frivillig virksomhet. Sentralen skal være et kraftsenter og kontaktpunkt for mennesker, foreninger/lag og det offentlige i lokalmiljøet. I motsetning til de tradisjonelle humanitære frivillige organisasjonene opererer frivillighetssentralene ikke med medlemskap, men har inntekter fra stat og kommune.

Kommune	Frivilligsentral
Bodø	Ja
Meløy	Ja
Fauske	Ja
Gildeskål	Nei
Saltdal	Ja
Sørfold	Nei
Beiarn	Ja
Steigen	Ja
Hamarøy	Ja

Tabell 8: Oversikt over frivillighetssentraler i Salten kommunene. Kilde: Frivillighet Norge

Per dags dato finnes det frivillighetssentraler i alle Saltenkommunene med unntak av Gildeskål og Sørfold. Ettersom flere forskningsrapporter har påpekt at det finnes utfordringer vedrørende samarbeidet mellom frivilligheten og kommunene vil vi nå se mer inngående på spesifikke planer, strategier og dokumenter fra regionen som berører dette temaet.

4.3. Utdrag fra planer og strategier

I forbindelse med arbeidet med frivillighetsplanen, som ble utarbeidet for Nordland fylkeskommune for perioden 2014 til 2018, ble det laget et spørreskjema som ble sendt ut til frivillig sektor. Fra spørreundersøkelsen kom det fram at flere frivillige organisasjoner mente blant annet at for mye byråkrati gjorde arbeidet deres utfordrende. Det har i tillegg vært påpekt at frivillig sektor mangler en enkel måte å kommunisere med kommunene på. Herunder har det vært etterspurt eksempelvis en kontaktperson eller en organisering av kontaktpunkter som gjør det enklere for frivilligheten å forholde seg til kommunene.

Selv om denne undersøkelsen var rettet mot hele Nordland vil vi anta at mange av disse utfordringene som ble påpekt også er gjeldende for kommunene i Salten regionen. For å se hvorvidt

de ulike kommunene har gjort spesifikke tiltak for å fremme en enklere kontakt mellom frivillige organisasjoner og kommunen har vi gjennomført dokumentstudier basert på samfunnsdelen i de ulike kommuneplanene. I tillegg har vi vektlagt planer knyttet direkte opp mot frivillig sektor.

Beiarn kommune

I kommuneplanens samfunnsdel for 2014-2024 påpekes det at frivillig sektor har en viktig rolle å spille i arbeidet med å skape et mangfoldig kulturtilbud. For å oppnå dette har kommunen vedtatt følgende strategier:

- Kommunen skal ha et bevisst og aktivt samarbeid med lag og foreninger.
- Samordning av lag og foreninger kan være positivt for å sikre viktige trivsels- og velferdstilbud.

Bodø kommune

Bodø kommunene lanserte i 2015 en frivillighetsplan for perioden frem til 2018 og bygger således på kommuneplanenes samfunnsdel. Formålet med denne planen er å utvikle og forsterke samhandlingen mellom kommunen og frivilligheten. Denne planen inneholder en handlingsplan hvor følgende tiltak står sentrale:

- Bodø kommune skal vurdere å utvikle egen frivillighetsportal.
- Bodø kommune skal vurdere om kontaktpunkter med frivillig sektor bør endres i forbindelse med utviklingen av frivillighetsportalen. Likeledes må driften av denne portalen avklares.
- Bodø kommune skal jobbe med å øke synligheten av kommunens tjenester som frivilligheten kan benytte seg av.
- Bodø kommune skal stille til disposisjon kommunale lokaler/arealer etter avtale. Forvaltningen må avklares med eiendomsforetaket.
- Bodø kommune skal legge til rette for at det kan arrangeres felles messetorg for næringsliv, frivillig sektor og Bodø kommune, som arrangeres 1 gang pr. år
- Bodø kommune skal stimulere til, og legge til rette for, at det kan gjennomføres store arrangementer i Bodø og Salten.
- Bodø kommune skal samhandle med eksterne arrangører

Fauske kommune

I kommuneplanenes samfunnsdel for perioden frem til 2025 er en av hovedstrategiene spesifikt knyttet opp mot frivillig sektor. Her påpekes det at «frivillig sektor skal kunne utvikle seg innenfor de rammer og muligheter som er i Fauskesamfunnet». Under denne spesifikke strategien har de konkretisert følgende mål for handlinger i perioden:

- Videreutvikle samhandling og dialog mellom offentlig og frivillig sektor for å sikre bredde og variasjon i tilbud samt felles måloppnåelse
- Sikre gode og egnede anlegg/lokaliteter med fokus på bredde og ”bruk-for-alle”
- Legge til rette for økt samarbeid mellom de ulike lag/foreninger for å utnytte en samlet kompetanse og kapasitet
- Markedsføre kommunens bredde i forbindelse med større arrangement
- Fauske kommune profilerer de gode verdier gjennom lag og foreninger
- Utvikle felles kompetansetiltak for å bedre rekrutteringen for ledere og styremedlemmer innen frivillig sektor

Gildeskål kommune

For Gildeskål kommune har man inkludert flere strategier knyttet til arbeidet med å inkludere og involvere frivillig sektor i kommuneplanens samfunnsdel. Innenfor målet om at fritidsbeboerne er aktive i kommunens utviklingsarbeid spesifiseres følgende strategi:

- Utvikle felles kompetansetiltak for å bedre rekrutteringen for ledere og styremedlemmer innen frivillig sektor

I tillegg inneholder samfunnsdelen følgende strategier som omfatter frivillig sektor:

- Stimulere til aktive lag og frivillige organisasjoner. Stimulere dugnadsånden i Gildeskål.
- Støtte opp om frivillig arbeid i kommunen (rettet mot kultur og fritidsarbeid)

Hamarøy

I kommuneplanens samfunnsdel er det spesifisert at *Strategisk team* innenfor folkehelsesektoren skal *koordinere og avklare tiltak mellom enhetene og ut mot samfunnet og frivillig sektor*. Det er ellers ikke spesifisert noen konkrete mål for hvordan man skal involvere og samarbeide med frivillig sektor.

Meløy

I kommuneplanenes samfunnsdel er det spesifisert to strategier som omhandler lokale frivillige foreninger:

- Kommunen skal i samarbeid med regionale myndigheter, lokale foreninger og ressurspersoner registrere og systematisere kunnskap innenfor viktige tema som grunnlag for en bedre arealforvaltning.
- Kommunen skal utvikle samarbeidsløsninger med private aktører, bruker- og pårørendeorganisasjoner og frivillige organisasjoner når det gjelder planlegging og gjennomføring av tiltak i helse- og omsorgsarbeidet.

Saltdal

Gjennom vårt søk på kommunens nettsider fant vi kommuneplanen for 2003 til 2013. Her er følgende relevante strategier spesifisert:

- Styrking av frivillige lag og organisasjoner (ungdomsarbeid) ved hjelp av tilskudd, veiledning og informasjon.

Etttersom vi ikke var i stand til å finne den nyeste kommuneplanen for perioden fra 2013 og utover har vi også inkludert kommuneplanen for fysisk aktivitet og naturopplevelse. I denne planen har man poengtert viktigheten av å involvere frivillig sektor. Herunder spesifiseres blant annet følgende mål og strategier:

- Økt samhandling mellom helsebaserte tjenester, andre sektorer og frivillig sektor for gjennom felles innsats å bidra til økt tilgjengelighet, trivsel og deltakelse i aktiviteter som fremmer god helse, trivsel og tilhørighet.
- Fortsette det gode samarbeid med frivillige lag og foreninger, kommunen kan bidra med tilrettelegging som for eksempel fortsatt gratis bruk av kommunale anlegg for barn og unge.
- Arbeide for å øke den økonomiske støtten til frivillige lag og foreninger.

Steigen

I Steigen kommunes kommuneplan vektlegges samarbeidet med frivilligheten innenfor en rekke innsatsområder. Under har vi samlet alle strategier som inkluderer samhandling med frivillig sektor.

- Arbeide i nært samarbeid med Salten Museum og frivillige lag og foreninger for å ivareta og videreutvikle Steigen Bygdetun, Batterie Dietl og museumshage- anleggene på bygdetunet og Steigen prestegård.
- Styrke det frivillige arbeid som utføres i organisasjoner og lag
- Opprette frivillighetsentral
- Bidra aktivt til å øke samarbeidet mellom kommunen og de frivillige organisasjonene.

Sørfold kommune

Sørfold kommune har ikke utarbeidet en samfunnsdel til kommuneplanen.

4.4. Oppsummering: Vil en endret kommunestruktur kunne bedre samhandlingen med frivillig sektor?

I en rapport nylig publisert av Røde Kors vedrørende samhandlingen mellom frivillig sektor og kommunene konkluderes det med at mellomstore og store kommuner har den mest formaliserte organiseringen med frivillig sektor. Det påpekes i en annen rapport fra Trønderlagsforskning (2012) at det i små kommuner kan være flere hindringer for å få til samarbeid fordi enkeltpersonene kan være overbelastet med oppgaver (både frivillige og kommunalt ansatte), samt at gjennomføringen er personavhengig. I denne rapporten påpekes det også at det er viktig å ha nok ressurser i kommunen for å få til et vellykket samarbeid med frivillig sektor, saksbehandlere er ofte presset på tid.

I Salten region ser vi at det er registrert svært mange ulike frivillige organisasjoner og lag. Alle kommunene i regionen, med unntak av Sørfold, har også spesifisert konkrete strategier knyttet til samarbeid med frivillige organisasjoner.

Vi vurderer det allikevel dit hen at de største kommunene som Bodø og Fauske har de mest omfattende og ikke minst detaljerte strategiene for hvordan man skulle kunne nyttiggjøre seg av samarbeidet med frivillig sektor. Bodø er den eneste kommunen som har en egen frivillighetsplan for å oppnå en enda bedre samhandling med denne sektoren. Dette bekrefter således funn i andre rapporter som påpeker viktigheten av tilstrekkelige kommunale ressurser for å kunne få til ett vellykket samarbeid.

Nye større kommuner i Salten ville således kunne være bedre rustet til å få organisert et godt samarbeid med frivillig sektor. Slik sett vil en kommunereform kunne indirekte bidra til å styrke samhandlingen mellom kommunene og frivillig sektor i Salten.

Utredningsnotat C

Salten regionråd

Oslo, 17. juni 2015

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	3
1.1. Mandat og metodisk tilnærming	3
2. Kommunikasjon og infrastruktur	4
2.1. Avstander og kjøretider	4
2.2. Jernbane, hurtigbåt og lufthavner	5
2.3. Pendling	6
2.4. Transportinfrastruktur	7
2.5. Datainfrastruktur	8
2.6. Investeringer i transportinfrastruktur	10
2.7. Oppsummering: Vil endringene i kommunikasjon og infrastruktur påvirke mulighetene til å endre kommunestrukturen?	11
3. Næringsutvikling	12
3.1. Resultater fra NHOs NæringsNM	12
3.2. Attraktivitetsanalyser	13
3.3. Oppsummering: Vurdering av Saltenkommunene muligheter for næringsutvikling knyttet til nye kommunestruktur	16
4. Frivilligheten	17
4.1. Frivillighetens rolle i dagens og fremtidens kommune-Norge	17
4.2. Oversiktsbilde over aktivitetsnivå	18
4.3. Utdrag fra planer og strategier	20
4.4. Oppsummering: Vil en endret kommunestruktur kunne bedre samhandlingen med frivillig sektor?	23

1. Innledning

1.1. Mandat og metodisk tilnærming

Dette dokumentet er den tredje delutredningen i en serie på fire delutredninger, og må således ses i sammenheng med dette. Hensikten med utredningsarbeidets delutredning C er å kartlegge og analysere kommunenes rolle som samfunnsutvikler. Delutredningen skal bestå av to hovedkomponenter; en del som setter fokus på transportinfrastruktur, og en del som analyserer potensialet for kultur- og næringsutvikling. Følgende problemstillinger er sentrale i den forbindelse:

- I hvilken grad dagens kommunestruktur i Saltenregionen legger begrensninger på funksjonell, romlig samfunnsutvikling, særlig med hensyn til å se boligområder, næringsutvikling og arbeidsplasser i sammenheng - og hvilket mulighetsrom nye kommunestrukturer gir for å fjerne eventuelle flaskehalsar.
- Også her er det viktig at utredningen vurderer i hvilken grad kommunene har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å ivareta samfunnsutviklerrollen, og i hvilken grad nye kommunestrukturer kan avbøte eventuelle mangler.
- Frivillig sektors rolle og betydning i en framtidig samfunnsutvikling i Salten skal vurderes.

Endringer i kommunestrukturen er et tema som mange er opptatt av. Delutredningene vil derfor ha ulike målgrupper, som vil ha svært ulikt utgangspunkt med tanke på kjennskap og kunnskap om temaene som berøres i utredningen. Samlet sett håper vi at delutredningene vil gi politikerne, administrasjonene, innbyggerne og andre interessenter av dette arbeidet et felles faktabasert grunnlag til å gjennomføre opplyste diskusjoner om hva som er det beste for den enkelte kommune. Delutredningene inneholder fakta, analyser og vurderinger som i ulik grad vil være offentlig kjente. Mye av innholdet vil være kjent for engasjerte lokalpolitikere og kommunens ledelse, men det er viktig at delutredningene også fremstår som opplysende for folk flest som ikke har den samme inngående kjennskapen til forholdene i kommunene, og gjennom det gi en helhetlig oversikt som kan danne et felles utgangspunkt for drøftelsene om kommunesamarbeidet.

Delrapporten vil ikke vurdere mulige alternativer. Dette vil først presenteres i den endelige prosjektutredningen.

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innslag av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse.

Alt i alt mener vi at disse ulike metodene gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i ulike informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd, samt tall og statistikk fra KOSTRA, SSB, Samferdselsdepartementet og Statens vegvesen. Vi har kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

2. Kommunikasjon og infrastruktur

For at en kommune skal fungere godt, uansett om den er liten eller stor, er en godt fungerende transportinfrastruktur avgjørende. Salten er en region som blant annet kjennetegnes av internt store avstander, noe som medfører at reisetiden mellom enkelte steder er betydelig. Dagens status og fremtidige utviklingsmuligheter for å sikre god transportinfrastruktur mellom ulike steder er et viktig kriterium i forbindelse med vurderingen av endring av kommunestrukturen.

I det vedtatte utredningsprogrammet anbefales det at man inkluderer dette teamet i det videre utredningsprogrammet, selv om forutsetningene internt i Saltenregionen ikke har endret seg vesentlig siden forrige utredning. I denne utredningen har vi tatt utgangspunkt i arbeidet fra kommunestrukturprosjektet i Salten - *Rapport om deltema D - Infrastruktur, samferdsel og kompetanse* fra februar 2006. Vi har videre oppdatert analysene med nytt materiale der dette er tilgjengelig.

I rapporten fra februar 2006 var hovedkonklusjonen at:

- Transportinfrastrukturen og samferdselstilbudet isolert sett ikke favoriserer noen spesiell kommunestruktur i Salten.
- Hovedutfordringen knyttet kunnskapsinfrastruktur og kompetanse var å få rekruttert kvalifiserte medarbeidere innenfor ulike tjenesteområder - både på grunn av økte krav til kompetanse, samt at små kommuner sjelden oppfattes som attraktive arbeidsplasser av personer med høy kompetanse.

I denne delutredningen vil vi beskrive og drøfte sentrale sider ved transportsystemet i Salten. Innledningsvis vil avstander og kjøretider ved bruk av veisystemet behandles, samt en beskrivelse av omfang og utviklingen i pendlingen mellom Saltenkommunene. Oversikt over planlagte samferdselsinvesteringer presenteres og det gjøres en vurdering av hvilken effekt disse vil ha ved en endring kommunestrukturen.

2.1. Avstander og kjøretider

Avstander mellom kommunesentrene i Salten er et viktig tema i vurderingen av en ny kommunestruktur. Vi har i Tabell 1 satt opp en oversikt som viser avstanden mellom disse.

	FAUSKE	ROGNAN	MOLDJORD	INNDYR	ØRNES	STRAUMEN	LEINESFJORD	OPPEID
BODØ	53	84	102	89	117	67	210	211
FAUSKE		30	80	109	136	15	158	159
ROGNAN			51	131	157	44	188	188
MODLJORD				130	158	94	238	238
INNDYR					42	123	266	267
ØRNES						151	294	294
STRAUMEN							144	144
LEINESFJORD								103

Tabell 1: Avstand mellom kommunesentrene i Salten. Kilde: visveg.no

Vi har også innarbeidet en tabell som synliggjør endringen i kjørelengden og kjøretiden til Bodø sentrum fra alle kommunesentrene i Salten.

	AVSTAND (KM) I 2006	AVSTAND (KM) I 2015	ENDRING I ANTALL KM	KJØRETID (MINUTTER) 2006	KJØRETID (MINUTTER) 2015	ENDRING
FAUSKE	60	53	-7	55	53	-2
ROGNAN	94	84	-10	90	85	-5
MOLDJORD	108	102	-6	110	107	-3
INNDYR	94	89	-5	95	88	-7
ØRNES	121	117	-4	120	116	-4
STRAUMEN	77	67	-10	80	70	-10
LEINESFJORD	225	210	-15	215	198	-17
OPPEID	226	211	-15	216	198	-17

Tabell 2: Avstander og kjøretid til Bodø fra kommunesentrene i Salten. Kilde: visveg.no

Tabellen over viser at det har vært liten endring i kjøreavstandene og tiden det tar å kjøre mellom kommunesentrene. Dette underbygger vurderingen fra utredningsprogrammet om at det har skjedd forholdsvis liten endring internt i Salten siden forrige utredning.

2.2. Jernbane, hurtigbåt og lufthavner

Nordlandsbanen går fra Trondheim og har endestasjon i Bodø. I regionen går banen gjennom kommunene Bodø, Fauske og Saltdal. Det ble i 2001 etablert pendlertog som går på strekningen Saltdal - Fauske - Bodø, og dette utgjør en viktig funksjon når det kommer til personreiser innad i regionen. Etableringen gav også et viktig bidrag når det kom til å styrke Saltenfjorden som BAS-region. Reisetiden med pendlertoget er på 60 minutter mellom Rognan og Bodø (85 minutter ved bruk av bil) og 40 minutter på strekningen Fauske - Bodø (53 minutter ved bruk av bil). Nordlandsbanen har ingen andel av godstransporten innad i regionen, men er viktig når det gjelder godstransporten nasjonalt.

Hurtigbåter står for en viktig del av personbefordringen og godstransporten. I tillegg knytter lokalbåter kystområdene sammen. Disse hurtigbåtrutene omfatter blant annet kommunene Bodø, Meløy og Gildeskål, Hamarøy og Steigen. I tillegg til hurtigbåtene finnes den en rekke ferger som omfatter flere kommuner i regionen.

Om vi deretter ser på hurtigbåter så finnes det i dag to ruter:

- NEX I Bodø - Helgeland (Anløp på Våg, Sørarnøy, Sørfugløy, Støtt og Ørnes)
- NEX II Bodø - Svolvær - Bodø (Anløp på Helnessund, Bogøy og Skutvik)

Hurtigbåtrutene er i dag det som muliggjør dagpendling mellom Bodø og anløpsstedene. Ser man eksempelvis på strekningen Bodø - Helnessund så tar det 1 time med hurtigbåt, mens det med bil er beregnet at man skal bruke 3 timer og 45 minutter.

Avslutningsvis i dette delkapittelet har vi kort sett på lufthavnene som finnes i regionen. Hovedflyplassen i Salten er lokalisert i Bodø. Lufthavnen i Bodø trafikkerte i 2014 over 1,7 millioner passasjerer. Bodø lufthavn hadde en økning på nær 35 000 passasjerer fra 2013 til 2014. Denne flyplassen betjener de fleste innbyggerne i Salten. For befolkningen i Hamarøy kommune er også Evenes lufthavn i Narvik et mulig alternativ.

2.3. Pendling

Som omtalt i delrapport A er det mange innbyggere i Salten som pendler mellom kommunen de bor i og til kommunen der arbeidsplassen er lokalisert. I statistikken er både dagpendlere og pendlere som har en annen pendle-hyppighet inkludert. I utredningen fra 2003 var Skjerstad skilt ut som en egen kommune i tallene knyttet til pendling. Vi har innarbeidet tallene for Skjerstad i den oppdaterte pendlerstatistikken slik at de blir sammenlignbare med tallene for 2014.

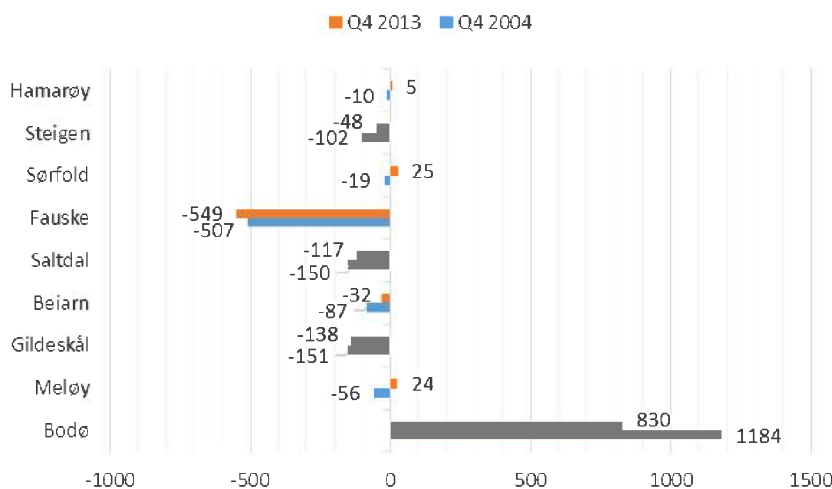
I tabellen under har vi synliggjort inn- og utpendlingen mellom de forskjellige kommune i Salten.

Fra/til	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Bodø	24607	45	44	26	44	171	7	19	20
Meløy	102	2619	36	7	2	6	2	0	0
Gildeskål	129	79	673	14	1	4	2	1	0
Beiarn	74	3	6	377	7	7	0	0	1
Saltdal	114	9	1	6	1850	153	6	1	3
Fauske	640	38	3	6	107	3214	267	3	2
Sørfold	57	4	1	1	14	162	579	2	20
Steigen	65	1	1	6	1	11	1	1015	36
Hamarøy	25	0	0	0	0	3	1	48	680
Sum Q4 2013	25813	2798	765	443	2026	3731	865	1089	762
Sum Q4 2004	22508	2823	775	408	1949	3346	806	1062	702
Endring	3305	-25	-10	35	77	385	59	27	60

Tabell 3: Oversikt over inn- og utpendling til kommunene i Salten. Kilde: SSB

Av dette kan vi se at det eksempelvis er 45 personer som pendler fra Bodø til Meløy, og 171 som pendler fra Bodø til Fauske. Videre ser vi at det er 102 personer som pendler fra Meløy til Bodø. Fra Fauske er det 640 personer som pendler til Bodø.

Nettopendingen er differansen mellom de som pendler til og fra en kommune. Endringen i nettopendingen fra utgangen av fjerde kvartal 2004 og til utgangen av fjerde kvartal 2013 er synliggjort i grafen under.

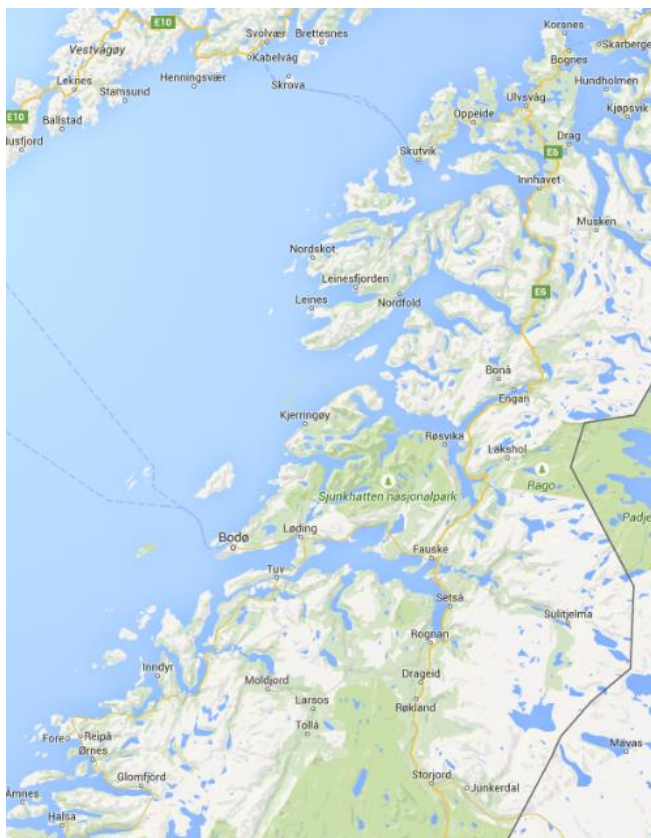

Figur 1: Oversikt over utviklingen i nettopending fra Q4 2004 til Q4 2013. Kilde SSB

Vi ser av grafen i Figur 1 at det har skjedd en del endringer i pendlermønsteret siden 2004. I 2004 var det bare Bodø som hadde en netto innpendling. Alle de andre kommunene i Salten hadde da flere som pendlet ut, enn inn til kommunen. Ved utgangen av 2013 hadde dette bildet endret seg noe. Hamarøy, Sørfold og Meløy har gått fra å ha en netto utpendling til nå å ha en netto innpendling. Steigen, Saltdal, Beiarn og Gildeskål har fortsatt en netto utpendling, men denne har blitt mindre i perioden. Fauske har opplevd at utpendlingen har økt, mens innpendlingen til Bodø er mindre nå enn det den var i 2004.

2.4. Transportinfrastruktur

Transportinfrastrukturen er viktig med tanke på et områdes muligheter til forflytning innad i regionen, men også når det gjelder forflytning av personer eller varer inn og ut av regionen.

Figur 2: Kart over Salten med transportinfrastruktur.

En av hovedårene som går gjennom Saltenregionen er E6. Veien går gjennom kommunene Hamarøy, Sørfold, Fauske og Saltdal i nord-syd retning. E6 har flere sidearmer som er viktige for transportinfrastrukturen i regionen:

Riksvei 80 som går fra Fauske til Bodø.

Riksvei 77 som følger Junkerdalen over til Sverige. Veien knytter regionen til det svenske stamvegnettet og jernbanenettet i Arvidsjaur.

Fylkesvei 81 som går fra Ulsvåg og til Oppeid.

Fylkesvei 835 som går fra Sagelva og til Leinesfjorden.

Fylkesvei 812 og 813 som binder Beiarn til Saltdal eller Bodø

En annen hovedåre som går gjennom regionen er kystriksvegen (Fylkesvei 17). Denne går gjennom kommunene Bodø, Gildeskål og Meløy og videre til Helgeland. Veien har også en nord-syd retning.

Under har vi innarbeidet en oversikt over veinettet i antall kilometer i Salten, og de endringer som har skjedd siden 2003.

	EUROPA- OG RIKSVEIER	FYLKES- VEI	KOMMUNAL VEI	SAMLET VEILENGDE 2013	SAMLET VEILENGDE 2003	ENDRING
BODØ	37	204	346	587	576	11
MELØY	0	141	109	250	251	-1
GILDESKÅL	0	133	63	196	196	0
BEIARN	0	69	57	126	126	0
SALTDAL	105	57	115	277	278	-1
FAUSKE	46	100	122	268	265	3
SØRFOLD	74	74	66	214	215	-1
STEIGEN	0	183	81	264	264	0
HAMARØY	62	97	52	211	211	0
SUM	324	1058	1011	2393	2382	11

Tabell 4: Oversikt over veinettet i kommunene i Salten. Kilde: KOSTRA

Som tabellen over viser så har det vært en marginal endring i lengden på veinettet i Salten de siste 10 årene. Når vi sammenligner med statistikken fra 2003 har det skjedd en stor omklassifisering av veinettet i regionen. Mye av det som tidligere var definert som Europa- og riksveier ble gjennom regionreformen nedklassifisert til fylkesvei fra 1. januar 2010.

2.5. Datainfrastruktur

Elektronisk samhandling mellom kommunene og innbyggerne (e-forvaltning) er et av satsingsområdene til regjeringen. For å lykkes med denne satsningen er det vesentlig at datainfrastrukturen knyttet til denne formen for kommunikasjon er etablert. Det har gjennom de siste 10 årene skjedd en massiv utbygging av ulike bærere av digital kommunikasjon.

Samferdselsdepartementet gjennomfører en årlig undersøkelse om bredbåndsdekningen i Norge. I den siste undersøkelsen, som ble gjennomført i 2014, viste den at rundt 99,8 % av norske husstander har et tilbud om grunnleggende bredbånd med minst 2 Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Rapporten viser også at det har skjedd en kraftig økning i antallet husstander som har tilgang til middels kapasitet, som er definert som over 10 Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Det er viktig å påpeke at kapasitetsanalysen i bredbåndundersøkelsen i hovedsak er basert på de hastigheter som tilbyderer kommuniserer at de kan tilby.

I dagens marked finnes det ulike tekniske løsninger som er tatt med i grunnlaget til analysen av bredbånddekningen:

DSL

Dette er tilbud som benytter eksisterende telefonlinjer som kommunikasjonsinfrastruktur, og analysen er basert på Telenors linjekartotek for kobbernettet. Ved bruk av denne informasjonen er det beregnet hvilken kapasitet som kan tilbys til hver husstand. Bredbåndundersøkelsen viser at det er færre forbrukere som benytter denne teknologiske løsningen.

Fiber

Dette tilbudet forutsetter at det er gravd ned fiberoptiske kabler, og det er de siste årene gjennomført en betydelig utbygging av fiberbaserte nett. For landet har denne satsingen medført en økning i deknningen på 5 prosentpoeng, dersom man tar utgangspunkt i 50Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Radiobasert bredbånd¹

Den mobile deknningen er basert på leverandørenes dekningskart og om dekningskartet angir en signalstyrke over en gitt terskelverdi. Det er en rekke faktorer som påvirker hvilken hastighet som man som forbruker opplever i et radiobasert bredbåndsnett. Dette kan være forhold som avstand til basestasjon og antall samtidige brukere. Usikkerheten i forbindelse med kapasitetsestimaterne for radiobasert bredbånd er derfor høyere enn for kablede nett.

Satellitt

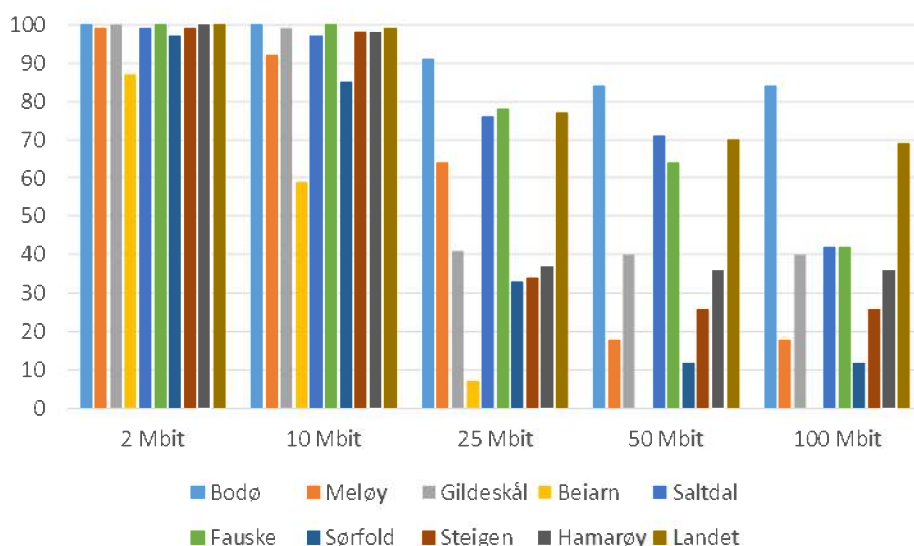
Kommunikasjon ved hjelp av satellitt har for mange som bor i utkantstrøk blitt den beste tekniske løsningen for å få tilgang til bredbånd. Husstander som har satellittdekning kan oppnå en nedstrøms kapasitet på 20 Mbit/s gjennom denne aksessformen. Det finnes fortsatt enkelte områder som ikke kan benytte denne teknologien ettersom husstandene ligger i satellittskygger.

Kabel-TV

Mange husstander som er tilknyttet forskjellige kabel-TV leverandørers nettverk kan bruke dette som kommunikasjonsinfrastruktur og få tilgang på bredbånd gjennom dette.

Status per 2014 i bredbåndsdekningen for kommunene i Salten

Figuren under viser hvor stor andel av husstandene i den enkelte kommune som har tilgang på ulike bredbåndsalternativer. Med unntak av Steigen og Sørfold kommune har alle nesten 100 % dekning, dersom man tar utgangspunkt i mulighet for å få en nedlastningskapasitet på 2 Mbit/s, som i bredbåndsundersøkelsen er definert som grunnleggende bredbånd.

Figur 3: Andel husstander som har tilgang til forskjellig nedlastningskapasitet. Kilde: Bredbåndsundersøkelsen 2014

Om vi ser på den neste kategorien nedlastningskapasitet, 10Mbit/s, fremkommer det at de samme kommunene, med tillegg av Meløy, har lavere dekning enn de øvrige kommune i Salten.

¹ Med radiobasert bredbånd menes alle nett som bruker trådløs aksess hjem til sluttbruker. Dette inkluderer både fast radio og mobilnett.

Sammenligner vi bredbåndsdekningen knyttet til en nedlastningskapasitet på 25, 50 og 100 Mbit/s ser vi at det blir stadig flere kommuner i Salten som har en dekning som ligger under landsgjennomsnittet.

Som for resten av landet har det skjedd en rivende utvikling i bredbåndsdekningen. I tabellen under er utviklingen mellom 2003 og 2014 synliggjort:

<i>Kommune</i>	<i>Dekning 2003 1-2 Mbit/s</i>	<i>Dekning 2014 2 Mbit/s</i>	<i>Dekning 2014 10 Mbit/s</i>
<i>Bodø</i>	80-100 %	100 %	100 %
<i>Meløy</i>	0 %	99 %	92 %
<i>Gildeskål</i>	0 %	100 %	99 %
<i>Beiarn</i>	0 %	87 %	59 %
<i>Saltdal</i>	0 %	99 %	97 %
<i>Fauske</i>	60-79 %	100 %	100 %
<i>Sørfold</i>	0 %	97 %	85 %
<i>Steigen</i>	0 %	99 %	98 %
<i>Hamarøy</i>	0 %	100 %	98 %

Tabell 5: Utviklingen i andel husstander med bredbåndsdekning 2003-2014. Kilde: Bredbåndsundersøkelsen 2003 og 2014

Som det fremgår av tabellen over har det vært en vesentlig utvikling i bredbåndsdekningen i kommunene i Salten. Denne utviklingen er også i tråd med avtalen som kommunene i Salten inngikk med en leverandør om etablering av en bedre bredbåndsdekning.

I ekspertutvalgets rapport er det påpekt at et godt utbygd bredbåndinfrastruktur vil bidra til å redusere behovet for lokal tilstedeværelse knyttet til enkelte kjerneoppgaver i kommunene. Dette medfører, etter ekspertutvalgets mening, at forutsetningene for å etablere store kommuner også i spredtbygde områder er annerledes enn tidligere.

Saltenkom.no er et eksempel på en slik fremtidsrettet tjeneste, der Fauske, Sørfold, Saltdal, Steigen og Hamarøy har gått sammen om å gi innbyggerne god informasjon om ulike typer av byggesøknader og hvordan disse kan sendes inn via ByggSøk - som er en tjeneste som leveres gjennom Direktoratet for byggkvalitet.

Mange kommuner arbeider med å øke innbyggernes mulighet til å kommunisere digitalt med kommunen. Dette være seg søknader om barnehageplass, skolefritidsordningen, skjenkebevilling eller andre søknader. Gjennom en god integrasjon mot kommunenes sak-/arkivsystem vil dette også bidra til å forenkle kommunenes registreringsarbeid. Stockholm og København er to kommuner som i mange år har satsset på denne utviklingen, og har i dag mellom 50 og 70 heldigitale tjenester for innbyggerne.

2.6. Investeringer i transportinfrastruktur

Investeringer i konkrete prosjekter er gjennomgått i forbindelse med *kunnskapsinnhenting utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten* (Sjurelv og Kufaa, september 2014), og omtales av den grunn ikke utfyllende i dette dokumentet.

Gjennomgangen til Sjurelv og Kufaa viser at det er mange prosjekter i regionen som er pågående/under planlegging/på utredningsstadiet. Flere av disse vil bidra til å korte ned reisetiden mellom kommunesentrene i regionen. I den sammenheng nevnes særskilt:

- Ny innfartsvei til Bodø som en del av Bypakke Bodø
- Utbedring/tunellsikring av E6 - Fauske - Mørsvikbotn
- Utbedring av E6 - Mørsvikbotn - Ballangen
- Utbedring av Rv 77 Tjernfjellet
- Bygging av stasjon ved Tverlandet ferdigstilles i juli 2015
- Forlengelse av krysningssporet ved Oteråga
- Fast veiforbindelse mellom Bodø og Steigen
- Etablering av ny forbindelse til Beiarn som skal sikre stabil forbindelse med omverden vinterstid og kortere reisetid til Bodø gjennom hele året.

2.7. Oppsummering: Vil endringene i kommunikasjon og infrastruktur påvirke mulighetene til å endre kommunestrukturen?

Som det fremkommer av beskrivelsen over har det skjedd en utvikling som trekker kommunene i Salten tettere sammen, og med de planlagte prosjektene knyttet til samferdsel vil denne utviklingen fortsette. Regionen har også fått en kraftig forbedring i bredbåndsdekningen. Uansett er det et faktum at det er langt, og at det tar lang tid å forflytte seg mellom kommunesentrene i regionen.

Forbedringene innenfor kommunikasjon og infrastruktur vil trolig ikke alene være tilstrekkelig for at man kan definere Salten som et naturlig utviklingsområde, men dette bør også sees i sammenheng med mulighetene for fremtid organisering av kommunene ut fra ulike alternativer.

3. Næringsutvikling

I delrapport A utredet vi dagens status vedrørende nærings-, sysselsetting og pendlingsutvikling for de ulike kommunene. I dette kapittelet vil vi gjennomføre både kvantitative og kvalitative analyser av hvor attraktive de ulike kommunene er vedrørende viktige variabler innenfor næringsutvikling.

3.1. Resultater fra NHOs NæringsNM

Det finnes en rekke nasjonale sammenligninger av norske kommuner med tanke på hvor attraktive de er sammenlignet med andre kommuner i landet når det gjelder næringsutvikling. I dette delkapittelet vil vi særlig se på rangeringen som er gjennomført av NHO.

NHOs NæringsNM måler og sammenligner næringsutviklingen i alle landets kommuner. Denne rangeringen er basert på bedriftenes vekst og lønnsomhet, nyetableringer samt næringslivets størrelse. Rangeringen gir et uttrykk for hvordan næringslivet i de ulike kommunene gjør det målt etter næringslivets egne tall. I rangeringen har man tatt høyde for hovedkontorproblematikken som det ofte blir satt spørsmålsteget ved. I oversikten som er presentert under er virksomheter med foretak i flere kommuner splittet opp slik at arbeidsplassene er korrekt plassert for alle landets kommuner.

Helt overordnet, om vi ser på de ulike regionene som helhet, kommer region Salten relativt sett lavt ut blant alle landets regioner. Salten gjør det derimot bedre sammenlignet med andre regioner i landsdelen. Vi ser at regionen skårer best på variabelen lønnsomhet, og dårligst på variabelen som måler veksten i regionen. Den sistnevnte variabelen inkluderer ulike mål for vekst i omsetningen blant firmaer som er registrert i regionen.

Rangering	Region	Kommuner	Nyetablering	Lønnsomhet	Vekst	Størrelse	NM siste 10 år
59	Salten	Bodø, Fauske, Beiarn, Hamarøy, Saltdal, Steigen, Meløy, Gildeskål, Beiarn	46	44	65	46	43
69	Ofoten	Tysfjord, Tjeldsund, Ballangen, Narvik,	25	60	76	65	61
76	Lofoten	Røst, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Værøy,	70	78	70	26	67

Tabell 6: Rangering av landets region, Kilde www.nho.no

Om vi deretter ser på fordelingen mellom kommunene i regionen ser vi at de største kommunene kommer best ut i rangeringen. Både Bodø og Saltdal er blant de 50 % beste kommunene i landet.

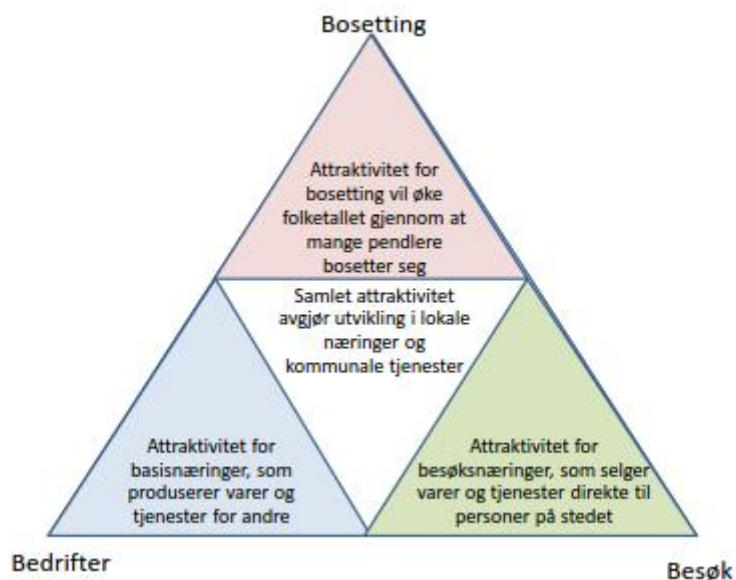
Kommuner	Rangering i landet
Bodø	191
Saltdal	213
Fauske	225
Hamarøy	230
Sørfold	298
Steigen	314
Meløy	327
Gildeskål	345
Beiarn	393

Tabell 7:

Nederst på rangeringen for Salten finner vi flere av de minste kommunene i region. Disse kommunene har vi sett har store utfordringer. Kommuner som Beiarn, Stegen og Meløy er ikke del av noen naturlige Bo- og arbeidsmarkedsregioner og er alle svært avhengig av offentlig sektor.

3.2. Attraktivitetsanalyser

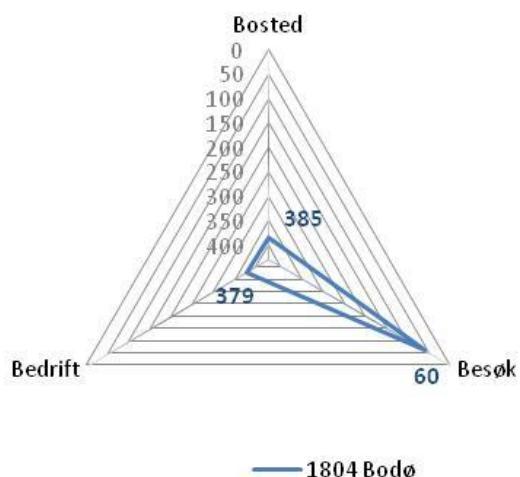
Attraktivitetspyramiden er en modell for å forstå steders utvikling, vekst eller nedgang utviklet av Telemarksforsking. Ideen bak attraktivitetspyramiden er at steder utvikler seg i henhold til deres attraktivitet lang tre dimensjoner: Besøk, bosetting og bedrifter.

Figur 4: Attraktivitetspyramiden. Kilde: Telemarksforsking

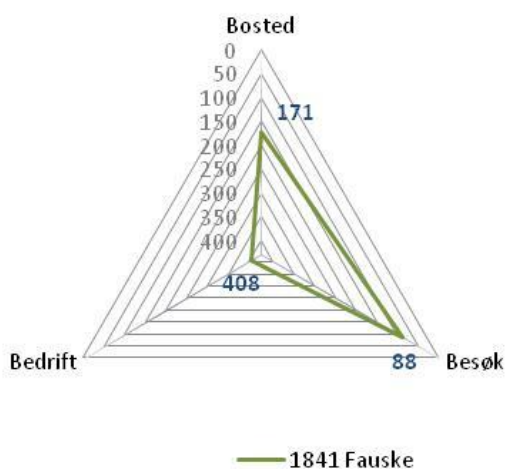
Steder kan være attraktive for bedrifter og kan trekke til seg næringsliv som produserer varer og tjenester som selges ut av regionen. Dette generer arbeidsplasser som bidrar til bosetting og arbeidsplasser i lokal tjenesteyting. Steder som er attraktive for besøk vil få høy aktivitet i det næringslivet som selger varer og tjenester direkte til personlige kunder. Dette er både tradisjonell turisme som hotell og restaurant, aktiviteter, underholdning og kultur og detaljhandel. Steder som er attraktive å bo i, vil ha flere innbyggere enn det er arbeidsplassgrunnlag for. Dermed vil det være mange som bor på stedet og pendler ut.

Det er mulig å se på hvordan den relative størrelsen til besøksnæringer, basisnæringer og pendling varierer mellom kommuner. Dette kan settes sammen for å se hvordan de ulike stedene skiller seg fra hverandre og hvor de har sine styrker. Vi kaller dette stedets profil. Profilen viser hvordan bosettingen i kommunen i dag er basert på besøksnæringer, basisnæringer eller pendling. Profilen er basert på hvordan sysselsettingen er fordelt. I profilen vil derfor ingen kommuner få en høy rangering på alle de tre dimensjonene. Kommunene er rangert blant alle landets kommuner.

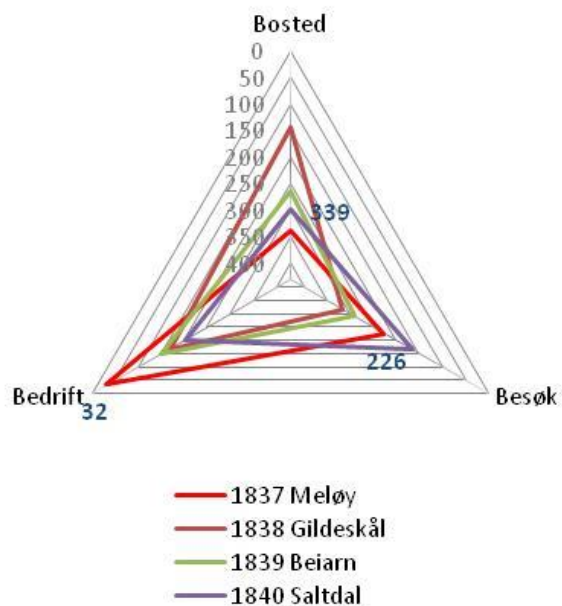
Figur 5: Profil til Bodø 2009. Kilde: Telemarksforsking

Bodø er hovedsakelig en besøkskommune med lokale næringer. Bodø er rangert som nummer 60 av 430 kommuner langs besøksaksen. Bodø er rangert lavt på bedrift som henger sammen med at en stor andel av sysselsettingen er knyttet til offentlig sektor (40%), og at man ikke har sterke basisnæringer. Bodø er videre rangert lavt på bosted som følge av stor innpendling til kommunen.

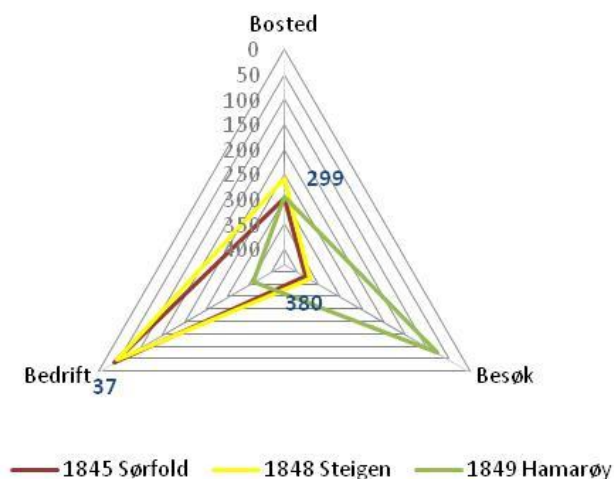
Figur 6: Profil til Fauske 2009. Kilde: Telemarksforsking

Fauske er, som Bodø, rangert sterkest på besøk med stabile lokale næringer. Fauske er rangert som nummer 88 av 430 kommuner langs besøksaksen. Fauske er også rangert lavt på bedrift, noe som henger sammen med at en stor andel av sysselsettingen er knyttet til offentlig sektor (38%), og at man ikke har sterke basisnæringer. Fauske er videre rangert høyere på bosted som følge av at man har en stor utpendling fra kommunen, noe som viser at det er attraktivt å bo i Fauske.

Figur 7: Profil til Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal 2009. Kilde: Telemarksforsking

Vi ser av figuren at Meløy er rangert høy på bedrift som følge av andel næringsliv i bedrift med et marked utenfor kommunen/regionen. Gildeskål er rangert høyest på bosted knyttet opp mot utpendling mot andre kommuner. Beiarn og Saltdal har ingen sterke attraktiviteter.

Figur 8: Profil til Sørfold, Steigen, Hamarøy 2009. Kilde: Telemarksforsking

Vi ser av figuren at Sørfold og Steigen er rangert høy på bedrift som følge av andel næringsliv i bedrift med et marked utenfor kommunen/regionen. Hamarøy er rangert høyest på besøksnæringer

3.3. Oppsummering: Vurdering av Saltenkommunenes muligheter for næringsutvikling knyttet til nye kommunestruktur

Som vi har sett i dette kapittelet har flere av kommunene store utfordringer knyttet til næringsutvikling. Vi så også i delrapport A at regionen som en helhet er svært avhengig av offentlig sektor. I et kommunesammenslåingsperspektiv vil større kommuner kunne ha muligheten til å utfylle hverandre, og dermed gjøre nye storkommuner mindre sårbare for blant annet konjunktorendringer innenfor enkelte sektorer. Salten samlet har således en bedre profil sammenlignet med hver kommune alene. I tillegg er det viktig å påpeke at typiske bosettingskommuner som eksempelvis Gildeskål og til dels Fauske, hvor en stor del av befolkningen pendler inn til Bodø er svært avhengig av utviklingen i Bodø kommune. Om disse kommunene hadde gått sammen ville innbyggerne i Gildeskål og Fauske ha en større innflytelse på næringsutviklingsarbeidet i den nye storkommunen.

I et framtidsrettet perspektiv vil større kommuner ha mer ressurser til å tilrettelegge samt bistå det lokale næringsliv. Tall fra KOSTRA viser at de to største kommunene i regionen, Bodø og Fauske står for nær 50 % av de totale brutto driftsutgiftene på tilrettelegging for næringslivet. Disse kommunene er også de eneste kommunene som har ressurser å bruke på ansettelse av personell til dette området.

Ser vi dette området i sammenheng med den forventede demografiske utviklingen blir en god og målrettet næringslivsutvikling enda viktigere i årene som kommer. Regionen vil ha store utfordringer knyttet til en stadig eldre befolkning, samt et forventet nedadgående befolkningsgrunnlag som følge av sentralisering. Ved å etablere større kommuner vil man i regionen samlet sett ha større mulighet til å avsette ressurser til å arbeide målrettet med næringsutvikling i regionen. Dette kan videre gi synergieffekter som kan komme hele regionen til gode. Større kommuner vil også kunne være bedre rustet til å sikre at teknisk infrastruktur dekker behovene i regionen ved at man samlet står sterkere i Nordland fylkeskommune.

4. Frivilligheten

4.1. Frivillighetens rolle i dagens og fremtidens kommune-Norge

Frivillighetens rolle i kommunal tjenesteproduksjon vil ifølge flere rapporter være sentral for å løse kommunenes utfordringer i fremtiden. Dette temaet er således svært relevant i et kommunesammenslåingsøyemed ettersom intensjonen bak reformen er å skape mer robuste kommuner som er i bedre stand til å håndtere de oppgavene de har i dag og de oppgavene kommunene eventuelt vil få tillagt i fremtiden.

På bakgrunn av Stortingsmeldingen fra 2006-2007 *Frivillighet for alle* trekkes det frem fire hovedstrategier for arbeidet med frivillig sektor:

- Bedre rammebetingelser for frivillig sektor
- Mer til lokale aktiviteter og lavterskelaktivitet
- Styrke inkludering og integrering
- Styrket kunnskap og forskning om frivillig sektor

Nyere forskning på området fremhever særlig pleie- og omsorg som et område hvor frivilligheten vil spille en betydningsfull rolle i fremtiden. I det neste avsnittet har vi oppsummert nyere rapporter og forskning som tar for seg samspillet mellom frivillig sektor og kommune-Norge.

Schanche og Stokland (2014) gjennomførte en spørreundersøkelse til kommunene samt telefonintervjuer med informanter fra et utvalg kommuner. Studien fant at "ildsjeler" blant ansatte i og utenfor kommunen er det som i størst grad er med på å utløse aktivitet. Rapporten anbefalte på bakgrunn av funnene at kommunene bør legge til rette for at "ildsjeler" kan utføre oppgaver som bidrar til å utløse frivillig aktivitet

Andre studier har også påpekt at samarbeid med frivillig sektor er svært personavhengig. Man er således avhengig av engasjerte personer på begge sider. Fra kommunens ståsted er det derfor viktig at man legger til rette for samarbeid og at kommunen videre koordinerer dette.

Sobjør, Ljunggren og Hestvik Kleiven (2014, s. 44) skriver følgende om samarbeidet mellom frivilligheten og kommune-Norge: «Det kan derfor være en fordel at kommunen koordinerer det frivillige arbeidet på pleie- og omsorgsfeltet... Å ha en koordinatorfunksjon kan oppleves som positivt... En god organisering kan ivareta fleksibiliteten for de frivillige og bidra til å unngå at rollene mellom frivillige og profesjonelle blir blandet... Ettersom de frivillige er amatører som innehar en annen kunnskap enn de profesjonelle, må kommunenes forventninger til et samarbeid ta hensyn til dette».

I en rapport som nylig ble publisert av Røde-Kors legger man spesielt vekt på nødvendigheten av helhetlig beredskap for å møte fremtiden utfordringer. Fremtidens utfordringer er tett knyttet sammen med de påviste klimaforandringene, og forskningsrapporter viser at det etter stor sannsynlighet vil føre til økt ekstremvær i form av nedbør, ras, flom og stormfrekvens. I tillegg kan høyere temperaturer gi økt risiko for skogbrann.

Rapporten påpeker at dette er et felles ansvar som vil være avhengig av et godt lokalt samarbeid mellom nødetatene, kommunene og frivillige beredskapsorganisasjoner. Rapporten undersøkte samspillet mellom kommunene og frivillige beredskapsorganisasjoner og funnene i rapporten er alarmerende. Rapporten finner at det er svært dårlig samspill mellom kommunene og frivilligheten.

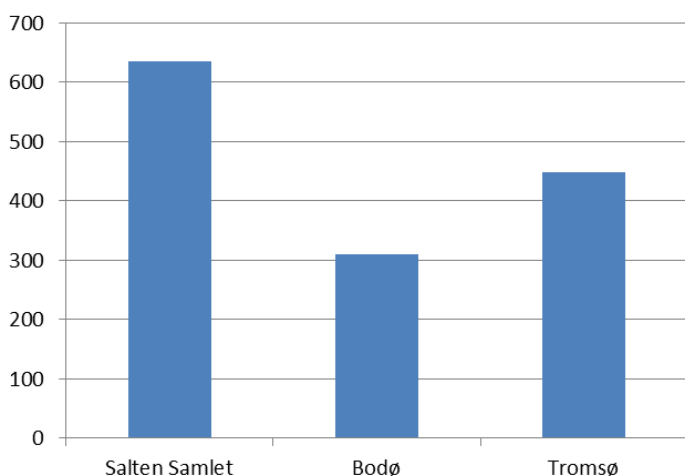
En av de store utfordringene for kommunene i årene fremover vil blant annet være den forventede eldrebølgen. Flere forskere og kommentatorer har påpekt at offentlig sektor ikke klarer dette alene. Som et alternativ til stadig høyere skatter diskuteres alternative modeller. I Storbritannia ble «Big Society» tankegangen lansert på starten av 2000-tallet hvor tanken er å trekke inn frivillig

sektor, familie, og andre aktører for at velferdsstaten skal kunne løse utfordringene de står ovenfor. I Norge konkluderte Hagen-utvalget i 2011 med at «En framtidsrettet omsorgspolitik forutsetter en bred samfunnsmessig tilnærming til framtidens brukergrupper».

I resten av dette kapitlet vil vi redegjøre for frivillighetens status i de ulike kommunene. Deretter vil vi gjøre en vurdering av hvorvidt frivillighetens rolle og samspill med kommunene kan bedre ivaretas i en ny kommunestruktur i Salten region.

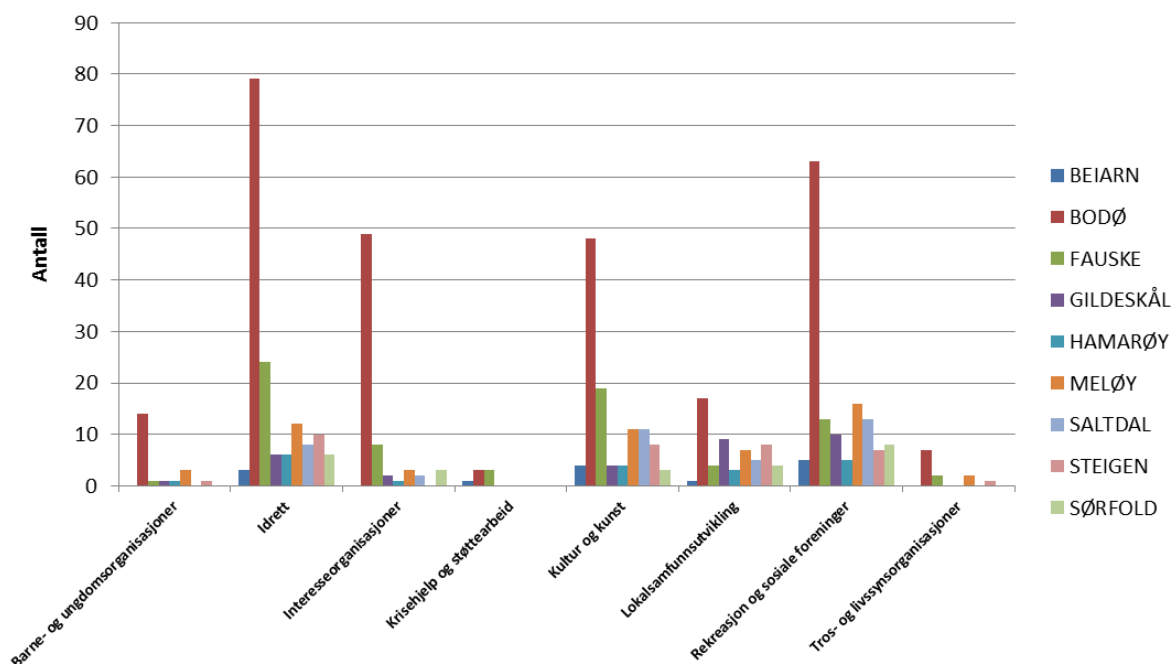
4.2. Oversiktsbilde over aktivitetsnivå

I Salten finnes det i dag over 600 registrerte frivillige lag og foreninger i frivillighetsregisteret. Vi vet imidlertid at mange lag og foreninger nødvendigvis ikke er registrert der. Dette betyr at de tallene som er presentert i figuren under ikke gir en fullstendig oversikt. Om vi ser på fordelingen i Salten opp mot andre naboregioner som eksempelvis Tromsø ser vi at det er flere registrerte lag og foreninger i Salten samlet.

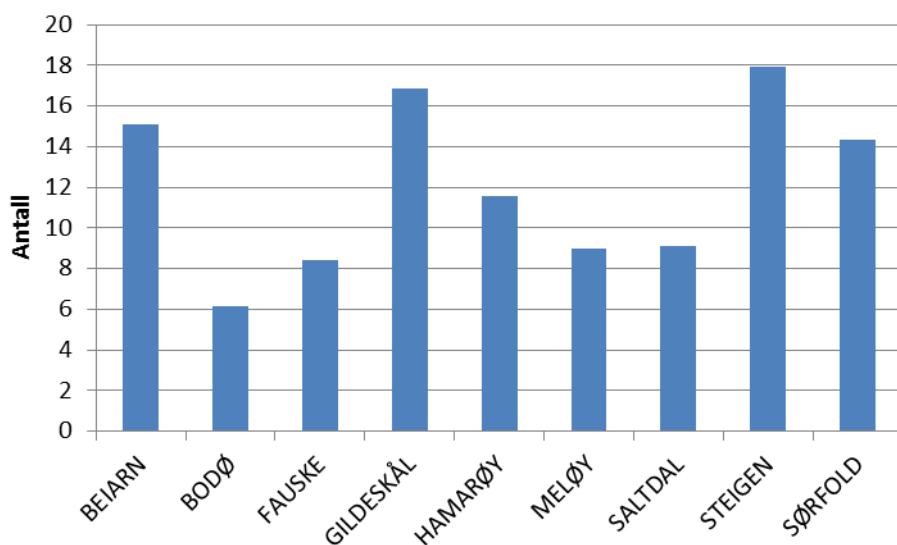
Figur 9: Oversikt over registrerte lag og foreninger, Kilde Enhetsregisteret

Ser vi deretter på en sektorfordeling i Salten ser vi at frivillige idrettslag og foreninger er mest fremtredende. I tillegg ser vi at det finnes en rekke foreninger innenfor rekreasjon, kultur og kunst, barne- og ungdomsforeninger, samt interesseorganisasjoner. For alle disse gruppene utgjør foreningene som er registrert i Bodø rundt halvparten av alle lag og foreninger som er registrert i Salten. Årsaken til dette finner vi blant annet i det faktum at Bodø utgjør 62 % av befolkningen i Salten.

Figur 10: Antall lag og foreninger sektorfordelt, Kilde Enhetsregisteret

Om vi derimot korrigerer for innbyggertall ser bildet annerledes ut. Vi ser at noen av de minste kommunene som Gildeskål, Beiarn og Steigen har flest registrerte lag og foreninger per 1000 innbygger.

Figur 11: Antall frivillige lag og foreninger per 1000 innbygger, Kilde KOSTRA

Figurene over viser oss at frivillig sektor gjennom ulike lag og foreninger er svært utbredt i Salten kommunene. Antall lag og foreninger forteller derimot ingenting om hvordan disse foreningene arbeider i lokalsamfunnene. De sier heller ingenting om hvordan samarbeidet mellom kommunen og frivillig sektor foregår.

En studie fra 2009 (Blix 2009) viser hvordan frivillige organisasjoner kan bidra i kommunal tjenesteproduksjon. Studien ser på Mørkved sykehjem i Bodø kommune som har inngått avtale med ulike frivillige organisasjoner. Røde Kors bidrar med sine pasientvenner som har ansvar for kiosktjeneste og besøkstjeneste, mens Norske Kvinners Sanitetsforening er med på å arrangere

gudstjeneste for beboerne. I tillegg er det inngått avtale med tre privatpersoner som bidrar med ulike miljøtiltak som sang, høytlesning og hjelp til andre miljøaktiviteter som for eksempel baking sammen med beboerne. Dette er ett eksempel på hvordan frivilligheten kan bistå kommunen innenfor et spesifikt tjenestoområde.

For at frivillig sektor skal kunne bidra slik det er beskrevet ovenfor er det sentralt at frivillige organisasjoner har god kontakt inn mot kommunene. I den forbindelse har det blitt etablert frivillighetssentraler i svært mange av landets kommuner.

En frivillighetssentral/nærmiljøsentral er en lokalt forankret møteplass, åpent for alle som vil delta innen frivillig virksomhet. Sentralen skal være et kraftsenter og kontaktpunkt for mennesker, foreninger/lag og det offentlige i lokalmiljøet. I motsetning til de tradisjonelle humanitære frivillige organisasjonene opererer frivillighetssentralene ikke med medlemskap, men har inntekter fra stat og kommune.

Kommune	Frivilligsentral
Bodø	Ja
Meløy	Ja
Fauske	Ja
Gildeskål	Nei
Saltdal	Ja
Sørfold	Nei
Beiarn	Ja
Steigen	Ja
Hamarøy	Ja

Tabell 8: Oversikt over frivillighetssentraler i Salten kommunene. Kilde: Frivillighet Norge

Per dags dato finnes det frivillighetssentraler i alle Saltenkommunene med unntak av Gildeskål og Sørfold. Ettersom flere forskningsrapporter har påpekt at det finnes utfordringer vedrørende samarbeidet mellom frivilligheten og kommunene vil vi nå se mer inngående på spesifikke planer, strategier og dokumenter fra regionen som berører dette temaet.

4.3. Utdrag fra planer og strategier

I forbindelse med arbeidet med frivillighetsplanen, som ble utarbeidet for Nordland fylkeskommune for perioden 2014 til 2018, ble det laget et spørreskjema som ble sendt ut til frivillig sektor. Fra spørreundersøkelsen kom det fram at flere frivillige organisasjoner mente blant annet at for mye byråkrati gjorde arbeidet deres utfordrende. Det har i tillegg vært påpekt at frivillig sektor mangler en enkel måte å kommunisere med kommunene på. Herunder har det vært etterspurt eksempelvis en kontaktperson eller en organisering av kontaktpunkter som gjør det enklere for frivilligheten å forholde seg til kommunene.

Selv om denne undersøkelsen var rettet mot hele Nordland vil vi anta at mange av disse utfordringene som ble påpekt også er gjeldende for kommunene i Salten regionen. For å se hvorvidt

de ulike kommunene har gjort spesifikke tiltak for å fremme en enklere kontakt mellom frivillige organisasjoner og kommunen har vi gjennomført dokumentstudier basert på samfunnsdelen i de ulike kommuneplanene. I tillegg har vi vektlagt planer knyttet direkte opp mot frivillig sektor.

Beiarn kommune

I kommuneplanens samfunnsdel for 2014-2024 påpekes det at frivillig sektor har en viktig rolle å spille i arbeidet med å skape et mangfoldig kulturtilbud. For å oppnå dette har kommunen vedtatt følgende strategier:

- Kommunen skal ha et bevisst og aktivt samarbeid med lag og foreninger.
- Samordning av lag og foreninger kan være positivt for å sikre viktige trivsels- og velferdstilbud.

Bodø kommune

Bodø kommunene lanserte i 2015 en frivillighetsplan for perioden frem til 2018 og bygger således på kommuneplanenes samfunnsdel. Formålet med denne planen er å utvikle og forsterke samhandlingen mellom kommunen og frivilligheten. Denne planen inneholder en handlingsplan hvor følgende tiltak står sentrale:

- Bodø kommune skal vurdere å utvikle egen frivillighetsportal.
- Bodø kommune skal vurdere om kontaktpunkter med frivillig sektor bør endres i forbindelse med utviklingen av frivillighetsportalen. Likeledes må driften av denne portalen avklares.
- Bodø kommune skal jobbe med å øke synligheten av kommunens tjenester som frivilligheten kan benytte seg av.
- Bodø kommune skal stille til disposisjon kommunale lokaler/arealer etter avtale. Forvaltningen må avklares med eiendomsforetaket.
- Bodø kommune skal legge til rette for at det kan arrangeres felles messetorg for næringsliv, frivillig sektor og Bodø kommune, som arrangeres 1 gang pr. år
- Bodø kommune skal stimulere til, og legge til rette for, at det kan gjennomføres store arrangementer i Bodø og Salten.
- Bodø kommune skal samhandle med eksterne arrangører

Fauske kommune

I kommuneplanenes samfunnsdel for perioden frem til 2025 er en av hovedstrategiene spesifikt knyttet opp mot frivillig sektor. Her påpekes det at «frivillig sektor skal kunne utvikle seg innenfor de rammer og muligheter som er i Fauskesamfunnet». Under denne spesifikke strategien har de konkretisert følgende mål for handlinger i perioden:

- Videreutvikle samhandling og dialog mellom offentlig og frivillig sektor for å sikre bredde og variasjon i tilbud samt felles måloppnåelse
- Sikre gode og egnede anlegg/lokaliteter med fokus på bredde og "bruk-for-alle"
- Legge til rette for økt samarbeid mellom de ulike lag/foreninger for å utnytte en samlet kompetanse og kapasitet
- Markedsføre kommunens bredde i forbindelse med større arrangement
- Fauske kommune profilerer de gode verdier gjennom lag og foreninger
- Utvikle felles kompetansetiltak for å bedre rekrutteringen for ledere og styremedlemmer innen frivillig sektor

Gildeskål kommune

For Gildeskål kommune har man inkludert flere strategier knyttet til arbeidet med å inkludere og involvere frivillig sektor i kommuneplanens samfunnsdel. Innenfor målet om at fritidsbeboerne er aktive i kommunens utviklingsarbeid spesifiseres følgende strategi:

- Utvikle felles kompetansetiltak for å bedre rekrutteringen for ledere og styremedlemmer innen frivillig sektor

I tillegg inneholder samfunnsdelen følgende strategier som omfatter frivillig sektor:

- Stimulere til aktive lag og frivillige organisasjoner. Stimulere dugnadsånden i Gildeskål.
- Støtte opp om frivillig arbeid i kommunen (rettet mot kultur og fritidsarbeid)

Hamarøy

I kommuneplanens samfunnsdel er det spesifisert at *Strategisk team* innenfor folkehelsesektoren skal *koordinere og avklare tiltak mellom enhetene og ut mot samfunnet og frivillig sektor*. Det er ellers ikke spesifisert noen konkrete mål for hvordan man skal involvere og samarbeide med frivillig sektor.

Meløy

I kommuneplanenes samfunnsdel er det spesifisert to strategier som omhandler lokale frivillige foreninger:

- Kommunen skal i samarbeid med regionale myndigheter, lokale foreninger og ressurspersoner registrere og systematisere kunnskap innenfor viktige tema som grunnlag for en bedre arealforvaltning.
- Kommunen skal utvikle samarbeidsløsninger med private aktører, bruker- og pårørendeorganisasjoner og frivillige organisasjoner når det gjelder planlegging og gjennomføring av tiltak i helse- og omsorgsarbeidet.

Saltdal

Gjennom vårt søk på kommunens nettsider fant vi kommuneplanen for 2003 til 2013. Her er følgende relevante strategier spesifisert:

- Styrking av frivillige lag og organisasjoner (ungdomsarbeid) ved hjelp av tilskudd, veiledning og informasjon.

Etttersom vi ikke var i stand til å finne den nyeste kommuneplanen for perioden fra 2013 og utover har vi også inkludert kommuneplanen for fysisk aktivitet og naturopplevelse. I denne planen har man poengtert viktigheten av å involvere frivillig sektor. Herunder spesifiseres blant annet følgende mål og strategier:

- Økt samhandling mellom helsebaserte tjenester, andre sektorer og frivillig sektor for gjennom felles innsats å bidra til økt tilgjengelighet, trivsel og deltakelse i aktiviteter som fremmer god helse, trivsel og tilhørighet.
- Fortsette det gode samarbeid med frivillige lag og foreninger, kommunen kan bidra med tilrettelegging som for eksempel fortsatt gratis bruk av kommunale anlegg for barn og unge.
- Arbeide for å øke den økonomiske støtten til frivillige lag og foreninger.

Steigen

I Steigen kommunes kommuneplan vektlegges samarbeidet med frivilligheten innenfor en rekke innsatsområder. Under har vi samlet alle strategier som inkluderer samhandling med frivillig sektor.

- Arbeide i nært samarbeid med Salten Museum og frivillige lag og foreninger for å ivareta og videreutvikle Steigen Bygdetun, Batterie Dietl og museumshage- anleggene på bygdetunet og Steigen prestegård.
- Styrke det frivillige arbeid som utføres i organisasjoner og lag
- Opprette frivillighetsentral
- Bidra aktivt til å øke samarbeidet mellom kommunen og de frivillige organisasjonene.

Sørfold kommune

Sørfold kommune har ikke utarbeidet en samfunnsdel til kommuneplanen.

4.4. Oppsummering: Vil en endret kommunestruktur kunne bedre samhandlingen med frivillig sektor?

I en rapport nylig publisert av Røde Kors vedrørende samhandlingen mellom frivillig sektor og kommunene konkluderes det med at mellomstore og store kommuner har den mest formaliserte organiseringen med frivillig sektor. Det påpekes i en annen rapport fra Trønderlagsforskning (2012) at det i små kommuner kan være flere hindringer for å få til samarbeid fordi enkeltpersonene kan være overbelastet med oppgaver (både frivillige og kommunalt ansatte), samt at gjennomføringen er personavhengig. I denne rapporten påpekes det også at det er viktig å ha nok ressurser i kommunen for å få til et vellykket samarbeid med frivillig sektor, saksbehandlere er ofte presset på tid.

I Salten region ser vi at det er registrert svært mange ulike frivillige organisasjoner og lag. Alle kommunene i regionen, med unntak av Sørfold, har også spesifisert konkrete strategier knyttet til samarbeid med frivillige organisasjoner.

Vi vurderer det allikevel dit hen at de største kommunene som Bodø og Fauske har de mest omfattende og ikke minst detaljerte strategiene for hvordan man skulle kunne nyttiggjøre seg av samarbeidet med frivillig sektor. Bodø er den eneste kommunen som har en egen frivillighetsplan for å oppnå en enda bedre samhandling med denne sektoren. Dette bekrefter således funn i andre rapporter som påpeker viktigheten av tilstrekkelige kommunale ressurser for å kunne få til ett vellykket samarbeid.

Nye større kommuner i Salten ville således kunne være bedre rustet til å få organisert et godt samarbeid med frivillig sektor. Slik sett vil en kommunereform kunne indirekte bidra til å styrke samhandlingen mellom kommunene og frivillig sektor i Salten.

Utredningsnotat D

Salten regionråd

Oslo, 17. juni 2015

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	3
1.1. Mandat og metodisk tilnærming	3
2. Kommunen som demokratisk arena	4
2.1. Dagens politiske landskap i Saltenregionen	4
2.2. Analyse: Lokalpolitisk deltagelse	6
2.3. Analyse av valgdeltagelse	7
2.4. Lokalpolitisk deltagelse mellom valg	9
2.5. Lokal politisk styring	11
2.6. Oppsummering	12
3. Hvordan ivareta lokademokratiske arenaer?	14
3.1. Formannskaps- og parlamentarisk modell	15
3.2. Nærdemokratiske modeller	17
3.3. Erfaringer fra lokalutvalg i Bodø	18
3.4. Oppsummering	19

1. Innledning

1.1. Mandat og metodisk tilnærming

Dette dokumentet er den siste delutredningen i en serie på fire. Det er definert et sett med tema for den enkelte delutredning, og i denne delutredningen er formålet å belyse kommunenes rolle som lokaldemokratisk arena. Følgende tema er sentrale i denne utredningen:

- En bred forståelse av demokratibegrepet
- Dagens situasjon vedørende det representative lokaldemokrati
- Konkrete alternativer til desentralisert politisk beslutningsmyndighet

I denne delutredningen vil vi først og fremst redegjøre for dagens status vedrørende de ovennevnte problemstillingene. Demokratiutredningen skal vurdere både representasjonsutfordringer og det demokratiske handlingsrommet ved nye strukturalternativer. Utredningen skal vurdere konkrete modeller/alternativer for organisering av lokaldemokratiet i en ny kommunestruktur.

Det vil i denne delrapporten ikke defineres konkrete alternativer til ny kommunestruktur i Salten. Dette vil først presenteres i den endelige prosjektutredningen.

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innslag av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse.

I tillegg er det i denne delrapporten tatt med analyser fra en spørreundersøkelse som BDO har gjennomført i Danmark i 2015. I denne undersøkelsen spurte vi danske rådmenn om de opplevde at den nylig gjennomførte kommunereformen hadde hatt noen effekt innenfor definerte områder. Spørreundersøkelsen ble sendt til rådmennene i samtlige 98 kommuner i Danmark. 47 danske rådmenn besvarte undersøkelsen, noe som medfører at feilmarginen i analysene ligger på rundt 10 % om man operer med et konfidensnivå på 95 prosent.

Alt i alt mener vi at disse ulike metodene gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i flere informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd og kommunenes hjemmesider, samt tall og statistikk fra KOSTRA og SSB. Vi har dermed kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et mest mulig oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

2. Kommunen som demokratisk arena

Vabo-utvalget slår fast at kommunereformen skal bidra til å sikre et fortsatt sterkt lokaldemokrati. Saltenkommunene ønsker også å bidra til å sikre et fortsatt sterkt lokaldemokrati, men det er forskjeller mellom Vabo-utvalgets rapport og lokale aktører når det gjelder oppfatninger om hva som best sikrer dette for fremtiden.

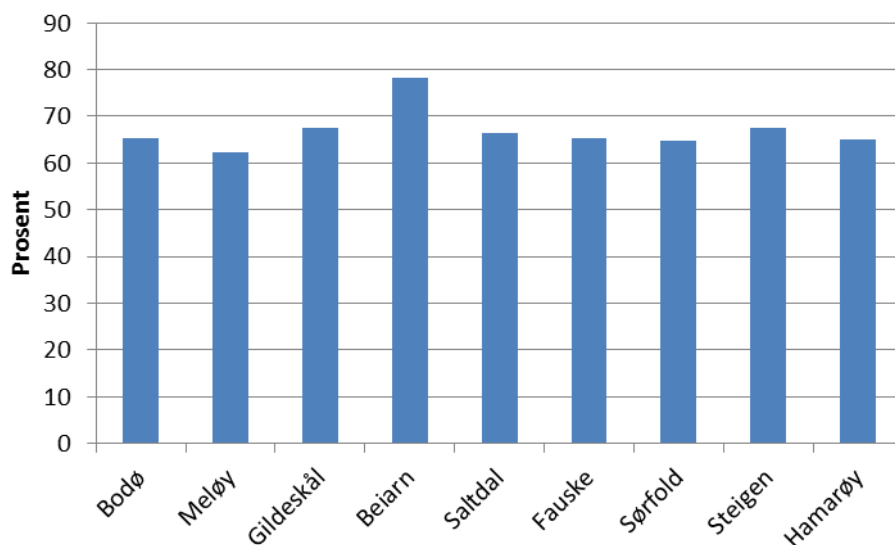
Når vi skal evaluere konsekvenser for lokaldemokratiet i Salten har vi tatt utgangspunkt i noen av ekspertutvalgets kriterier som danner grunnlaget for at en kommune skal kunne ivareta sin rolle som demokratisk arena, herunder:

- Høy politisk deltagelse
- Lokal politisk styring

Diskusjonen av disse kriteriene vil gjøres ved en kombinasjon av teori og empiri. Ettersom aspekter rundt disse kriteriene ikke nødvendigvis er direkte kvantifiserbare vil teoretiske betraktninger rundt problemstillingene være viktig. I tillegg er det viktig å påpeke at empiriske analyser rundt lokaldemokratiet i Salten i all hovedsak vil basere seg på historisk data. Dette betyr at konsekvensene av en kommunereform i Salten nødvendigvis vil inneholde usikkerhetslementer.

2.1. Dagens politiske landskap i Saltenregionen

Valgdeltakelsen i Saltenkommunene er på lik linje med den gjennomsnittlige valgdeltakelsen i landet. Det er imidlertid forskjeller mellom kommunene, der Beiarn, Gildeskål og Steigen har høyest valgdeltakelse, mens Fauske, Sørfold og Meløy har lavest valgdeltakelse. En mer grundig analyse av valgdeltakelsen over tid kommer vi tilbake til i det neste kapittelet.

Figur 1: Valgdeltakelsen ved kommunevalget i 2011 i Salten, kilde SSB

Det er også en del forskjeller når det gjelder representantfordelingen i de ni kommunene. Tabell 1 viser representantfordelingen i dagens kommunestyre. Steigen skiller seg her ut ettersom Pensjonistpartiet har to representanter innvalgt i kommunestyret. I tillegg har Fauske, Gildeskål og Beiarn representanter i kommunestyret som er valgt inn gjennom lokale lister.

	Ap	FrP	H	KrF	Sp	Sv	V	Pp	R	Lokale lister
Bodø	13	9	9	1	1	2	1	0	3	0
Meløy	6	4	8	2	3	1	1	0	0	0
Gildeskål	5	3	3	0	2	1	2	0	0	1
Beiarn	7	0	0	0	4	0	0	0	0	4
Saltdal	10	3	9	1	2	2	0	0	0	0
Fauske	11	4	6	1	0	1	1	0	1	6
Sørfold	12	2	3	0	3	1	0	0	0	0
Steigen	4	1	1	1	3	1	3	2	1	0
Hamarøy	6	0	4	0	2	1	4	0	0	0

Tabell 1: Oversikt over representantfordeling for Saltenkommunene. Lokalvalg 2011. Kilde: SSB

Ettersom det er stor variasjon i innbyggertall mellom kommunene har vi valgt å synliggjøre antall innbyggere per representant i de ulike kommunestyrene i Tabell 2. Vi ser her at Bodø kommune har nær 1300 innbyggere per kommunestyrerepresentant. På den andre siden har vi Beiarn og Sørfold som har under 100 innbygger per kommunestyrerepresentant. Dette vil følgelig endre seg ved eventuelle kommunesammenslåinger.

Kommune	Antall folkevalgte	Antall innbyggere	Antall innbygger per kommunestyrerepresentant
Bodø	39	50090	1284
Meløy	25	6461	258
Gildeskål	17	2023	119
Beiarn	15	1068	71
Saltdal	27	4744	176
Fauske	31	9610	310
Sørfold	21	1956	93
Steigen	17	2539	149
Hamarøy	17	1799	106

Tabell 2: Antall kommunestyrerepresentanter, kilde SSB

Uavhengig av modell, vil et nytt kommunestyre mest sannsynlig ha et vesentlig lavere antall kommunestyrerepresentanter enn summen av dagens kommunestyre har. Kommuneloven sier ingenting om maksimumsgrensa for antall kommunestyremedlemmer, men gir derimot nedre grenser for antall representanter ut i fra kommunestørrelse. Som det fremgår av Tabell 3, har alle kommunene i Salten valgt å ha flere kommunestyrerepresentanter enn det som er minstekravet gjennom kommuneloven.

Minimum antall innbyggere	Maksimum antall innbyggere	Minimum antall representanter
-	5 000	11
5 000	10 000	19
10 000	50 000	27
50 000	100 000	35

Tabell 3: Oversikt over antall innbyggere og antall kommunestyrerepresentanter, kilde Kommuneloven

Kommunene skal etter kommuneloven ha enkelte formelle politiske organer. Kommunestyre, formannskap og kontrollutvalg er tre eksempler på slike utvalg. I tillegg er det åpent for at kommunen selv kan velge om de ønsker å etablere andre politiske utvalg. Vi ser av kartleggingen vår at det er variasjon mellom Saltenkommunene når det gjelder utvalgsstruktur, samt antall utvalg. Saltdal og Bodø har etablert ett politisk utvalg. Bodø har i tillegg to komiteer. De resterende kommunene har to eller flere utvalg. Vi har i tabellen under valgt å inkludere komiteene i Bodø kommune ettersom disse håndterer omfattende oppgaver innenfor de store og ressurstunge tjenesteområdene.

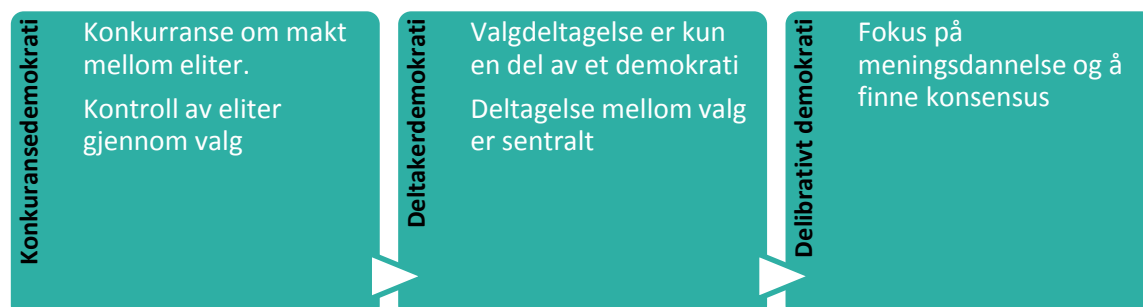
Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Bystyret	Kommunesstyret	Kommunestyret	Kommunestyret	Kommune-styret	Kommunestyret	Kommunestyret	Kommunestyret	Kommunesstyret
Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet
Organisjonsutvalg	Driftsutvalg	Levekårsutvalg	Driftsutvalg	Levekårsutvalg	Driftsutvalg	Driftsutvalg	Plan og ressursutvalg	Plan og ressursutvalg
Komite for levekår	Plan og utviklingsutvalg	Planutvalg	Plan og ressursutvalg	Kontrollutvalg	Plan og utviklingsutvalg	Plan og ressursutvalg	Kontrollutvalg	Velferds- og driftsutvalg
Komite for plan, næring og miljø	Kontrollutvalg	Arbeidsmiljøutvalg	Kontrollutvalget		Kontrollutvalg	Kontrollutvalg		Naturutvalg
Kontrollutvalg		Kontrollutvalg						Kontrollutvalg

Tabell 4: Oversikt over politisk organisering av de ulike Saltenkommunene, kilde kommunenes hjemmesider

Tabellen over viser at det er noe ulikhet når det gjelder hvordan kommunene har organisert det politiske arbeidet, og spørsmålet om politisk organisering vil være viktig å drøfte i lys av de ulike alternativene til nye kommunestrukturer i Salten.

2.2. Analyse: Lokalpolitisk deltagelse

Vi har i denne delrapporten tatt utgangspunkt i følgende definisjon av politiske deltagelse: «*En handling med det formålet å påvirke en politisk beslutningsprosess*» (Verba m.fl.1995). En slik definisjon begrenser derfor ikke politisk deltagelse til eksempelvis valgdeltagelse, men inkluderer aktiviteter som medlemskap i parti, kampanjearbeid, medlemskap i interesseorganisasjoner osv. I tillegg finner man mer ukonvensjonelle aktiviteter som deltagelse i demonstrasjoner, boikotter, eller underskriftskampanjer. I tillegg kan man inkludere deltagelse i samfunnsdebatter gjennom eksempelvis sosiale medier. Innenfor den statsvitenskapelige litteraturen som omhandler politisk deltagelse finnes det i all hovedsak tre skoleretninger (se figuren under).

Figur 2: Oversikt over demokratiteorier

Vår definisjon av politisk deltagelse innebærer at vi beveger oss mot den andre skoleretningen innenfor demokratiteorier, som kalles for deltakerdemokrati. Til forskjell fra konkurransedemokrati legger denne skoleretninger vekt på deltagelse mellom valg. Den sistnevnte kategorien «deliberativt demokrati» vektlegger meningsdannelse blant folket som viktig for et velfungerende lokaldemokrati. Til forskjell fra de to andre skoleretningene innenfor demokratiteori er denne vanskelig å kvantifisere og vil derfor ikke være gjenstand for våre analyser.

Det er derimot enkelte generelle studier som er verdt å merke seg her. Baldersheim m.fl. (2003) undersøkte forholdet mellom kommunestørrelse og en rekke samfunnsaktiviteter (ekskludert valgdeltagelse) som befolkningen deltar i (tillitsvern, aksjonsdeltagelse osv.). Studien fant at det var veldig lite som tyder på at det er en sammenheng mellom samfunnsdeltagelse og kommunestørrelse. En annen studie fra 2006, som er verdt å merke seg, fant en klar sammenheng mellom kommunestørrelse og hyppighet av innbyggerinitiativ. Videre var initiativretten mer brukt i større kommuner (NOU 2006:7).

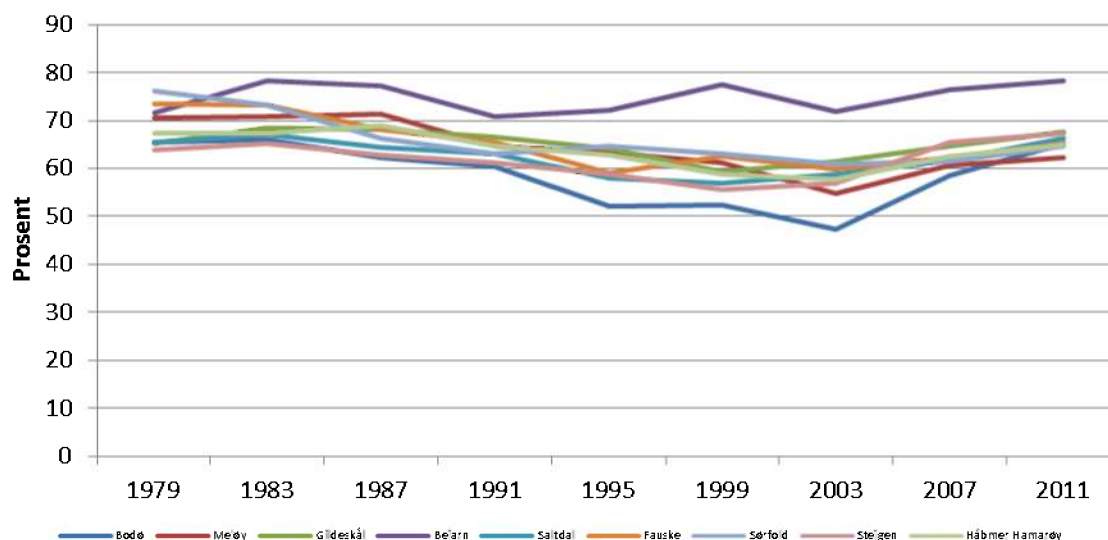
På den andre side er det flere faktorer som påvirker lokalpolitisk deltagelse som det finnes empiri på. Dette er eksempelvis:

- Valgdeltagelse
- Medlemmer i frivillige lag
- Innbyggerinitiativ
- Listekandidater til kommunevalg

Ved å ta utgangspunkt i disse variablene vil vi empirisk analysere den lokalpolitiske deltagelsen blant kommunene i Salten. Det er også viktig å påpeke forskjellene mellom variablene, hvor det førstnevnte er et mål på direkte deltagelse og de sistnevnte er mål på deltagelse mellom valg. For flere av disse faktorene ønsker vi å se på utviklingen over tid der dette er mulig. Disse forholdene er derimot kun en liten del av begrepet politisk deltagelse og kan derfor ikke alene brukes som et utgangspunkt for generalisering.

2.3. Analyse av valgdeltagelse

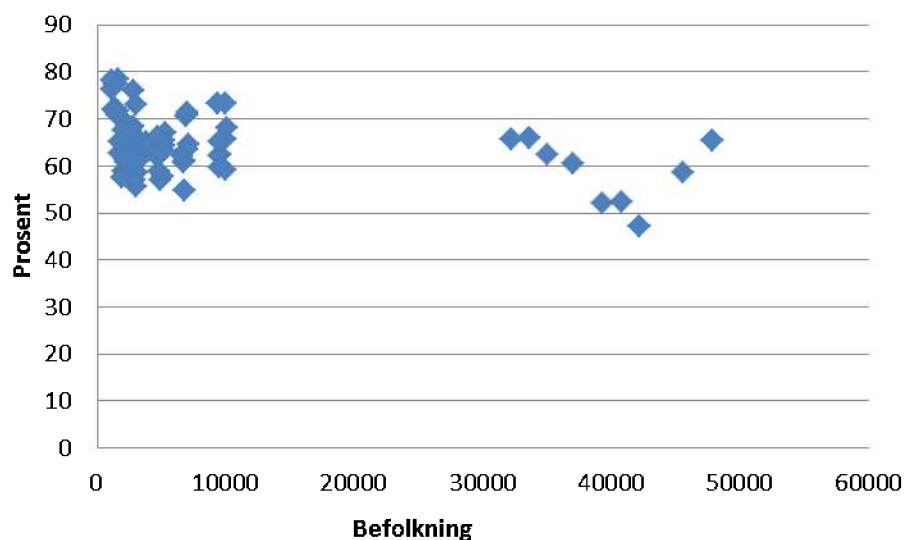
Ser vi først på valgdeltagelse (direkte deltagelse) i norske kommuner totalt sett, så har valgdeltagelsen historisk sett vært høyere i mindre kommuner (Delrapport fra ekspertutvalget 2014). Tall fra kommunene i Salten viser også at valgdeltagelsen i Bodø kommune har vært noe lavere sammenlignet med de øvrige kommunene i perioden fra 1979 til 2011.

Figur 3: Valgdeltagelsen ved kommunevalg i Salten fra 1979 til 2011, Kilde SSB

Det er viktig å være klar over at det er svært mange faktorer som påvirker valgdeltagelse. Tidligere forskning viser blant annet at valgordning og antall partier som stiller liste er viktige forklaringer på valgdeltagelsen.

I figuren nedenfor har vi vist sammenhengen mellom valgdeltagelse (avgitte stemmer målt i prosent) og folketall i perioden fra 1979 til 2011. Som figuren viser er det en svært svak sammenheng mellom kommunestørrelse og den prosentvise oppslutningen ved kommunevalg i Salten.

Figur 4: Sammenheng mellom valgdeltagelse og folketall, Kilde SSB

Tidligere analyser har vist at mindre kommuner har noe høyere valgdeltagelsen ved kommunevalg. Det er derimot lite som tyder på at kommunestørrelse forklarer oppslutningen ved valg i Saltenregionen. Dette er i seg selv et interessant funn, ettersom et av hovedargumentene for å beholde dagenes kommunestruktur viser til en antatt høyere politisk deltagelse i små kommuner. Dette innebærer videre at det må finnes andre mer kvalitative forklaringer på hvorfor valgdeltagelsen varierer mellom kommunene i Salten.

2.4. Lokalpolitisk deltagelse mellom valg

I de neste avsnittene har vi tatt for oss den lokalpolitiske deltagelsen mellom valg. Vi ser av statistikk og informasjon fra kommunene at alle kommunene har en rekke aktive frivillige organisasjoner lokalisert i kommunene. Det er således et stort mangfold av lag og foreninger som innbyggerne kan være en del av i Salten. Frivillig sektor utgjør et viktig bidrag i lokalsamfunnet ved å bidra til både å løse viktige velferdsoppgaver, samt å være en arena som bidrar til å øke det lokalpolitiske engasjementet blant innbyggerne.

Våre analyser av frivillig sektor for Salten viser at Bodø kommunene har flest registrerte interesseorganisasjoner og andre typer frivillige organisasjoner. I følge statistikk fra enhetsregisteret utgjør lag og foreninger som er registrert i Bodø om lag halvparten av alle lag og foreninger i Salten. Ettersom innbyggerne i Bodø kommune utgjør over 60 % av folketallet i Salten er det også naturlig at kommunen har flest registrerte lag og foreninger.

I et kommunestrukturperspektiv så viser data at det finnes et større mangfold av organisasjoner i de større kommunene i Salten. Dette innebærer at innbyggerne i de større kommunene har større valgfrihet. Det innebærer derimot ikke at oppslutningen er lavere i de minste kommunene. Tvert imot har mindre kommuner som Steigen og Gildeskål den høyeste andelen lag og foreninger per innbygger.

Innbyggerinitiativ

I 2003 fikk kommuneloven inn et nytt kapittel om innbyggerinitiativ. Kommuneloven § 39a lyder:

«Kommunestyret eller fylkestinget plikter selv å ta stilling til et forslag som gjelder kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, dersom minst 2 prosent av innbyggerne, alternativt 300 i kommunen eller 500 i fylket, står bak forslaget.»

På bakgrunn av dette etablerte Kommunal- og moderniseringsdepartementet minsak.no som skulle gjøre det enklere for innbyggere å bli hørt. Her kan alle foreslå saker i sin egen kommune uten at det er satt krav til stemmerett eller ha fylt 18 år. Innbyggerinitiativ er således et uttrykk for lokalpolitisk innbyggerdeltagelse mellom valg. Til tross for at dette ikke vil fange opp hele spekteret av deltagelsen mellom valg er innbyggerinitiativ et uttrykk for hvor engasjerte innbyggerne er i lokalpolitiske forhold. Fra minsak.no ser vi at det er fire kommuner i Salten hvor det er registrerte saker som innbyggerne i disse kommunene har tatt opp. Fra tidligere forskning vet vi at innbyggerinitiativ er mer utbredt i større kommuner, noe som også til en viss grad er gjeldende for Saltenkommunene. Det er kun Bodø som har registrerte saker som faktisk har oppnådd minimum 300 signaturer eller 2 % av befolkningen - noe som plikter kommunestyret til å ta stilling til saken.

Kommune	Antall saker registrert	Antall saker med minimum 300 signaturer eller 2 % av befolkningen
Bodø	3	2
Meløy	3	0
Gildeskål	0	0
Beiarn	0	0
Saltdal	0	0
Fauske	0	0
Sørfold	0	0

Steigen	1	0
Hamarøy	1	0

Tabell 5: Registrerte innbyggerinitiativsaker, kilde minsak.no

Tallene over kan ikke nødvendigvis tolkes dithen at de resterende småkommunene ikke har deltagelse mellom valg, men det kan tyde på at aktiviteten blant innbyggerne er større i de største kommunene.

Utviklingen av listekandidater til kommunevalg

Et annet forhold som kan gi en indikasjon på det politiske engasjementet til lokalbefolkningen er antall innbyggerne som er villig til å stå som listekandidat til kommunestyrevalg. I Tabell 6 under ser vi at flere av Saltenkommunene har hatt en nedgang i antall listekandidater per kommunestyrerepresentant fra 2003 til 2011. Dette kan indikere at det lokalpolitiske engasjementet er mindre i dag sammenlignet med for 10 år siden.

Kommune	Gjennomsnittet for 1987-2003	2007	2011
Bodø	8,8	7,9	8,1
Meløy	7,5	7,7	6,4
Gildeskål	7,1	6,0	6,7
Beiarn	5,5	4,2	4,0
Saltdal	9,1	6,2	4,6
Fauske	8,4	7,7	7,9
Sørfold	5,6	6,5	7,6
Steigen	8,1	5,2	5,0
Hamarøy	5,9	6,8	6,2

Tabell 6: Antall listekandidater per kommunestyrerepresentant, kilde SSB

Et annet interessant funn for Salten er at flere av de mindre kommunene (Saltdal, Beiarn, Steigen og Hamarøy, Meløy og Saltdal) har hatt en nedgang i antall personer som står på liste foran kommunevalg (se Tabell 7 under).

	2007	2011	Endring i %
Bodø	307	317	3 %
Meløy	208	161	-23 %
Gildeskål	102	114	12 %
Beiarn	63	60	-5 %
Saltdal	168	123	-27 %
Fauske	238	246	3 %
Sørfold	137	160	17 %
Steigen	88	85	-3 %
Hamarøy	116	105	-9 %

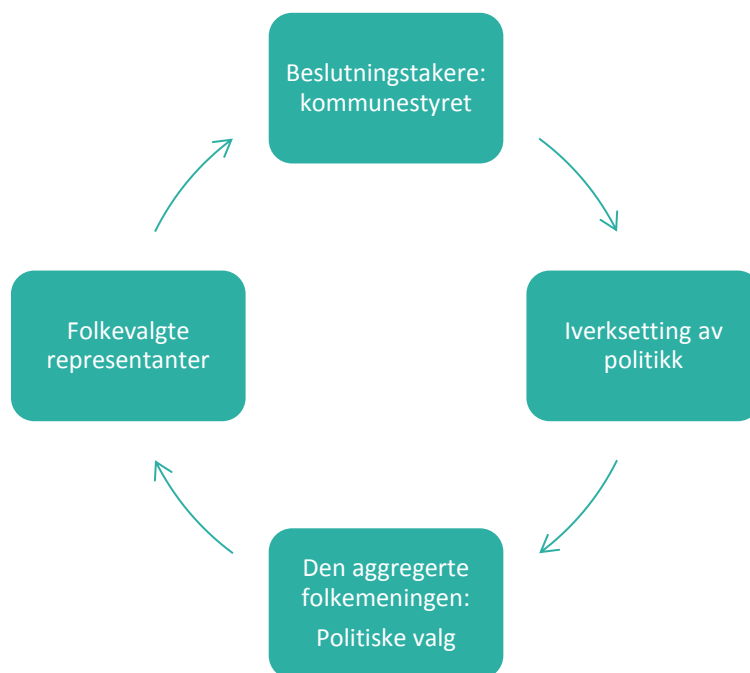
Tabell 7: Utviklingen av antall listekandidater til kommunevalg, kilde SSB

Dette kan være en indikasjon på at interessen rundt lokalpolitiske saker er noe lavere sammenlignet med tidligere valg. Ettersom Bodø, Fauske, Gildeskål og særlig Sørfold har hatt en stor økning i antall listekandidater i forkant av et kommunevalg fra 2007 til 2011 er det derimot vanskelig å trekke klare konklusjoner vedrørende Salten som helhet. Det er heller ikke mulig å se en sammenheng mellom kommunestørrelse og det lokalpolitiske engasjementet per dags dato.

Om vi derimot ser tallene i en sammenheng med eksempelvis demografiske endringer i de ulike kommunene kan disse tallene indikere at man vil kunne komme i en situasjon hvor det er vanskelig å få rekruttert personer til politiske verv. Det kan også innebære at det er utfordringer knyttet til fornyelse av kandidater. Dette finnes det derimot ikke tall på og kan således ikke kvantifiseres. Vi vet derimot fra samtaler med kommunepolitikere i Salten som representerer de minste kommunene at det er utfordringer knyttet til rekrutering blant yngre grupper. Vi vet også at de fleste kommunene i Salten vil ha en stor utfordring vedrørende den forventede eldrebølgen. I et lokaldemokratisk perspektiv vil dette således innebære at gjennomsnittsalderen for sentrale politikere kan øke. Dette vil igjen kunne få konsekvenser med tanke på fornyelse av kommunestyrerepresentanter, og kan således føre til at den yngre gruppen av befolkningen i mindre grad vil få gjennomslag for sine synspunkter.

2.5. Lokal politisk styring

Ekspertutvalget konkluderte med at nødvendig kompetanse og kunnskap i den kommunale administrasjonen er avgjørende for at folkevalgte skal kunne fatte gode beslutninger. Et viktig forhold her er hvorvidt kommunene i Salten har reell politisk og administrativ kontroll på alle de lovpålagte oppgavene kommunene har ansvaret for. Kommuneloven skiller ikke mellom store og små kommuner, og alle kommuner har et ansvar for å levere de samme tjenestene til innbyggerne innenfor en rekke felt. En løsning for mange mindre kommuner har derfor vært å etablere interkommunale samarbeid som tidligere er beskrevet i denne rapporten. En relativt ny rapport fra IRIS (2013) viste at interkommunalt samarbeid er fordelaktig når det gjelder økonomi og tjenestekvalitet. På den andre siden har interkommunale samarbeid ofte vært gjenstand for diskusjoner rundt lokaldemokratiet i norske kommuner, hvor mange har hevdet at interkommunale samarbeid er et demokratisk problem. For å forstå hva vi mener med demokratisk problem er det her hensiktsmessig å ta utgangspunkt i den tradisjonelle kommunale styringskjeden, illustrert under:

Figur 5: Den kommunale styringskjeden, Kilde BDO

I den tradisjonelle modellen står kommunestyrerepresentantene til ansvar for innbyggerne. Dette er igjen basert på at innbyggerne kan lokalisere hvor makten befinner seg, samt hvem som har ansvaret for maktutøvelsen og følgelig kan stilles til ansvar gjennom nye valg. Om styringskjeden blir uklar kan det argumenteres med at innbyggerne ikke har en reell mulighet til å stille beslutningstakere til ansvar for sine beslutninger.

Flere hevder at bruk av interkommunale samarbeid svekker innbyggerne innflytelse (Myhre Hansen 2011). Man kan eksempelvis tenke seg en situasjon hvor en liten kommune som inngår i et interkommunalt samarbeid med flere større kommuner, mister reell beslutningsevne på saker som berører den spesifikke kommunes innbyggere. De folkevalgte risikerer å måtte godta at stadig flere saker behandles i administrasjon eller interkommunale styringsorgan. Dette kan således føre til manglende nærhet, kapasitet og innsyn i viktige saker som berører innbyggerne

I Salten er interkommunale samarbeid svært utbredt, og til tross for at dette kan være positivt for tjenestetilbudet til innbyggerne, er det viktig å påpeke de demokratiske utfordringene som er knyttet til interkommunale samarbeid. Større kommuner vil derfor kunne tenkes å redusere behovet for interkommunale samarbeid og dermed føre til at man igjen får en tettere kobling mellom innbyggerne og de folkevalgte politikerne.

I tillegg har vi sett at mindre kommuner har en nedgang i antall listekandidater. Dette kan også på sikt gå utover innbyggerne, ettersom mulighetene til å erstatte kandidater man ikke er fornøyd med blir vanskeligere. Konkurransen om verv er således et svært viktig element i lokaldemokratiet og dermed kan en kommunereform bidra til å skape større konkurranse om sentrale politiske verv.

2.6. Oppsummering

I sum tolker vi analysene av politisk deltagelse i Saltenkommunene dithen at kommunestørrelse, målt i antall innbyggere, ikke alene kan forklare nivået på politisk deltagelse. Til tross for at de største kommunene har noe lavere valgdeltagelsen, finner vi ikke at det er en direkte sammenheng mellom antall innbyggere og politisk deltagelse som peker i retning av at mindre kommuner har et mer velfungerende lokaldemokrati. Tvert imot er det flere forhold som tyder på at mindre kommuner som Beiarn, Saltdal, Steigen, Meløy og Hamarøy har utfordringer med tanke på rekruttering av listekandidater i forkant av kommunevalg. For flere av disse kommunene kan vi heller ikke registrere eksempler på innbyggerinitiativ. Dette ble også tatt opp som en svakhet i forbindelse med oppstart av denne utredningen. Årsakene til dette kan selvfølgelig være mange, men forklaringer kan være fraflytting, endret demografi og for stor nærhet mellom innbyggerne og de folkevalgte.

En annet interessant utfordring, som flere av kommunene har påpekt, er mangel på politikerkompetanse. I et lokaldemokratisk perspektiv dreier dette seg om politikernes evne til å håndtere mangfoldet av saker som berører svært ulike tjenesteområder. I en tid hvor tjenesteområdene har blitt så omfattende og så kompleks, er det avgjørende at lokalpolitikere har kompetanse og tid til å sette seg inn i saker som fremlegges kommunestyret. I større kommuner som Bodø har man løst dette ved å frikjøpe politikere. I Bodø får hvert parti en ressurs på 0,12 årsverk pr. bystyrerepresentant. I tillegg får leder av komite for plan, næring og miljø, og leder for komite for levekår 0,5 årsverk i tillegg. I mindre kommuner er det i praksis kun ordførerne som er frikjøpt. De små kommunene er således mer avhengig av de folkevalgtes erfaring og kompetanse.

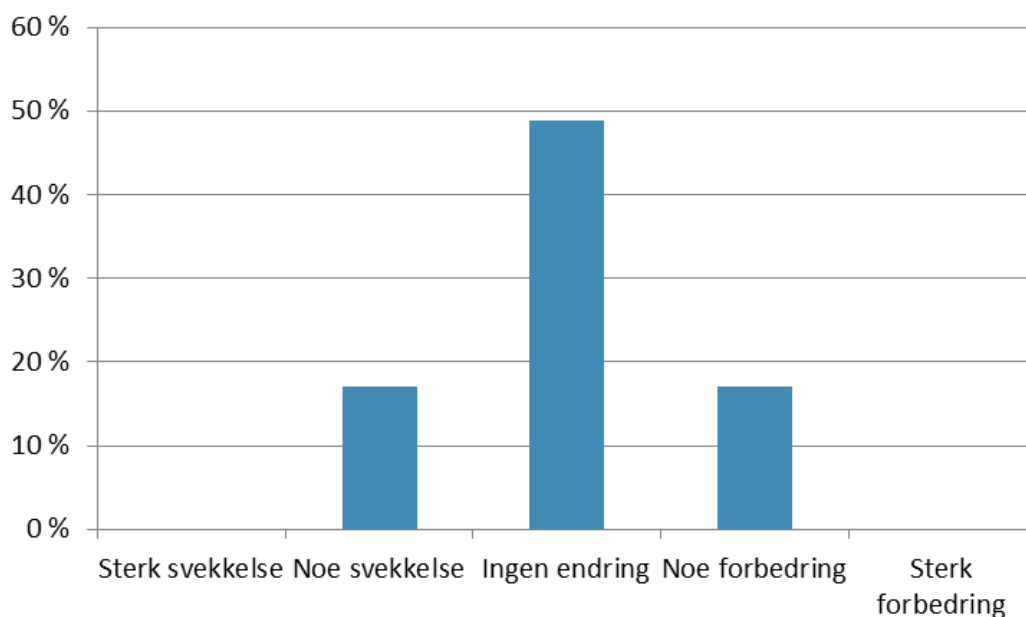
Vi ser tegn på at flere av kommunene i Salten har lokalpolitiske utfordringer og mener derfor at fra et lokaldemokratisk perspektiv kan nye og større kommuner være med å bidra til en prosess som setter fokuset på å øke det lokalpolitiske engasjementet. Erfaringer fra sammenslåingen av Bodø og Skjerstad viser også at innbyggere i det som tidligere var Skjerstad kommune mener at det har

funnet sted tydelige lokaldemokratiske gevinster. Større kommuner med høyere befolkningsgrunnlag vil kunne bidra til å øke avstanden mellom de folkevalgte og innbyggerne. Dette kan i noen tilfeller være en utfordring, men flere av de mindre kommunene har påpekt at for stor nærhet også skaper store utfordringer med tanke på blant annet habilitet.

For å ivareta lokale samfunn er det flere måter man kan velge å organisere en ny kommune på. I det neste kapittelet vil vi redegjøre for nærdemokratiske løsninger knyttet opp mot region Salten.

3. Hvordan ivareta lokaldemokratiske arenaer?

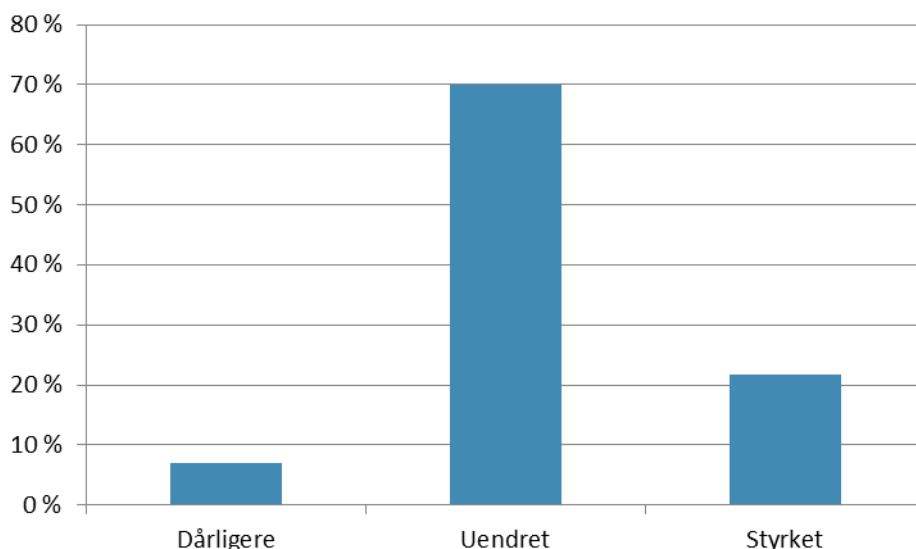
Ved eventuelle kommunesammenslåingsprosesser i Salten vil det potensielt være mange som frykter en svekkelse av lokaldemokratiet. Ekspertutvalget peker også på undersøkelser fra Danmark som viser at mange opplevde en økt avstand mellom innbyggerne og de folkevalgte. Til tross for dette har vi sett at deltagelsen ved det siste kommunevalget etter reformen var høyere enn oppslutningen ved kommunevalget før reformen. Det er med andre ord usikkerhet knyttet til de faktiske lokaldemokratiske effektene av kommunereformen i Danmark. BDOs egne undersøkelser fra Danmark viser at det store flertallet av rådmenn mener lokaldemokratiet i de nye kommunene er tilnærmet like velfungerende som før reformen i 2007.

Figur 6: Vurder på en skala fra 1-5 hvorvidt lokaldemokratiet er blitt endret som en konsekvens av kommunereformen, kilde BDO

Nær 50 prosent av de danske rådmennene mener at det er ingen endring sammenlignet med før reformen.

I tillegg spurte vi rådmennene om hvorvidt det politiske engasjementet hadde endret seg som følge av reformen. Også her ser vi at det store flertallet av respondentene gir uttrykk for liten forandring. Det er dog verdt å merke seg at flere enn 20 prosent mener at innbyggernes engasjement er styrket.

Figur 7: Hvordan oppleves innbyggernes politiske engasjement etter reformen, kilde BDO

Våre analyser av både internasjonal forskning og BDOs gjennomførte undersøkelse i Danmark viser at det er stor usikkerhet knyttet til lokaldemokratiske effekter av en kommunereform.

Det som derimot er viktig å påpeke er at kommuneloven åpner for ulike organisatoriske modeller som kan benyttes for å sikre at alle innbyggere i en ny storkommune blir sikret innflytelse. I resten av dette kapittelet vil vi derfor skissere mulige politiske modeller som kan bidra til å opprettholde eller styrke nærmedokratiet i Salten. Innledningsvis vil vi i grove trekk skissere forskjellene mellom formannskapsmodellen og en parlamentarisk modell. Deretter vil vi kort presentere mulige nærmedokratiske modeller.

3.1. Formannskaps- og parlamentarisk modell

Kommuneloven åpner for at kommuner enten kan organisere seg etter formannskapsmodellen eller etter en parlamentarisk modell. En ny storkommune i Salten må derfor vurdere hvilke modell som er mest hensiktsmessig.

Per dags dato er det kun tre kommuner (Oslo, Bergen og Tromsø) som har valgt å organisere seg etter en parlamentarisk modell, hvorav alle er bykommuner. Blant fylkeskommunene er det fire (Nordland, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark) som har valgt å innføre parlamentarisme.

Uavhengig av om en ny kommune vil organisere seg etter formannskapsmodellen eller en parlamentarisk modell, vil kommunestyret uansett være kommunens øverste organ. Det består av folkevalgte representanter blant kommunens innbyggere og treffer vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak. Utover de statlige føringer som er gitt gjennom lovverket er det opp til kommunestyret selv å avgjøre i hvilken grad avgjørelsesmyndighet skal delegeres underliggende politiske organer og til administrasjonssjefen. Under skal vi kort skissere hovedtrekkene ved de to styringsmodellene.

Formannskapsmodellen

Denne modellen er det alle kommuner i Salten har per dags dato. Modellen legger til rette for at kommunene kan organisere seg på forskjellige måter ut i fra lokale behov og forutsetninger, men det er visse organer som er lovpålagte og som enhver kommune dermed må ha:

- **Kommunestyre** - fatter vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet gjelder lov eller delegeringsvedtak. Medlemmene velges blant kommunens innbyggere.

- **Formannskap** - er lovpålagt å behandle og legge frem innstilling til økonomiplan, årsbudsjett og skattevedtak. Medlemmene velges blant kommunestyrets medlemmer. Ordfører og varaordfører skal velges blant formannskapets medlemmer.
- **Administrasjonsutvalg** - partssammensatt utvalg for behandling av saker som gjelder forholdet mellom kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Sammensettes av representanter for kommunen som velges av kommunestyret og representanter for de ansatte.
- **Kontrollutvalg** - forestår løpende tilsyn med den kommunale forvaltningen. Medlemmene velges av kommunestyret og minst ett av utvalgets medlemmer skal velges blant kommunestyrets medlemmer. Medlemmer av kontrollkomiteen kan ikke være medlem av kommunestyrekomiteer, andre kommunale nemder med avgjørelsesmyndighet eller være ansatt i kommunen.
- **Valgstyre** - ansvarlig for alle forberedelser og gjennomføring av valg. Velges av kommunestyret.
- **Eldreråd** - rådgivende organ som skal ha til behandling alle saker som angår levekår for eldre. Kommunestyret avgjør hvor mange medlemmer eldrerådet skal ha, men pensjonistforeninger har rett til å komme med framlegg om medlemmer til rådet. Flertallet av rådsmedlemmene skal være alderspensjonister i kommunen.
- **Råd for funksjonshemmede** - kommuner er lovpålagt å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne blir sikret åpen, bred og tilgjengelig medvirkning med saker som er særlig viktige for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kommunestyret vedtar mandat og sammensetning av rådet, men organisasjoner for mennesker med nedsatt funksjonsevne i kommunen har rett til å komme med framlegg om medlemmer til rådet. Dette rådet kan dog slås sammen med Eldrerådet i et felles råd.

Parlamentarisk modell

I en parlamentarisk modell vil ordningen med administrasjonssjef falle bort til fordel for et kommuneråd som øverste ledelse av kommunens administrasjon. Dette kommunerådet velges av flertallet i kommunestyret og er avhengig av kontinuerlig tillit. I motsetning til formannskapsmodellen der formannskapet er valgt for hele valgperioden kan kommunestyret i en parlamentarisk modell når som helst avsette et kommuneråd om flertallet i kommunestyret krever det.

Hovedformålet med kommunal parlamentarisme er en ansvarliggjøring av politikken som føres ved at kommunerådet står ansvarlig for administrasjonen og dermed for saksutredningen ovenfor kommunestyret. Kommunerådet blir da pliktig å komme med korrekt informasjon til de folkevalgte på samme måte som administrasjonssjefen i formannskapsmodellen. Et annet viktig poeng som følger av direkte kontakt mellom politikere og administrasjon blir synliggjøringen av de politiske alternativene i kommunen ovenfor velgerne.

Overordnet vurdering knyttet til valg av politisk styringsmodell

Per dags dato er det lite som tyder på at Saltenkommunene vil ha et befolkningsgrunnlag som tilsier at en ny storkommune i Salten vil kunne dra nytte av en parlamentarisk løsning. Dette er fordi en slik løsning som regel er dyrere enn en tradisjonell politisk organisering basert på formannskapsmodellen. Selv om lønnsutgiftene knyttet til administrasjonssjefens stilling bortfaller vil denne bli erstattet med flere politikere i heltidsstillinger samt deres sekretariat. Man vil heller ikke behøve et politisk sekretariat for formannskapet da dette opphører, men da sekretariatet for de resterende politiske organene vil bestå, i tillegg til at det vil være behov for ytterligere støttefunksjoner for kommunerådet, vil man få en økning i utgiftene også på den administrative siden. Med andre ord mener vi at stordriftsfordelene som Salten vil kunne få ved å slå seg sammen, som kan komme i form av reduserte kostnader til administrasjon og politisk styring, vil kunne gå tapt om man velger å innføre en parlamentarisk modell.

Vi anbefaler således at Saltenkommunene i vurdering av nye kommunestrukturalternativer beholder formannskapsmodellen. Vi mener videre at det er viktig at Saltenkommunene vurderer behovet for kommunedelsutvalg for å ivareta lokalpolitisk beslutningsmyndighet over viktige tjenesteområder, og vil derfor redegjøre nærmere for dette i påfølgende avsnitt.

3.2. Nærdemokratiske modeller

Uavhengig av hvilken styringsmodell som velges, mener vi at det er sentralt at en ny kommunestruktur må ivareta og i tillegg søke å forbedre det nærdemokratiske engasjementet i alle geografiske deler av kommunen.

Begrepet nærdemokratiske organer eller institusjoner kan defineres som «... institusjoner under kommunenivået som er nært knyttet til kommunen (men uten at den av nødvendighet inngår som et formalisert nivå i den kommunale organisasjonen) (Nyseth og Aarsæther 2002, s 18). Definisjonen inkluderer derfor både formelle og uformelle organisasjoner. Helt overordnet kan man dele nærdemokratiske ordninger inn i tre punkter (NIBR, 2013a):

- 1) Frivillige organisasjoner med et bestemt underkommunalt geografisk nedslagsfelt, for eksempel velforeninger
- 2) Foreningsbasert lokalutvalgsmodell (ofte kommunalt initiert)
- 3) Organ med delegert beslutningskompetanse og tjenesteansvar (bydeler/kommunedeler)

De to sistnevnte faller inn under kategorien nærdemokratiorgan og er i denne forbindelse mest relevant.

I tabellen nedenfor har vi kort illustrert eksempler på hvordan de to sistnevnte kategoriene kan praktiseres.

Modell	Eksempler på organisering	Funksjon:
Foreningsbasert lokalutvalgsmodell	Grendeutvalg, Lokalsamfunnsutvalg Utviklingslag	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Informasjon ✓ Initiativ ✓ Diskusjonsfora ✓ Link mellom folkelig engasjement og representative organer ✓ Fellesskaps- og identitetsskapende
Organ med delegert beslutningskompetanse og tjenesteansvar (et ytre ledd av kommunen)	Kommunedeler	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Delegert ansvar for budsjett eller tjenester ✓ En viss beslutningskompetanse

Tabell 8: Oversikt over to nærdemokratiske modeller. Kilde. NIBR. Bearbeidet av BDO

I et nordisk perspektiv har de største byene vært organisert med bydelsutvalg (kommunedelsutvalg) med delegert ansvar. Her finner vi blant annet Stockholm, København, Malmø, Bergen og Oslo som alle har hatt en grad av delegert myndighet til bydeler som strekker seg tilbake over 20 år.

Mange av de erfaringene som er gjort i disse byene mener vi er relevante for kommunene i Salten i prosessen videre. Under har vi kort redegjort for noen av viktigste erfaringene fra disse byene (NIBR 2013a):

- ✓ Det er ulike ordninger for hvor autonome bydelene kan være. Dette går blant annet på ansvar og hvor mye ressurser som er lagt ut til bydelene.
- ✓ Bydelsordninger starter ofte som rådgivende organer, men ender opp som mer autonome organer. Dette skyldes frustrasjon over at rådgivende organer ikke har hatt reell mulighet til å påvirke beslutninger.
- ✓ Det er lite som tyder på at bydelsreformer fører til betydelige økninger i politisk deltagelse

Erfaringsmessig er nærdemokratiske organer velfungerende når utvalgene/kommunedelene har konkrete oppgaver, hvor forventninger og roller er avklart. I tillegg er det viktig at disse organene har en formell og systematisk tilknytting til kommunestyret.

I de nordiske landene er derimot ikke bydelsutvalg den eneste benyttede nærdemokratiske modellen. Under har vi kort redegjort for noen erfaringer som vil kunne være nyttige for kommunene i Salten.

Danmark

Ulike nærdemokratiske modeller har vært etablert i Danmark etter reformen for å motivere til deltakelse i sammenslåtte kommuner. Man har eksempelvis delt nye store kommuner i geografiske områder i lokalråd. Her har befolkningen kunnet bestemme at disse rådene skulle følge gamle kommunegrenser. Det er derimot viktig å påpeke at disse lokalrådene har vist seg å hindre integrasjon i nye større kommuner (NIBR 2013a).

Finland

I Finland har nærdemokratiske ordninger vært av sentral betydning ettersom antall kommuner ble redusert fra 436 til 304 i årene 2000-2013. De finske nærdemokratiske organene kan helt overordnet deles i to kategorier. Den første kategorien er de som ikke har delegert beslutningskompetanse, men som heller fungerer som diskusjonsforum. Den andre kategorien har fått beslutningsmyndighet. For den sistnevnte kategorien er det verdt å nevne et relevant case fra Finland hvor en kommunesammenslåing medførte at et geografisk perifert område i den nye kommunen, med kun litt over 1000 innbyggere, ble særbehandlet og fikk relativt store beslutningsmyndigheter vedrørende skole og eldreomsorg (NIBR 2013a).

Norge

Flere norske kommuner har benyttet seg av foreningsbaserte lokalutvalg, herunder kan vi eksempelvis nevne Fredrikstad kommune som har 21 organiserte lokalsamfunnsutvalg. Utvalgene har årsmøte en gang i året og medlemmene velges direkte av innbyggerne. Utvalgene fungerer som systematiske høringsorganer i saker som berører deres geografiske område. Det er ulike erfaringer knyttet til bruken av foreningsbaserte utvalg. For noen utvalg i Fredrikstad har utvalgene derimot vært viktige kontaktpunkt mellom kommunen og lokalsamfunnet (NIBR 2013a). Erfaringer fra sammenslåinger i Salten er svært interessant i denne sammenhengen. I neste avsnitt skal vi derfor se på lokalutvalgsmodellen i Bodø.

3.3. Erfaringer fra lokalutvalg i Bodø

Skjerstad kommune ble innlemmet i Bodø kommune 1.1.2005. Dette medførte at området som tidligere inngikk i Skjerstad kommune fikk et lokalutvalg basert på direkte valg, med i all hovedsak rådgivende funksjoner overfor bystyret. Lokalutvalget har rettigheter i den interne saksgang i kommunen. Det er verdt å merke seg at lokalutvalget (nå kalt kommunedelsutvalget) ikke er et eget forvaltningsorgan som utøver offentlig myndighet i lokalsamfunnet. Formålet med opprette kommunedelsutvalget i Skjerstad var å:

- Ivareta og fremme lokalområdets interesser overfor kommunenes politiske organer, administrasjon og andre offentlige instanser.
- Være kontaktforum mellom den kommunale forvaltningen og lokalmiljøet.
- Utarbeide strategier og fremme forslag til utvikling av lokalmiljøer på områder som: Bosetting, oppvekstmiljø, helse, omsorg, arealdisponering, kommunikasjon, service, sysselsetting, næringsutvikling, - og på øvrige områder av interesse for lokalbefolkningen
- Avgi råd overfor kommunen i saker som spesielt berører området
- Plansaker og andre saker som spesielt berører lokalutvalgets område skal sendes til lokalutvalget for uttalelse/medvirkning tidligst mulig i en utrednings/arbeidsprosess (Brandtzæg, 2009).

Rapporter som har tatt for seg erfaringer knyttet til sammenslåingen av Bodø og Skjerstad viser at det har vært positive effekter i Skjerstad som følge av sammenslåingen. I forkant av selv prosessen ble det vedtatt at Skjerstad skulle få garantier om at ingen ansatte skulle sies opp og at lokale behov skulle bli ivaretatt. Dette medførte blant annet at Bodø kommune vedtok:

- Bygging av ny skole til 30 millioner kroner i Misvær, som var kommunesenteret i gamle Skjerstad kommune
- Etableringen av servicekontor med førstelinjetjeneste til ulike kommunale tjenester
- Etablering av nærings- og utviklingsprogram for Skjerstad
- Utbygging av bredbånd til Skjerstad (Distriktsenteret, 2015)

Av andre rapporter fremkommer det også at innbyggerne i Skjerstad er tilfredse med å være en del av Bodø kommune. I en rapport fra 2009 (Brandtzæg, 2009) vises det til at lokalvalgene i større grad har blitt partivalg framfor kjennskap til enkeltpersoner. Innbyggerne trekker også frem at tjenestene er blitt bedre.

Det som derimot er viktig å påpeke i forbindelse med prosessen i Salten er at Bodø fungerte som det nærmeste senteret for innbyggerne i tidligere Skjerstad kommune. Dette vil nødvendigvis ikke være like gjeldende for ulike alternativer for ny kommunestruktur i Salten.

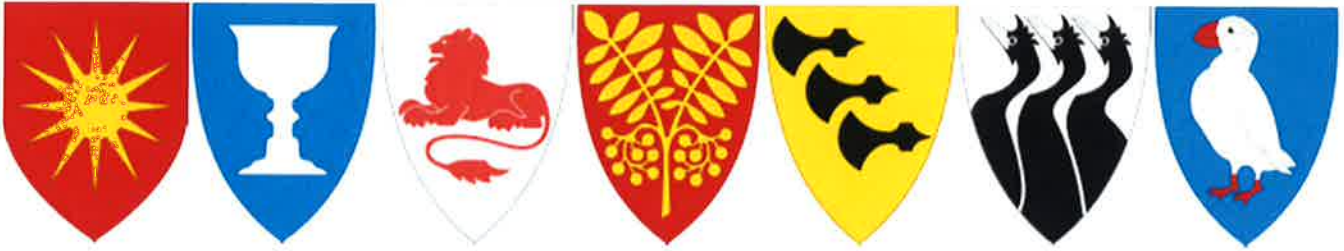
Erfaringer fra sammenslåingen av Bodø og Skjerstad har tydelig hatt positive effekter for innbyggerne i Skjerstad. Det som derimot er viktig å påpeke i denne sammenhengen er at kommunedelsutvalget Skjerstad ikke har formelle beslutningsmyndigheter. Ettersom avstandene mellom kommunene i Salten er større enn det var mellom Bodø og Skjerstad, samt at flere nærliggende kommuner er betraktelig større enn det Skjerstad var på det tidspunktet det ble besluttet at kommunen skulle gå sammen med Bodø, mener vi at det er viktig at man vurderer hvorvidt kommunedelsutvalg i en ny storkommune skal kunne få formell beslutningsmyndighet innenfor viktige tjenesteområder som tilbys lokalt.

3.4. Oppsummering

I dette kapittelet har vi utredet de lokalpolitiske konsekvensene av en endring i kommunestrukturen i Salten. Kapittelet har blant annet tatt utgangspunkt nasjonal og internasjonal forskning og innsamlet empiri fra Danmark og Norge. Det som er helt tydelig er at det finnes få generelle effekter på lokaldemokratiet av kommunesammenslåing. Det finnes derimot ulike politiske modeller som en eller flere nye kommuner i Salten kan benytte seg av. Vi mener at det, på bakgrunn av de erfaringene som finnes, ikke er ønskelig å lage en generisk lokalutvalgsmodell løsrevet fra konkrete alternativer. Dette mener vi på bakgrunn av nasjonale og internasjonale erfaringer, samt det faktum at Salten-regionen består av svært ulike kommuner. Dette innebærer at en vurdering av konkrete lokalutvalgsmodell må gjøres på bakgrunn av erfaringer fra blant annet sammenslåingen av Bodø og Skjerstad, og på bakgrunn av unike lokalpolitiske forhold som finnes i de ulike kommunene. Viktige faktorer blir følgelig avstand fra tettstedene til den nye kommuneadministrasjonen, befolkningsgrunnlag i de sammenslåtte kommunene og behovet og viljen for lokal medbestemmelse.

Rådgivende folkeavstemning Steigen kommune 13.6.2016

	Antall Stemmer	Prosent
Leinesfjord/Nordskot		
Ja	56	38,4 %
Nei	89	61,0 %
Blank	1	0,7 %
TOTAL	146	100 %
Nordfold/Stamsvik		
Ja	111	61,3 %
Nei	64	35,4 %
Blank	6	3,3 %
TOTAL	181	100 %
Engeløya		
Ja	25	11,8 %
Nei	184	87,2 %
Blank	2	0,9 %
TOTAL	211	100,0 %
Leines		
Ja	91	55,2 %
Nei	72	43,6 %
Blank	2	1,2 %
TOTAL	165	100 %
Bogen/Dyping		
Ja	22	15,8 %
Nei	113	81,3 %
Blank	4	2,9 %
TOTAL	139	100 %
Forhåndstemmer		
Ja	126	31,1 %
Nei	275	67,9 %
Blank	4	1,0 %
TOTAL	405	100 %
TOTAL		
Ja	431	34,6 %
Nei	797	63,9 %
Blank	19	1,5 %
TOTAL	1247	100 %
Valgdeltakelse	2103	59,3 %

Intensjonsavtale

Kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Saltdal, Steigen, Røst og Værøy

Denne intensjonsavtalen skal legges til grunn for behandling av vedtak om kommunesammenslåing i ovennevnte kommuner innen 1. juli 2016.

De samarbeidende kommunene er enige om at de prinsipper som kommer fram i Politisk plattform, sist revidert i forhandlingsmøte de 10. mai 2016, skal legges til grunn for opprettelse av en ny kommune.

For de kommuner som fatter positivt vedtak om å bli slått sammen innen 1. juli 2016, nedsettes en politisk styringsgruppe som skal virke i perioden frem til fellesnemd opprettes høsten 2017. Styringsgruppen har et særlig ansvar for informasjon mot innbyggerne og mellom kommunene.

Olav Terje Hoff
ordfører Rødøy

Rune Berg
ordfører Saltdal

Asle Schrøder
ordfører Steigen

Dagfinn Arntsen
ordfører Værøy

Ida Pinnerød
ordfører Bodø

Tor Arne Andreassen
ordfører Røst

Petter Jørgen Pedersen
ordfører Gildeskål

MELDING OM VEDTAK

Steigen kommunestyre

Arkivsak: 16/220

KOMMUNEREFORM

Saksbehandler: Torben Marstrand

Arkiv: 016

Saksnr.: Utvalg

Møtedato

55/16 Steigen kommunestyre

22.06.2016

Forslag til vedtak:

1. Kommunestyret i Steigen kommune vedtar å tilslutte seg intensjonsavtalen av 10. mai 2016 om sammenslåing med en eller flere kommuner med Bodø som sentrum.
2. En ny sammenslått kommune skal bygge på de prinsipper og retningslinjer som fremkommer i Intensjonsavtale av 10. mai 2016 og Politisk plattform kommunereform 2016 for kommunene Steigen, Værøy, Røst Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy.

Behandling/vedtak i Steigen kommunestyre den 22.06.2016 sak 55/16

Behandling:

Utsettelsesforslag fra Høyre v/ Tarald Sivertsen/Knut Andersen og Venstre v/Arne B. Vaag:

«Saken utsettes, og legges fram for behandling på ekstraordinært kommunestyremøte i siste halvdel av august.

Steigen kommune sender søknad om utsatt frist til 1. september 2016 for tilbakemelding til Fylkesmannen i Nordland.»

Forslag fra SP v/Asle Schrøder:

1. « Steigen kommunestyre vedtar å ikke tilslutte seg intensjonsavtalen av 10. mai 2016 om sammenslåing med en eller flere kommuner med Bodø som sentrum.»
2. « Kommunestyret legger stor vekt på at 64 % av de som deltok i folkeavstemningen i Steigen den 13. juni 2016 sa NEI til sammenslåing. Videre ber kommunestyret Fylkesmann, Storting og Regjering om å respektere befolkningens ønsker i det videre arbeidet med kommunereformen.»

Vedtak:

Utsettelsesforslaget falt med 10 mot 7 stemmer.

Ved alternativ votering mellom administrasjonens forslag og forslag fra SP v/Asle Schrøder til punkt 1, ble forslaget fra SP v/Asle Schrøder vedtatt med 13 mot 4 stemmer.

Forslag fra SP v/Asle Schrøder til punkt 2 ble vedtatt med 10 mot 7 stemmer.

Vedtaket lyder da slik:

1. Steigen kommunestyre vedtar å ikke tilslutte seg intensjonsavtalen av 10. mai 2016 om sammenslåing med en eller flere kommuner med Bodø som sentrum.
2. Kommunestyret legger stor vekt på at 64 % av de som deltok i folkeavstemningen i Steigen den 13. juni 2016 sa NEI til sammenslåing. Videre ber kommunestyret Fylkesmann, Storting og Regjering om å respektere befolkningens ønsker i det videre arbeidet med kommunereformen.

Sammendrag

Steigen kommune har sammen med sju kommuner svart på regjeringens og stortingets oppfordring om å utrede ny kommunestruktur.

Steigen, Værøy, Røst, Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy undertegnet den 10. mai en intensjonsavtale om kommunesammenslåing. Avtalen ligger til grunn for vedtakene som skal treffes i kommunene før 1. juli 2016.

Kommunestyrets vedtak i denne saken er ikke et sammenslåingsvedtak, men et vedtak om at Steigen kommune er positiv til en sammenslåing. Det er stortingets som fatter vedtak om sammenslåing av kommunen når de tegner et nytt kommunekart våren 2017. En eventuell sammenslåing tar sikte på å skje fra 1. januar 2020, alternativt 1. januar 2019.

Saksopplysninger

Kommunereformen er initiert av regjeringen, men også stortinget har stilt seg bak et krav om at alle landets kommuner før 1. juli 2016 skal ha gjennomført en «nabopratt» og utredet mulighetene for sammenslåing. I tillegg skal null-alternativet være utredet – dvs. at Steigen fortsetter som egen kommune.

«Steigen-alternativet» ble forelagt kommunestyret to ganger, i sak 52/15 på kommunestyremøte den 10.09.15, og i oppdatert versjon etter at kommunen hadde mottatt mer informasjon om det framtidige inntektssystem i sak 27/16 i møte 29.02.2016. Administrasjonens vurdering er at Steigen kommune på 7 av 10 punkter ikke oppfyller kriteriene for en framtidig kommune¹. Den primære årsaken til denne vurdering er knyttet til en svak økonomi der kommunen igjennom mange år har drevet med overforbruk. Administrasjonen mener at Steigen kommune ikke har økonomisk soliditet og de økonomiske forutsetninger for å bestå som egen kommune i fremtiden, herunder å få nye oppgaver. Steigen kommune har behov for å slå seg sammen med flere kommuner til en større kommune for å ivareta sine roller som demokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver i fremtiden.

---

¹ Ekspertgruppens 10 kriterier for en framtid kommune

Steigen kommune har i 2014/15 deltatt i innledende prosesser om kommunesammenslåing. Et mulighetsstudie for «Stor-Salten» ble gjennomført i regi av Salten Regionråd. Arbeidet er nedfelt i «BDO-rapporten». I tillegg gjennomførte Steigen kommune samtaler omkring en «Nordsalten kommune» bestående av Steigen, Hamarøy og Tysfjord samt innledende samtaler omkring en «Indre Salten kommune». Nordsalten alternativet ble administrativt utredetⁱⁱ og kommunestyret fattet i møte den 10.09.2015 i sak 52/15 vedtak om ikke å gå videre med dette alternativ. Kommunestyret fattet i samme møte vedtak om at videre arbeid med kommunestruktur skulle rettes imot de to alternativer å stå alene eller at Steigen blir en del av en ny kommune med Bodø som sentrum.

Steigen kommune kontaktet på høsten 2015 Bodø kommune med henblikk på å innlede intensjonsforhandlinger.

Som grunnlag for å vurdere å forhandle om en mulig kommunesammenslåing ble det utarbeidet et faktabasert felles intensjonsgrunnlag for de samarbeidende kommunene. Intensjonsgrunnlaget ble forelagt kommunestyret den 29.02.2016 i sak 26/16. Kommunestyret nedsatte et forhandlingsutvalg bestående av: Ordfører, varaordfører, opposisjonsleder, 1 representant fra posisjonen, 1 repr. for tillitsvalgte samt rådmannen.

Forhandlingsutvalgene i Steigen, Værøy, Røst, Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy har våren 2016 utarbeidet en felles «Politisk plattform».

Ordførerne for de sju kommunene undertegnet den 10. mai 2016 en «Intensjonsavtale» som skal legges til grunn for behandling av vedtak om kommunesammenslåing i ovennevnte kommuner innen 1. juli 2016.

Steigen kommune har gjennomført fire folkemøter for å informere om arbeidet med kommunereform.

Steigen kommune gjennomførte en rådgivende folkeavstemning med spørsmålet «skal Steigen kommune slå seg sammen med en eller flere kommuner med Bodø som sentrum?» dette spørsmål besvarte 34,6 % med Ja, 63,9 % med nei og 1,5 % stemte blank. Valgdeltakelsen var på 59,3 %

Rådmannen har ikke lagt resultatet av den rådgivende folkeavstemning til grunn for sin faglige vurdering.

For å få reformstøtte må kommunene ha tatt stilling til om de er positive til å bli slått sammen før 1. juli 2016. Reformstøtten vil være mellom 60 og 90 millioner kroner avhengig av antall kommuner.

Fylkesmennene skal oppsummere prosessene, gjøre egne vurderinger og komme med en faglig tilrådning om fremtidig kommunestruktur innen 1. oktober 2016.

Det er først ved stortingsbehandlingen av forslag til nytt kommunekart våren 2017 at vedtak om sammenslåing eventuelt vil bli gjort.

ⁱⁱ «Utredningen «Nordsalten Alternativet»

Arbeidet med å slå sammen kommuneorganisasjoner vil pågå i perioden fra høsten 2017 til sammenslåingsdato, som er 1. januar 2020.

Vurderinger

I Intensjonsavtalen heter det: «De samarbeidene kommunene er enige om at de prinsipper som kommer fram i Politisk plattform, sist revidert i forhandlingsmøte den 10. mai 2016, skal legges til grunn for opprettelse av en ny kommune.» Den politiske plattformen og intensjonsavtalen angir dermed de overordnede prinsipper om hvilken retning vi ønsker å gå ved bygging av en ny kommune.

Det er bestemt at kommunenavnet og kommunesenter skal være Bodø.

Samferdselsløsninger og gode løsninger for lokaldemokrati har vært sentrale tema i prosessen. Mange frykter at lokaldemokratiet vil svekkes ved en sammenslåing. Avtalen går langt i å legge myndighet til kommunedelene. Det skal gjennomføres direkte valg og lokalutvalgene skal få ansvar og beslutningsmyndighet på områder som samfunnsplanlegging og næringsutvikling, lokale kultur- og idrettstilbud, disponere midler fra et næringsfond og arealforvaltning (planer/dispensasjoner). Kommunene skal være livsløpskommuner. Intensjonen er at dagens skolestruktur opprettholdes så lenge det er faglig forsvarlig med videre drift.

Det er videre lagt til grunn at ingen skal bli sagt opp som følge av en sammenslåing og at prosessen skal være preget av åpenhet og god kommunikasjon.

En ny storkommune vil ha en god og variert næringsstruktur med bl.a. landbruk, fiskeri, havbruk, industri, energi, reiseliv og mineraler. I tillegg er det store kunnskaps- og forskningsmiljøer. Her vil det ligge utviklings- og synergimuligheter ved en sammenslåing.

En sammenslåing av 7 kommuner vil gi den 11. største kommunen i landet, med ca. 61 000 innbyggere. Størrelse kan ha betydning for å ha en tydelig stemme mot regionale og nasjonale myndigheter og når Bodø kommune skal konkurrere om nasjonale og regionale oppgaver.

Det er store geografiske utfordringer knyttet til en ny storkommune, særlig knyttet til avstand og kommunikasjoner til flere av kommunene. Dette er kommuner som ut fra nasjonale strukturkriterier kategoriseres som «ufrivillig små». Dvs. at geografien og demografien ikke tilsier at det er store funksjonelle gevinster å hente ved en sammenslåing med nabokommunene.

For småkommunene rundt Bodø vil det først og fremst være kapasitetshensyn og det å ha tilgang på relevant kompetanse som vil tale for en sammenslåing. Rådmannen mener at Bodø som regionsenter har et ansvar og interesse av at utkantene opprettholdes og styrkes.

Konklusjon og anbefaling

Rådmannen mener at Bodø som regionsenter har et ansvar og interesse av at bosetting og aktivitet i regionen opprettholdes og styrkes. Det ligger også store utviklingsmuligheter i

koblingen mellom store næringsmiljø og forsknings-/kunnskaps- og utviklingsmiljø i en ny storkommune.

Rådmannen anbefaler at kommunestyret i Steigen kommune vedtar å tilslutte seg intensjonsavtale om sammenslåing med Bodø og de andre kommuner som har deltatt i å framforhandle denne intensjonsavtale og politisk plattform.

Vedlegg:

1. Intensjonsgrunnlag, Bodø, Steigen, Røst, Gildeskål, Saltdal og Rødøy
2. Politisk plattform 2016, Steigen, Værøy Røst, Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy
3. Intensjonsavtale av 10. mai 2016
4. Utredning «Steigen alternativet» og politiske vedtak
5. Utredning «Nordsalten alternativet» og politiske vedtak
6. BDO rapporter «mulighetsstudie Salten»
7. Resultat av rådgivende folkeavstemning i Steigen kommune

Vi bekrefter med våre underskrifter at møteboka er ført i samsvar med det som ble bestemt i møtet:

Morten Mehus (sign.)

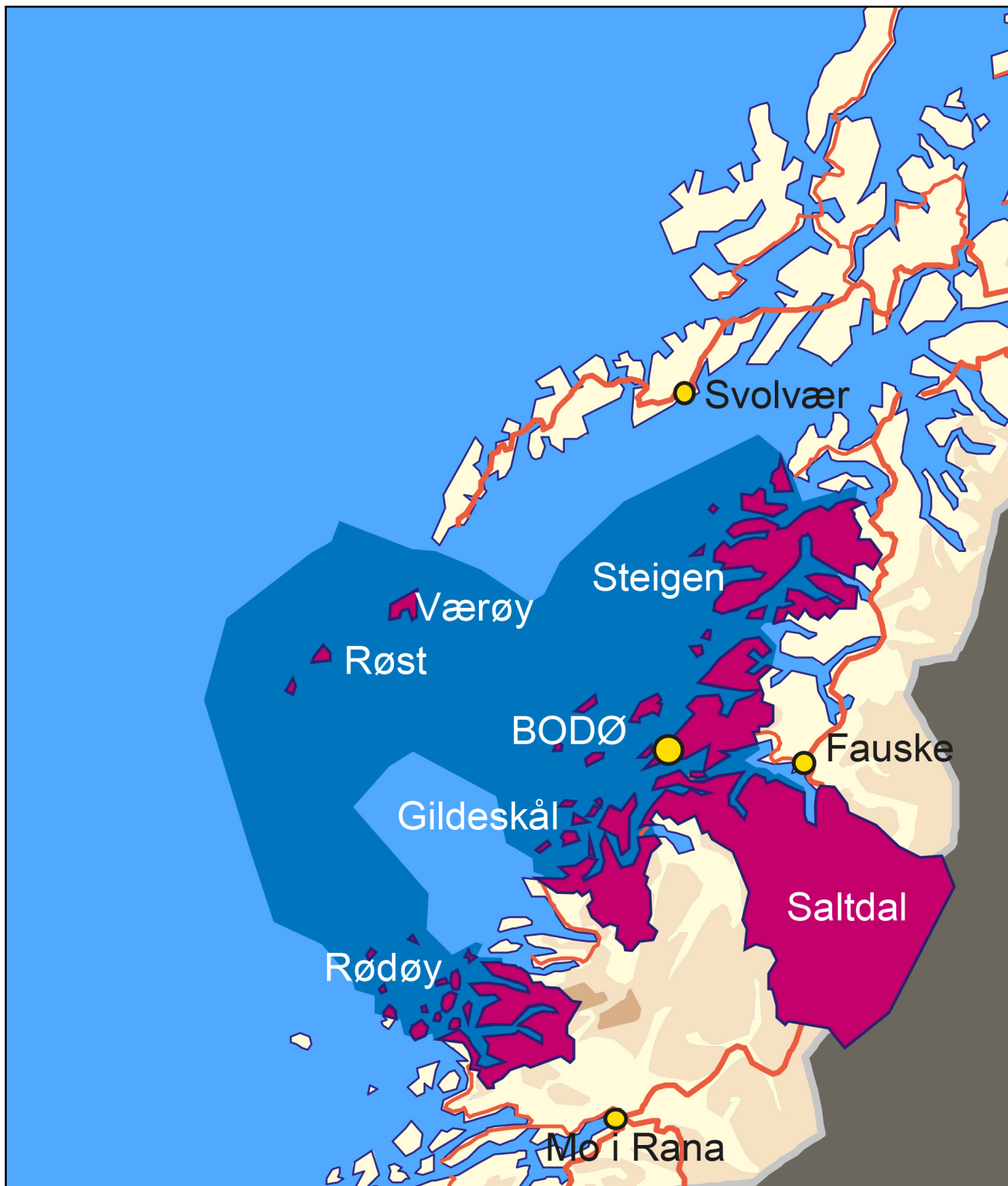
Liv Rigmor Eidissen (sign.)

Rett utskrift,
Leinesfjord, 22.06.16

Elin B. Grytøyr
Formannskapssekretær

Utskrift: Fylkesmannen i Nordland
Kommunene Bodø, Røst, Værøy, Gildeskål, Saltdal og Rødøy

POLITISK PLATTFORM KOMMUNEREFORM

2016

1

Steigen, Værøy, Røst, Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy

Innhold

A – KOMMUNEREFORMEN - føringer fra sentrale myndigheter	3
B – POLITISK PLATTFORM FOR NY KOMMUNE	4
1. Visjon for ny kommune	4
2. Sterkere lokaldemokrati	4
3. Samferdsel/infrastruktur og kollektivtransport	5
4. Nye oppgaver	5
5. Tjenestetilbud	5
6. Senterstruktur	6
7. Bærekraftig økonomi	6
8. Kommunnavn og kommunesymboler	8
9. Arbeidsgiverpolitikk	8
10. Kommunikasjon og involvering	9
11. Nærings- og samfunnsutvikling	9
C – FRA VEDTAK TIL NY KOMMUNE	10
1. Videre arbeid/ fra vedtak til fellesnemnd	10
2. Fellesnemnd, sammensetning og mandat (utsettes til maimøte)	10
3. Partssammensatt utvalg, sammensetning og mandat	12
D – KOMMUNESPESIFIKKE FORHOLD	12
Røstmodellen	12

A – KOMMUNEREFORMEN - føringer fra sentrale myndigheter

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Målet er større, mer robuste kommuner med økt makt og myndighet. Dette er nødvendig for å møte morgendagens utfordringer og stadig økte forventninger fra innbyggerne.

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnsikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen.

En viktig del av reformen er ønsket om å styrke lokaldemokratiet. Et levende lokaldemokrati hvor innbyggerne opplever at de har medvirkningsmuligheter, og hvor de benytter denne muligheten, vil være viktig når en ny kommune skal dannes.

Utfordringen med større kommuner er økt geografisk avstand innen kommunen, både for innbyggere, ansatte og politikere. Dette gir frykt for tap av stedsidentitet, tap av kommunale tjenester og arbeidsplasser i distriktene, dårligere lokalkunnskap hos saksbehandlerne og mindre engasjement og politisk involvering fra innbyggerne.

Denne politiske plattformen skal bidra til å begrense slike ulemper.

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og har en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunen bedre rustet til å håndtere uforutsette hendelser og utviklingstrekk.

Større kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger.

Mål for reformen:

1. Gode og helhetlige tjenester for innbyggerne
2. Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
3. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
4. Styrke lokaldemokratiet

B – POLITISK PLATTFORM FOR NY KOMMUNE

1. Visjon for ny kommune

Det lages en prosess med bredere deltagelse for å lage en visjon for den nye kommunen.

2. Sterkere lokaldemokrati

Kommunestyret

Formannskapsmodellen benyttes i den nye kommunen.

Det nye kommunestyret skal bestå av 35 representanter + 4 representanter for hver kommune som slutter seg til avtalen. (Eksempel Bodø og Røst blir $35+4+4 = 43$ representanter)

Formannskapet

Formannskapet skal bestå av xx medlemmer. (Overlates til fellesnemd og felles kommunestyremøte å avgjøre – avhengig av antall deltagere i ny kommune)

Komiteer, råd og utvalg

Fellesnemda utarbeider endelig forslag til politisk styringsstruktur.

Kommunedelsutvalg/lokalstyrer

Det skal opprettes lokalstyrer som velges ved direkte valg.

Ordningen evalueres etter første kommunestyreperioden.

Bare de som er innført i folkeregisteret som bosatt i vedkommende kommunedel skal være valgbare, Kommuneloven §14.

Lokalstyrene skal være høringsinstans for kommunestyret i spørsmål som berører lokalmiljø og ha beslutningsmyndighet på enkelte områder. Aktuelle områder for lokal beslutningsmyndighet er:

- Lokal samfunnsplanlegging og næringsutvikling
- Lokale kultur- og idrettstilbud
- Disponere lokale midler fra et næringsfond
- Arealforvaltning(planer/dispensasjoner)

Administrative og økonomiske ressurser til drift avpasses endelige oppgaver og øvrig administrativ struktur.

Eksisterende næringselskaper skal opprettholdes i den nye kommunen.

Det etableres et næringsfond i den nye kommunen som årlig overfører midler til kommunedelene.

Kommunedelene må vurderes i forhold til naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner ved nye kommunegrenser.

3. Samferdsel/infrastruktur og kollektivtransport

Det utarbeides illustrasjonskart/oversikt over de prioriterte kollektivtransportaksene i ny kommune. Dette skal danne grunnlag for en helhetlig samferdselsplan og nye transportløsninger for kommunen. Utvikling av dette tilbudet skal skje i god dialog med fylkeskommunen.

Transport- og samferdselstilbudet skal legge til rette for verdiskaping i hele kommunen og at folk skal kunne bo der de bor. Det skal legges til rette for dagpendling med båt, buss og tog.

Infrastruktur som bredbånd og tilstrekkelig strømforsyning skal sikres. Lange avstander avhjelpes i størst mulig grad av IKT-løsninger både i forhold til å løse oppgaver og for samhandling/deltakelse/dialog med innbyggerne.

4. Nye oppgaver

Ytre Salten vil bli en kommune med et stort og variert næringsliv innen handel, fiskeri, industri, havbruk, reiseliv og offentlig sektor. Kommunen skal være kunnskapsintensiv med høy kompetanse innen de aller fleste sektorer. Kommunen skal være en aktiv tilrettelegger for etablering av regionale og nasjonale oppgaver, og rustet for nye oppgaver.

Samtidig understrekes at **byen** fortsatt vil være fylkeshovedstad og sete for fylkeskommunen.

5. Tjenestetilbud

Dagens kommuner har ansvaret for tjenestetilbudet fram til 2020. I dette ligger også et ansvar for å tilpasse tilbudet til befolkningsutvikling, bosettingsmønster, vedlikeholdsbehov, skolestruktur mv.

Den nye kommunen skal være en livsløpskommune. Det vil si at tjenestestrukturen ved etableringen i 2020 i hovedsak opprettholdes, og at nødvendige tjenester skal leveres der folk bor. Det skal være lik standard på primærtjenestetilbudet i hele kommunen.

Intensjonen er at dagens skolestruktur opprettholdes så lenge det er faglig forsvarlig med videre drift.

Frivillighet er en grunnpilar i kommunen, og både lag, foreninger og privatpersoner skal stimuleres til å delta i frivillig arbeid. Kommunens lag og foreninger sikres økonomiske ressurser og praktisk tilrettelegging slik at lokal aktivitet blomstrer og forsterkes, og det skal sikres god tilgang på anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i hele kommunen. Alle barn og unge skal sikres et godt kulturskoletilbud.

Den nye kommunen skal utvikle et kulturtilbud som spiller på bredde i kulturtilbudet og aktivt å understøtte lokalt engasjement.

Antall kommunale arbeidsplasser bestrebes opprettholdt i den nye kommunen, men det kan bli endringer i konkret innhold for noen, ved at kompetansemiljø samles og styrkes i en ny kommune. Dette fordrer satsing på etter-/ videreutdanning. Samtidig vil effektivisering/ digitalisering av tjenester gjøre at tjenester/ arbeidsoppgaver endres og arbeidsplasser kan forsvinne. Dette vil

gjelde arbeidsplasser i hele den nye kommunen. Det må være et mål å legge til rette for sterke fagmiljøer som skal tjene hele kommunen.

6. Senterstruktur

Det er kan skilles mellom tre typer sentre i kommunen

- Bysenter: Bodø
- Lokalsenter: tidligere kommuners adm. sentrum eller største tettsted
- Nærsenter: mindre sentrum i kretsene.

7. Bærekraftig økonomi

i) Bruk av reformpenger

I tillegg til innsparinger fra stordriftsfordeler ved en kommunesammenslåing vil det tilflyte den nye kommunen reformstøtte både i form av engangsstøtte og ved at den nye kommunen får beholde småkommunetillegg og inndelingstilskudd som om de fortsatt var egne kommuner i 15+5 år.

Engangsstøtte ved kommunesammenslåing er 30 millioner. Reformstøtte vil være inntil 60 millioner avhengig av hvor mange kommuner som ønsker å slå seg sammen. Disse pengene vil gå til arbeidet med sammenslåing, omorganiseringskostnader og å sikre et likeverdig tjenestetilbud i kommunen. Det forutsettes at det bevilges tilstrekkelig midler å etablerer en moderne IKT struktur i den nye kommunen.

I tillegg vil sammenslåtte kommuner beholde basis- og inndelingstilskudd i 15 + 5 år. Dette utgjør for de 7 kommunene mer enn 200 millioner i året.

Kommuner	Basistilskudd	Småkommunetilskudd	Nord-Norge tilskudd
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BODØ	12837	0	81807,495
GILDESKÅL	12837	5475	3327,835
STEIGEN	12837	5475	4242,455
RØST	12837	5475	931,07
SALTDAL	12837	0	7715,05
VÆRØY	12837	5475	1278,165
RØDØY	12837	5475	2146,725
Sum	89859	27375	101448,795

FIGUR 1 ILLUSTRASJON UTSLAG 2015-NIVÅ

ii) Kommunale avgifter og eiendomsskatt

Kommunale avgifter og eiendomsskatt skal harmoniseres i den nye kommunen.

iii) Investeringer og drift

Handlingsregler for drift av den nye kommunen (basert på sentrale anbefalinger):

- Resultatgrad - netto driftsresultat skal over tid være 1,75% av brutto driftsinntekter
- Fondsgrad – disposisjonsfond skal over tid være 3% av brutto driftsinntekter
- Gjeldsgrad – Lånegjeld ordinære investeringer skal over tid ikke overstige 50% av brutto driftsinntekter
- Finansierungsgrad – Renter og avdrag skal over tid ikke overstige 5% av brutto driftsinntekter

iv) Prioriterte investeringer ny kommune

1. Grunntjenester

- Vann og avløp
- Velferdsteknologi
- IKT infrastruktur

2. Lokale investeringer – prioritering iflg. tabell. Tiltak nedenfor skal prioriteres ved bruk av reformpenger og investeringer i den nye kommunen.

Kommune	Tiltak	Tiltak	Tiltak
Felles	Vann og avløp	IKT infrastruktur	velferdsteknologi
Bodø	Samferdsel ny kommune		
Gildeskål	Samferdsel ny kommune	Bolig og næringsarealer	
Rødøy	Bygge dagsenter/VTA	Frivillighetssentral m.m.	Svømmehall Jektvik 25m
Røst	skole/opplevessenter	havneutbygging - kaier	sykehjem - utvidelse
Saltdal	Slipen scene/kulturkontor	servicebygg/helsesenter	idrettsanlegg
Steigen	Barnehage Nordsteigen	Hurtigbåtanløp/kai Leinesfjord	
Værøy	Sykehjem	utvidelse skole	kommunale veilys

v) Eierskapsstrategi

Fellesnemnda/prosjektrådmann skal sette i gang arbeidet med å utarbeide en felles eierskapsstrategi for den nye kommunen.

8. Kommunnavn og kommunesymboler

Navn

Bodø

Kommunevåpen

Besluttet på felles kommunestyremøte i 2017.

Kommunesenter

Bodø.

Tidspunkt for sammenslåing

Kommunereformen legger opp til at sammenslåing skal skje 1.1.2020.

9. Arbeidsgiverpolitikk

Ingen vil bli sagt opp som en konsekvens av at det etableres en ny kommune. Innplassering forutsettes å skje med utgangspunkt i den nye kommunens behov, i tillegg til at det tilstrebes løsninger som er tilpasset den enkelte medarbeiders kompetanse og ønsker.

Den nye kommunen skal etablere et tre-partssamarbeid (arbeidsgiver, arbeidstaker og politikere)

Den nye kommunen skal etterstrebe å følge gml. Arbeidsmiljølov § 9.

Det er et mål for den nye kommunen å etterstrebe faste hele stillinger og at det utarbeides en helhetlig rekrutteringsplan med særlig vekt på læring

På grunn av geografiske avstander bør det lages avtaler som sikrer at arbeidstakere ikke får uforholdsmessig lang vei til arbeid dersom enkelte må bytte arbeidssted.

Fremtidig arbeidsgiverpolitikk utformes av fellesnemnd, partssammensatt utvalg og nytt kommunestyre i samarbeid med fagorganisasjonene.

10. Kommunikasjon og involvering

Kommunene har selv ansvar for involvering og medvirkning frem til vedtak om kommunesammenslåing før 1. juli 2016.

Kommunene som vedtar sammenslåing utarbeider en felles kommunikasjonsstrategi for reformarbeidet høsten 2016. Kommunene forplikter seg til å drøfte strategien med de tillitsvalgte.

11. Nærings- og samfunnsutvikling

Det skal legges til rette for næringsutvikling og boligbygging i alle kommunedelene. Utviklingen skal bygge på lokale fortrinn og ved plassering av stedsuavhengige tjenester. Virkemiddel for næringsutvikling skal finnes lokalt og det skal legges til rette for grundere.

Det er viktig å utnytte synergivirkninger og skape gode fellesløsninger der det ligger til rette for dette.

Nye og tradisjonelle næringer skal utvikles i nært samarbeid med kunnskapsmiljøene i regionen. For å oppnå dette er kommunikasjon viktig og at informasjon er åpen og tilgjengelig for alle.

Regionen er bl.a. stor på: havbruk, fiskeri, mineraler, grønn energi, reiseliv, kunnskapsbasert næring/IKT, industri og handel. Allerede tilgjengelige industriarealer og god infrastruktur lokalt og skal utgjøre førstevalg for kommunens arbeid med å tiltrekke seg nye industrietableringer.

Kommunen skal arbeide proaktivt for at næringslivet skal nyte godt av de laveste satsene for arbeidsgiveravgift, og minimum arbeide for å opprettholde et differensiert nivå som en har pr. 2015.

C – FRA VEDTAK TIL NY KOMMUNE

1. Videre arbeid/ fra vedtak til fellesnemnd

a) Kommunesammenslåingsprosessen

En ny kommune skal etableres, driftes og videreutvikles med utgangspunkt i hver av de gamle kommunenes identitet, fortrinn og sterke sider. Utvikling av lokaldemokratiet og innbyggerinitiativ skal gis høy prioritet i alle deler av kommunen.

b) Mål og prinsipper for sammenslåingsprosessen

Kommunene er ulike, men likevel likeverdige i arbeidet. Prosessen med å danne en ny kommune skal være tuftet på god kommunikasjon og åpenhet.

c) Tilknytning for flere kommuner

Nye kommuner gis adgang til og tiltrer forhandlingene om sammenslåing frem til endelig stortingsvedtak er fattet. Det forutsettes at kommuner som kommer til slutter seg til foreliggende avtale.

2. Fellesnemnd, sammensetning og mandat

Det opprettes en fellesnemnd som skal samordne og ta seg av forberedelsene til en ny kommune, jf. Inndelingslova § 26.

Fellesnemnda skal bestå av fem medlemmer fra Saltdal og tre medlemmer fra hver av de øvrige kommuner unntatt Bodø. Bodø kommune skal ha 50 % av medlemmene i nemnda ut fra antallet fra de andre kommunene. Fellesnemnda skal velges av og blant medlemmene i kommunestyrene.

Hver av kommunene har i perioden frem til 01.01.2020 ansvar for sin ordinære drift, men spørsmål som kan ha betydning for den nye kommunen skal drøftes i fellesnemnda.

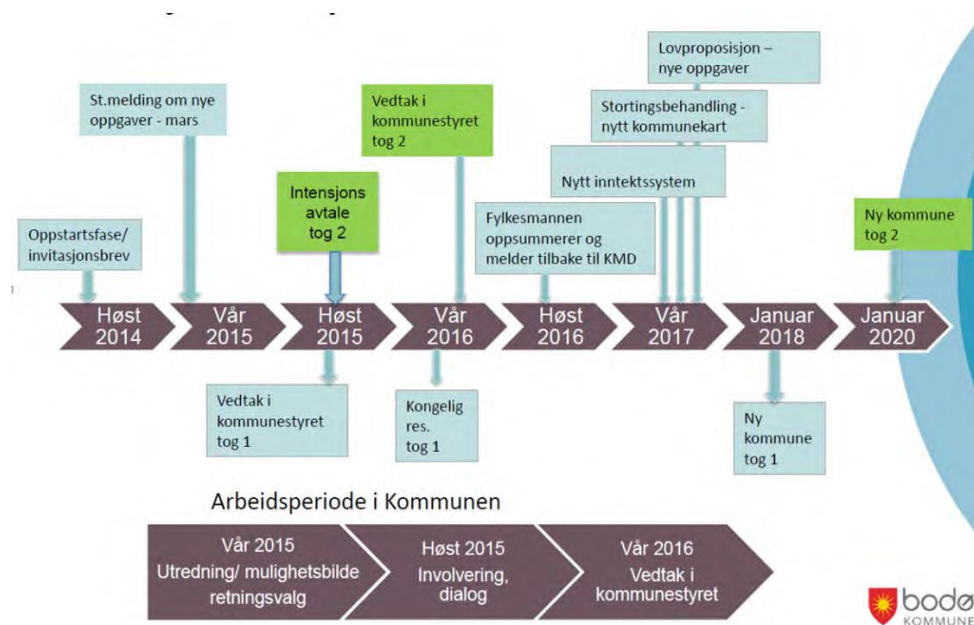
Fellesnemnda skal:

- Velge leder
- Gjennomgå og vurdere prinsipielle forhold til sammenslåingsprosessen.
- Ansette en prosjektrådmann som rekrutteres gjennom utlysning. Prosjektrådmannen tiltrer senest 01.01.2018.
- Utarbeide et utfyllende mandat for prosjektrådmannen som tydeliggjør ansvarsforhold overfor kommunene i prosjektperioden.
- Prosjektrådmannen rekrutterer sitt prosjektteam (merkantil funksjon, samt prosjektkoordinatorer i deltagende kommuner og ny ledergruppe når denne tiltrer) og vil i tillegg ha tilgang på ressurser i de eksisterende administrasjonene. Her bør kommunestyrene og fellesnemnda vurdere frikjøp av årsverk/ressursbruk.
- Forberede arbeidet med økonomiplan og budsjett for det første driftsåret i den nye kommunen, og avgi uttalelse til departementet om årsbudsjett og økonomiplaner for de deltakende kommunene.
- Følge opp regler og avtaler som omhandler ansattes vilkår og medbestemmelse ved sammenslåingen.
- Utgjøre arbeidsgiversiden i felles partssammensatt (PSU) utvalg.
- Ta stilling til revisjonsordning etter innstilling fra kontrollutvalgene.
- Utrede og ta stilling pensjonsordning
- Fellesnemnda/prosjektrådmann skal sette i gang arbeidet med å utarbeide en felles eierskapsstrategi for den nye kommunen
- Tilstrebe konsensus i alle saker.
- Utarbeide forslag til delegeringsreglement som behandles og vedtas av det nye kommunestyret.
- Utarbeide forslag til politisk reglement med løsninger som sikrer god geografisk og politisk bredde i de politiske beslutningsprosessene, som behandles og vedtas av det nye kommunestyret.
  - o Foreslå antall medlemmer formannskap
  - o Opprettelse av komiteer og utvalg.
  - o Opprettelse av lokalstyrer

I forbindelse med ansettelsesprosesser skal arbeidstakerorganisasjonene delta i ansettelsesprosessene

3. Partssammensatt utvalg, sammensetning og mandat

Det opprettes et felles partssammensatt utvalg som skal behandle saker som gjelder forholdet mellom den nye kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Felles partssammensatt utvalg skal på arbeidsgiversiden utgå fra fellesnemnda og fra arbeidstakersiden bestå av to medlemmer fra Saltdal og et medlem fra hver av de øvrige kommuner unntatt Bodø. Bodø kommune skal ha 50 % av medlemmene i nemda ut fra antallet fra de andre kommunene. Felles partssammensatt utvalg tiltrer 01.07.2017.

D – KOMMUNESPESIFIKKE FORHOLD

Røstmodellen

Partene er innforstått med at det utføres et arbeid med utredning av Røstmodellen som kommunedel i Bodø kommune på oppdrag for Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Resultatet av dette arbeidet, som foreligger i Rapport fra NIVI analyse, skal legges til grunn for organisering og dimensjonering i den nye kommunen sammen med det som fremkommer i denne politiske plattformen.

Fellesnemnda vurderer om de løsninger som rapporten peker har overføringsverdi til andre kommunedeler i den nye kommunen. Rapporten vedlegges.

MØTEINNKALLING

Utvalg: Steigen kommunestyre
Møtested: Rådhuset, Leinesfjord
Møtedato: 22.06.2016 **Tid:** KL.09:00

Eventuelle forfall, samt forfallsgrunn bes meldt **snarest** til sentralbordet, tlf. 75 77 88 00 eller postmottak@steigen.kommune.no

Vararepresentanter som evt. skal møte vil få nærmere innkalling over telefon.

Representantene ordner med skyss på billigste måte.

Orientering: Økonomirapport mai 2016 (Ettersendes eller deles ut i møtet)

Sak 31/16 i formannskapetets møte 08.06.16 – «Ny forskrift for vann- og avløpsgebyr for Steigen kommune – høring» er sendt ut på høring etter formannskapetets behandling av saken.

SAKSLISTE

Utvalgssakstype/nr.	Arkivsaksnr.	Tittel
PS 52/16	12/470	REVIDERING AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL STEIGEN - SLUTTBEHANDLING
PS 53/16	14/1119	OMRÅDEREGULERINGSPLAN BOGØY NÆRINGSOMRÅDE - 2. GANGS BEHANDLING
PS 54/16	14/793	UTVIKLING AV HAVNA I HELNESSUND
PS 55/16	16/220	KOMMUNEREFORM

- PS 56/16 16/444
GEBYRREGULATIV
- PS 57/16 13/997
**UTSTYR KULTURSALEN - SCENERIGG, LYDANLEGG,
LYSANLEGG M.M.**
- PS 58/16 15/631
**OVERFØRING AV MIDLER FRA KONSESJONSMIDLER FRA
OPPDRETTSKONSESJONER TIL LÅNEFONDET.**
- PS 59/16 15/654
BOSETTING AV ENSLIGE MINDREÅRIGE FLYKTNINGER
- PS 60/16 16/493
**FINANSIERING AV LÆRLINGEORDNINGEN I STEIGEN
KOMMUNE**
- PS 61/16 16/432
**VALG AV MEDDOMMERE TIL SALTEN TINGRETT FOR
PERIODEN 01.01.17-31.12.2020**
- PS 62/16 16/433
**VALG AV JORDSKIFTEMEDDOMMERE FOR PERIODEN
01.01.17-31.12.2020**
- PS 63/16 16/465
**VALG AV LAGRETTEMEDLEMMER/MEDDOMMERE TIL
HÅLOGALAND LAGMANNSRETT FOR PERIODEN
01.01.2017-31.12.2020**
- PS 64/16 16/481
**VALG AV SKJØNNMEDLEMMER FOR PERIODEN 01.01.17-
31.12.2020**
- PS 65/16 16/405
**SØKNAD OM FRITAK FRA POLITISKE VERV
(Unntatt offentlighet § 13) Saken deles ut i møtet.**

Eventuelt.

REVIDERING AV KOMMUNEPLANENS AREALDEL STEIGEN - SLUTTBEHANDLING

Saksbehandler: Gunnar Svalbjørg	Arkiv: NAVN
Kommuneplanens arealdel-	
Arkivsaksnr.: 12/470	

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
34/16	Plan- og ressursutvalget i Steigen	21.06.2016
52/16	Steigen kommunestyre	22.06.2016

Forslag til vedtak:

Steigen kommunestyre vedtar framlagte forslag til kommuneplanens arealdel 2016-2028 med plankart, planbeskrivelse, bestemmelser og retningslinjer, jfr. plan- og bygningslovens§ 11 – 15.

Temakart og delrapport funksjonell strandsone er retningsgivende for vedtak som fattes med hjemmel i planen.

Rådmannen gis anledning til å rette opp mindre redaksjonelle feil/mangler ved planen.

Plandokumenter:

Følgende saksdokumenter skal følge behandlingen og legges ut på:

www.steigen.kommune.no/kommuneplanens-arealdel.

- Plankart, sluttbehandling
- Planbeskrivelse og bestemmelser, sluttbehandling
- Konsekvensutredninger, sluttbehandling
- Merknadsbehandling etter 2. gangs høring
- Revidert versjon: temakart Marin sektor

Følgende dokumenter er uendret fra første gangs behandling/høring, men følger planforslaget:

-Temakart:

- Natur
- Rekreasjon(friluftskart)
- Landbruk
- Kulturminner
- Funksjonell strandsone

-Delrapport funksjonell strandsone

-Merknadsbehandling etter 1. høring

-Innspillsdokument (fra planoppstart)

Alle innspill til planen, innkommet i både første og andre høring, ligger også i sin helhet på kommunens hjemmeside.

Saksutredning:

Steigen kommunestyre vedtok den 18/6.15 i sak 45/15 å sende forslag til kommuneplanens arealdel for Steigen kommune 2015 – 2027 (nå endret til 2016 – 2028) på høring og offentlig ettersyn. I høringsperioden fram til 1.10.15 kom det i overkant av 70 innspill/merknader, hvorav noen etter fristen. Den 16.02.2016 ble planen sendt ut på en 2. gangs høring på de endringer som var foreslått i bestemmelser og arealbruk. I 2. høringsrunde kom det 16 innspill/merknader hvorav 2 innsigelser. De er behandlet i vedlagte dokument *merknadsbehandling etter 2. gangs høring.*

Forslag til endringer i planen etter 2. gangs høring

Det foreslås noen endringer og justeringer i plankartet. Dette framgår av merknadsbehandlingen. Det vises til denne. De viktigste endringer er:

- Innsigelse fra Fylkesmannen er trukket tilbake i Nettet i Helnessund etter Plan- og ressursutvalgets vedtak om endret avgrensning av boligområdet og påfølgende telefonmøte med Fylkesmannen om dette. Fylkesmannen forventer imidlertid at kommunestyret nøye vurderer om behovet for ytterligere attraktive tomter her skal gå på bekostning av framtidige muligheter for friluftsliv og naturopplevelse i nrområdet, sett i forhold til øvrige muligheter som fins for boligbygging i området.
- Innsigelse fra Forsvarsbygg er trukket tilbake ved at Forsvarets skyte- og øvingsfelt er tatt inn i temakart Marin sektor, og ved at juridisk gyldighet av dette er vurdert av kommunen.
- Opprinnelig innsigelse fra Kystverket til kai i Bogøysundet er trukket, og saken er avklart gjennom områdereguleringsplan for området.
- Justeringer av noen grenser for akvakulturområder etter innspill fra kystverket i forhold til ferdsel til sjøs
- Endring av et lite parkeringsareal ved allmeningskaia i Helnessund fra samferdsel til fiskerinæring.

Utover dette er det kun små justeringer som er gjennomført.

I bestemmelser, retningslinjer og konsekvensutredning er det tatt inn igjen krav om reguleringsplan i et område i Langnesvika og bestemmelser om avkjørsler til fylkesvei er presisert. Det er også tatt inn en bestemmelse om bygging i LNFR: «Spredt bebyggelse må ikke komme i konflikt med reindriftas flytt- og trekkleier.» Utover det er det kun foretatt mindre rettinger.

Alle endringer som foreslås fra administrasjonen er innarbeidet i planforslaget som nå legges fram til behandling.

Bakgrunn: Kommuneplanens arealdel

Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen som del av kommuneplanen (kommuneplanens arealdel). En samlet arealplan er nødvendig for å sikre en planmessig og forsvarlig arealutnytting der det åpnes for ny aktivitet samtidig som arealene beskyttes mot uoverveide arealinngrep, alt ut fra en helhetlig vurdering der alle berørte parter får delta. En arealdel omfatter arealkart med temakart, bestemmelser og en planbeskrivelse med konsekvensutredning.

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i hvordan arealene skal brukes og vernes, og hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Samtidig skal

arealdelen være utformet i et langsiktig perspektiv. Den må derfor være tilstrekkelig fleksibel slik at det er mulig å innpasse nye behov og muligheter.

Kommuneplanens arealdel gjelder hele kommunen, både land og sjø (sjødelen kalles ofte kystsoneplan), og erstatter/opphever kommuneplanens arealdel 2004-2014, vedtatt 27.5.05, soneplaner for Leines (1986) og Nordskot (1986) og kommunedelplaner for Nordfold (1989), Bogen - Lervik (1989) og Leinesfjord (1989/1993).

Planprosess

Planprogram for planprosessen ble fastsatt av Steigen kommunestyre den 2.10.2012. Det ble i oppstartsfasen gjennomført folkemøter i grendene Leines, Nordfold, Stamsvik, Leinesfjord, Dyping, Bogøy, Engeløya med til sammen ca. 178 frammøtte. Det er underveis også gjennomført egne møter med næringsforum, fiskarlag, natur- og friluftsansisasjoner, bondelag, oppdrettsnæring, enkelte grunneiere m.m. Ved oppstart kom det inn innspill fra ca. 85 forskjellige personer/bedrifter/organisasjoner om arealbruk i svært mange områder både på land og i sjø. I tillegg kom det innspill fra alle offentlige etater med interesse i planarbeidet. I høringsperioden kom det inn ca. 75 merknader. Det ble også gjennomført flere grendemøter der det ble informert om planforslaget. I 2. høringsrunde ble det kun hørt på de endringer som var gjort i planen og da primært på forslag til endret arealbruk og bestemmelser.

Utkastet til plan er utarbeidet av Steigen kommune og Plankontoret (innleid konsulent). Vi har underveis også fått hjelp til konsekvensutredninger fra Bodø kommune og plankartet er digitalisert av Plankontoret og Bodø kommune, geodata-avdelingen. Etter høring er alle endringer utført av Steigen kommune selv. Plan- og ressursutvalget har vært styringsgruppe for planarbeidet og har behandlet elementer eller deler av planen i 12 forskjellige møter fra planoppstart og til sluttbehandling. Kommunestyret har behandlet saken 4 ganger.

VIKTIGE PROBLEMSTILLINGER OG PLANGREP

Næring

Havbruksnæringen blir stadig viktigere for Steigen, både næringa i sjøen og tilknyttet landbasert virksomhet. Kommunen har hatt flere henvendelser for lokalisering av større industrietableringer de siste årene. Næringsutvikling er også stedsavhengig og planen legger derfor til rette for utvikling av større, sjøretta næringsarealer med havnemuligheter i Bogen (se også en egen reguleringsplan), på Herøya ved Helnessund, i Langnesvika, samt innlandsareal ved Furulund ved Leinesfjord. Hensikten er å kunne tilby planavklarte arealer for lokalisering av arealkrevende virksomheter som krever god infrastruktur, spesielt mot sjø, og å tilrettelegge for knoppskyting fra eksisterende virksomheter.

I sjø er nye akvakulturområder utredet og behandlet etter innspill fra næringen og eksisterende områder er tilpasset dagens anlegg bl.a. ved det er lagt inn fortøyningsområder rundt alle akvakulturområder. Planen er også tilpasset utvikling av flere lokaliteter for algedyrking.

Bolig

Steigen er en spredtbygd kommune med store avstander. Bosetting er viktig for å skaffe arbeidskraft og å opprettholde tjenestetilbud i ulike deler av kommunen. Bosted er ofte knyttet til lokal identitet. Tilgang og utsikt til sjøen er en viktig kvalitet ved å bo i Steigen. Planen legger til rette for å kunne bygge boliger både i byggeområder med ulike bokvaliteter i

tilknytning til grendesentrene Leines, Nordfold, Leinesfjord, Bogen, Laskestad og Nordskot og ved spredt bygging i LNFR-områder. Det er også avsatt arealer til småbåthavner.

Matproduksjon

Matproduksjon er et viktig mål, både nasjonalt og lokalt. Både landbruk, havbruk og fiskeri er store matprodusenter. Engeløya er det viktigste jordbruksområdet i Steigen. For å ivareta landbruket er arealer for spredt bebyggelse på Engeløya gjennomgått og redusert ved at dyrka jord er forsøkt trukket ut. I sjø sikrer planen viktige fiskeplasser, gyteplasser og låssettingsplasser for fiskerinæringen. Samtidig legges det til rette for vekst og næringsutvikling innen akvakultur med muligheter for utbygging i egnede områder der det er minst mulig konflikter med fiske, friluftsliv, natur, landbruk. Planen viser også områder for fortøyning av akvakulturanlegg der vannoverflaten er avsatt til andre formål.

Funksjonell strandsoner

Steigen er en kystkommune med 1000 øyer, holmer og skjær spredt langs en kystlinje på 477 km langs fastland og 887 km på øyene. I Plan og bygningsloven § 1-8 *Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag* står det at i 100-metersbeltet langs sjøen og langs vassdrag skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser. Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, definerer Steigen som et område med mindre press på arealene, der kommunen i en helhetlig planlegging kan godta utbygging i 100-metersbeltet. Funksjonell strandsoner er kartlagt og danner grunnlaget for å gjennomføre en differensiert forvaltning av strandsonen ved at det er satt en byggegrense som grovt sagt åpner for fortsatt bygging i strandsonen der den allerede er utbygd og der det planlegges nye utbyggingsområder. I andre mer urørte områder vil bygge- og delingsforbudet gjelde i 100- metersbeltet.

Fritid og turist

Steigen har et stort potensiale for, og målsetting om utvikling av reiselivsnæring. Fritidsinnbyggere er i mange distriktskommuner viktig for næringsliv, sysselsetting og å opprettholde lokalt tjenestetilbud. Fritidsinnbyggere er både i form av gjestedøgn i overnattingsbedrifter og i egne fritidsboliger. Hytteundersøkelser viser at mange bruker fritidsboligen sin mye, og at grensene mellom hva som er bolig og fritidsbolig blir gradvis svakere. Fritidsboliger som har god infrastruktur og ligger nært tettsteder brukes som regel mest, og har stor betydning for lokalsamfunnet. Det er viktig å tilrettelegge for å kunne bygge flere fritidsboliger og å kunne tilby forskjellige typer områder og tomter med ulike kvaliteter og beliggenhet.

Planen legger til rette for utvikling av større områder til fritids- og turistformål i Helnessund og Nordskot samt mindre områder andre steder i kommunen. Det legges hovedsakelig opp til en fortsatt differensiering mellom bolig- og fritidsbolig i tettstedene. Planen legger også til rette for både spredt utbygging av hytter og høgstandard hyttefelt med veg, vann, strøm og tilgang til småbåthavner.

Natur og friluftsliv

Steigen er en kommune med variert natur som gir glimrende muligheter for friluftsliv. Kommunen har aktive turgrupper/idrettslag og et stort nettverk av stier med en rekke turposter, gapahuker og hytter åpne for allmennheten.

Strand- og kystsonen i Steigen har store opplevelseskvaliteter. Store deler av skjærgården i Steigen er også registrert som natur- og friluftslivsområder av nasjonal- og internasjonal verdi. Det knytter seg også betydelige kulturhistoriske verdier til kulturminner og kulturmiljøer. Steigens store gruntvannsområder med alle øyene ut mot Vestfjorden er en sjelden naturtype på verdensbasis. Området er kjerneområdet til verdens tetteste bestand av havørn. Her finnes også store bestander av sjøfugl, oter og andre dyre og fuglearter. Mange av øyene består av baserike bergarter som gir grunnlag for et rikt planteliv og et stort biologisk mangfold

Av andre viktige natur- og friluftsområder av nasjonal verdi, skal særlig nevnes området rundt Balkjosen – Storvatnet – Straumfjorden. Dette er et stort sammenhengende område med lite inngrep og med lange tradisjoner for friluftsliv, jakt og fiske.

Verdien av viktige naturområder er sterkt knyttet til fraværet av tekniske inngrep og forstyrrelser av dyre- og fuglelivet. Kommuneplanen viderefører det mangeårige byggeforbudet på ubebygde øyer og i viktige natur- og friluftsområder ellers i kommunen

Rådmannens vurdering

Planforslaget anbefales vedtatt slik det nå foreligger. Planen har vært gjennom en lang og bred planprosess med mange involverte aktører der mange temaer og innspill er vurdert, utredet og tatt stilling til gjennom planforslaget.

Kommunestyret kan gjøre endringer i planforslaget, men hvis endringene medfører endret arealbruk med utbygging som ikke er utredet/vært på høring vil det medføre at planforslaget ikke kan vedtas og planen må sendes på ny begrenset høring. Hvis det gjøres endringer der det har vært innsigelse til planforslaget som nå er trukket kan det medføre at innsigelsen allikevel gjelder og planen kan da ikke vedtas før innsigelsen er avklart. Kommunestyret kan imidlertid avgrense eller tilbakeføre forslag om utbygging helt eller delvis i tråd med forrige (dvs gjeldende) kommuneplan uten at det medfører ny høring eller utsettelse av vedtak.

Et gyldig vedtak av kommuneplanens arealdel kan ikke påklages.

Vedlegg:

Se: www.steigen.kommune.no/kommuneplanens-arealdel -

Kommuneplanens arealdel 2016-2028, - innstilling til sluttbehandling.

OMRÅDEREGULERINGSPLAN BOGØY NÆRINGSOMRÅDE - 2. GANGS BEHANDLING

Saksbehandler: Gunnar Svalbjørg
NÆRINGSAREAL BOGEN
Arkivsaksnr.: 14/1119

Arkiv: NAVN

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
17/16	Plan- og ressursutvalget i Steigen	15.03.2016
35/16	Plan- og ressursutvalget i Steigen	21.06.2016
53/16	Steigen kommunestyre	22.06.2016

Forslag til vedtak:

Områdereguleringsplan Bogøy næringsområde vedtas i medhold av plan- og bygningslovens §12-12 med de endringer i forhold til høringsforslaget datert 15.3.16 som framkommer av saksfremlegget.

Saksutredning:

Plan- og ressursutvalget vedtok den 15.3.16 å sende forslag til områdereguleringsplan for Bogøy næringsområde på høring og å legge planen ut til offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 12-10.

Offentlig ettersyn og høring ble kunngjort ved at berørte parter og sektormyndigheter ble tilskrevet, og med annonsering i avisa Nordland og på kommunens hjemmeside senest den 22.3.16. Høringsfrist ble satt til den 6.5.16.

Under høringen er det kommet uttalelser fra regional og statlige myndigheter. Av disse foreligger ett vilkår for egengodkjenning (innsigelse), fra Nordland fylkeskommune. Dette er foreslått imøtekommet med endring i bestemmelsene.

Statlige myndigheter har delt sine merknader i planfaglige mangler og planfaglige råd. Planfaglige mangler er feil og mangler knyttet til lov og forskriftskrav - typisk tekniske krav og formelle krav f.eks knyttet til manglende dokumentasjon/utredning. Dette er krav som normalt skulle vært oppfylt ved utarbeidelse av planen og som kan få betydning for planens gyldighet. Denne type mangler vil avhjelpes ved at påpekt mangel rettes opp i det videre planarbeidet.

Kommunen kan selv velge om og i hvilken grad merknader skal tas til følge og gjøre endringer i planen, eller om høringsforslaget skal beholdes.

Under er det skrevet sammendrag av merknader med rådmannens vurdering:

<i>Avsender, sammendrag av merknad</i>	<i>Rådmannens vurdering</i>
Kystverket, <i>Planfaglig mangel - Konsekvensutredning for samferdsel/trafikk i sjø:</i>	

<p>Planbeskrivelsen sier at kaianlegg og utfylling ikke er prosjektert, og at det er for tidlig å kunne fastslå i hvilken grad farleden i Bogøysundet vil kunne bli påvirket. Tiltak ut mot farleden må avklares med Kystverket etter havne- og farvannsloven.</p> <p>Kystverket vurderer at reguleringsplanen bør svare på hvilke fremtidige behov etablering av ny kai og havneareal skal tjene, ønsket fremtidig aktivitet, forventet effekt og virkning for ferdsel i farleden, hvilke fartøytyper og dimensjonering mht. ankring, strømforhold og tilstrekkelig manøvreringsareal.</p> <p><i>Planfaglige råd:</i></p> <p>Havneformål er best egnet for arealene nord for Bogøya. Kystverket er enig i at formål kan endres fra kai til havn for arealene nord for Bogøya.</p> <p>Foreslår følgende bestemmelse: "Det tillates etablering av kai innenfor havneformålet. Før søknad om igangsettingstillatelse til kai og lokalisering av tiltak, skal det foreligge undersøkelser av strømforhold i Bogøysundet, geotekniske undersøkelser, vurdering av egnet manøvreringsareal/anløpssted for fartøy og øvrige brukere av farleden."</p> <p>Med hensyn til innspill fra Statens vegvesen bør bestemmelsene ta inn krav om strømmålinger i sjø for å stadfeste egnet lokalisering for utfylling og ny kai.</p> <p>Lokalisering av tiltak som akvakulturlokaliteter/ventemerder skal omsøkes Kystverket for behandling etter Havne- og farvannsloven.</p> <p>Reguleringsbestemmelsene bør struktureres etter planformål.</p>	<p>På møte med Kystverket var det enighet om at konsekvensutredningen burde utvides med en beskrivelse av hvilke fartøytyper etc som er aktuelle brukere av kaia i BKB3. Dette er ivaretatt. Videre behov og framtidig aktivitet utover det er det ikke mulig å utrede da behovet er ukjent. En mener likevel at foreventet effekt og virkning for ferdsel i farleden blir ivaretatt med den nye bestemmelsen som tas inn, jfr neste punkt, samt bestemmelsen om detaljregulering av Bogøya, der Kystverket vil være berørt myndighet.</p> <p>Kystverket sa i innspill til planarbeidet at formål for arealene nord for Bogøya ikke burde være havn, men kai. Etter møte med Kystverket har en kommet til at formål for arealene nord for Bogøya endres til formål havn med tilhørende bestemmelse under § 1.4: SHA Bogøya - Havn –</p> <p><i>Det tillates etablering av kai innenfor havneformålet. Før søknad om igangsettingstillatelse og lokalisering av tiltak, skal det foreligge undersøkelser av strømforhold i Bogøysundet, geotekniske undersøkelser, vurdering av egnet manøvreringsareal/anløpssted for fartøy og øvrige brukere av farleden.</i></p> <p>Ivaretatt i bestemmelse til planen § 2.3.</p> <p>Bestemmelsene er strukturert etter hjemmel i plan- og bygningsloven, da det ble vurdert som best egnet.</p>
<p>Fylkesmannen i Nordland, 3.5.16; <i>Planfaglig mangel:</i></p> <p>Støy</p> <p>Nærhet til boliger fra område hvor det er planlagt uttak av masser er svært liten. Fylkesmannen vurderer at det er usikkert om grenseverdiene i T-1442 og forurensningsforskriften kap. 30 vil kunne overholdes. Fylkesmannens innspill ved oppstart av planarbeid om at det bør gjennomføres en støyfaglig utredning basert på driftsplan for masseuttak er ikke imøtekommet.</p> <p>I bestemmelse § 1.3 er det satt krav om at uttak</p>	

av masser skal starte i det sørøstre hjørnet (fra Leirvika). Vegetasjon og terreng som skjerner mot eksisterende bebyggelse skal bevares lengst mulig. I § 3.2 står det at Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442 skal legges til grunn for gjennomføring av reguleringsplan, og at ved etablering av støyende virksomhet skal det gjøres en støyvurdering iht. Forurensningsforskriften kap. 30, og eventuelle avbøtende tiltak skal være gjennomført før virksomheten kan starte opp. Virkeområdet til kap. 30 er begrenset til stasjonære og mobile knuseverk og siktestasjoner som produserer pukk, grus, sand og singel. Dersom det produseres sprengstein og denne skal pigges før videre bruk, vil denne aktiviteten i utgangspunktet ikke være omfattet. Det bør tas inn en rekkefølgebestemmelse om at før uttak av masser kan startes opp, skal det foreligge en støyfaglig vurdering som viser at støykrav i tabell 3 i T-1442 for øvrig industri vil kunne overholdes.

Planfaglig råd:

Støy:

Bør ta inn at grenseverdiene i tabell 3 i T-1442 gjelder for etablering av ny virksomhet i bestemmelse § 3-2.

Tidsrom for når sprengninger kan skje bør endres slik at det følger krav som står i forurensningsforskriften § 30-8, hvor tillatt tidsrom er mandag - fredag kl 0700-1600.

Bør vurdere å ta inn i bestemmelsene kap. 5 at T-1442 gjelder for bygge- og anleggsvirksomhet.

Støv:

§5 som omhandler anleggsarbeid omfatter etter det Fylkesmannen forstår uttak av masser fra BKB 4 og BI/BL 1. Det bør her tas inn bestemmelse om at det skal gjennomføres målinger av nedfallsstøv, jf. forurensningsforskriften (§30-9 a) om målinger av støvnedfall.

Uttak av masser er begrenset til anleggsarbeid for opparbeiding av arealer. Henvising til forurensningsforskriftens kap. 30 i § 3.2 tas ut da planlagt virksomhet ikke er omfattet av virkeområdet. Bestemmelser gitt i forurensningsforskriften gjelder dessuten uavhengig av reguleringsplanen.

Merknaden imøtekommes ved at det tas inn en rekkefølgebestemmelse i § 5.2 om at det før uttak av masser kan startes opp, skal det foreligge en støyfaglig vurdering som viser at støykrav i T-1442 vil kunne overholdes.

En er usikker på om henvisningen til tabell 3 er riktig så det foreslås at § 3.2 formuleres generelt og at retningslinjen T-1442 tolkes ved oppstart av tiltak. Bestemmelsen formuleres da slik:

Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, retningslinje T-1442 skal legges til grunn for gjennomføring av reguleringsplan. Se også §5.2

Det foreslås at tidspunktet for sprengning mellom kl 07.00-19.00 opprettholdes da masseuttak vil skje i en begrenset periode ved oppfylling av nytt areal der det er hensiktsmessig med en effektiv utnyttning av maskiner og utstyr.

Vurderes å være ivare tatt gjennom bestemmelsen om at T-1442 skal legges til grunn for gjennomføring av reguleringsplanen.

Vurderes ikke å være nødvendig da Forurensningsforskriften gjelder uavhengig av reguleringsplanen.

<p>Direktoratet for mineralforvaltning, 22.4.16: <i>Planfaglig råd:</i> Område BKB 4, Leirvikbogen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestemmelse om skjerm mot eksisterende bebyggelse vil ha begrenset verdi som avbøtende tiltak, når bebyggelsen ligger så nær bruddet. Bebyggelsen ligger innenfor sprutsone ved sprengning (normalt 800 m). Det vil derfor være behov for skjerpene sikringstiltak, og det vil være krav om bruk av sprengningsmatter. • Anbefaler å kutte ut den del av bestemmelse 1.4 Bruk, som fastsetter driftsretning, da uttak av masser nedenfra og opp vanligvis ikke er bergfaglig riktig. Bruddet bør startes på toppen og drives nedover. Det gjør det mulig å sette i stand gjenstående bergvegg fortløpende. 	<p>Tas til orientering. Bevaring av terreng og vegetasjon som skjermer mot eksisterende bebyggelse vil skjerme visuelt. Sikkerhet ved sprengning ivaretas gjennom annet regelverk enn reguleringsplan, og vil også måtte behandles i driftsplan for masseuttaket.</p> <p>Imøtekommes ved at følgende setning i § 1.4 under område BKB 4 strykes: "uttak av masser skal starte i det sørøstre hjørnet"</p>
<p>Statens vegvesen 3.5.16: <i>Planfaglige mangler:</i> § 2.5 Tiltak ved pillarer for Engeløybrua bør endres til: "§ 2.5 Tiltak ved Engeløybrua og vegfyllingen ved Engeløybrua: Sikkerhet mot setninger i grunnen og skader på Engeløybrua må dokumenteres før tiltak. Søknad om tiltak som berører brufundament, brulandkar og vegfyllingen ved brua skal sendes på høring til Statens vegvesen før tillatelse gis."</p> <p>§ 2.6 Krav til detaljregulering bør endres til: Detaljregulering skal foreligge for områdene BKB2 og BKB3 på Bogøya, før det kan gjøres tiltak eller fradeles tomter.</p> <p>Offentlige vegarealer må gis offentlig eieform med påskrift f.eks o_V for offentlig veg. Område S på Bogøya er offentlig veggrunn. Fylkesvegen må ha rådighet over arealet med tanke på drift og fremtidig vedlikehold av Engeløybrua. Må endre til restriksjonssone der det i dag er sjø.</p> <p>Område S mellom Bogøya og Storskjæret må i tillegg gis en bestemmelse om at arealbruk og tiltak må godkjennes av Statens vegvesen før området kan utbygges.</p>	<p>Imøtekommes.</p> <p>Imøtekommes med følgende presiserte bestemmelse:</p> <p><i>Detaljregulering skal foreligge for områdene BKB2 og BKB3 på Bogøya, før det kan gjøres tiltak eller fradeles tomter. Bygging av kai med tilstrekkelig adkomst, infrastruktur og lagerplass er unntatt plankrav.</i></p> <p>Arealer med offentlig eieform presiseres med påskrift på plankartet. Statens vegvesen har rådighet over arealer de eier. Evt. tiltak i områdene må skje etter avtale med eier. Sjøarealer som er regulert til samferdsel nord for Bogøya opprettholdes da det kan være behov for tiltak i sonen ved en fremtidig utbygging til havn eller kai.</p> <p>Statens vegvesen er nabo til arealene og vil bli varslet i en eventuell byggesak.</p>

<p><i>Planfaglig råd:</i> Maksimal tillatt byggehøyde på område BKB2 - Bogøya vest er satt til 50 m, mens Engeløybrua som viktig landemerke rager mindre enn 30 m over havet. Konsekvensutredningen påpeker at de foreslåtte byggehøydene ved brua vil gi stor negativ konsekvens for temaet landskap. anbefaler derfor at maksimal byggehøyde vurderes på nytt og reduseres betraktelig slik at nye industribygg ikke blir for dominerende i forhold til høybrua.</p>	<p>Forholdet er grundig vurdert og en kommer fram til at hvis det kommer forespørsel om en etablering med behov for byggehøyde på 50 m vil dette ha en stor verdi for kommunen. Byggehøyde på 50 m foreslås opprettholdt. Det er også krav om detaljregulering av området, der avbøtende tiltak/tilpassinger kan tas inn.</p>
<p>NVE, 4.5.16: Innspill som er gitt tidligere er ivaretatt. Ingen merknader.</p>	<p>Tas til orientering.</p>
<p>Nordland fylkeskommune, 6.5.16:</p> <p><i>Regional bestemmelse om kjøpesentre:</i> Etablering av forretningsbebyggelse større enn 3000 m² er kun tillatt i sentrum av de ti regionsentrene i fylket, herunder salg av plasskrevende varer. For at kommunen skal kunne egengodkjenne planen må det tas inn en bestemmelse om at samlet forretningsareal innenfor planområdet ikke kan overstige 3000 m² BRA. I BRA inngår forretningers fellesareal, salgsflate, lagerlokale, spiserom/kantine og kontorareal.</p> <p>Ikke samsvar mellom beskrivelse og bestemmelse for BKB4 der det beskrives at formålet er industri/lager, men bestemmelse angir at det er tillatt med forretninger for plasskrevende varer.</p> <p><i>Vannmiljø:</i> Der det planlegges ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes må tiltakene vurderes i henhold til vannforskriften § 12. Dette gjelder blant annet vannforekomstene Skjettenfjorden og Flagsundet. Det er den aktuelle sektormyndigheten (kommunen) som skal foreta en slik vurdering. Klima- og miljødepartementet har utarbeidet en veileder til bruk av paragrafen. Informasjon om økologisk tilstand og miljømål for de aktuelle vannforekomstene finnes på http://vannnett.no/saksbehandler/.</p>	<p>Innsigelsen imøtekommes ved at følgende bestemmelse tas inn i § 1.3: Samlet forretningsareal innenfor planområdet skal ikke overstige 3000 m² BRA. I BRA inngår forretningers fellesareal, salgsflate, lagerlokale, spiserom/kantine og kontorareal.</p> <p>Beskrivelsen var ved en feil ikke rettet opp. Dette er nå gjort.</p> <p>Vannmiljø er vurdert under kap. om forurensning.</p>

<p><i>Friluftsliv</i> Område BKB4 er del av Jamtfjellet friluftsområde som er registrert som svært viktig i friluftslivskartleggingen. Her er startsted for en sti opp til Jamtfjellet. Det vurderes i konsekvensutredningen at tiltaket har liten negativ effekt da stien enkelt kan legges om.</p> <p>Nordland fylkeskommune anser at kommunen gjennom bestemmelsene må stille krav til at den som skal benytte området for uttak av masser eller planlagte arealformål skal ivareta utfartsområdet gjennom omlegging av stien før tiltak gjennomføres. En slik omlegging bør skje på en måte som i tillegg sikrer forbindelsen fra Oterneset, som også er registrert som svært viktig. Tilgjengelighet og trygg ferdsel til og mellom friluftslivområdene må etter vårt skjønn også sikres i eventuelle anleggsperioder.</p> <p><i>Kulturminner</i> Ingen merknader.</p>	<p>Tas til følge: Det tas inn følgende bestemmelse:</p> <p><i>Sti til Jamtfjellet må legges om før tiltak som berører eksisterende sti kan gjennomføres.</i></p> <p>Forbindelsen til Oterneset er sikret gjennom vegene i området. Det er for øvrig ikke vanlig at Oterneset besøkes på samme tur som Jamtfjellet da målgruppene er forskjellige.</p>
---	---

Vurdering

Planforslaget legger til rette for bygging av et moderne lakseslakteri på Storskjæret med tilknytt virksomhet som kassefabrikk og traileroppstillingsplasser der noe av dette også kan bli plassert på andre siden av veien på området Langodden. Her kan det også bli aktuelt å etablere en fiskeolje- eller melfabrikk for i ivareta avskjær fra filetproduksjon.

Planen legger videre grunnlaget for en fremtidig storstilt satsing på sjøretta næring ved at det tilrettelegges for utbygging på Bogøya, med mulighet for utfylling ut til ca 5 m dybde rundt øya. Her reguleres det også for etablering av industri/lager/forretning, der det foreslås at det på vestsiden av brua kan etableres bygg med inntil 50 m mønehøyde, noe som vil være nødvendig for eventuell framtidig etablering av fiskefôrfabrikk, selv om det ikke er konkrete planer om dette nå. En etablering på Bogøya anses å ligge noe fram i tid og det kreves også her at bygg o.l. må detaljreguleres før utbygging.

Det vurderes at konsekvensene av utbyggingen samlet vil være små til middels negative, men der konsekvensene for landskap, og særlig Engeløybrua som landskapselement, vil være størst ved en fremtidig full utbygging i henhold til reguleringsplanen. På den andre siden vurderes planforslaget å kunne gi store positive virkninger for samfunns- og næringsliv.

Innstilling

Rådmannen viser til vurderinger ovenfor og anbefaler at Områdereguleringsplan for Bogøy næringsområde vedtas med følgende endringer fra høringsutkastet:

1. Endringer i plankartet:
- 1.1 Havn/Kai Bogøya

Formål for arealene nord for Bogøya vist til kai (SK) endres til formål (SHA) havn.

2. Endringer i bestemmelsene:

2.1 Bestemmelse § 1.3 gis følgende tillegg:

Samlet forretningsareal innenfor planområdet skal ikke overstige 3000 m² BRA. I BRA inngår forretningers fellesareal, salgsflate, lagerlokale, spiserom/kantine og kontorareal.

2.2 Bestemmelse § 1.4 gis følgende tillegg:

SHF Bogøya - Havn - Det tillates etablering av kai innenfor havneformålet. Før søknad om igangsettingstillatelse og lokalisering av tiltak, skal det foreligge undersøkelser av strømforhold i Bogøysundet, geotekniske undersøkelser, vurdering av egnet manøvreringsareal/anløpssted for fartøy og øvrige brukere av farleden.

2.3 Bestemmelse § 1.4, område BKB4:

Sti til Jamtjellet må legges om før tiltak som berører eksisterende sti kan gjennomføres.

2.4 Bestemmelse § 2.5 endres til:

Tiltak ved Engeløybrua og vegfyllingen ved Engeløybrua

Sikkerhet mot setninger i grunnen og skader på Engeløybrua må dokumenteres før tiltak.

Søknad om tiltak som berører brufundament, brulandkar og vegfyllingen ved brua skal sendes på høring til Statens vegvesen før tillatelse gis.

2.5 Bestemmelse § 2.6 endres til:

Detaljregulering skal foreligge for områdene BKB2 og BKB3 på Bogøya, før det kan gjøres tiltak eller fradeles tomter for industri/lager. Bygging av kai med tilstrekkelig adkomst og infrastruktur er unntatt plankrav.

2.6 Bestemmelse § 3.2 Støy endres til:

Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, retningslinje T-1442 skal legges til grunn for gjennomføring av reguleringsplan.

2.7 Bestemmelse § 5.2 gis følgende tillegg:

Før uttak av masser kan startes opp, skal det foreligge en støyfaglig vurdering som viser at støykrav i T-1442 vil kunne overholdes.

Med disse endringene foreligger det ingen vilkår for egengodkjenning. Endringene som er foreslått er etter råd fra sektormyndigheter og vurderes å ikke kreve ny høring av planen.

Vedlegg:

Plankart av 03.06.16

Planbestemmelser av 03.06.16

Planbeskrivelse m/konsekvensutredning av 03.06.16

UTVIKLING AV HAVNA I HELNESSUND

Saksbehandler: Per Løken
 Arkivsaksnr.: 14/793

Arkiv: NAVN næring

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
32/16	Steigen formannskap	08.06.2016
54/16	Steigen kommunestyre	22.06.2016

Forslag til vedtak:

Steigen Kommunestyre vedtar å realisere de investeringene som er planlagt i havna i Helnessund.

Avtalen om at Steigen Sjømat A/S skal stå ansvarlig for netto kapitalkostnader angående investeringa ligger til grunn.

Steigen Kommunestyre vedtar å ta opp et lån på inntil 2.111.000 kr for å gjennomføre investeringen.

Behandling/vedtak i Steigen formannskap den 08.06.2016 sak 32/16**Vedtak:**

Enstemmig som innstilling.

Saksutredning:

Steigen Sjømat og andre har bedt Steigen kommune om å gjøre en del tiltak i havna i Helnessund.

Steigen Sjømat ønsker å sikre sin drift ved at det blir lagt bedre til rette for sjarkflåten i Helnessund.

Dette gjelder særlig 2 tiltak: -Liggekai for sjarker
 -Flytemolo for å dempe for nordavinden og bærer fra nord.

Steigen kommune søkte i 2015 om tilskudd fra kystverket for å gjøre disse tiltakene i havna. Kostnadene var beregnet til kr 3.489.000 kr. Det ble søkt om 50 % tilskudd. (1.744.500 kr) Søknaden ble som en av 2 søknader i Nordland innvilget med et tilskudd på kr 1.378.000 kr. (brev av 18.01.16). Dette tilsvarer 40 % av kostnaden.

Steigen kommune skal stå for utbyggingen, men kostnadene skal dekkes av tilskudd og brukerne av havna. Det er således utarbeidet en avtale med Steigen Sjømat om at de skal ha ansvar for drift av kaiene og innkreving av avgift. Steigen Sjømat skal betale ei avgift som tilsvarer Steigen kommunes kapitalutgifter med prosjektet.

Det er innhentet tilbud på utførsel av arbeidene. Kostnadene (eks moms) vil etter dette være:

-Flytemolo ferdig forankret m landgang (tilbud):	1.341.000 kr
-Tilrettelegging på land:	250.000 kr
-Liggekai (tilbud):	1.148.000 kr
-Tilrettelegging på land	250.000 kr

-Administrasjon/diverse/uforutsett	500.000 kr
Sum	3.489.000 kr

Finansieringen ser slik ut:

-Tilskudd fra Kystverket	1.378.000 kr
-Lån inntil kr	2.111.000 kr
Sum finansiering	3.489.000 kr

Det er skrevet en avtale med Steigen Sjømat at de dekker kostnadene med lånefinansieringa. De skal i tillegg administrere og ha ettersyn med anlegget.

Vurdering:

Fiskerinæringa i Steigen utvikles i retning av færre fiksere og høyere gjennomsnittsalder.

Det er svært viktig å legge til rette for at nye fiskere kan etablere seg, ikke minst av hensyn til råstofftilgangen for bedriften: Steigen Sjømat A/S.

Det er under etablering en egnesentral i Helnes. Det kan være svært attraktivt for fremmedbåter å ligge i Helnes om høsten for å drifte med line. Men en må ha havneforhold og liggeplasser for disse båtene.

Det er også økende interesse for å etablere seg som sjarkfisker i området. Steigen kommune har hatt eller har under arbeid 4 søknader om finansieringsstøtte fra nye sjarkfiskere. Dette er positivt og det er viktig å legge til rette for nye fiskere.

KOMMUNEREFORM

Saksbehandler: Torben Marstrand
 Arkivsaksnr.: 16/220

Arkiv: 016

Saksnr.: Utvalg
 55/16 Steigen kommunestyre

Møtedato
 22.06.2016

Forslag til vedtak:

1. Kommunestyret i Steigen kommune vedtar å tilslutte seg intensjonsavtalen av 10. mai 2016 om sammenslåing med en eller flere kommuner med Bodø som sentrum.
2. En ny sammenslått kommune skal bygge på de prinsipper og retningslinjer som fremkommer i Intensjonsavtale av 10. mai 2016 og Politisk plattform kommunereform 2016 for kommunene Steigen, Værøy, Røst Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy.

Sammendrag

Steigen kommune har sammen med sju kommuner svart på regjeringens og stortingets oppfordring om å utrede ny kommunestruktur.

Steigen, Værøy, Røst, Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy undertegnet den 10. mai en intensjonsavtale om kommunesammenslåing. Avtalen ligger til grunn for vedtakene som skal treffes i kommunene før 1. juli 2016.

Kommunestyrets vedtak i denne saken er ikke et sammenslåingsvedtak, men et vedtak om at Steigen kommune er positiv til en sammenslåing. Det er stortingets som fatter vedtak om sammenslåing av kommunen når de tegner et nytt kommunekart våren 2017. En eventuell sammenslåing tar sikte på å skje fra 1. januar 2020, alternativt 1. januar 2019.

Saksopplysninger

Kommunereformen er initiert av regjeringen, men også stortinget har stilt seg bak et krav om at alle landets kommuner før 1. juli 2016 skal ha gjennomført en «nabopratt» og utredet mulighetene for sammenslåing. I tillegg skal null-alternativet være utredet – dvs. at Steigen fortsetter som egen kommune.

«Steigen-alternativet» ble forelagt kommunestyret to ganger, i sak 52/15 på kommunestyremøte den 10.09.15, og i oppdatert versjon etter at kommunen hadde mottatt mer informasjon om det framtidige inntektssystem i sak 27/16 i møte 29.02.2016. Administrasjonens vurdering er at Steigen kommune på 7 av 10 punkter ikke oppfyller kriteriene for en framtidig kommune¹. Den primære årsaken til denne vurdering er knyttet til en svak økonomi der kommunen igjennom mange år har drevet med overforbruk.

¹ Ekspertgruppens 10 kriterier for en framtidig kommune

Administrasjonen mener at Steigen kommune ikke har økonomisk soliditet og de økonomiske forutsetninger for å bestå som egen kommune i fremtiden, herunder å få nye oppgaver. Steigen kommune har behov for å slå seg sammen med flere kommuner til en større kommune for å ivareta sine roller som demokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver i fremtiden.

Steigen kommune har i 2014/15 deltatt i innledende prosesser om kommunesammenslåing. Et mulighetsstudie for «Stor-Salten» ble gjennomført i regi av Salten Regionråd. Arbeidet er nedfelt i «BDO-rapporten». I tillegg gjennomførte Steigen kommune samtaler omkring en «Nordsalten kommune» bestående av Steigen, Hamarøy og Tysfjord samt innledende samtaler omkring en «Indre Salten kommune». Nordsalten alternativet ble administrativt utredet² og kommunestyret fattet i møte den 10.09.2015 i sak 52/15 vedtak om ikke å gå videre med dette alternativ. Kommunestyret fattet i samme møte vedtak om at videre arbeid med kommunestruktur skulle rettes imot de to alternativer å stå alene eller at Steigen blir en del av en ny kommune med Bodø som sentrum.

Steigen kommune kontaktet på høsten 2015 Bodø kommune med henblikk på å innlede intensjonsforhandlinger.

Som grunnlag for å vurdere å forhandle om en mulig kommunesammenslåing ble det utarbeidet et faktabasert felles intensjonsgrunnlag for de samarbeidende kommunene. Intensjonsgrunnlaget ble forelagt kommunestyret den 29.02.2016 i sak 26/16. Kommunestyret nedsatte et forhandlingsutvalg bestående av: Ordfører, varaordfører, opposisjonsleder, 1 representant fra posisjonen, 1 repr. for tillitsvalgte samt rådmannen.

Forhandlingsutvalgene i Steigen, Værøy, Røst, Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy har våren 2016 utarbeidet en felles «Politisk plattform».

Ordførerne for de sju kommunene undertegnet den 10. mai 2016 en «Intensjonsavtale» som skal legges til grunn for behandling av vedtak om kommunesammenslåing i ovennevnte kommuner innen 1. juli 2016.

Steigen kommune har gjennomført fire folkemøter for å informere om arbeidet med kommunereform.

Steigen kommune gjennomførte en rådgivende folkeavstemning med spørsmålet «skal Steigen kommune slå seg sammen med en eller flere kommuner med Bodø som sentrum?» dette spørsmål besvarte 34,6 % med Ja, 63,9 % med nei og 1,5 % stemte blank. Valgdeltakelsen var på 59,3 %

Rådmannen har ikke lagt resultatet av den rådgivende folkeavstemning til grunn for sin faglige vurdering.

For å få reformstøtte må kommunene ha tatt stilling til om de er positive til å bli slått sammen før 1. juli 2016. Reformstøtten vil være mellom 60 og 90 millioner kroner avhengig av antall kommuner.

---

² «Utredningen «Nordsalten Alternativet»

Fylkesmennene skal oppsummere prosessene, gjøre egne vurderinger og komme med en faglig tilrådning om fremtidig kommunestruktur innen 1. oktober 2016.

Det er først ved stortingsbehandlingen av forslag til nytt kommunekart våren 2017 at vedtak om sammenslåing eventuelt vil bli gjort.

Arbeidet med å slå sammen kommuneorganisasjoner vil pågå i perioden fra høsten 2017 til sammenslåingsdato, som er 1. januar 2020.

Vurderinger

I Intensjonsavtalen heter det: «De samarbeidene kommunene er enige om at de prinsipper som kommer fram i Politisk plattform, sist revidert i forhandlingsmøte den 10. mai 2016, skal legges til grunn for opprettelse av en ny kommune.» Den politiske plattformen og intensjonsavtalen angir dermed de overordnede prinsipper om hvilken retning vi ønsker å gå ved bygging av en ny kommune.

Det er bestemt at kommunenavnet og kommunesenter skal være Bodø.

Samferdselsløsninger og gode løsninger for lokaldemokrati har vært sentrale tema i prosessen. Mange frykter at lokaldemokratiet vil svekkes ved en sammenslåing. Avtalen går langt i å legge myndighet til kommunedelene. Det skal gjennomføres direkte valg og lokalutvalgene skal få ansvar og beslutningsmyndighet på områder som samfunnsplanlegging og næringsutvikling, lokale kultur- og idrettstilbud, disponere midler fra et næringsfond og arealforvaltning (planer/dispensasjoner). Kommunene skal være livsløpskommuner. Intensjonen er at dagens skolestruktur opprettholdes så lenge det er faglig forsvarlig med videre drift.

Det er videre lagt til grunn at ingen skal bli sagt opp som følge av en sammenslåing og at prosessen skal være preget av åpenhet og god kommunikasjon.

En ny storkommune vil ha en god og variert næringsstruktur med bl.a. landbruk, fiskeri, havbruk, industri, energi, reiseliv og mineraler. I tillegg er det store kunnskaps- og forskningsmiljøer. Her vil det ligge utviklings- og synergimuligheter ved en sammenslåing.

En sammenslåing av 7 kommuner vil gi den 11. største kommunen i landet, med ca. 61 000 innbyggere. Størrelse kan ha betydning for å ha en tydelig stemme mot regionale og nasjonale myndigheter og når Bodø kommune skal konkurrere om nasjonale og regionale oppgaver.

Det er store geografiske utfordringer knyttet til en ny storkommune, særlig knyttet til avstand og kommunikasjoner til flere av kommunene. Dette er kommuner som ut fra nasjonale strukturkriterier kategoriseres som «ufrivillig små». Dvs. at geografien og demografien ikke tilsier at det er store funksjonelle gevinster å hente ved en sammenslåing med nabokommunene.

For småkommunene rundt Bodø vil det først og fremst være kapasitetshensyn og det å ha tilgang på relevant kompetanse som vil tale for en sammenslåing. Rådmannen mener at Bodø som regionsenter har et ansvar og interesse av at utkantene opprettholdes og styrkes.

Konklusjon og anbefaling

Rådmannen mener at Bodø som regionsenter har et ansvar og interesse av at bosetting og aktivitet i regionen opprettholdes og styrkes. Det ligger også store utviklingsmuligheter i koblingen mellom store næringsmiljø og forsknings-/kunnskaps- og utviklingsmiljø i en ny storkommune.

Rådmannen anbefaler at kommunestyret i Steigen kommune vedtar å tilslutte seg intensjonsavtale om sammenslåing med Bodø og de andre kommuner som har deltatt i å framforhandle denne intensjonsavtale og politisk plattform.

Vedlegg:

1. Intensjonsgrunnlag, Bodø, Steigen, Røst, Gildeskål, Saltdal og Rødøy
2. Politisk plattform 2016, Steigen, Værøy Røst, Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy
3. Intensjonsavtale av 10. mai 2016
4. Utredning «Steigen alternativet» og politiske vedtak
5. Utredning «Nordsalten alternativet» og politiske vedtak
6. BDO rapporter «mulighetsstudie Salten»
7. Resultat av rådgivende folkeavstemning i Steigen kommune

GEBYRREGULATIV

Saksbehandler: Kristin Rønnestad
 Arkivsaksnr.: 16/444

Arkiv: 231

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
30/16	Steigen formannskap	08.06.2016
56/16	Steigen kommunestyre	22.06.2016

Forslag til vedtak:

Formannskapet tilrår at Steigen kommunestyre vedtar fremlagte forslag til gebyrregulativet for saksbehandling etter Plan- og bygningsloven og Matrikkelloven med virkningsdato fra 01.07.2016.

Behandling/vedtak i Steigen formannskap den 08.06.2016 sak 30/16**Vedtak:**

Enstemmig som innstilling.

Saksutredning:

Endring av gebyrregulativet for Steigen kommune, gjeldende fra og med 01.01.2014, saksnr 54/13.

Gebyrregulativet for saksbehandling etter Plan- og bygningsloven og Matrikkelloven for Steigen kommune har ikke blitt oppdatert siden 01.01.2014, det er derfor naturlig med en justering basert på konsumprisindeksen. I følge SSB er denne stigningen på 6,4% fra januar 2014 til april 2016.

Muligheten til å kreve inn gebyrer for lokal godkjenning av ansvarsrett falt bort fra 01.01.2016, tidligere var dette gebyret på 2.025,- per foretak. Da saksbehandlingen er basert på selvkostprinsippet må gebyrene justeres opp under andre kategorier for å ikke miste inntekter. Det er også et krav fra Direktoratet for byggkvalitet at kommunene skal prioritere de ordinære tilsyn med kvalifikasjoner og produktokumentasjon i to år fra 01.01.2016. Kostnadene for dette integreres i byggesaksgebyrene.

Det er foretatt en sammenligning av gebyrer hos Fauske, Hamarøy, Sørfold, Saltdal og Gildeskål kommune. Der Steigen kommune har vesentlig lavere gebyrer har man laget et gjennomsnitt fra nevnte kommuner for å bestemme gebyret.

Følgende gebyrer har undergått en endring utover justering basert på konsumprisindeks:

- Saksbehandlingsgebyr for byggesak, privatboliger og hytter, fra 4.050,- til 6.000,-. Arealtillegget som tidligere var på 19,- per m², er justert til 21,- per m², det samlede gebyret vil nå ligge på et gjennomsnitt. Dette er basert på et gjennomsnitt for de fem kommunene man har benyttet som sammenligningsgrunnlag.
- Personlig godkjenning som selvbygger har økt fra 675,- til 1.160,-. Dette er på nivå med gjennomsnittet for de fem sammenligningskommunene. Det er også betydelig mer omfattende saksbehandling når tiltakshaver selv søker, prosjekterer og utfører enn når det er benyttet et profesjonelt foretak.

- «Plassering av bygg» som kommunal tjeneste har fått nye kategorier. Det er opprettet en pakkepris for tiltakshavere som ønsker befaring og plassering av bygg basert på tegninger uten koordinater med byggesaksbehandler og oppmålingsingeniør. Situasjonsplan med godkjente koordinater vil sendes tiltakshaver etter befaring. Pakkeprisen er fra 2.500,- - 3.500,- avhengig av tiltakets størrelse. Dette er en tjeneste kommunen tilbyr for å skape nøyaktige situasjonsplaner til bruk i byggesøknad og nabovarsel, og nøyaktig utstikking til plassering av tiltak. Dette gir kommunen mulighet til å kreve mer nøyaktige tegninger som vil hindre fremtidige usikkerheter og uenigheter, også for naboer.
- Utstikking av bygg basert på godkjente koordinater er en tjeneste oppmålingsingeniør tilbyr for nøyaktig plassering av tiltaket. Gebyret er fra 1.000,- - 1.500,- avhengig av tiltakets størrelse.
- Befaring på tiltakshavers initiativ har fått gebyrsatsen kr. 830,- timesats per kommunalt ansatt. Dette er basert på selvkost og for å forhindre ubegrensede og/eller unødige befaringer.
- Registrering i matrikkelen er et nytt gebyr i gebyrregulativet. Tidligere ville flere tiltak under 50m² saksbehandles, det er i 2015 og 2016 introdusert flere nye regler som fritar tiltakshaver fra å søke kommunen om tillatelse. Tiltakshaver skal allikevel melde i fra om bygg som er unntatt søknadsplikt og vil da faktureres 1.100,- for registrering i matrikkelen. Gebyret er bestemt fra et gjennomsnitt fra de fem kommunene vi har sammenlignet gebyrer med.
- Det er opprettet et gebyr for ferdigattester hvor byggetillatelse er gitt for over 3 år siden. Dette for å forhindre unødig lange byggeprosesser. Gebyret er bestemt fra et gjennomsnitt fra de fem kommunene vi har sammenlignet gebyrer med.
- Det er opprettet et gebyr for midlertidig brukstillatelse utover en enkelt midlertidig brukstillatelse. Gebyret er satt til kr: 1.000,- da dette krever mer tid enn en ferdigattest.
- Da det er betydelig mer arbeid med å forfatte en ramme- og igangsettingstillatelse (sammenlignet med en ett-trinnsøknad) vil gebyret for rammetillatelse være 2.705,-.
- Saksbehandlingsgebyr for ledninger (vann og avløp) er introdusert til kr. 2.000,- basert på et gjennomsnitt fra de fem kommunene vi har sammenlignet gebyrer med.
- Gebyret for utslippstillatelse er endret fra 1.950,- til 2.600,- basert på et gjennomsnitt fra de fem kommunene vi har sammenlignet gebyrer med.
- Gebyrer for nye reguleringsplaner, endringer av reguleringsplaner og konsekvensutredning er endret til et gjennomsnitt fra de fem kommunene vi har sammenlignet gebyrer med.
- Gebyrer for ansvarsrett og lokal godkjenning faller bort.
- Gebyrer for forlengelse av detaljreguleringsplan faller bort.
- Direktoratet for byggekvalitet ønsker sterkere fokus på tilsyn i perioden 2016 til 2018. I de tilfeller tiltakshavere eller foretak selv ønsker tilsyn for å kontrollere tiltak er dette gebyrbelagt til 3.000,- for boliger. Andre gebyr er bestemt for mindre frittliggende bygg og byggeplass.

Vedlegg:

Forslag til nytt gebyrregulativ for saksbehandling etter Plan- og bygningsloven og Matrikkelloven for Steigen kommune.

Steigen kommune

Gebyrregulativ for saksbehandling etter Plan- og bygningsloven og matrikkelloven (gjeldende fra og med 01.07.2016)

(erstatte 01.01.14)

Vedtatt av Steigen kommunestyre den XX.XX.20XX

Innholdsfortegnelse:

A. GEBYR FOR BEHANDLING AV PRIVATE PLANFORSLAG ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN (PBL.) AV 27.06.2008	3
A1. REGULERINGSPLANER	3
B. GENERELLE BESTEMMELSER OM GEBYRREGULATIV - BYGGESAKER	5
B. GEBYRSATSER FOR BYGGESAKER ETTER PBL	7
B1. PBL. § 20 -1 PRIVAT	7
B2. PBL § 20 – 1 LANDBRUK, INDUSTRI, FORRETNING.....	7
B3.PBL § 20 - 1 REISELIV, HOTELL OG RESTAURANTBYGNINGER OG LIGN.....	7
B4. PBL § 20-2 TILTAK UTEN ANSVARSRETT.....	8
B5. ANSVARSRETTER	8
B6. PBL § 20 ANDRE TILTAK SOM BEHANDLES ETTER SØKNAD	8
B7. DISPENSASJONSSØKNADER.....	9
B8. DELING ETTER PBL § 20 -1m).....	9
B9. UTSLIPPSTILLATELSER.....	9
B10. TILSYN.....	9
C. ARBEIDER TILKNYTTET OPPMÅLING M.V.	10
C1. OPPRETNING AV MATRIKKELENHET	10
C2. OPPRETNING AV MATRIKKELENHET UTEN FULLFØRT FORRETNING	10
C3. GRENSEJUSTERING	10
C4. AREALOVERFØRING.....	11
C5. KLARLEGGING AV EKSISTERENDE GRENSE.....	11
C6. PRIVAT GRENSEAVTALE.....	11
C7. AVBRUDD I OPPMÅLINGSFORRETNINGEN ELLER MATRIKULERING	11
C8. URIMELIG GEBYR.....	11
C9. BETALINGSTIDSPUNKT	11
C10. UTSENDELSE AV MATRIKKELBREV.....	11
C11. UTARBEIDING AV DOKUMENTER TIL TINGLYSNING	12
C12. MEGLERPAKKE.....	12
D. ANDRE KART- OG OPPMÅLINGSOPPGAVER, JF. PBL § 33-1	12
D1. KOPIER AV KOMMUNENS KARTVERK	12
D2. DIGITALE KARTDATA	12
E. KONSESJONS- OG DELINGSSAKER	13
E1 KONSESJONSGEBYR	13
E2 DELINGSGEBYR	13
F. FELLES BESTEMMELSER	13
F1 GEBYR PÅ GRUNNLAG AV MEDGÅTT TID.....	13
G. IKRAFTTREDEN	13

Generelle forutsetninger:

- Dersom et gebyr etter dette regulativet anses å bli urimelig, kan rådmann fastsette gebyret. Plan- og ressursutvalget er klageinstans.
- Alle gebyr skal betales i henhold til faktura fra Steigen kommune.
- Betaling skjer etter det regulativ som gjelder på det tidspunkt fullstendig søknad foreligger.
- Utgifter til sakkyndig bistand kommer i tillegg til vedtatte gebyr for plansaker, bygningssaker og fradelingssaker.

A. GEBYR FOR BEHANDLING AV PRIVATE PLANFORSLAG ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN (PBL.) AV 27.06.2008

A1. REGULERINGSPLANER

	Tjeneste - Objekt	Sakstype	Varenr	Pris
I	Oppstartsmøte Oppstartsmøte med bl.a. avklaring av behov for planprogram og evt. konsekvensutredninger (KU), pbl's §§ 4.1, 4.2 og 12-9	Pbl's § 12-8	263	3 379
II	Fastsettelse av planprogram med evt. KU. Gebyr der kommunen er myndighet	Pbl's § 12-9	265	7500
III	Private reguleringsplaner samt vesentlig reguleringsendring	Enkel plan Sammensatt plan Komplisert plan	266 267 268	25 793 31 266 48 300
IV	Hvis det er mangler i reguleringsplanen og den må returneres, eller flere opplysninger må framskaffes før politisk behandling beregnes et gebyr etter medgått tid. Dette blir det opplyst om i oppstartsmøtet. I tillegg kommer utgifter kommunen måtte ha hatt til fagkyndig bistand og eksterne avgifter.	Gebyr etter timepris		830

Rådmann avgjør etter skjønn sakens omfang. Kriteriene som brukes er grad av avvik fra gjeldende bestemmelse/plan og hvor omfattende saksbehandlingen er.

Ut fra dette vil de fleste planer havne i kategorien «Sammensatt plan».

- a) Gebyret dekker kommunens annonsering av høringsutkast og kunngjøring, samt saksbehandling. Saksbehandlingen omfatter bl.a. kontroll av digitale plandata, utsending av høringsforslag, merknadsbehandling, befarng, avklaringsmøter, saksfremlegg, politisk behandling og etterarbeid.

Punktene I – III. gjelder for forslag til reguleringsplaner med inntil 20 enheter (tomter, boenheter). For planer av et omfang utover dette faktureres kr. 2000,- i tillegg pr. enhet utover 20 enheter.

- b) Ved eventuelt 2. gangs høring kommer ett gebyrt tillegg på 30% i forhold til gjeldene gebyr under punktene I – III.

Enkel plan	Ingen eller marginale manglende rammeavklaringer i forhold til gjeldende planer, samt ingen eller små konflikter
Sammensatt plan	I samsvar med overordnet plan, men manglende detaljavklaringer
Komplisert plan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Forslag i strid med overordnet regelverk, plan eller offentlig vedtak. Eller 2. Omfattende behov for avklaringer/avveininger eller 3. Flere eller store interessekonflikter

Tillegg

Hvis kommunen også besørger oppstartannonser kreves denne betalt i sin helhet. Eventuelle kostnader til behandling i organ utenom kommunen kommer i tillegg.

Når kommunen er ansvarlig for godkjenning av søkers konsekvensutredning etter pbl kap 14, skal det betales gebyr for kommunens behandling etter medgått tid pluss evt. dekning av direkte kostnader som kommunen har hatt.

For ekstraarbeid som følger av at planforslaget ikke tilfredsstillt krav til utforming og innhold ihht veileder T1226, eller planforslag som ikke leveres ihht kommunens krav til digitalt format, kan det beregnes tilleggsgebyr etter medgått tid.

A1.1 Reduksjon i gebyret

Omfatter et privat planforslag også områder/saksfelt av stor offentlig interesse, kan gebyrene etter søknad reduseres med inntil 50%. Gebyret kan også etter skjønn reduseres dersom særlige forhold taler for det, for eksempel hvis reguleringen omfatter svært liten utbygging.

Hvis saken trekkes etter at det har vært til offentlig ettersyn og før saksbehandling har startet beregnes ½ gebyr.

A1.2 Faktura etter medgått tid

I komplekse og omfattende saker faktureres tiltakshaver for medgått tid til saksbehandling, Jfr. Pkt. F1

A1.3 Mindre reguleringsendring av reguleringsplan

For søknad om endring av godkjent plan skal det betales følgende gebyr:

I. Enkel reguleringsendring	kr. 7.600,-
II. Sammensatt reguleringsendring	kr. 15.200,-
III. Komplisert reguleringsendring	Gebyret beregnes som for ny sak

A1.4 Konsekvensutredning

I de tilfeller hvor kommunen er ansvarlig godkjenningsmyndighet for søkers konsekvensutredning etter Pbl kapittel 4 skal det for kommunes arbeider betales gebyr.

Gebyret betales etter medgått tid jfr. Punkt F1, med tillegg for eventuelle utgifter kommunen har til fagkyndig bistand.

Minstegebyret pr. utredet forhold er: kr. 22.420,-

B. GENERELLE BESTEMMELSER OM GEBYRREGULATIV - BYGGESAKER

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Gebyransettene er vedtatt med hjemmel i plan- og bygningslovens § 33-1 og gjelder tiltak som blir behandlet etter forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) SAK10.

Gebyrregulativet tar utgangspunkt i de bygningstypene som er definert i Matrikkelen (GAB-registeret) og gjenspeiler det faktiske saksbehandlingsarbeidet som de forskjellige sakstypene medfører.

Gebyret er bygget opp av to elementer:

Basisgebyr er et fast gebyr uavhengig av behandlingstype og avspeiler hovedtyngden av arbeidet innenfor hver sakskategori avhengig av tiltaksklasse.

Arealgebyr beregnes i tillegg til basisgebyret og er basert på størrelsen på byggetiltaket. Arealgebyret regnes etter NS 3490 (bruksareal) og belastes tiltakshaver med kr 21,- pr m² BRA. Nærmere oversikt over berørte tiltak er vist i tabeller for beregningsgrunnlag.

Utover Basis- og Areal- gebyr kommer gebyr for godkjenning av ansvarlige foretak samt gebyr for behandling av eventuelle dispensasjoner.

§ 1 Gebyret innbefatter

I totalt gebyr inngår:

Saksbehandling, administrasjonskostnader knyttet til saken, godkjenning av ansvarlige, dokumentkontroll, befaring på saksbehandlers initiativ evt. tilsyn og nødvendige attester. Gebyret utstedes til tiltakshaver.

§ 2 Betalingsplikt

Alle som får utført tjenester etter dette regulativ skal betale gebyr.

§ 3 Gebyrberegningstidspunkt/Avregning

Gebyret beregnes etter det regulativet som gjelder den dato kommunen mottar en tilfredsstillende søknad.

§ 4 Fakturerings- og betalingstidspunkt

1. Når vedtak i forbindelse med søknad om rammetillatelse blir gitt betales et ekstra gebyr på 2.705,-. Ordinært søknadsgebyr for byggesaker faktureres ved søknad om igangsettingstillatelse.
2. For ettrinnsbehandling faktureres hele gebyret under ett.

§ 5 Kombinerte bygg

Består bygningen av flere funksjoner beregnes gebyret etter den ulike andelen BRA ved prosentregning.

§ 6 Bruksendringer.

Ved bruksendringer der det ikke foretas ombygging betales 50 % av fullt gebyr for den kategori som bygget skal nyttes til. Ved bruksendring der det foretas ombygging, betales det gebyr etter regulativ for ombygging.

§ 7 Prosjekter som kommer inn under flere tiltaksklasser

Ved prosjekter som kommer inn under flere tiltaksklasser beregnes gebyret etter byggets høyeste tiltaksklasse (fastsettes av kommunen etter forslag fra ansvarlig søker).

§ 8 Avslag

Ved vedtak som medfører avslag på ramme-, igangsettings- eller ettrinnsøknad, blir tiltakshaver belastet med 50 % i forhold til opprinnelig fullt gebyr (basis- og arealgebyr). Ved avslag på søknad om dispensasjon, betales fullt gebyr.

§ 9 Urimelige gebyr

Hvis gebyret anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnader kommunen har hatt med saken, eller anses åpenbart urimelig av andre grunner, kan rådmann fastsette passende gebyr.

§ 10 Klageadgang

Rådmann avgjørelse av søknad om reduksjon av gebyr, kan påklages etter reglene i forvaltningsloven.

§ 11 Ulovlig tiltak og pålegg etter plan- og bygningsloven.

På grunn av kommunen sine merutgifter ved saksbehandlingen av ulovlige igangsatte eller utførte tiltak, skal det betales gebyr etter medgått tid. Jfr. egen bestemmelse om timesats.

Minstegebyr for ulovlige tiltak settes til 2 ganger basisgebyret. I tillegg kan kommunen kreve dekning av sine kostnader til sakkyndig bistand. Gebyret skal også betales der søknaden medfører avslag.

Ved pålegg etter plan- og bygningsloven skal det betales gebyr etter medgått tid.

§ 12 Gebyr for medgått tid

For arbeider som ikke går inn under gebyrtabellen, kan gebyr regnes etter medgått tid. Jfr. eget punkt. Timesats kr. 830,-.

§ 13 Tillegg for mangelfull søknad

For søknader etter pbl § 20-1 økes basisgebyret med 20 % i saker hvor det blir merarbeid på grunn av mangelfull søknad/melding. Dvs. saker hvor det må skrives brev til søker/tiltakshaver om tilleggsdokumentasjon. Dette gjelder også saker hvor estetikk er dårlig dokumentert og hvor det er nødvendig med befaring før søknad behandles. For tilsvarende søknader innsendt av tiltakshaver etter pbl. § 20-2, økes basisgebyret med 5 %.

B. GEBYRSATSER FOR BYGGESAKER ETTER PBL.

Tiltaks-klasse (Tk.)	Tk. 1	Tk. 2	Tk. 3
B1. PBL. § 20 -1 PRIVAT	Basisgebyr:		
Privatboliger og hytter	6000	8000	
Tillegg for utleieenheter knyttet til tiltaket	2600	4000	
Bofellesskap, flermanns-, trygde- og alders- boliger	5750	8620	14360
Tillegg pr boenhet	1440	2870	2870
Brakkerigg 0 -10 enheter	4310	7180	11490
Brakkerigg > 10 enheter	7180	11490	17240
Garasje, uthus, naust, car-port,	2150	4310	
Fellesgarasjer	2870	5750	8620
Mindre tiltak på bolig- og fritidseiendom	1440	2870	
Tekniske installasjoner som pipe, fyrkjel, ventilasjon, slamavskiller og våtrom	2150	4310	7180
Basseng, brønn, dam, konstruksjoner, veier og større terrengarbeid.	2770	3460	3460
Tilbygg med 1 etasje inkl. kjeller	1440	2130	
Tilbygg > 1 etasje (underetasje, hovedetasjer, loft)	2150	4310	
Ombygging / bruksendring < 50% av totalt BRA	1440	2870	
Ombygging / bruksendring > 50% av totalt BRA	2870	5750	
B2. PBL § 20 – 1 LANDBRUK, INDUSTRI, FORRETNING	Basisgebyr:		
Driftsbygninger i landbruket < 1000 m ² (m/kontroll sak §3-2)	0	2870	2870
Driftsbygninger i landbruket >1000 m ²	5750	5750	5750
Verkstedbygninger, Produksjon og Kontorbygninger	14360	21550	28730
Lagerbygning	10050	14360	21550
Kraftstasjon	35910	43100	50280
Transformatorkiosk EL <= 25 m ² BYA	7180	10055	21550
Transformatorkiosk EL > 25 m ² BYA	10055	14365	28730
Telekommunikasjonsbygning <= 25 m ² BYA	7180	10050	21550
Telekommunikasjonsbygning > 25 m ² BYA	10050	14360	28730
Tilbygg BYA < 100 m ²	7180	10050	14360
Tilbygg BYA > 100 m ² < 500 m ²	10050	17240	21550
Tilbygg BYA > 500 m ²	14360	21550	28730
Ombygging / Bruksendring < 50 % av totalt BRA	10050	14360	21550
Ombygging / Bruksendring > 50 % av totalt BRA	14360	21550	28730
Utomhusplaner pr.plan <= 5000 m ² pr. plan	3600		
Utomhusplaner pr.plan > 5000 m ² pr. plan	7180		
B3.PBL § 20 - 1 REISELIV, HOTELL OG RESTAURANTBYGNINGER OG LIGN.	Basisgebyr:		
Reiselivsbygg for overnatting	10050	17240	21550
Tillegg pr. boenhet	720	720	720
Restaurant, kafé, gatekjøkken ol	7190	14360	
Idrettsbygg, samfunnshus, skole og lignende.	35910	43100	50270
Andre bygninger	21550	28730	35910
Tilbygg, ombygging	Som B2.		

Tiltaks-klasse (Tk.)	Tk. 1		
B4. PBL § 20-2 TILTAK UTEN ANSVARSRETT	Basisgebyr:		
§ 20-2 a) mindre tiltak på bebygd eiendom *)	2300		
§ 20-2 b) alminnelige driftsbygninger i landbruket.	2300		
§ 20-2 c) midl. Bygninger, konstruksjoner eller anlegg	3000		
§ 20-2 d) andre mindre tiltak *)	2300		
*) For mindre saker etter PBL § 20-2 (under 15 m ² BYA) skal det betales halvt basisgebyr			
*) For endringssøknader etter PBL § 20-2 skal det betales halvt basisgebyr			

Tiltaks-klasse (Tk.)	Tk. 1	Tk. 2	Tk. 3
B5. ANSVARSRETTER	Fast gebyr uten arealtillegg		
Personlig godkjenning som selvbygger	1160,-		

Tiltaks-klasse (Tk.)	Tk. 1	Tk. 2	Tk. 3
B6. PBL § 20 ANDRE TILTAK SOM BEHANDLES ETTER SØKNAD			
Ekstra gebyr for hver behandling fra og med 2. trinn i trinnvis behandling (2. Igangsettingssøknad)	5750		
Endring og fornyelse av byggetillatelse Ved økt areal beregnes også tillegg pr. økt m ² BRA	2870	4310	5750
Ferdigattest, tiltak hvor det er gått mer enn 3 år etter tillatelse er gitt	2000	2000	2000
Midlertidig brukstillatelse utover 1stk per sak	1000	1000	1000
Gebyr for innhenting av tillatelse, samtykke/ uttalelse fra annen myndighet etter pbl § 21-5.	2150		
Riving < 70 m ² (tidligere bygning uten ansvarsrett)	2870		
Riving > 70 m ² (tidligere behandlet med ansvarsrett)	5750	7180	8620
Flytebrygger for privat bruk < 15 m ²	2870		
Flytebrygger til næringsformål < 15 m ²	4310		
Tillegg pr. m ² for brygger > 15 m ²	59		
Maksimalt gebyr for private flytebrygger	7470		
Maksimalt gebyr for flytebrygger til næringsformål	8620		
Installasjon av heis (pr stk)	7180		
Mindre Skilt/reklame, Støttemurer, Turstier, Innhegning/gjerde/støyskjerm	3590		
Pbl § 29-4 samtykke til plassering av mindre tiltak (lekehus mv.) som ellers er unntatt søknad, jf. Forskrift om byggesak (SAK10) § 4-1 c	2870		
Pbl § 31-2, 4. Ledd Dispensasjon fra TEK10 for eksisterende byggverk	5750		
Gravemeldinger	575		
Ledninger, vann og avløp	2000,-	3000,-	4000,-
Påvisning av bygnings plassering og beliggenhet:			
Bygninger 0-200 m ²	1440	1440	1440
Bygninger 201-500 m ²	2770	2770	2770
Bygninger over 500 m ²	4150	4150	4150
Kaibygging (arealbregnes etter bebygd areal (BYA):			
Private kaier < 100 m ² . Basisgebyr uten arealtillegg	2870	7180	7180
Kaier >100 m ² OBS! Basisgebyr med arealtillegg	2870	7180	7180

Utstikking av bygg basert på godkjente koordinater:	
Under 200m2 BYA	1000
Over 200m2 BYA	1500
Befaring og plassering av bygg basert på tegninger uten koordinater med byggesaksbehandler og oppmålingsingeniør. Situasjonsplan med godkjente koordinater vil sendes tiltakshaver etter befaring.	
Under 200m2	2500,-
Over 200m2	3500,-
Ekstra per hjørne utover 4 stk.	80,-
Befaring på tiltakshaver/prosjekterende/utførende/søkers initiativ. Timesats per kommunalt ansatt:	830,-

B7. DISPENSASJONSSØKNADER	Gebyr
1. Fra planer (kommuneplan, reguleringsplan, bebyggelsesplan)	4310
2. pbl § 1-8 (forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag)	4310
3. pbl § 29-4 (bygningens plassering, høyde og avstand fra nabogrense)	3460
4. Fra kommunale vedtekter	3460
5. Andre	3460

Ved flere dispensasjoner i samme sak, betales kun for en dispensasjon (høyeste sats). Det kreves ikke inn dispensasjonsgebyr når lag/foreninger søker om tillatelse til tiltak utelukkende for tilrettelegging for allmennheten. Ordinært gebyr for saksbehandling må betales.

B8. DELING ETTER PBL § 20 -1m) der jordlovsbehandling ikke inngår	Gebyr
i regulert område	1440
i regulert område der grenser ikke er fastsatt i plan	1810
i uregulert område	2155

B9. UTSLIPPSTILLATELSER	Tk. 1	Tk.2	Tk.3
Midlertidig utslippstillatelse for en periode inntil 3 år	960		
Endring av tidligere tillatelse	1440	2070	2070
Ny utslippstillatelse inntil 15 pe	2600	3460	3460
Utslipp fra fellesanlegg over 15 pe	5200	5200	5200

Tiltaks-klasse (Tk.)	Tk. 1	Tk. 2	Tk. 3
B10. TILSYN*	Fast gebyr uten arealtillegg		
Tilsyn pr. bolig/boenhet	3000	3000	3000
Tilsyn bygg (frittliggende >50m2)	1500	1500	1500
Tilsyn byggeplass	4500	4500	4500

*Andre tilsyn som ikke er utført på kommunens initiativ faktureres timesats hos saksbehandler.

C. ARBEIDER TILKNYTTET OPPMÅLING M.V.

Gebyrer for arbeider etter matrikelloven §§30, 32 med tilhørende forskift §§16 og 17 hjemler gebyrfastsetting etter matrikelloven.

C1. OPPRETNING AV MATRIKKELENHET

C1.1 Oppretting av grunneiendom, festegrunn og uteareal på eierseksjon

Inntil 2 punktfeste på samme registreringsnummer, etablert i samme sak

Uten oppmåling:	kr.	4150
Med oppmåling:	kr.	9680
areal fra 0 – 500 m ²	kr.	11070
areal fra 501 – 2000 m ²	kr.	16600
arealer fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt 1000 m ²	kr.	1380

C1.2 Oppretting av anleggseiendom

Gebyr som for oppretting av grunneiendom.

volum fra 0 – 2000 m ³	kr.	16600
volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³ .	kr.	1380

C1.3 Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid – pris pr. time, jfr. punkt E1

C1.4 Seksjonering

Seksjonering uten befarings	kr.	3460
Seksjonering med befarings og oppmåling.	kr.	5530

C2. OPPRETNING AV MATRIKKELENHET UTEN FULLFØRT FORRETNING

Gjelder samme gebyrer som under punkt C1.1 – C1.3

C3. GRENSEJUSTERING

C3.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

areal fra 0 – 250 m ²	kr.	6900
areal fra 251 – 500 m ²	kr.	11070

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid – pris pr. time, jfr. punkt E1

C3.2 Anleggseiendom

volum fra 0 – 250 m ³	kr.	6900
volum fra 251 – 1000 m ³	kr.	11070

C4. AREALOVERFØRING

C4.1 Grunneiendom, fest grunn og jordsameie

areal fra 0 – 500 m ²	kr.	16600
areal fra 501 – m2 – økning pr. nytt påbegynt 500 m2	kr.	1380

C4.2 Anleggseiendom

areal fra 0 – 500 m ²	kr.	16600
areal fra 501 – m2 – økning pr. nytt påbegynt 500 m2	kr.	1380

C5. KLARLEGGING AV EKSISTERENDE GRENSE

TIDLIGERE KOORDINATBESTEMT

For inntil 2 punkter	kr.	3460
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr.	690
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid – pris pr. time, jfr. punkt F1		

IKKE TIDLIGERE ER KOORDINATBESTEMT

For inntil 2 punkter	kr.	5530
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr.	690
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid – pris pr. time, jfr. Punkt F1		

C6. PRIVAT GRENSEAVTALE

Gebyr fastsettes etter medgått tid, jfr. punkt F1

C7. AVBRUDD I OPPMÅLINGSFORRETNINGEN ELLER MATRIKULERING

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før oppmålingsforretningen er avhold eller må avvises settes til 1/3 av gebyrsatsene etter C1 til C7. Gebyr når saken blir trukket etter oppmålingsforretningen er avhold settes til 2/3 av gebyrsatsene etter C1 til C7. Trekket saken etter matrikkelføring settes gebyret til 1/1 av gebyrsatsene etter C1 til C7.

C8. URIMELIG GEBYR

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan rådmann fastsette et passende gebyr.

C9. BETALINGSTIDSPUNKT

Steigen kommune vedtar at gebyret skal innkreves etterskuddsvis.

C10. UTSENDELSE AV MATRIKKELBREV

Matrikelbrev inntil 10 sider	kr.	240
Matrikelbrev over 10 sider	kr.	485
Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen		

C11. UTARBEIDING AV DOKUMENTER TIL TINGLYSNING I FORBINDELSE MED OPPMÅLINGSFORRETNING

Utarbeiding av skjøter, hjemmelsrklæring, sletting av heftelser og annet.

Utarbeiding av dokumenter, pr. dokument kr. 1380

C12. MEGLERPAKKE

Meglerpakken inneholder tilgjengelig informasjon som: Matrikkelrapport, bygningsdata, grunnkart (omgivelse, eiendommer med mer), midlertidig brukstillatelse / ferdigattest, gjeldende arealplaner med bestemmelser, kommunale eiendomsgebyr og legalpant.

Bebygd eiendom kr. 1380

Ubebygd eiendom kr. 690

D. ANDRE KART- OG OPPMÅLINGSOPPGAVER, JF. PBL § 33-1

Denne delen av regulativet omfatter avgift på bruk av kart som kommunen helt eller delvis har bekostet og/eller ajourført.

Betaling av avgift gir rett til viderekopiering av materialet til eget bruk. Ervervmessig kopiering er ikke tillatt. Avgiftene er eksklusivt merverdiavgift.

D1. KOPIER AV KOMMUNENS KARTVERK

Salg av kart er underlagt merverdiavgiftsberegning og mva. kommer i tillegg til alle oppgitte satser i dette kapittelet. Alle kart kan betales kontant ved kommunens Servicekontor.

D1.1 Ekspedisjonsgebyr

Ved alle kopieringsoppdrag der rekvirent ønsker å betale ved faktura påløper et ekspedisjonsgebyr på Kr. 150,- i tillegg til satsene under dette kapittelet.

D1.2 Ordinære papirkopier/utskrifter fra kommunens kartverk

For utskrifter i papirstørrelse A4 og A3, betales kun utskrifts/kopieringsutgifter. Som hovedregel skal disse betales kontant ved kommunens Servicekontor. Dersom utgifter skal sendes påfølger ekspedisjonsgebyr.

Følgende avgift for papirformatene A2, A1 og A0:

Papirstørrelse	1 stk.	Pr. tilleggseksemplar
A2	Kr. 100,-	Kr. 55,-
A1	Kr. 125,-	Kr. 80,-
A0	Kr. 150,-	Kr. 110,-

D2. DIGITALE KARTDATA

Pris for digitale kartdata beregnes etter Statens kartverks priskalkulator for digitale kartdata.

E. KONSESJONS- OG DELINGSSAKER

Det vises til forskrift om gebyr for behandling av konsesjons- og delingssaker av 14.12.2011

E1 KONSESJONSGBEYR

For søknader om konsesjon etter lov av 28. nov. 2003 om konsesjon ved erverv av fast eiendom § 2 og § 3, kreves det for kurante/enkle saker inn et gebyr på kr. 1.600,- og for andre saker kr. 5.320,-.

E2 DELINGSGBEYR

For søknader om delingssamtykke etter lov om jord av 12. mai 1995 § 12, kreves det for kurante/enkle saker inn et gebyr på kr. 1.060,-, og for andre saker kr. 2.130,-.

F. FELLES BESTEMMELSER

F1 GEBYR PÅ GRUNNLAG AV MEDGÅTT TID.

Oppmålingstekniske eller annet saksbehandlingsarbeider som ikke kan beregnes etter foranstående satser, eller som er å betrakte som konsulentbistand, beregnes på grunnlag av medgått tid timeverk slik:

Timesatser:

Ingeniør/saksbehandler

Kr. 830

G. IKRAFTTREDEN

Dette gebyrregulativet gjelder fra og med 01.07.2016

UTSTYR KULTURSALEN - SCENERIGG, LYDANLEGG, LYSANLEGG M.M.

Saksbehandler: Kari Lynum
 Arkivsaksnr.: 13/997

Arkiv: D12

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
29/16	Steigen formannskap	08.06.2016
57/16	Steigen kommunestyre	22.06.2016

Forslag til vedtak:

Steigen Kommunestyre vedtar å bevilge 1,0 mil kr til utstyr til kultursalen(scenerigg, lyanlegg, lydanlegg, lerret, bildefremviser, sceneteppes m.m.) Pengene tas fra konsesjonsmidlene gitt i forbindelse med de nye laksekonsesjonene.

Behandling/vedtak i Steigen formannskap den 08.06.2016 sak 29/16**Vedtak:**

Enstemmig som innstillingen

Saksutredning:

I sak 28/16 ble kultur salen vedtatt bygd ut med kostnadsramme på 7,6 mill kr. Dette inkluderte kun det bygningsmessige. Det var presisert at utstyr til kultursalen ikke var med innenfor dette kostnadsoverslaget.

Finansiering av scenerigg, lyd- og lys-anlegg var oppe til behandling i kommunestyre sak 73/15. Saken ble da utsatt. Det foreligger således ikke noe vedtak om finansiering av denne delen av utbygginga. Dette er helt nødvendig utsyr for å kunne bruke kultur salen.

Nødvendig utstyr for å kunne drive Kultursalen er: sertifisert scenerigg, lydanlegg, lyanlegg, sceneteppes, fremviser og lerret.

Uansett vil en million kroner være et veldig begrenset sum til dette formålet og det må forventes å være nødvendig å se på muligheten å finne brukt utstyr.

Saken fremmes nå på nytt med forslag om å bevilge kr 1,0 mil fra konsesjonsmidlene til dette formålet

OVERFØRING AV MIDLER FRA KONSESJONSMIDLER FRA OPPDRETTSKONSESJONER TIL LÅNEFONDET.

Saksbehandler: Per Løken Arkiv: 234
Arkivsaksnr.: 15/631

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
33/16	Steigen formannskap	08.06.2016
58/16	Steigen kommunestyre	22.06.2016

Forslag til vedtak:

Steigen Kommunestyre vedtar å overføre 5 mil kr fra konsesjonspengene for nye oppdrettskonsesjoner til Steigen Lånefond.
Midlene disponeres i tråd med vedtekter vedtatt den 27. april 2016.

Behandling/vedtak i Steigen formannskap den 08.06.2016 sak 33/16

Vedtak:

Enstemmig som innstilling.

Saksutredning:

Steigen kommune vedtok nye vedtekter for lånefondet (tidligere tiltaksfondet) i kommunestyret den 27. april.

Det var enighet om at lånefondet skal forvalte et betydelig beløp fra konsesjonspengene, men det var ikke tatt stilling til dette beløpets størrelse.

Det er tidligere gjort følgende vedtak om bruk av konsesjonspengene:

1. Kommunestyresak 36/15 – vedtatt bruk av 36 mil kr til etablering av lakseslakteri på Storskjæret.
2. Kommunestyresak 54/15-vedtatt bruk av inntil 1 mil kr til oppgradering/investering i datautstyr innenfor oppvekstsektoren.
3. Kommunestyresak 55/15- vedtatt bruk av 1,5 mil kr til asfaltering av kommunale veier.
4. Kommunestyresak 74/15 – vedtatt å bruke 1 mil kr til selskapskapital i Steigen Investeringsselskap.
5. Kommunestyresak 28/16– vedtak om å bruke 5,1 til finansiering av kultur salen (Forutsatt 2 mil kr i tilskudd fra Fylket og 500.000 kr fra Cermaq– totalkostnad kultur sal 7,6 mil kr)
Til sammen er det vedtatt å bruke 44,6 mil kr av en samlet sum på kr 53 mil kr

Det er stor pågang for å søke midler fra lånefondet. Det gjelder særlig som egenkapitallån til landbruk og fiske. Det viser seg at minimumsfaktoren i mange av disse finansieringssakene er egenkapital. Egenkapitallån fra kommunen utløser ofte finansiering. Midlene i lånefondet er på det nærmeste brukt opp pr dags dato og det er behov for påfyll.

I debatten rundt vedtekter til lånefondet forstod en det slik at det kan være ønskelig å bruke en del av de resterende konsesjonsmidlene inn i lånefondet og la noe stå ubrukt.

Ut fra dette signalet vil en forslå å overføre 5 mil kr til lånefondet og la det resterende stå til disposisjon.

5 mil kr vil gi kommunen en god mulighet til å bidra betydelig i ulike etableringer innen primærnæringer og andre næringer.

Det vil da gjenstå ca 3,4 mil kr til å bruke til andre formål. Det har vært oppe i debatten å bruke midler til mobildekning, ulik infrastruktur o.l. Hvis tilskudd til kultur sal blir under 2 mil kr må dette eventuelt tas av denne resten på 3,4 mil kr.

Vedtak om 1 mil kr til lyd og lys-anlegg til kultur salen ble utsatt i sak 75/15. Denne saken må eventuelt tas opp til ny behandling.

BOSETTING AV ENSLIGE MINDREÅRIGE FLYKTNINGER

Saksbehandler: Berit Woie -Berg
 Arkivsaksnr.: 15/654

Arkiv: F30

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
34/16	Steigen formannskap	08.06.2016
59/16	Steigen kommunestyre	22.06.2016

Forslag til vedtak:

Kommunestyret vedtar å ikke gjennomføre vedtaket om å bosette mindreårige flyktninger i 2016.

Dette begrunnes med at kommunen for tiden ikke har kapasitet til å etablere og drifte dette tilbudet i kommunal regi, og at tilbudet om å overta Nygårdsheimen til formålet er trukket.

Behandling/vedtak i Steigen formannskap den 08.06.2016 sak 34/16**Vedtak:**

Enstemmig som innstilling.

Saksutredning:

Kommunestyret vedtok i møte 27.04.16:

1. Kommunestyret vedtar å legge til rette for å kunne ta i mot og bosette inntil 8 enslige, mindreårige flyktninger etter 1. juli 2016.
2. Kommunestyret godkjenner det framlagte avtaleutkastet vedr. overtakelse av Nygårdsheimen. En forutsetning for overtakelsen er at det lykkes å etablere et bofellesskap for enslige, mindreårige flyktninger på Nygårdsheimen.
3. Bofellesskapet skal driftes av kommunen.
4. Saken legges fram for kommunestyret på nytt til endelig godkjenning.

I saksutredningen var innstillingen fra rådmannen at bofellesskapet skulle driftes i privat regi, men det var også redegjort for hva som måtte til for å organisere tjenesten i kommunal regi.

I dag er flyktningetjenesten i Steigen organisert i Nav. Dette ble vedtatt i kommunestyret i 2008 da Nav ble etablert. Den gangen var det 0,5 årsverk i tjenesten og utgjorde under 10 % av Nav-leders administrasjonstid. På grunn av økt bosetting er stillingsressursen nå økt til 2 årsverk, basert på at vi skulle bosette 10 pr. år + familiegjenforening. Det er nå vedtatt å øke bosettingen i 2016 til 20, noe som er dobbelt så mange som var grunnlaget for den bemanningen som er i dag. Med økt bosetting i 2016 ble det i vedtaket akseptert at bemanningen måtte styrkes, og det er opprettet 1,5 midlertidig stilling i 2016, uten at administrative ressurser er økt.

Bosetting av enslige mindreårige i kommunalt regi:

Bosetting av enslige mindreårige vil være en ny tjeneste som kommunen ikke har i dag. Det er en heldøgntjeneste som krever turnusplaner for drift hele døgnet 365 dager i året. Hovedmålet for tjenesten er å skape et trygt og stabilt hjem for enslige mindreårige. Bosetting av enslige mindreårige krever at det rekrutteres og ansettes personer (5-7 årsverk) i bofellesskap som er godt egnet og kvalifisert, og som får god opplæring til jobben.

Når bofellesskap for mindreårige skal drives av kommunen anbefaler rådmannen at flyktningetjenesten skilles ut fra Nav, og at det etableres et eget tjenesteområde direkte under rådmannen. Det må da organiseres med ny administrativ ledelse der dagens flyktningetjeneste inngår sammen med drift av bofellesskap for mindreårige, og der ny lederstilling ivaretar det faglige ansvar, budsjettansvar og personalansvar. Dette gjelder både for den etablerte flyktningetjenesten av voksne, og for den daglige driften av bofellesskap for mindreårige. Da det vil være tidkrevende å få etablert og organisert en slik tjeneste i kommunal regi har tilbudet om overtakelse av Nygårdsheimen blitt trukket.

Begrunnelsen for at rådmannen nå anbefaler kommunestyret å ikke iverksette vedtaket fra 27.april om å bosette 8 mindreårige flyktninger i 2016 er at det i dag ikke er kapasitet eller ressurser til å bygge opp ny administrasjon, samt opprette, rekruttere og ansette 5-7 årsverk i bofellesskap. Det vil måtte kreve innkjøp av eksterne tjenester som kan gjennomføre prosessen, både med ansettelse, utarbeidelse av bemanningsplaner, turnusplan, opplæring og kompetansekartlegging, i tillegg til å ansette ny leder for den samlede flyktningetjenesten. Rådmannen kan ikke tilrå innkjøp av tjenester til dette formålet i den økonomiske situasjonen som kommunen befinner seg i. I tillegg disponerer ikke kommunen i dag egnet bolig til dette formålet.

FINANSIERING AV LÆRLINGEORDNINGEN I STEIGEN KOMMUNE

Saksbehandler: Dag Robertsen
Arkivsaksnr.: 16/493

Arkiv: 400

Saksnr.: Utvalg
60/16 Steigen kommunestyre

Møtedato
22.06.2016

Forslag til vedtak:

Steigen kommunestyre vedtar å bevilge kr 124.300,- til å dekke utgiftene til 1 eksisterende lærling og 3 nye lærlinger for året 2016. Helårsvirkning pr lærling blir i gjennomsnitt kr 139.250,-. Utgiftene må innarbeides i budsjettet for hvert år.

Saksutredning:

Steigen kommune er inne i en svært utfordrende økonomisk situasjon hvor det er gjennomført store kostnadskutt i budsjett, samt innført innkjøpsstopp og en stram rekrutteringspolitikk i forhold til ansettelse i ledige stillinger. Mange tiltak har medført reduksjon i den ordinære bemanningen.

Samtidig er det vedtatt å ta inn lærlinger etter Steigenmodellen uten at dette er regulert og tatt høyde for i budsjettet for Steigen kommune. Dette vil være en uholdbar situasjon og bør rettes opp, minimum ved at det bevilges penger til lærlingeordningen.

Hamun vg Skole er kommet oss i møte og vil tilby ordinært lærlingeløp for alle søkere til helsefagarbeider. Disse vil gå et ordinært to-årig utdanningsløp i Hamarøy med mulighet for lærlingeplass i Steigen fra høsten 2018. Steigen kommune har også tatt inn 1 lærling med ordinært løp i helsefag dette året, og det er 2 voksne søkere til lærlingeordningen som søker opplæring gjennom Steigenmodellen. Administrasjonen har hatt en oppfatning av at partnerskapsavtalen og Steigenmodellen omfatter ungdomslærlinger.

Vi har 1 ungdomslærling som søker barne- og ungdomsarbeiderfaget gjennom Steigenmodellen. Vi har også inne 2 lærlinger hhv 1 og 2 lærlingeår i barne- og ungdomsarbeiderfaget, hvor kun den ene er kostnadsberegnet og lagt inn i budsjettet.

Kostnadsberegning lærlinger etter Steigenmodellen:

Lønnskostnad pr lærling pr år inkl sos. Kostn.	168.900,-
Tid til veiledning/opplæring	22.500,-
SUM LØNN PR LÆRLING PR ÅR	191.400,-
<u>Andel av off.tilskudd pr lærling pr år (104.300/2)</u>	<u>52.150,-</u>
<u>Netto utgift pr lærling pr år</u>	<u>139.250,-</u>

På tross av en positiv holdning og vilje om inntak av lærlinger, er det ikke budsjettert fullt ut med de lønns- og adm.kostnader som påløper i lærlingesatsingen. Administrasjonen ønsker å

tydeliggjøre at en slik satsing krever økonomisk dekning, og at det bevilges økonomiske midler til å kunne gjennomføre lærlingeordningen.

Bakgrunn:

Årsaken til at lærlingeordningen ikke er kostnadsberegnet og lagt i budsjettet er noe usikkert, men det er et paradoks å skulle kutte i budsjett som gjelder stillinger og fast ansatte, og samtidig ta høyde for inntak av lærlinger. En slik satsing betyr utgifter i første omgang som må synliggjøres. Utgiftene blir uansett synlige i regnskapet og bidrar til overforbruk dersom det ikke tas høyde for utgiftene i budsjettet.

I siste kommunestyremøte ble det vedtatt å opprettholde partnerskapsavtalen med Hamsun Videregående Skole om inntak av lærlinger etter Steigenmodellen. Det vil si inntil 5 lærlinger pr år i en 5-års plan innenfor ulike fag. Administrasjonen tok opp de utfordringer som lå rundt mulighetene for å etterleve intensjonen i avtalen, både ut fra et faglig og økonomisk perspektiv, uten at dette medførte noen tilførsel av ekstra økonomiske midler.

Vurdering:

Rådmannen anbefaler at kommunestyret gir tilsagn om nødvendige økonomiske midler for å dekke utgiftene til lærlingeordningen i Steigen kommune. Kostnadene vil være nettobasert hvor tilskudd fra Fylkeskommunen er tatt høyde for i beregningen. Utdanningsavdelingen på Fylket, tildeler 417.200 over 4 år pr lærling i tilskudd. Dette tilskuddet går til opplæringskontoret som Steigen kommune er tilsluttet. 50% av dette tilskuddet går til driften av opplæringskontoret. Nettoutgiften blir beregnet i forhold offentlig støtt og i forhold til avlønningsnivå på lærlingene.

VALG AV MEDDOMMERE TIL SALTEN TINGRETT

Saksbehandler: Elin Brit Grytøyr
 Arkivsaksnr.: 16/432

Arkiv: X42

Saksnr.: Utvalg
 61/16 Steigen kommunestyre

Møtedato
 22.06.2016

Forslag til vedtak:

Steigen kommunestyret velger etter forslag fra Steigen Valgnemnd følgende personer som medommere til Salten Tingrett for perioden 01.01.2017-31.12.2020:

Mette Bolsøy, 8289 Engeløya
 Eva Moen Storø, 8285 Leines
 Gry Arntzen, 8286 Nordfold
 Sissel Grimstad, 8288 Bogøy
 Marit Holmvaag Hansen, 8289 Engeløya
 Rachel Aalstad, 8288 Bogøy
 Kjersti Gylseth, 8285 Leines
 Astri Edle Gaarder Valberg, 8283 Leinesfjord
 Lisbeth Helene Laxaa, 8286 Nordfold
 Kari Danielsen, 8289 Engeløya

Salve Kildahl, 8289 Engeløya
 Ronald Pettersen, 8283 leinesfjord
 Kåre Gunnar Nilsen, 8289 Engeløya
 Roy Olsen, 8283 Leinesfjord
 Kenneth Sandbakk, 8283 Leinesfjord
 Odd Rikard Bredal, 8285 Leines
 Roger Holmvaag, 8288 Bogøy
 Leif Ove Sørensen, 8286 Nordfold
 Kurt Kaspersen, 8283 Leinesfjord
 Tore Vånge, 8286 Nordfold

Saksutredning:

Etter Domstollovens § 65 skal det i hvert domssogn være to utvalg meddommere, et for kvinner og et for menn. Domsstolleder fastsetter antallet utvalgsmedlemmer totalt og fordeler antallet mellom kommunene etter folketallet.

For Steigen kommune er det fastsatt 10 meddommere for hvert av de to utvalgene.

Forslagene har vært ute til alminnelig ettersyn i minst 14 dager slik Domstollovens § 68 krever.

Det er kommet inn et innspill/en merknad fra Kjell Tennes som er meddommer i inneværende periode. Han bemerker at det ikke er foreslått noen fra den delen av kommunen han kommer fra og han stiller gjerne opp en periode til.

Vedlegg: Innspill/merknad fra Kjell Tennes.

Fra: "Kjell Tennes" <ktennes@online.no>
Til: <postmottak@steigen.kommune.no>

Dato: Torsdag 2. juni 2016 22:41
Emne: Etter Domstollovens § 68 skal forslag på valg av lagret...

Undertegnede er i denne perioden meddommer i Salten tingrett. Da jeg ikke kan se at Valgkomiteen har foreslått noen fra den delen av kommunen jeg kommer fra, ber jeg om å bli oppført som meddommer i neste periode. Iflg. dommere ved Salten tingrett ønsker de meddommere som ikke kun er politisk oppnevnt. Jeg stiller gjerne opp en periode til.
MVH Kjell Tennes, Nordskot.

---

e-posten er kontrollert for virus på vegne av Funn, med sikkerhet fra Comendo!

 STEIGEN KOMMUNE Servicekontoret	
Saksnr.: 3098/16	Saksbeh. FOG
03 JUN 2016	
Ar/saksnr.: 16/432	Dok.nr. 3
Ark.kode	X42
Gradering	
Kopi til:	

VALG AV JORDSKIFTEMEDDOMMERE FOR PERIODEN 01.01.17-31.12.2020

Saksbehandler: Elin Brit Grytøyr
Arkivsaksnr.: 16/433

Arkiv: 033

Saksnr.: Utvalg
62/16 Steigen kommunestyre

Møtedato
22.06.2016

Forslag til vedtak:

Steigen kommunestyre velger etter forslag fra Steigen Valgnemnd følgende personer som jordskiftemeddommere for perioden 01.01.2017-31.12.2020:

Gårdbruker Mona Pettersen, 8283 Leinesfjord
Adjunkt Gro Reffhaug, 8285 Leines
Båtbygger Vivian Disen, 8289 Engeløya
HMS-ansvarlig Cermaq Norway Torbjørn Hjertø, 8286 Nordfold
Teknisk leder Cermaq Norway (tidligere gårdbruker) Harald Elvik, 8289 Engeløya
Gårdbruker Hugo Falch, 8288 Bogøy

Saksutredning:

I henhold til Jordskiftelovens § 2-5 skal det i hvert jordskiftesogn være et særskilt utvalg av jordskiftemeddommere.

Utvalgets funksjonstid er fire år slik at de som velges nå skal fungere fra 01.01.17-31.12.20.

Antall jordskiftemeddommere som skal velges for Steigen kommunes vedkommende er 6, 3 av hvert kjønn. De som velges skal være kyndige i de saker som jordskifteloven vanligvis behandler i kommunen.

Forslag til jordskiftemeddommere har vært lagt ut til offentlig ettersyn i 14 dager slik Domstollovens § 68 krever.

**VALG AV LAGRETTEMEDLEMMER/MEDDOMMERE TIL HÅLOGALAND
LAGMANNSRETT FOR PERIODEN 01.01.2017-31.12.2020**

Saksbehandler: Elin Brit Grytøy
Arkivsaksnr.: 16/465

Arkiv: 033

Saksnr.: Utvalg
63/16 Steigen kommunestyre

Møtedato
22.06.2016

Forslag til vedtak:

Som lagrettemedlemmer/meddommere til Hålogaland lagmannsrett for perioden 01.01.2017-31.12.2020 velges, etter forslag fra valgnemnda i Steigen, følgende personer:

Hilde Sivertsen, 8286 Nordfold
Arne Marhaug, Marhaug, 8286 Nordfold

Saksutredning:

Tjenestetiden for de lagrettemedlemmer/meddommere m.v. som ble valgt ved kommunestyrets vedtak 2012 utløper 31. desember 2016. Kommunene skal innen 1. juli 2016 ha gjennomført valg av medlemmer til de nye utvalgene.

Lagrettemedlemmer og meddommere ved lagmannsretten utgjør et og samme utvalg («lagrette-/meddommerutvalget»), dog slik at det skal velges to like store utvalg – ett for kvinner og ett for menn, jfr. domstollovens § 64. Til Hålogaland lagmannsrett skal det fra Steigen kommune velges to lagrettemedlemmer/meddommere, hvorav én kvinne og én mann. Det skal ikke velges varamedlemmer.

Forslag på lagrettemedlemmer/meddommere har ligget ute til offentlig ettersyn i henhold til domstollovens § 68.

VALG AV SKJØNNSMEDLEMMER FOR PERIODEN 01.01.17-31.12.20

Saksbehandler: Elin Brit Grytøyr
Arkivsaksnr.: 16/481

Arkiv: X42

Saksnr.: Utvalg
64/16 Steigen kommunestyre

Møtedato
22.06.2016

Forslag til vedtak:

Steigen kommunestyre velger etter forslag fra Steigen valg nemnd følgende personer som skjønnsmedlemmer for perioden 01.01.17-31.12.20:

Marita Helskog, 8288 Bogøy
Øysten Laxaa, 8286 Nordfold
Mari Wattum, 8286 Nordfold
Agnar Hansen, 8288 Bogøy
Evy Røy mo, 8285 Leines
Helge Pedersen, 8283 Leinesfjord

Saksutredning:

Det vises til skjønnsprosesslovens § 14 hvor det fremgår at det i hvert fylke skal være et utvalg skjønnsmedlemmer som oppnevnes av fylkestinget etter forslag fra tingrettene og kommunestyrene.

Utvalget skal ha så mange medlemmer fra hvert domssogn som departementet fastsetter. Ved fastsettingen av antallet tas det hensyn til hvor mange skjønnsaker det vanligvis er i domssognet.

I brev fra Nordland fylkeskommune dater 06.04.16 står det at forslaget på skjønnsmedlemmer bør inneholde ca 20 % flere navn enn det antall som skal velges. Dette er det tatt hensyn til i forslaget fra valg nemnda.

Kommunereform

«Steigen- Alternativet»

Steigen kommune velger å fortsette som en egen kommune etter kommunereformen

Steigen kommune
-kyst som gir lyst

**Utredningen er utarbeidet av rådmannen og hans lederteam - juli/ august 2015
og oppdatert februar 2016**

Innhold

Mandat	3
Oppgave og avgrensning	3
Forfattere.....	3
Gjennomføring.....	3
Konklusjon	4
Ekspertgruppens 10 kriterier for den framtidige kommune ved «Steigen-Alternativet»	5
Delrapport A: Økonomi og befolknings sammensetning	6
Befolknings sammensetning og utvikling.....	6
Økonomi	6
Forslag til nytt inntektssystem for kommunene	9
Konklusjon	11
Delrapport B: Sentraladministrasjonen	12
Delrapport C: Næring.....	14
Delrapport D: Helse.....	16
Delrapport E: Oppvekst.....	18
Delrapport F: PUD/Teknisk	20
Delrapport G: NAV	22
Lokalpolitisk styring og interkommunale samarbeider	24
Alternativer til generalist kommuneprinsippet - «Røstmodellen»	26

Mandat

Kommunens arbeidsgruppe for kommunereform arbeidet har bedt rådmannen utrede det såkalte «Steigen-alternativ» det vil si at Steigen kommune velger å stå alene etter kommunereformen.

Oppgave og avgrensning

Rådmannen tolker oppgaven slik utredningen skal gi svar på Steigen kommune sitt framtidige grunnlag og utviklingspotensial ved å stå som en egen kommune etter kommunereformen. Herunder også forventet økonomisk handlingsrom samt en vurdering imot ekspertgruppens 10 kriterier for en framtidig kommune.

Utredningen tar utgangspunkt i en vurdering for Steigen kommune uten å ta hensyn til eventuelle konsekvenser for Steigen beslutninger gjort i de andre Salten kommuner vil kunne få, eksempelvis hvis de andre Salten kommuner samler seg i en stor kommune og Steigen står alene.

Utredningen er basert på og forholder seg til den vedtatte kommunereform. Vi anser det ikke som en relevant problemstilling for denne utredning å ta stilling til innholdet eller kriteriene i reformen.

Forfattere

Utredningen er gjennomført av rådmannen og hans ledergruppe og stab med rådmannen som ansvarlig redaktør.

Gjennomføring

Utredningen ble gjennomført første gang i juli/August 2015 og oppdatert i Februar 2016 etter at høringsnotatet angående framtidige inntektssystem for kommunene ble kjent.

Konklusjon

Steigen kommune har i en lang årrekke slitt med nedgang i befolkningen samt en stadig eldre befolkning. Dette er en av de sentrale årsaker til at kommunen gjennom mange år med få unntakelser har avlagt regnskaper med merforbruk. Samtidig er kommunens driftsregnskap belastet med en høy gjeldsgrad, reserver og fondsbeholdningene er stort sett brukt opp. I løpet av 2016 forventes Steigen kommune å bli registret i ROBEK registeret¹. Det vedtatte budsjett og økonomiplanen for perioden 2016-19 indikerer at kommunen har store økonomiske utfordringer og må forventes å trenge lang tid på å komme seg ut av denne situasjonen.

Rådmannen og hans stab har vurdert dagens tjenesteproduksjon i Steigen kommune imot ekspertgruppens ti kriterier for framtidige kommuner. Vi mener Steigen kommune på en del av disse ti kriterier ikke vil være i stand til å oppfylle kravene til en framtidig kommune. En ønsker her spesielt å framheve økonomisk soliditet. Steigen kommune har med få unntak drevet med et overforbruk de siste mange år, utsiktene for det nye inntektssystem indikerer ikke økte økonomiske rammer det er derfor vanskelig å se for seg hvordan kommunen skal oppnå tilstrekkelig økonomisk soliditet i framtiden. Andre områder som vurderes kritisk er tilgang på kompetanse og tilstrekkelig kapasitet til å imøtekomme framtidens utfordringer.

Steigen kommune deltar i dag i ca. 31 interkommunale samarbeider, dvs. allerede i dag er store deler av den kommunale tjenesteproduksjonen satt utenfor reel lokalpolitisk styring, med de forventede økonomiske rammevilkår og krav til den framtidige kommune må en forvente at dersom Steigen velger å fortsette som egenstendig kommune vil der være behov for å øke antallet av disse samarbeider betydelig hvilket vil føre til en ytterligere svekkelse av den lokalpolitiske styring.

Som et alternativ for kommuner med ekstreme geografiske utfordringer ble «Røstmodellen» skapt. Vi har vurdert denne for Steigen kommune og mener at om denne modell skal kunne oppnå den ønskede virkning vil det være nødvendig å inngå samarbeider på drift av de kostnadstunge tjenesteområder, eksempelvis helse og oppvekst. Det vil i prinsippet bety å outsource den tunge kommunale tjenesteproduksjonen til en samarbeidskommune, noe som vil medføre et betydelig tap av lokalpolitisk styring og en må stille seg spørsmålet om denne modell i praksis ikke inneholder mindre lokaldemokratisk medbestemmelse enn en del av de modeller som har vært lansert i forbindelse med kommunesammenslåinger.

Spørsmålet om framtidig kommunestruktur blir for Steigen tett knyttet til spørsmålet til framtidig økonomisk handlingsrom. De økonomiske rammer vil være avgjørende for hvilket omfang og kvalitet på tjenesteproduksjonen borgene i Steigen kan forvente i framtiden. Rådmannen er bekymret for om Steigen kommune under de framtidige økonomiske rammer vil være i stand til å leverer tjenester på nivå med og kvalitet i tråd med de skisserte framtidige krav til en kommune.

Særlig med bakgrunn i den økonomiske situasjonen i Steigen kommune tilrår rådmannen kommunestyret at det tar en **proaktivt rolle i «nabopraten» med henblikk på å bli en del av en framtidig ny og større kommune med virkning fra senest 01.01.2020 – eventuelt tidligere.**

---

¹ Register om betinga godkjenning og kontroll

Ekspertgruppens 10 kriterier for den framtidige kommune ved «Steigen-Alternativet»

Nr	Kriterie	Steigen kommune alene	
1	Tilstrekkelig kapasitet	NEI	Allerede i dag sliter kommunen med tilstrekkelig kapasitet til å gjennomføre tjenesteproduksjonen, flere betydelige økonomiske nedskjæringer tvinger seg fram. Det vil ikke være mulig å ta imot nye oppgaver i framtiden. Det vil være behov for mange interkommunale samarbeider.
2	Relevant kompetanse	NEI	Små fagmiljøer, gjør det vanskelig å oppnå tilstrekkelig faglig kompetanse i forhold til kompleksiteten i framtidige krav til kommunal tjenesteproduksjon. Vanskelig rekruttering av kompetanse.
3	Tilstrekkelig distanse	NEI	Et lite samfunn der "alle kjenner alle" kombinert med små fagenheter der saksbehandlingen ofte gjøres av en bestemt person fører til stadig tilbakevendende habilitets og distanse diskusjoner.
4	Effektiv tjenesteproduksjon	NEI	Mange små enheter og lovpålagte oppgaver gjør det vanskelig å oppnå stordriftsfordeler. Meget begrensede ressurser til utvikling.
5	Økonomisk soliditet	NEI	Kommunen har i dag store akkumulerte underskudd og høy gjeld. Forslaget til nytt inntektsystem forventes ikke å skape noen forbedring i kommunens inntektsituasjon hvis Steigen velger å fortsette som en selvstendig kommune.
6	Valgfrihet	NEI	Vi mener ikke kommunen vil være i stand til å øke omfanget av tjenesteproduksjonen slik borgerne vil oppnå en større grad av valgmuligheter av tjenester
7	Funksjonelle samfunnstutviklingsområder	NEI	Steigen alene er for smått til å kunne påregne seg å være en betydningsfull bo- og arbeidsmarkedsregion.
8	Høy politisk deltakelse	JA	Steigen har i dag et av de største antall partier representert i kommunestyret og bra lokalpolitisk deltakelse og engasjement.
9	Lokal politisk styring	DELVIS	Steigen kommune deltar i dag i 35 interkommunale samarbeider, en må forvente at antallet vil øke i framtiden, det vil altså være nødvendig å ha en stadig større del av tjenesteproduksjonen utenfor lokalpolitisk styring.
10	Lokal identitet	JA	Sterk identitetsfølelse på Steigen

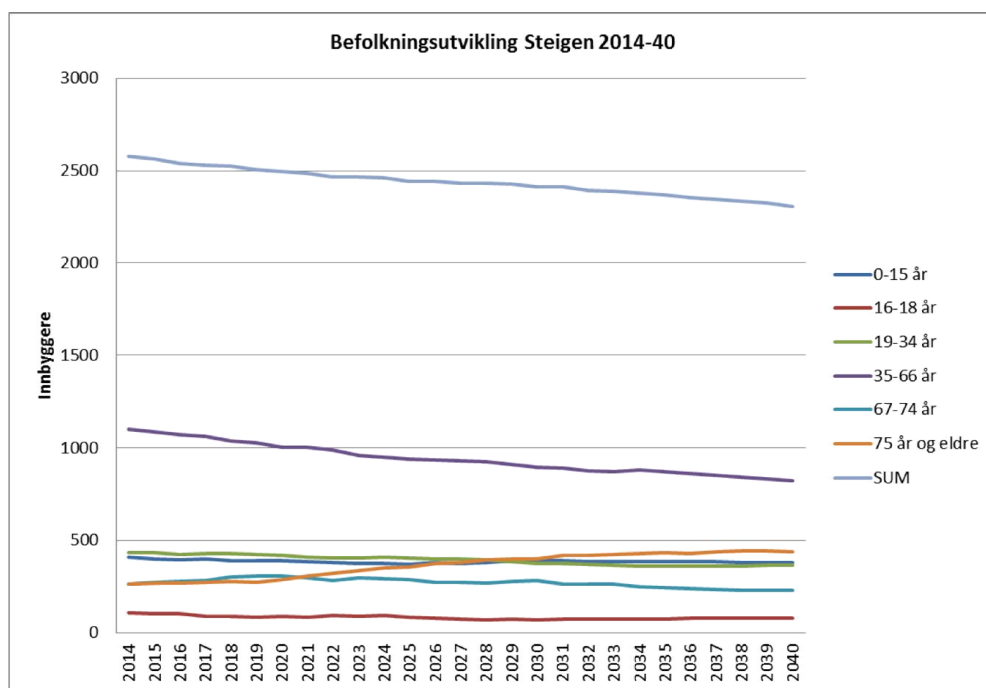
Figur 1: Vurdering av «o-Alternativet» imot ekspertgruppens 10 kriterier for framtidig kommune

Vi har vurdert alternativet at Steigen kommune fortsetter som en egen kommune opp imot ekspertgruppens 10 kriterier for en framtidig kommune. Slik vi vurderer det vil Steigen på 7 av de 10 kriterier ikke være i stand til å imøtekomme de framtidige krav. Dette er primært relatert til en meget svak økonomi som gjør det ekstremt utfordrende i det hele tatt å oppfylle lovpålagte minimumskrav til tjenesteproduksjonen. Vi ser også utfordringer i forhold til å imøtekomme framtidige krav til kompetanse og problemstillinger knyttet til habilitet vil framdels være en utfordring. På «pluss-siden» ser vi at ved å bevare Steigen som egen kommune må en forvente å opprettholde dagens lokalpolitiske engasjement, større grad av lokalpolitisk styring enn ved en sammenslåing. Det å stå som egen kommune kan også styrke den lokale identitetsfølelse.

Delrapport A: Økonomi og befolknings sammensetning

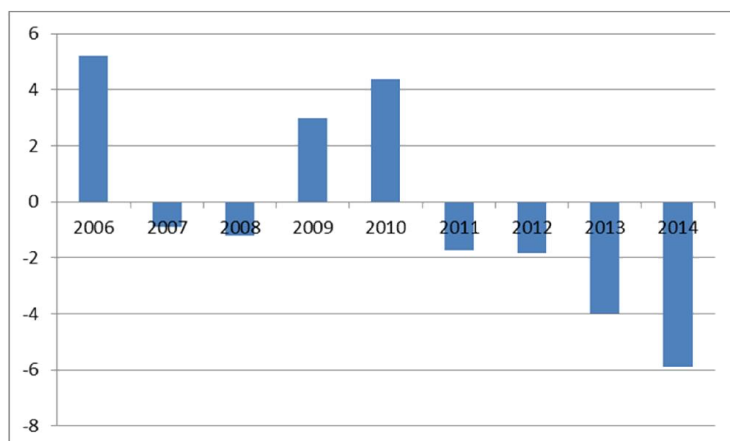
Befolknings sammensetning og utvikling

Befolkningsutviklingen har de seneste år vist en nedadgående trend, prognosene indikerer en fortsettelse av dette i tiden fram imot 2040. Spesielt kritisk er nedgangen i befolkningsgruppen 35-66 åringer. I 2014 opplevde kommunen en nedgang i befolkningen på netto 72 personer. En stadig eldre befolkning samt netto fraflytting fra kommunen vurderes som en av de aller største utfordringer Steigen kommune står overfor i de kommende år. Å snu denne trenden vil kreve betydelig innsats både for tilrettelegging for bosetning og utvikling av flere arbeidsplasser i kommunen.

Figur 3 Befolkningsutviklingen i Steigen: kilde: ssb.no

Økonomi

Figur 4: Driftsresultat Steigen kommune Kilde: Årsregnskap 2014 Steigen kommune

Figur 4 viser at driftsresultatene i Steigen kommune i perioden 2006-2014, som det framgår har det i denne periode kun 3 år lykkes å avslutte regnskapet uten overforbruk også for 2015 forventes et overforbruk. Kommunen opplever et stigende økonomisk press og dersom dagens situasjon framskrives vil man være tvunget til omfattende strukturendringer og betydelige endringer i tjenestetilbudet i framtiden.

Økonomiplan 2016 - 2019

Økonomiplan		2016	2017	2018	2019
Sentrale styringsorganer					
Inntekter		-1 191	-641	-641	-478
Utgifter		21 960	21 055	20 817	20 454
Nettoutg		20 769	20 414	20 176	19 976
Oppvekst og kultur					
Inntekter		-8 198	-8 198	-8 198	-8 198
Utgifter		65 658	63 995	63 995	63 995
Nettoutg		57 460	55 797	55 797	55 797
Helse og omsorg					
Inntekter		-23 159	-22 159	-22 159	-22 159
Utgifter		87 708	85 828	85 828	85 828
Nettoutg		64 549	63 669	63 669	63 669
Bolig og næring					
Inntekter		-5 893	-5 893	-5 893	-5 893
Utgifter		11 817	11 697	11 697	11 697
Nettoutg		5 924	5 804	5 804	5 804
Tekniske formål					
Inntekter		-7 305	-7 305	-7 305	-7 305
Utgifter		18 881	18 451	18 451	18 451
Nettoutg		11 576	11 146	11 146	11 146
Sannferdsel					
Inntekter		-541	-541	-541	-541
Utgifter		4 078	4 078	4 078	4 078
Nettoutg		3 537	3 537	3 537	3 537
NAV					
Inntekter		-11 118	-11 118	-11 118	-11 118
Utgifter		15 218	15 218	15 218	15 218
Nettoutg		4 100	4 100	4 100	4 100
Suminntekter	Inntekter	-57 405	-55 855	-55 855	-55 692
Sumutgifter	Utgifter	225 320	220 322	220 084	219 721
	Nettoutg	167 915	164 467	164 229	164 029
Skatt					
Eiendomsskatt	Nettoinntekt	-7 567	-7 567	-7 567	-7 567
Ramme inkl. innt.utjamning	Inntekter	-108 290	-106 633	-106 603	-106 572
Statlige overf. inkl. rentekomp.	Inntekter	-3 853	-3 853	-3 853	-3 853
Andre salgs- og leieinnt.	Inntekter	-1301	-1551	-1546	-1531
Gebyrer/hedskr. Fordringer	Netto utgift	55	55	55	55
Premieavvik	Inntekter	0	0	0	0
	Nettoinnt	-170 971	-169 564	-169 529	-169 483
Avskrivninger					
Brutto driftsresultat		-3 056	-5 097	-5 300	-5 454
Renteutgifter		7 170	6 890	6 890	6 890
Avdrag		5 400	5 400	5 400	5 400
Utlån		250	250	250	250
Renteinnt.utbytte		-9 730	-9 730	-8 130	-11 140
Mottatte avdrag utlån		-300	-300	-300	-300
Netto finansutgifter		2 790	2 510	4 110	1 100
Motpost avskrivninger					
Netto driftsresultat		-266	-2 587	-1 190	-4 354
Avsetning til disp.fond		641	2 962	1565	4 729
Dekning tidligere merforbruk		0			
Avsetning til fond		600	600	600	600
Bruk av fond		-975	-975	-975	-975
Netto fondsdisposisjoner		266	2 587	1 190	4 354
Resultat etter disposisjoner		0	0	0	0

Figur 5: Økonomiplan 2016-19

(Alle beløp i mNOK)	Beløp	Inndekkes			
		2016	2017	2018	2019
Merforbruk 2013	-3,99	0,64	2,96	0,39	
Merforbruk 2014	-5,88			1,17	4,71
Merforbruk 2015	0				
SUM	-9,87	0,64	2,96	1,56	4,71

Figur 6: Inndekning av merforbruk

Som det framgår av økonomiplanen og figur 6 inndekning av merforbruk forventes at Steigen kommune vil trenge helt ut 2019 for å dekke inn de akkumulerte merforbruk fra 2013 og 2014. For 2015 forventes et merforbruk på ca 11-12 millioner dette vil sannsynligvis medføre at Steigen kommune i en lang årrekke framover vil være registrert som ROBEK kommune med de dertil hørende forpliktelser i forhold til låneopptak, forpliktende plan og rapportering til fylkesmannen. Budsjettet for 2016 inneholder vedtak om reduksjoner på ca. 19,5 millioner for å balanserer driften i 2016 (se figur 7). Flere av disse tiltak anses som svært utfordrende å gjennomføre hhv der er knyttet stor usikkerhet til realiseringen av den forventede effekt.

Kutt til budsjett 2016 (status jan 2016)	Budsjett 2016	Gjennomføring	Forventet effekt	usikkerhet
SENTRALADM./FELLES				
Seniorfri kuttes	2 500		1100	1 400
Reduksjon tilskudd til kirkelig fellesråd	150		150	0
Inntekter fra Håbruksfond	4 000		0	4 000
Utbytte investeringselskap	1 600		1400	200
Konsulenttjenester	-450		0	450
Leiebilordningen	50		50	0
Valggifter	100		100	0
Eiendomsskatt, nye boliger	25		25	0
Kurs, opplæring, reiser	400		0	400
Nystilling lønn	-550		-550	0
Refusjon nystilling lønn	550		550	0
Allhuset	-400		-400	0
Økt utbytte Nord-Salten Kraft	800		800	0
Lev i Steigen	-300		-300	0
OPPVEKST				
Reduksjon kulturskola	147		147	0
Nedleggelse avdeling Nordfold barnehage	294		294	0
Fjerne utvidet åpningsstid barnehager	0		0	0
SFO, brukerbetalinger	20		20	0
Kulturmidler	75		75	0
Ny prognose inntekt	485		485	0
Kutt rammetimetal	760		760	0
Biblioteket	50		50	0
HELSE				
Nedleggelse 4 sykehjemsplasser	350		0	350
Reduksjon jordmorstilling	200		0	200
Reduksjon vikarutgifter (del av eff.prosjektet)	650		0	650
Besparelse legetjenesten	200		0	200
Skjønnsmidler barnevern	1 000		0	1 000
Red. stilling helsesstasjonen	102		102	0
Psykisk helse kutt stilling	183		183	0
Folkehelse	156		156	0
Fremskynde kutt lærlinger	161		161	0
Inntekter KAD plass (salg av tjenester til komm.)	350		0	350
Reduksjon stillinger Mølnmoa	205		205	0
Nattevakt Mølnmoa	650		650	0
Red. bemanning hj.sykepleie/omsorgsboliger	444		444	0
Reduksjon stilling hjemmehjelp	397		397	0
Barnevern	500		500	0
Stab, Steigentunet 1/2 stilling	275		0	275
Effektiviseringsprosjekt helse og omsorg	1 500		0	1 500
PUD				
Reduksjon bemanning renhold/vaskeri	230		230	0
Nedbemanning uteseksjonen	200		200	0
Havneleie	100		0	100
NAV				
Øke antall bosettinger fra 10 til 15	400		400	0
SUM	19 459	0	8 384	11 075

Figur 7: Vedtatte kutt i budsjettet for 2016

Forslag til nytt inntektssystem for kommunene

Kommunal- og regionaldepartementet har sendt på høring forslag til nytt inntektssystem. Høringsfristen er satt til 1. mars. Departementet legger opp til å presentere det nye inntektssystemet i kommuneproposisjonen 2017, som offentliggjøres 11. mai 2016.

I høringsnotatet presenteres;

- Nye kostnadsnøkler for kommunene, herunder en ny modell der det skilles mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper
- Endringer i de regionalpolitiske tilskuddene
- En oppsummering av skatteelementene i inntektssystemet

Forslag til nye kostnadsnøkler

Høringsforslagets forslag til nye kostnadsnøkler er hovedsakelig en ren oppdatering av de kostnadsnøkler som gjelder i dag. KS mener at de foreslåtte oppdateringer av kostnadsnøkklene er godt faglig vurdert. På barnehageområdet presenteres to alternativer til delkostnadsnøkkel. Anbefalingen i høringsforslaget er å videreføre kriteriene i dagens kostnadsnøkkel. Samlet omfordeles om lag 580 mill kr. Kommunene som kommer ut i pluss er noe færre enn kommunene som kommer ut i minus, mens det bor flere innbyggere i kommunene som kommer ut i pluss enn kommunene som kommer ut i minus.

For Steigen kommune er utslag av nye kostnadsnøkler beregnet å utgjøre - 872 000 kr.

Frivillige og ufrivillige smådriftsulemper – nytt strukturkriterium

Høringsforslaget presenterer et opplegg for å skille mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper, gjennom bruk av et strukturkriterium for fastsettelse av basistilskudd. Strukturkriteriet skal benyttes til å gradere kommunens basistilskudd. Mens alle kommuner i dag får et fullt basistilskudd på 13,2 mill. kr. i 2016, vil bruken av et strukturkriterium medføre at kommunene får mellom 0 og 13,2 mill. kr. i basistilskudd. Dette vil gi store omfordelingsvirkninger mellom kommunene.

Strukturkriteriet tar utgangspunkt i hvor langt innbyggerne i en kommune i gjennomsnitt må reise for å nå f.eks. 5 000 innbyggere uavhengig av kommunegrenser. Tanken er at små kommuner med korte reiseavstander lettere vil kunne slå seg sammen enn kommuner med lange reiseavstander. Det vil si at i kommuner med korte reiseavstander vil smådriftsulempene i større grad være frivillige enn i kommuner med lange avstander. Valg av hvor mange personer det skal måles reiselengde til og valg av grenseverdiene for reiselengde som kvalifiserer til fullt basiskriterie bør ligge på, vil i stor grad være basert på skjønn.

I høringsnotatet er det gitt eksempler med reiselengde 13,3 km, 16,5 km og 25,4 km.

For Steigen kommune vil dette bety:

Grenseverdi	Utslag for Steigen
Grenseverdi 13, 3 km.	+ 834 000 kr
Grenseverdi 16, 5 km	+ 993 000 kr
Grenseverdi 25, 4 km	+ 1 348 000 kr

Figur 8: Grenseverdier og utslag for Steigen

Samlet utslag ny kostnadsnøkkel og strukturkriterium vil for Steigen kommune utgjøre + 476 000 kr. ved bruk av grenseverdi 25, 4 km. (som antas å være det mest aktuelle)

Regionalpolitiske tilskudd

I høringsnotatet foreslås det at småkommunetilskudd, Nord-Norge-/Namdalstilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge samles i to nye tilskudd; Nord-Norge tilskudd og Sør-Norge tilskudd.

I høringsnotatet presenteres ingen forslag til satser for de nye tilskuddene, men det legges opp til at:

- Småkommunetillegget vil differensieres i forhold til kommunens verdi på distrikts indeksen (eksisterende indeks for grad av distrikts utfordringer)
- Det vil bli gjort justeringer i tilskuddene slik at mer enn i dag fordeles pr. innbygger

Omleggingene som skisseres antas å ha størst betydning for kommuner med under 3 200 innbyggere.

I høringsnotatet er det **ikke** lagt fram forslag til satser for de nye tilskuddene. Dette kommer først i kommuneproposisjonen, som legges fram i vår. Det betyr igjen at det ikke vil være mulig å gi et fullstendig svar på hva inntektssystemet vil bety, fordi det mangler tall på regionalpolitiske tilskudd.

For Steigen kommune utgjør i dag småkommunetilskuddet 5 475 mill. kr., mens Nord-Norge tilskuddet utgjør 4 234 mill. kr., til sammen 9 709 mill. kr.

Skatt og inntektsutjevning

I høringsnotatet gis det en beskrivelse av dagens system for skatt og inntektsutjevning. Det fremmes ikke konkrete forslag til endringer i dagens modell, men vises i stedet til at skatteandel og graden av inntektsutjevning er noe som fastsettes hvert år i tilknytning til kommuneopplegget i statsbudsjettet.

Når det gjelder modell for ny selskapsskatt, vises det i høringsnotatet til kommuneproposisjonen for 2017. Det slås fast at selskapsskatten skal inngå i inntektsutjevningen.

Konklusjon

Steigen kommune står overfor en betydelig utfordring i forhold til demografi, kommunen har en stadig eldre befolkning samtidig som man opplever en kontinuerlig nedgang i befolkningstallet. Å snu nedgangen i befolkningen anses som vel den største utfordring for kommunen i framtiden. Dette vil kreve tilrettelegging mht. bosetting og etablering av flere arbeidsplasser i kommunen å snu denne trenden.

Økonomien i Steigen kommune er sterkt avhengig av statslige rammeoverføringer og nedgang i befolkningsgrunnlaget har direkte konsekvenser på de økonomiske rammer til kommunen. Økonomien i Steigen kommune har i mange år vært hardt presset, kommunen har igjennom mange år drevet med betydelig overforbruk, per utgangen av 2014 utgjør det akkumulerte underskudd ca. 10 millioner for 2015 forventes et underskudd i størrelsesorden 11-12 millioner og en forventer at kommunen i løpet av 2016 blir registrert i ROBEK registeret med et akkumulert underskudd på ca 21-22 millioner. Kommunens totale gjeld er betydelig over det fra fylkesmannens anbefalte nivå, renter og avdrag fører til belastning på det årlige driftsbudsjett.

Ut fra de endringer som lar seg beregne i forslag til nytt inntektssystem, nemlig nye kostnadsnøkler og nytt strukturkriterium, så ser det ut for at disse ikke vil få store konsekvenser for Steigen kommune. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til hva endringer i de regionalpolitiske tilskuddene vil bety for kommunen. Disse utgjør i dag ca. 10 mill. kr. Det vil si selv om en skulle anta at de økonomiske rammer ved forslaget til nytt inntektssystem ikke skulle bli vesentlig dårligere for Steigen enn dagens inntektssystem da er det viktig å merke seg at **de akkumulerte driftsunderskudd som Steigen kommune de seneste årene har opparbeidet seg er opparbeid med dagens inntektssystem og en forventer som sagt ikke at det nye inntektssystem vil skape noe bedring i inntektsgrunnlaget for Steigen kommune.**

Delrapport B: Sentraladministrasjonen

Sentraladministrasjonen i Steigen kommune består av funksjonene rådmann og hans lederteam, økonomi og personalforvaltning, næring, IKT, servicetorg samt spesialrådgiver.

Nedenstående SWOT analyse har to perspektiver, «styrker»/»svakheter» tar utgangspunkt i dagens situasjon mens «muligheter» og «trusler» har et framtidsperspektiv dvs. et perspektiv der Steigen kommune fortsetter som en egen kommune etter kommunereformen.

Styrker	Svakheter
<ul style="list-style-type: none"> - Små fleksible fagmiljøer. - Bred kompetanse. - Stor grad av fleksibilitet og tilpasningsevne. - Erfaren arbeidsstokk. - Sterk lokal identitetsfølelse. - Nærhet.	<ul style="list-style-type: none"> - Små sårbare fagmiljøer/personavhengighet. - Vanskelig å spesialisere seg. - Utfordrende å skape gode kompetansemiljøer. - Manglende utnyttelse av IKT verktøyer til effektivisering. - Habilitetsutfordringer. - Ressurs- og kapasitetsutfordringer.
Muligheter	Trusler
<ul style="list-style-type: none"> - Utnytte nærheten og den lokale identitetsfølelse i ett utviklingsperspektiv. - Personlig utvikling og høy grad av allsidighet på grunn av bredt kompetansebehov hos ansatte.	<ul style="list-style-type: none"> - Økonomiske rammebetingelser. - Vanskelig å rekruttere nødvendig kompetanse på grunn av stor konkurranse om arbeidskraften. - Mangel på spesialisert kompetanse i organisasjonen. - Manglende evne til å matche nye oppgaver og krav. - Sårbare i forhold til få personer på ulike fagområder eks. ved sykdom, ferie ol.

Figur 9: SWOT analyse for Sentraladministrasjonen

Styrker og svakheter

Det stilles samme krav til utøvelse av tjenestene i en liten kommune i forhold til en større kommune. Steigen kommune må drifte og levere de samme funksjoner og tjenester som større kommuner. Som selvstendig juridisk enhet må man føre eget regnskap, ansvarlig for innkjøp, for IKT driften, personalforvaltning etc. Mange av disse funksjoner driftes i dag med en absolutt minimum bemanning, eksempelvis gjennomføres lønnsutbetaling for hele Steigen kommune med 1 person. Organisasjonen er preget av å ha gjennomgått flere nedbemanningsrunder. Det er blitt færre ansatte med flere oppgaver som fører til at arbeidsfeltet for den enkelte i en liten organisasjon er meget bredt. Bredt arbeidsfelt og mange nedbemanninger og omorganiseringer igjennom tiden har utviklet en høy grad av

tilpasningsevne, fleksibilitet og generalist-kompetanse hos de ansatte. Stor bredde i kompetansen med et lavt antall arbeidstakere blir på bekostning av spesialisering og krav til faglig dybde. Selvsagt blir små strukturer meget personavhengige og sårbare. En høy grad av personavhengighet er ikke bare vanskelig for organisasjonen men også for den enkelte ansatt i forhold til nærhet og habilitet i et lite samfunn hvor alle kjenner alle. Små fagmiljøer, lite rom for faglig utvikling og begrensede økonomiske muskler gjør det vanskelig å rekruttere den nødvendige kompetanse.

Mulighetene med bruk av IKT som verktøy både for utvikling av gode digitale løsninger for borgerne, men også for å støtte opp om effektive arbeidsprosesser i den kommunale drift, begrenses av mangel på ressurser og kompetanse til å gjennomføre utviklinger. Steigen kommune råder over 1 årsverk til å dekke hele IKT området, både utvikling og drift. Det sier seg selv at ressursene til utvikling da er meget begrenset. I tillegg fører årelang dårlig økonomi til et betydelig etterslep på investeringer, på oppgraderinger av programvare og utskifting av utstyr.

Muligheter og trusler

Krav til allsidighet og bredde i kompetanse hos arbeidstakerne kan for arbeidstakerne selv oppleves positivt. Karrieremulighetene er i utgangspunktet små i en liten kommune og allsidighet i oppgaver vil være med på å skape spennende og utfordrende jobber hvor man får innblikk i mange ting og utviklet bred kompetanse. Lokal tilhørighet og eierforhold gir motivasjon og muligheter for aktiv deltakelse i utviklingsarbeid.

Samtidig vil bred kompetanse på få antall ansatte gjøre organisasjonen veldig sårbar. Ved akutt frafall, sykdom og ferieavvikling kan oppgaver bli liggende uløst over tid. Kommunen kan også bli nødt til å kjøpe tjenestene eksternt til en forholdsvis dyrere pris.

Det framtidige mulighetsrommet er i stor grad bestemt av de økonomiske rammevilkår. De skisserte scenarier tidligere i denne utredning indikerer ikke at en kan forvente betydelige forbedringer i vår kommuneøkonomi. Tvert imot må man forvente et fortsatt økt press mot mer effektivisering og nedskjæringer i organisasjonen. Enhetene vil bli enda mindre samtidig som mengden av oppgaver og krav til kvalitet og tilgjengelighet på tjenestene øker. Gapet mellom tjenestebehovet og tjenestetilbudet blir større, og det vil bli stadig vanskeligere å matche dette gapet og tilby tjenester av en faglig forsvarlig kvalitet. Det vil være krevende for dagens organisasjon å opprettholde dagens tjenesteproduksjonsnivå og svært vanskelig å ta imot eller iverksette nye oppgaver.

Som en egen kommune med egen IKT drift kan en ikke forvente større handlingsrom innenfor utvikling og implementering av nye IKT løsninger, man vil fortsatt streve med å opprettholde en forsvarlig og noenlunde stabil drift.

Delrapport C: Næring

Å utrede dette spørsmålet ser jeg (Red.: Næringsssjef Per Løken) som vanskelig. Da må en i alle fall ha en del ressurser og tid og gå nøye inn i de premisene departementet har lagt, de utredningene NHO har laget og gjøre mange vurderinger som er politisk betont.

Men jeg vil sette opp noen momenter som kan tale **for** og **mot** kommunesammenslåing sett fra et næringsperspektiv.

Når det gjelder de planene vi har og statistikk for nærings-utviklinga viser jeg til kommunens næringsplan.

For større kommuneenhet:

- Næringsarbeid og næringsliv kan forholde seg til et større fagmiljø når det gjelder veiledning og utredninger.
- I en liten kommune kan det være vanskelig å være «potet» og beherske alle fagfelt og rekke alt en burde ha gjort. Lett for å bli satt til generelle oppgaver. Et lite veiledningsapparat blir sårbart ved f. eks endringer i bemanning.
- Å knytte seg opp mot en storkommune med f. eks Bodø som sentrum kan gi mulighet for bedre infrastruktur mot sentrum. Dette vil næringslivet kunne tjene på.
- Kan være lettere å holde seg orientert om finansieringskilder o.l.
- Større prosjekter og større utredninger kan vinne kampen om midlene.
- Lettere å få mer trykk i saker og bli hørt hos fylke og departement.

Mot større kommuneenhet:

- Bedrifter/etablerere har kort vei til veiledning/kommunal beslutning.
- Administrasjon/lokalpolitikere i en liten kommune ser verdien/nødvendigheten av å stå på for lokalt næringsliv.
- Det er i dag lett å forholde seg til nettverk og kunnskap på internett ang utfordringer innen næringssetting.
- Fare for at et sentralt næringskontor i en stor kommune ikke ivaretar hele området.
- Sannsynlig at vi i stor grad må stole på oss selv om vi kommer med i en større kommune. Blir neppe trykk på næringsarbeid i Steigen fra f. eks et Bodø-kontor.
- Et lokalt næringskontor ser mulighetene og kjenner de lokale forholdene. I en by glir ting av seg selv, mens et lokalt næringsapparat ofte må være en katalysator ved eierskifter o.l. i en liten kommune.
- De små sakene vil sannsynlig drukne i et stort system, men blir gjerne ivaretatt i et lite system. ½ eller 1 arbeidsplass er viktig i utkantene. De er også ofte viktig for å ha noe å « koble» med for en familie som kommer flyttende.

- Vi har i dag nærhet til ei av de største vekstnæringene: oppdrettsnæringa. Denne er stor i vår kommune og har «hovedkontor» her. En av årsakene til at denne næringa står sterkt i kommunen er det gode forhold som har vært mellom kommune og oppdrettsnæring og de arealplaner kommunen har laget i samarbeid med næringa.
- Fiske og landbruk er store næringer i Steigen. Det er sannsynlig at kunnskap om og fokus mot disse næringene vil bli svakere hvis næringsarbeidet styres fra et miljø som har fokus på helt andre ting.

Delrapport D: Helse

Helse og omsorg har gjennom sin ledergruppe samlet sett på hvilket scenario en kan se for seg dersom Steigen kommune velger å fortsette som egen kommune. Det har brukt SWOT-analyse som har gitt disse punktene:

Styrker	Svakheter
<ul style="list-style-type: none"> - Stor grad av selvbestemmelse. Steigen blir mindre «utkant». - Bedre mulighet til å gi et tilbud lokalt - Avhengig av å ha høy akuttberedskap – kan styrke rekrutteringsmuligheter. - Bedre kjennskap til pasientene / brukerne. - Lettere tverrfaglig samarbeid. - Følge økonomien tettere. - Begrense pasienttransport. - Samlet tilbud →effektivitet? - Mindre byråkrati - Trygghet for pasienten / brukeren forutsatt kompetent personell 	<ul style="list-style-type: none"> - Færre å samarbeide med →sårbart. - Vanskelig med rekruttering. - Sårbart med kompetanse. - Behov for store økonomiske innsparingstiltak. - Færre tjenestetilbud. - Færre å «spille på» ved fravær - Mindre påvirkning i forhold til samferdsel. - Mindre kontroll i forhold til interkommunale foretak. - Større avhengighet at ekstern kompetanse og interkommunale foretak. - Større utfordringer knyttet til habilitet og profesjonalitet. - Stor grad av nærhet kan begrense gjennomføringsevne til nødvendig endring (stadige omkamper).
Muligheter	Trusler
<ul style="list-style-type: none"> - Til å medvirke til utvikling og påvirke til forandring. - Uutnyttet markedsførings-potensiale. - Utvikle og beholde Steigentunet som et samlet tilbud. - Avhengig av gode økonomiske rammer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bevare god nok faglighet og spisskompetanse for å kunne løse alle kommunale oppgaver. - Kunne gi et godt nok faglig tilbud til pasientene. - Steigen kan bli veldig alene, litt sær? - Reduserer påvirkning til utvikling i regionen. - Steigen har lav befolkning i arbeidsfør alder/tilstand, spørsmål om en har nok arbeidskraft til å utføre oppgavene. - Ytterligere økonomiske innstramninger.

Figur 10: SWOT analyse helse

Konklusjon:

Ledergruppen i helse og omsorg har funnet både styrker og svakheter med å fortsette med samme kommunestruktur. Ledergruppen konkluderer med at de største utfordringene som kommunen vil ha være:

1. Økonomiske rammebetingelser
2. Rekruttere og beholde fagpersonell

Helse og omsorg har de siste årene blitt pålagt store økonomiske innsparinger, samtidig som det kanskje ikke har vært en like stor aksept for reduksjon i tjenestetilbud. Store deler av det som drives i helse og omsorg er lovpålagte tjenester. Det er begrenset hvor mye en kan redusere de økonomiske rammene uten å bryte helselovgivningen.

Den andre store utfordringen vil være å rekruttere fagpersonell som kan ivareta alle oppgavene innenfor helse og omsorg. Steigen kommune vil fra 2020 og videre framover ha en betydelig vekst av den eldre befolkning samtidig som det ser ut som at innbyggere i arbeidsfør alder reduseres. Steigen kommune vil derfor måtte forvente store utfordringer knyttet til rekruttering.

Med bakgrunn i disse to forhold, som gjensidig forsterker hverandre, så konkluderer ledergruppen med at Steigen kommune vil komme til å møte store utfordringer ved å fortsette som egen kommune videre framover.

Delrapport E: Oppvekst

Styrker	Svakheter
<ul style="list-style-type: none"> - Nærhet til skole og barnehage. - Rimelig stabilt personale. - Lang erfaring i utviklingsarbeid. - Rikt nærmiljø og kulturhistorie. - Solid kulturtilknytning med kulturskole - God kompetanse i staben hos de som har godkjent utdanning. - Gode rutiner og rutinebeskrivelser. - Godt samarbeid mellom de ulike enhetene. - Godt utviklet tverrfaglig samarbeid. - Godt flerkulturelt miljø.	<ul style="list-style-type: none"> - Små enheter som gir små fagmiljø. - Stor andel av ufaglært arbeidskraft. - Underbemanning i administrasjonen med økende oppgaver. - Lang avstand til kompetansemiljøene. - Ikke gode nok dataløsninger. - Årlige underbudsjetteringer gir overskridelser i regnskapet. - Ikke fullgod dekning av barnehageplasser.
Muligheter	Trusler
<ul style="list-style-type: none"> - Skape gode oppvekst miljø. - Skape nær relasjon mellom enhet og hjem. - Utvikle bedre læringsmiljø i skole og barnehage. - Gi god introduksjon til flykninger. - Være gode leverandører til utvikling regionalt. - Være med å bygge nettverk regionalt. - Gi befolkningen gode bibliotekstjenester. - Gi barn og unge gode tilbud i musikk og kultur. - Være brobyggere i endringsarbeid.	<ul style="list-style-type: none"> - For høye utgifter på drift. - For stor andel ufaglærte. - Svært vanskelig å rekruttere fagfolk. - Store geografiske avstander på smale veier. - Økende utfordringer på det spesialpedagogiske området og lang avstand til fagkompetanse. - Synkende elevtall i skolene.

Figur 11: SWOT analyse oppvekst

Kommentar

Oppvekstavdelingen er rimelig vel organisert på hver enhet utfra de rammer som blir gitt. Svakheten er at rammene er så marginale at alle nye lovpålagte og nødvendige tiltak gir overskridelser. Det må nevnes at svak budsjettering gir svake resultater i regnskapet, særlig på lønn.

Kompetansen er ikke god nok på det spesialpedagogiske feltet og det forsterkes noe med en forholdsvis stor andel av lærere uten godkjent utdanning. Det samme gjelder andelen barnehagelærere, der det er flere pedagoger og stillinger med personell på dispensasjon.

Dataløsningen i skolen har vært mangelfull med hensyn til antall pc-er til elevene og elevserveren har ikke fungert på alle skolene.

Barnehagene dekker ikke helt behovet for plasser mens vi venter på utbyggingen av Steigenbarnehagen Leinesfjord. Ei utfordring er barnehagedekningen i området Bogen-Engeløy, hvilken løsning som velges om det blir renovering eller nybygg.

Kulturskolen gir et godt desentralisert tilbud til elevene over hele kommunen.

Antall flerspråklige har øket og Voksenopplæringa har utvidet i forhold til krav til antall uketimer og organisering. Det vil være nødvendig å se på framtidig plassbehov på skolebygningen i Leinesfjord med tanke på mer areal.

Delrapport F: PUD/Teknisk

Status i dag

Enheten består av teknisk, oppmåling/ GEO data, landbruk (Jord+Skog) samt plan- og miljø. Til dette arbeidet har vi 8,7 stillingshjemler. Innenfor landbruksforvaltning selger Steigen tjenester til Hamarøy og Tysfjord gjennom interkommunalt samarbeid. Videre omfatter enheten en uteseksjon med 7,5 stillinger for driftsoperatører og renholdstjenesten med ca. 10 stillinger.

Styrker	Svakheter
<ul style="list-style-type: none"> - Generalistkompetanse, ser sammenhenger. - Nærhet. - Lang erfaring. - Bredt fagmiljø. - Tilgjengelighet.	<ul style="list-style-type: none"> - Sårbart, ingen back-up ved sykdom/turnover. - Mangler kapasitet og ressurser både på drift og forvaltning. - Mangler spesialistkompetanse, økende krav. - Mangler langsiktighet/strategisk styring. - Manglende distanse/profesjonalitet. - Effektivitet, både på metodikk og rutiner, for spredt arbeidsfelt. - Lite kompetanseoverføring. - Personavhengig.
Muligheter	Trusler
<ul style="list-style-type: none"> - Utvikle planer basert på lokalkunnskap. - Gode tjenester gjennom å se sammenhenger i lokalsamfunnet. - Utvikle interkommunale tjenester der fagmiljø samles.	<ul style="list-style-type: none"> - Vanskelig å rekruttere fagfolk. - Ikke mulig å bygge/opprettholde tilstrekkelig kompetanse på alle fagfelt. - Små ressurser, alle oppgaver kan ikke løses.

Figur 12: SWOT analyse PUD

Styrker og svakheter

Innenfor planlegging og saksbehandling opplever vi at Steigen kommunes ressurser i dag ikke strekker til, verken i form av kapasitet eller kompetanse. Nasjonale krav til utredninger, dokumentasjon, planverk osv. er det samme enten kommunen er stor eller liten, enten utfordringa er rask vekst og utbygging eller manglende vekst og utarming av lokalsamfunn. Den enkelte innbyggers rettigheter og krav til saksbehandlertjenester er også de samme, tidsfrister innenfor plan- og bygningsloven er de samme som for en stor kommune med bredt fagmiljø. Samtidig er det ei utfordring at publikum og politikere forventer stor grad av tilgjengelighet og nærhet nettopp fordi vi er en liten kommune. Kravene til profesjonalitet er

utfordrende når hver saksbehandler skal forsøke å ha tilstrekkelig oppdatert kompetanse på flere fagfelt. Kravene til profesjonalitet utfordres også av at organisasjonen er så liten/så presset at det ikke er tilstrekkelige ressurser eller prioritet til å utvikle systemer, sørge for at systemer som innføres virkelig blir tatt i bruk, gi tilstrekkelig opplæring innenfor system/rutiner osv.

Som en styrke bør det trekkes fram at vi på hovedområdene innenfor forvaltning har god kompetanse, god kontinuitet, og et godt fagmiljø av generalister. Dette resulterer blant annet i gode og tjenlige arealplaner tilpasset Steigensamfunnet, vi har kort saksbehandlingstid innenfor de fleste saksfelt, vi har et rimelig oppdatert digitalt kartverk for å nevne noe.

På de kommunale eiendommene har vi et vesentlig vedlikeholdsetterslep. Dette er ikke nødvendigvis knyttet til kommunestørrelsen, men like mye til kommuneøkonomi og manglende prioritering av vedlikehold både på bygninger og veier. Kommunale anlegg (selvkostområdene) er ikke i samme grad rammet. Også innenfor eiendomsdrifta er det behov for økte ressurser til systemutvikling og profesjonalisering av tjenesten. Også her er det utfordringer med så brede ansvarsområder for den enkelte medarbeider.

Vi opplever til dels støtte og velvilje fra regionale myndigheter og tildeles fra større nabokommuner, men må likevel konkludere med at Steigen kommune per i dag ikke klarer å utføre alle sine oppgaver og dekke alle de forpliktelser kommunen har innenfor avdelingens område.

Muligheter og trusler

Dersom Steigen skal bestå som egen kommune, ser en visse muligheter i å velge en klar strategi i retning lokalsamfunn/bygdeidentitet/bolyst. Det ligger ei stor utfordring i hvordan denne strategien, med generalistkompetanse og fokus på nærhet, kan gjennomføres innenfor "regel- og rettighets-Norge". Trusselen ligger i at trenden fra de siste 10-årene fortsetter, der gapet mellom båten og kaia blir bredere og bredere. Uten en klar styrking av kommuneøkonomien kan en ikke se noen mulighet for at Steigen kommune alene kan ivareta de oppgavene kommunen er tillagt på avdelingens område, eller forvalte kommunale eiendommer slik at de kan gi grunnlag for gode tjenester til innbyggerne i årene framover.

Delrapport G: NAV

Nav Steigen har gjennom personalgruppa samlet sett på hvilket scenario en kan se for seg dersom Steigen kommune velger å fortsette som egen kommune. Det har vært brukt SWOT-analyse som har gitt disse punktene:

Styrker	Svakheter
<ul style="list-style-type: none"> - Nær kontakt med brukeren - Bra kontorstørrelse, godt fagmiljø med 9 ansatte - Akseptable avstander innenfor en vidstrakt kommune - God lokalkunnskap - Nær kontakt med samarbeidspartnere som lege, psykisk helse, barnevern - Større påvirkningskraft, handlefrihet og medbestemmelse - Høyt servicenivå - Arbeidsmarkedskunnskap - Nærhet til ledelsen - Lettere å gi helhetlig tilbud til brukeren fordi vi har mange ulike kompetanser samlet i ett kontor	<ul style="list-style-type: none"> - Begrenset arbeidsmarked - Få bedrifter som har kapasitet til å ansette personer med nedsatt arbeidsevne - Større kontor vil gi flere kollegaer og flere å spille på - Sårbart ved ferie og sykemeldinger - Må vite litt om alt som ikke gir spisskompetanse, men fare for feil informasjon - Utfordring å holde seg faglig oppdatert - Større fare for uformell og udokumentert oppfølging av brukere
Muligheter	Trusler
<ul style="list-style-type: none"> - Mulighet til å innkalle / henvise til spisskompetanse f.eks. Nav Bodø, karrieresenter, arbeidslivsenter, spesialisttjenesten - Videokonferanser for veiledning og opplæring - Bedre og nærmere samarbeid med bedrifter og kommune om rekruttering	<ul style="list-style-type: none"> - «Å sakke etter» i forhold til større fagmiljø - Mangel på arbeidsplasser - Vanskeligere å rekruttere fagfolk - Ytterligere økonomiske innstramminger - Nedgang i folketallet som forskyver alderssammensetningen i befolkningen ytterligere.

Figur 13: SWOT analyse Nav Steigen

Konklusjon:

Nav Steigen funnet både styrker og svakheter med å fortsette med samme kommunestruktur. Når de fleste arbeidsoppgavene i kontoret handler om oppfølging av enkeltpersoner enten det gjelder syke, de med helsemessige- og sosiale problemer, rusavhengige, arbeidsledige, økonomisk vanskeligstilte, flyktninger, ungdom som ikke har jobb eller utdanning, eller mangler et sted å bo, så er nærhet og tilgjengelighet til Nav viktig for brukeren. Det er vanskelig å tenke seg at våre brukere kan få god nok oppfølging gjennom elektroniske løsninger og enda lengre reiseavstander. Nav Steigen har forventninger om at det blir lettere å skaffe arbeid til ungdom og personer med nedsatt arbeidsevne i framtiden, med tanke på de investeringer som næringslivet gjør i kommunen.

De største utfordringene som Steigen kommune kan få sett fra Nav Steigen sitt ståsted er:

1. Ytterligere økonomiske innstramminger
2. Mange nok arbeidsplasser i kommunen, som også gir muligheter for arbeid til de med nedsatt arbeidsevne.
3. Rekruttering av fagfolk til kommunen.

Det er begrenset hvor mye en kan redusere de økonomiske rammene uten å bryte sosialtjenesteloven, Nav – loven, Introduksjonsloven og helse- og omsorgstjenesteloven.

For å få flere i arbeid og færre på trygd er vi avhengig av et nært og ansvarsbevisst næringsliv og en god kommunal arbeidsgiverpolitikk som gir folk muligheter til å prøve seg i arbeid.

Det har til nå ikke vært vanskelig å rekruttere til Nav Steigen da det har vært god søkning på faste stillinger som har vært utlyst, men det har vært stor gjennomtrekk i vikariater og stillinger som har vært midlertidige. NAV er også avhengig av god rekruttering og kontinuitet på legekantor og hos andre helsetjenester for å gjøre en god jobb. En negativ utvikling her vil også få negative konsekvenser for rekruttering til Nav i framtiden.

Lokalpolitisk styring og interkommunale samarbeider

2.5. Lokal politisk styring

Ekspertutvalget konkluderte med at nødvendig kompetanse og kunnskap i den kommunale administrasjonen er avgjørende for at folkevalgte skal kunne fatte gode beslutninger. Et viktig forhold her er hvorvidt kommunene i Salten har reell politisk og administrativ kontroll på alle de lovpålagte oppgavene kommunene har ansvaret for. Kommuneloven skiller ikke mellom store og små kommuner og alle kommuner har et ansvar for å levere de samme tjenestene til innbyggerne innenfor en rekke felt. En løsning for mange mindre kommuner har derfor vært å etablere interkommunale samarbeid som tidligere er beskrevet i denne rapporten. En relativt ny rapport fra IRIS (2013) viste at interkommunale samarbeid er fordelaktig når det gjelder økonomi og tjenestekvalitet. På den andre siden har interkommunale samarbeid ofte vært gjenstand for diskusjoner rundt lokaldemokratiet i norske kommuner, hvor mange har hevdet at interkommunale samarbeid er et demokratisk problem.

Figur 14: «Mulighetsstudier Salten» Utredningsnotat D Kilde: BDO

Steigen kommune deltar i rundt 31 interkommunale samarbeid på områder som kommunen ikke er i stand til å ivareta selv, eksempelvis brannvernstjenester (Salten Brann), renovasjon (IRIS). Som det framgår av figur 15 varierer antallet av samarbeider i Nordlandskommunene mellom 19 og over 40 samarbeider.

Kommune	Høyere nivå	Regionråds nivå	Lavere nivå	Sum ordninger	Sum ordninger 2010
Evenes	11	7	32	50	33
Tjeldsund	15	6	29	50	32
Fauske	9	13	22	44	42
Brønnøy	14	11	19	44	40
Alstahaug	13	12	17	42	37
Leirfjord	13	12	16	41	29
Diønna	13	11	14	38	26
Herøy	13	12	12	37	30
Sørfold	9	13	14	36	41
Bodø	9	12	14	35	38
Hamarøy	9	14	11	34	37
Lødingen	14	18	2	34	36
Vevelstad	12	11	11	34	29
Vestvågey	6	12	6	34	25
Saltidal	9	13	12	34	38
Sortland	9	20	3	32	36
Ulfen	10	9	11	30	28
Steigen	9	11	11	31	35
Stjørdal	10	10	9	30	29
Belam	9	13	8	30	32
Øksnes	7	19	3	29	34
Bø	9	17	3	29	32
Grane	12	7	10	29	28
Bindal	14	10	4	28	32
Hattfjelldal	11	7	10	28	28
Vega	13	10	5	28	26
Hadsel	7	19	1	27	34
Lurøy	8	13	6	27	30
Redøy	8	10	9	27	27
Tysfjord	8	6	13	27	23
Andøy	6	18	2	26	31
Moskenes	6	15	5	26	28
Flakstad	6	13	7	26	27
Rana	6	10	10	26	26
Værøy	10	12	4	26	25
Røst	9	11	6	26	23
Meley	9	13	3	25	27
Træna	7	14	4	25	27
Gildeskål	9	13	3	25	26
Nesna	8	12	5	25	24
Hemnes	6	11	7	24	24
Narvik	9	7	5	21	19
Vågan	6	13	0	19	24
Ballangen	7	7	5	19	19

Tabell 2.4 Antall formelle samarbeidsordninger pr. kommune i Nordland 2014 fordelt etter geografisk nivå

Figur 15: Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland 2014 Kilde: NIVI Analyse AS

Et interkommunalt samarbeid kan organiseres på mange måter. De fleste av samarbeidene Steigen deltar i er enten organisert ved at en kommune påtar seg vertskapet for samarbeidet, eksempelvis innkjøpssamarbeidet Salten (SIIS) der innkjøpsavdelingen i Bodø kommune påtar seg vertskapet, eller tjenesten er organisert i et eget selskap eksempel IRIS Salten. Begge modeller har sine utfordringer i et styringsmessig perspektiv.

De folkevalgte politikere i Steigen har ikke den samme grad av direkte styring med tjenesteproduksjonen i interkommunale samarbeider sammenlignet med om tjenesten produseres direkte av Steigen kommune selv. Dette skyldes at de interkommunale selskaper og samarbeider ofte er ledet av et valgt sammensatt styre som må ivareta hele felleskapets interesser og det vil være vanskelig i samme grad å hensynstas enkelte kommuners ønsker og behov.

Når man som Steigen kommune deltar i et stort antall samarbeider betyr det i praksis at vesentlige deler av kommunens tjenesteproduksjon allerede i dag er satt utenfor direkte lokalpolitisk styring. Igjennom de seneste år har antallet av interkommunale samarbeider tendensielt økt. En ser dette i sammenheng med stadig nye og økende krav til tjenesteproduksjonen i kommunene der spesielt de minste kommuner ikke har økonomiske ressurser til å håndtere disse i egen regi men er tvunget til å bruke interkommunale samarbeider til å imøtekomme disse krav.

Der tegner seg et bilde at denne utvikling vil fortsette i framtiden, eksempelvis må en i framtiden forvente krav til kommunene om tilgang på psykolog-tjenester og flere andre spesialtjenester. Skal Steigen kommune som egenstendig kommune være i stand til å imøtekomme framtidige krav må en forvente at antallet av interkommunale samarbeider vil fortsette å øke. Det betyr at en stadig større del av kommunens tjenesteproduksjon settes utenfor egen direkte lokalpolitisk styring, man kan hevde at dette fører til en fortsettende gradvis svekkelse av lokaldemokratiet i de kommuner som ikke er i stand til å løse disse oppgaver uten interkommunale samarbeider.

Konklusjon

Steigen kommune er i dag helt avhengig av interkommunale samarbeider på mange områder, kommunen deltar per i dag i ca. 31 samarbeider på ulike områder. Slik vi ser framtiden vil kravene til den kommunale tjenesteproduksjon øke og i enda større grad gjøre små kommuner som Steigen avhengig av interkommunale samarbeider.

Man kan hevde at interkommunale samarbeider gir de folkevalgte mindre lokalpolitisk styring sammenlignet med egen tjenesteproduksjon. I praksis er i dag en god del av tjenesteproduksjonen i Steigen kommune satt utenfor direkte lokalpolitisk styring, en økning i interkommunalt samarbeid vil forsterke denne utvikling og bidra til å svekke lokaldemokratiet.

Alternativer til generalist kommuneprinsippet - «Røstmodellen»

Som et alternativ til generalist kommuneprinsippet har Røst kommune utredet og vurdert den såkalte «Røstmodellen». Denne baserer seg på 4 grunnprinsipper:

1. Opprettholdelse og videreføring av Røst som nasjonal fordelingsenhet og egen kommune med fullt juridisk og finansielt oppgaveansvar.
2. Forsterkning av kommunens grunnorganisasjon til et faglig forsvarlig minimumsnivå for ivaretagelse av lokal oppgaveløsning, herunder bestiller kompetanse overfor en kompetent vertskommune og andre samarbeidende kommuner.
3. Overgang til et langsiktig forpliktende samarbeid om kompetansekrevene oppgaver basert på vertskommuneregelverket i kommuneloven.
4. Langsiktig finansiering av kommunens grunnorganisasjon og kostnader som følger med omstilling til et utvidet vertskommunesamarbeid.²

Bakgrunnen for Røstmodellen er den ekstreme lokalisering som Røst kommune har med en plassering 10 mil ut i havet vest for Bodø og nærmeste nabo Værøy 2,5 mil unna. Steigen kommune ser en del paralleller til dette og har derfor vært i kontakt med fylkesmannens prosessansvarlig med spørsmålet om hun vurderer det som relevant for Steigen å utrede «Røstmodellen» som et alternativ for Steigen kommune, dette ble bekreftet derfor har vi valgt å utarbeide en delrapport som vurderer dette alternativ for Steigen.

«Røstmodellen» for Steigen – mulige hovedpunkter:

Dersom Røstmodellen vil være aktuell for Steigen kan en se for seg følgende hovedpunkter:

1. Steigen kommune består etter kommunereformen som en selvstendig kommune
2. Forsterkningsbehov knyttet til følgende områder:
  - a. Helse og omsorgstjenester der samarbeidskommunen overtar hele eller store deler av driftsansvaret for helsesektoren.
  - b. Oppvekst der samarbeidskommunen overtar hele eller store deler av driftsansvaret for sektoren.
  - c. IKT, avvikle egen IKT drift og få IKT tjenester gjennom samarbeidskommunen.

En av de største utfordringer i Steigen kommune er at økonomien er svak i forhold til å drifte de største sektorer, helse og oppvekst som utgjør knapt 70 % av kommunebudsjettet. Et mulig scenario kunne være helt eller delvis å overlate driften av disse områder til samarbeidskommunen. En slik løsning ville fjerne de tunge områder fra kommunebudsjettet, men på den annen side vil man i stor grad miste styringen på tjenesteproduksjonen på disse områder.

---

² NIVI Rapport 2015:1 «Kommunereform på Røst – utfordringer og veivalg» av Geir Vinsand

Et annet område som en anser som meget relevant å overlate til samarbeidskommunen er IKT. Et mulig scenario kunne være å avvikle den egne IKT drift inklusive alle samarbeidsavtaler og gå inn i en felles IKT struktur med samarbeidskommunen. Det vil i praksis bety at Steigen kommune i stor grad vil kople seg på samarbeidskommunens IKT plattform og drift. En slik løsning vil åpne muligheter for effektivisering i drift, kostnadsbesparelser men ikke minst vil en slik løsning sette kommunen i stand til å gjennomføre utviklingsprosjekter innenfor IKT området.

Vurdering av Røstmodellen i et lokaldemokrati perspektiv

Alternativene for Steigen kommune til å fortsette som en selvstendig kommune er enten å slå seg sammen eller en løsning a la Røstmodellen hvor man formelt beholder status som egen kommune men inngår samarbeid med en annen kommune på en del områder. En må forvente at et slikt samarbeide vil redusere kommunestyrets innflytelse på tjenesteproduksjonen på disse områder. Sett i et lokaldemokratisk perspektiv kan dette føre til en reduksjon i borgernes muligheter å påvirke prioriteringer i lokalsamfunnet. I figur xx har vi vurdert de lokaldemokratiske konsekvenser av «røstmodellen» sammenlignet med en kommunesammenslåing.

Fordeler	Ulemper
Steigen kommune bevares som en selvstendig kommune.	Steigen kommune bevares som en selvstendig kommune.
Steigen kan «plukke» ut de områder man selv ønsker å beholde innflytelsen på og hvilke områder man ønsker å outsource.	Sentrale deler av tjenesteproduksjonen settes utenfor lokalpolitisk innflytelse (outsources) der man mister kontrollen på disse.
	Røstmodellen er en «spesialløsning» en må forvente usikkerhet knyttet til om denne modell fungerer i praksis og om den vil etablerer seg langsiktig.
	Usikkerhet knyttet til framtidig inntektssystem, usikkert om Røstmodell-kommuner vil motta samme inntekter som kommuner som velger å slå seg sammen.
	Hva er reelt forskjellen på en nærdemokrati modell for kommuner som slår seg sammen og Røstmodellen?

Figur 16: Fordeler og ulemper ved Røstmodellen vs kommunesammenslåing

Den største og åpenbare fordel med Røstmodellen er at man i motsetning til en sammenslåing hvor man slår sammen hele kommunen her kan plukke ut tjenesteområder som man inngår samarbeid på. Det betyr at man kan beholde de områder man er god på og inngå samarbeid på områder man strever med å håndtere som egen kommune. Men for en kommune som Steigen med dårlig økonomi vil en outsourcing av de store sentrale tjenesteområder komme en kommunesammenslåing ganske nært, en kan lure på hva sett i et lokaldemokratisk perspektiv

reelt blir forskjellen på en kommunesammenslåing med en nærdemokratimodell (eks med et «Steigen regionalråd») og røstmodellen.

Røstmodellen er en spesialløsning for kommuner med helt spesielle behov, det finnes per i dag ingen erfaringer med denne modellen i praksis, dessuten virker det uavklart hvorvidt kommunereformens økonomiske incentiver vil gjelde for kommuner som velger «Røstmodellen».

Konklusjon

Røstmodellen er i prinsippet bygget opp slikt at kommunen kan bevare sin status som selvstendig kommune men outsource oppgaver og områder som den ikke er i stand til å håndtere. For at denne modell skal gi Steigen kommune den nødvendige effekt anser en det som nødvendig og outsource store dele av den tunge tjenesteproduksjon (helse og oppvekst), en må da spørre seg hva i realiteten da forskjellen blir til en kommunesammenslåing. Dessuten anses Røstmodellen som en spesialløsning, det finnes i dag ingen erfaringer hvordan denne modell fungerer i praksis og det virker usikkert om kommuner som velger denne modell vil få del av kommunereformens økonomiske incentiver.

Utredning Nord-Salten Kommune

Bestående av Hamarøy, Steigen, Tysfjord

Ansvarlig for utredningen: Rådmennene i de tre kommunene

Mai/Juni 2015

Innhold

Mandat	3
Oppgave og gjennomføring.....	3
Konklusjon	4
Faktagrunnlag.....	6
Delutredning 1: Helse	10
Delutredning 2: Oppvekst	13
Delutredning 3: Teknisk.....	15
Delutredning 4: NAV.....	17
Delutredning 5: Lønn og personalforvaltning	19
Delutredning 6: Rådmannsgruppen	21

Mandat

STH - rådet ga med vedtak den 30.04.15 mandat til rådmennene i de tre kommunene å koordinere og gjennomføre en utredning av en felles Nord-Salten kommune bestående av Hamarøy, Steigen og Tysfjord. I etterkant ble også Sørfold kommune invitert i delta, men de avslo invitasjonen.

Oppgave og gjennomføring

Utredningen ble gjennomført med ledergruppene/stabsfunksjonene i hver kommune. Arbeidet ble gjennomført i 6 gruppearbeider der de enkelte fag /etater fra hver kommune arbeidet i gruppe sammen. Gruppenes arbeid er dokumentert i delrapporter som følger senere i denne rapporten.

Oppgaven til de enkelte gruppene var å levere en delrapport på maks 5 sider med svar på følgende spørsmål:

1. Beskriv dagens struktur og drift (gjærne ved bruk av en SWOT-analyse).
2. Forslag til framtidig struktur og organisering av en felles ny Nord-Salten-kommune, beskriv styrker og svakheter, muligheter og trusler.
3. Lag en helhetlig vurdering av denne nye kommunes muligheter og potensiale for å imøtekomme de framtidige utfordringer og bidra til utvikling i Nord-Salten.
4. Tilleggsspørsmål til rådmannsgruppen: Helhetlig vurdering imot ekspertgruppens 10 kriterier for en robust framtidig kommune.

Vurderingene i rapporten er i stor grad basert på den enkeltes erfaringer fra det daglige arbeid i den enkelte kommune, det er ikke «fasit-svar» som man kan sette to streker under, men baserer på deltakernes vurdering av dagens situasjon samt potensialet ved en ny Nord-Salten kommune. Denne utredningen tar heller ikke stilling til kommunereformen, men forholder seg til reformen og de føringer som ligger i den.

Konklusjon

Konklusjonene fra de ulike arbeidsgrupper inneholder ganske mange fellestrekk. Flere grupper ser til en viss grad stordriftsfordeler ved å slå sammen enheter og skape litt større fagmiljøer, større grad av spesialisering og mer robuste organisasjonsstrukturer. Samtidig konkluderer de fleste gruppene med at en Nord-Salten kommune vil være for liten for å oppnå tilstrekkelig størrelse og robusthet til å imøtekomme kravene som kommunereformen stiller til framtidens kommune. Her vises også til vurderingen i forhold til ekspertgruppens 10 kriterier for en framtidig kommune, slik gruppen har vurdert det vil en Nord-Salten kommune på mange punkter ikke oppfylle disse kravene.

Økonomien er i dag svak i alle tre kommuner, ved en sammenslåing forventes denne ikke å kunne forbedres i særlig grad som følge av stordriftsfordeler ved en sammenslåing. Det må framheves positivt at en sammenslåing vil utløse de økonomiske midler i kommunereformen. Allikevel må en framtidig Nord-Salten kommune forventes fortsatt å slite med å balansere driften, ha store akkumulerte underskudd og en betydelig gjeld.

Store avstander og demografi nevnes av flere grupper som utfordrende i en ny Nord-Salten kommune, eksempelvis i forhold til skolestrukturen som allerede i dag er under stort press i de tre kommunene. I dag drifter de tre kommunene 10 skoler med ett totalt elevtall på ca. 700. En forventer ikke at presset på skolestrukturen vil reduseres i en ny kommune. Også demografien indikerer en fortsatt nedgang i befolkningen, spesielt i Tysfjord og Steigen. Arbeidsgruppen for helse nevner muligheten for felles sykehjem, spesialisering og sentralisering av tjenester, men også her setter geografien naturlige begrensninger. En ny Nord-Salten kommune vil også måtte ta stilling til om den skal være en del av det samiske forvaltningsområde.

De administrative oppgavene inkludert rådmannsfunksjonen inneholder ett viss innsparingspotensial ved sammenslåing. En ny kommune må forventes kun å trenge 1 rådmann og 1 ledergruppe/sentralstab. Også på økonomifunksjonen ligger det en åpenbar besparingspotensiale ved at antall regnskap som skal føres reduseres fra 3 til 1. Innenfor IKT området ser vi ett betydelig effektiviseringspotensial ved sammenslåing, eksempelvis igjennom etablering av ett felles driftssenter og felles applikasjonspark. Samtidig må en også forvente at realiseringen av disse innsparingspotensialer vil være forbundet med en del omstrukturingskostnader.

Vurdering imot ekspertgruppens kriterier

Nr	Kriterie	Ny Nordsalten Kommune	
1	Tilstrekkelig kapasitet	NEI	Kun en begrenset forbedring i kapasiteten i en ny kommune. Det vil ikke være mulig å tillegge denne kommune nye oppgaver av betydning. Det vil fortsatt være behov for mange interkommunale samarbeider for å løse dagens oppgaver
2	Relevant kompetanse	NEI	Ved å legge sammen faglige enheter blir fagmiljøene litt større, spesialiseringsgraden kan økes, men totalt set mener vi ikke dette er nok til å oppfylle dette kriteriet
3	Tilstrekkelig distanse	DELVIS	På noen områder vil man kunne etablere litt større distanse eks. innenfor barnevern og legetjenesten.
4	Effektiv tjenesteproduksjon	NEI	Begrenset effektiviseringseffekt og stordriftsfordeler ved sammenslåing, fortsatt mange små enheter og begrensede ressurser til utvikling
5	Økonomisk soliditet	NEI	Alle tre kommuner har dårlig økonomi i dag og store akkumulerte underskudd, en sammenslåing vil ikke forbedre situasjonen nevneverdi. Alle tre kommuner har sammenlignbar demografisk befolkningsstruktur dvs ha de samme utfordringer i forhold til eksempelvis "eldrebølgen"
6	Valgfrihet	NEI	Vi mener ikke den nye kommune vil være i stand til å øke omfanget av tjenesteproduksjonen slik borgene vil oppnå en større grad av valgmuligheter
7	Funksjonelle samfunnstutviklingsområder	DELVIS	Nordsalten er i dag ett bo og arbeidsmarkedsregion med en del pendling mellom kommunene, allikevel mener vi at vi totalt set er for få innbyggere til å ta rollen som et betydningsfullt kraftsenter.
8	Høy politisk deltakelse		Gruppen har ikke tatt stilling til dette
9	Lokal politisk styring	NEI	Vi mener det fortsatt vil være nødvendig med ett betydelig antall interkommunale samarbeider til å løse dagens oppgaver. Dette vil svekke den lokalpolitiske styringssmulighet.
10	Lokal identitet	JA	Vi mener at lokal identitet primært skapes igjennom det område folk føler tilhørighet til, vi tror at borgene også etter en sammenslåing vil føle seg som "Steigenværinger", "Hamarøyværinger" etc.

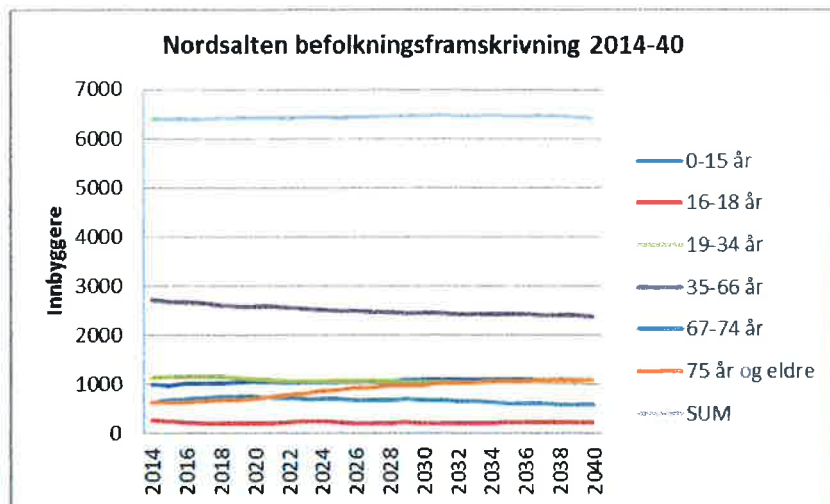
Figur 1: Vurdering imot ekspertgruppens 10 kriterier

Vi har gjort en overordnet og helhetlig vurdering av en Nord-Salten kommune opp imot ekspertgruppens 10 kriterier for en framtidig kommune. På 6 av de 10 kriterier mener vi at Nord-Salten kommune ikke vil være i stand til å oppfylle kriteriet. To kriterier har vi vurdert at kommunen delvis vil være i stand til å oppfylle kravene. På et av kriteriene mener vi kommunen vil oppfylle kravene mens der er ett kriterie vi ikke har tatt stilling til.

Det generelle inntrykk av denne sammenligning er at en ny Nord-Salten kommune på mange områder vil være for svak til å oppfylle kommunereformens krav, spesielt med hensyn til kapasitet til å ta imot nye oppgaver, kompetanse og i forhold til økonomi.

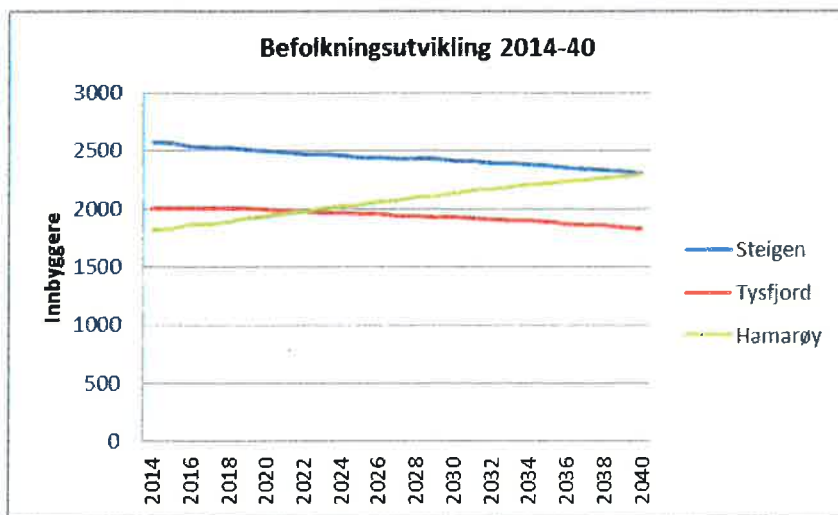
Fakta grunnlag

Befolkningssammensetning

Figur 2: Befolkningsutvikling Nord-Salten 2000 – 2040 Kilde: www.ssb.no

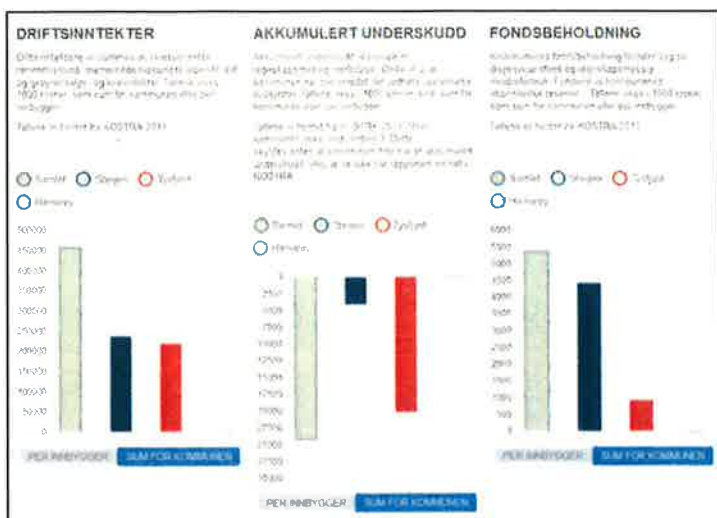
Som det framgår av figur 2 hadde en Nord-Salten kommune en befolkning på ca. 6 400 innbyggere 1. januar 2014. Den framskrevne prognose fram imot 2040 indikerer en stabilisering/lett nedgang i befolkning på ett nivå i underkant av 6 400 innbyggere. Disse tallene inkluderer hele Tysfjord kommune. Skulle Tysfjord ende opp med igjennom kommunereformprosessen å bli delt mellom en Ofoten kommune og en ny Nord Salten kommune vil befolkningsgrunnlaget reduseres til ca. 5 000 innbyggere. Den generelle tendens er en økende andel av eldre i befolkningen (økning i gruppene 75 år+ og nedgang i gruppen 35-66 år).

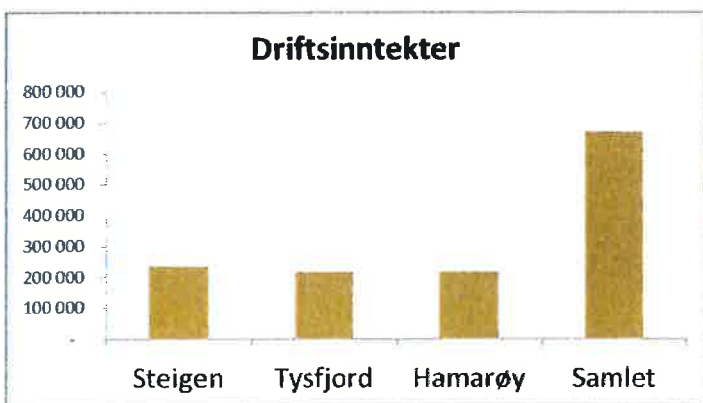
Figur 3: Befolkningsutvikling i de tre kommuner, Kilde: www.ssb.no

Som det framgår av figur 3 viser Steigen og Tysfjord en fortsatt konstant nedgang i befolkningstallet, mens prognosen for Hamarøy indikerer en økning.

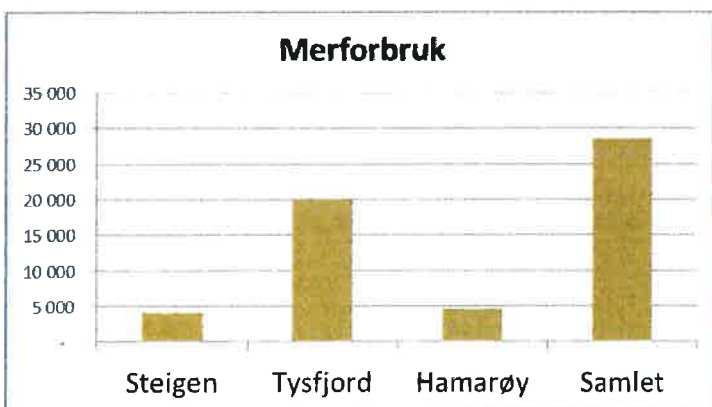
Økonomi

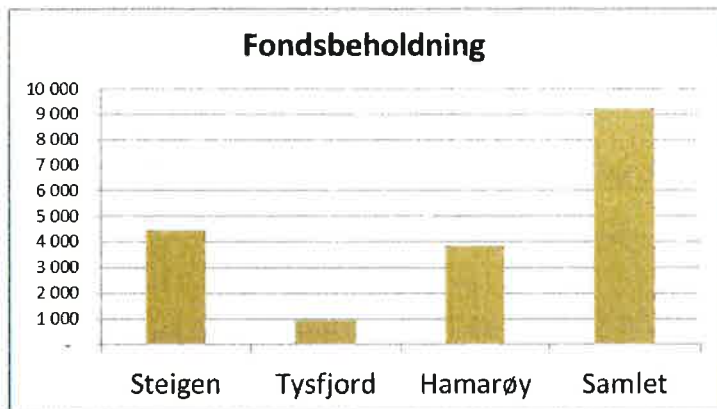
Figur 4: Status økonomi. Kilde: www.nykommune.no

Figur 5: Driftsinntekter 2014

Figur 6: Merforbruk 2014

Figur 7: Fondsbeholdninger

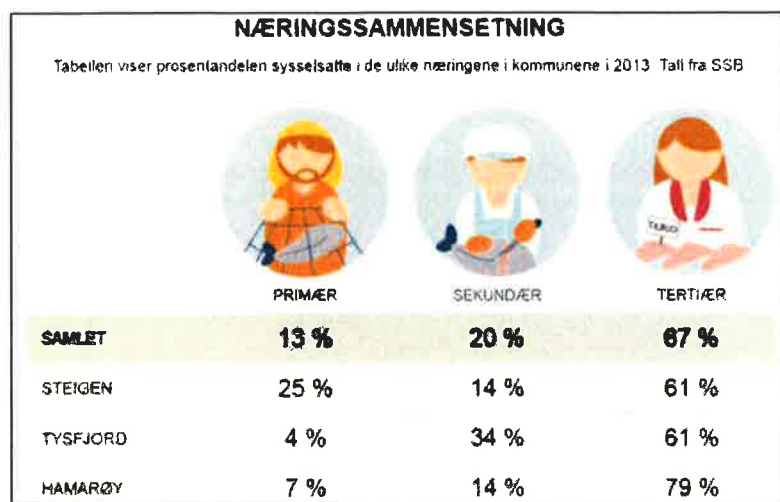
Tall i 1000kr	Steigen	Tysfjord	Hamarøy	Samlet
Disposisjonsfond	4 306	124	3 083	7 513
Mindreforbruk	142	816	773	1 731
Fondsbeholdning	4 448	940	3 856	9 244
Merforbruk	4 000	20 088	4 502	28 590
Driftsinntekter	235 543	217 594	217 304	670 441

Figur 8: tallgrunnlag til figurene 5-7

Alle tre Nord-Salten kommunene sliter i dag med store akkumulerte underskudd og meget begrensede reserver. Alle tre kommunene sliter med å avlegge driftsregnskapet i balanse. En må anse det som nødvendig å iverksette betydelige innsparinger etter en sammenslåing for å balansere driften. En ny Nord-Salten kommune vil ha meget begrensede fondsmidler.

Nærings sammensetning

Figur 9: Nærings sammensetning, kilde: www.nykommune.no

Steigen er den største primærnæringskommune hvor landbruk, fiskeri og oppdrett er de viktigste næringer. Innenfor sekundærnæringen er Tysfjord den sterkeste kommune. Alle tre kommuner har en stor andel arbeidsplasser innenfor tertiærnæringene og spesielt offentlige arbeidsplasser.

Delutredning 1: Helse

Helse og omsorg – rapport vedr. kommune- sammenslåing av Hamarøy, Tysfjord og Steigen

Deltakere: Leder helse og omsorg Siv Johansen, Steigen
Leder helse og omsorg Torodd Gustavsen, Hamarøy
Ingen deltakere eller innspill fra Tysfjord

1. Nåsituasjon i kommunene

Gjennomgang av tjenestetilbudet i Hamarøy og Steigen. Mange likhetspunkter med følgende bemerkninger:

- Hamarøy og Tysfjord har interkommunalt barnevern.
- Hamarøy har mer tjeneste i bolig og noe mindre institusjonsplasser enn Steigen.
- Hamarøy har ikke egen jordmortjeneste.
- Hamarøy har produksjon og distribusjon av varm mat, Steigen har kok-kjøll-produksjon.
- Hamarøy benytter seg av HT Safe vedr. trygghetsalarm, Steigen kommune har egen sentral.
- Mange av stab/støtte-funksjoner i helse og omsorg er sentraliserte i Hamarøy, mens de i Steigen ligger direkte plassert.

<u>Styrker</u> Lett tilgang til adm./ledelse Kjenner lokale forhold. Korte geografiske avstander i tjenesten.	<u>Svakheter</u> Inhabet ved tildeling av tjenester. Mangelfull kompetanse. Gjelder også samisk kultur og språk. Uegnet geografisk plassering i forhold til effektiv utnyttelse av interkommunalt samarbeid.
<u>Mulighet</u> Oversiktlig å lede og administrere. Liten organisasjon gir gode muligheter for fleksibilitet og finne egne, lokale løsninger.	<u>Trusler</u> Svak økonomi. Autonomi. Sårbarhet i forhold til kompetanse. Heftige lokaliseringdebatter (karre til seg) som påvirker samarbeidsklima.

Figur 10: SWOT nåsituasjonen

2. Framtidig kommunestruktur

Styrker	Svakheter
Større organisasjon. Redusert mulighet for habilitets- problematikk. Mulighet for å samle adm. oppgaver, ressurser og spisskompetanse.	Geografi/lange avstander. Sentralisering av tjenestetilbudet, dårligere tilbud til brukerne Lavt befolkningsgrunnlag for å oppnå stordriftsfordeler.
Muligheter	Trusler
Bedre utnyttelse av kompetanse og ressurser. Utvikle mer it/videokonferanser. Felles kommuneoverlege. Flere valg av tjenestested (begrensninger ved dagens kommunegrenser). Tettere samarbeid.	For liten kommune til å få tilført økte økonomiske rammer? Befolkningsnedgang. Kamp om ressursene, personell og kompetanse. Endring i identitet. Nærhet til tjenestetilbudet.

Figur 11: SWOT framtidig kommune

3. Konkrete muligheter:

- Felles kommune-overlege i 100 % med samfunnsmedisinsk kompetanse.
- Bygge ut et felles sykehjem, sentral plassert.
- Felles sykehjem forutsetter utbygging av hjemmetjenesten og bemannede omsorgsboliger.
- Beliggenhet – fellestjenester må ligge sentralt i en framtidig kommune, ikke i ytterkant.
- Noen felles administrasjonsoppgaver kan sentraliseres: f.eks.
  - vederlagsberegning
  - pasientregnskap
  - innkjøp
- Noen andre støtteoppgaver kan sentraliseres:
  - Vaskeri
  - Kjøkken
- Felles ergoterapeutressurs.
- Bedre utnyttelse av IT-løsninger, bedre kompetanse og mer ressurser.
- Utvikle velferdsteknologi.
- Bedre intern utnyttelse av kompetanse på andre områder.
- Bedre utnyttelse av boliger og institusjonsplasser på tvers av tidligere kommunegrenser.
- Større fagmiljøer gir lettere å rekruttere til fagmiljøene.
- Styrket samarbeid med spesialisthelsetjenesten.

4. Konklusjon:

Gruppen kan ikke se noen store fortrinn med kommunesammenslåing som gir raske resultater i forhold til forbedringer av tilbudet til brukerne, økonomien eller ansatte. De fordeler som det her er pekt på med bl.a. felles ergoterapi og kommune-overlege er mulig å oppnå uten kommunesammenslåing. Oppbygging av felles sykehjem vil ta mange år å realisere. Det er viktig å merke seg at dette arbeidet er utført uten at Tysfjord har kommet med innspill.

Delutredning 2: Oppvekst

Arbeidsmøte om utredning om en «Nord-Salten kommune» bestående av Tysfjord, Hamarøy og Steigen. 26.05.2015 - Oppvekst.

Status

Steigen, Tysfjord og Hamarøy (STH) kommunene har til sammen ti skoler og tolv barnehager med til sammen over 700 skoleelever og i overkant av 300 barnehagebarn.

Steigen: 4 skoler (herav en ungdomsskole) og fire barnehager.

Tysfjord: 3 skoler, herav ett oppvekstsenter, alle 3 skolene er 1. – 10. skoler og 4 barnehager, herav en privat (Lulesamisk).

Budsjett 2015: 44,2 millioner

Hamarøy: 3 skoler, en 1. – 10. skoler og to oppvekstsentre. Det ene oppvekstsentret inneholder barnehage og 1. – 10. klasse, det andre oppvekstsentret inneholder barnehage og 1. – 3. klasse. Utover dette har kommunen to barnehager til.

Budsjett 2015: 41,3 millioner

Styrker

Nord -Salten er et godt alternativ å bo i for de som ønsker det. Det er gode oppvekstforhold for barna i Nord - Salten. STH – kommunene har full barnehagedekning, ventelister forekommer sjelden.

STH – kommunene har en sterk kulturhistorie som er solid forankret i lokalmiljøene. Her kan nevnes, Steigen med sine sagaspill, Hamarøy med Hamsun-dagene og Tysfjord med Arran lulesamiske senter. Set kan også nevnes at alle kommunene har godt utbygde idrettsanlegg som f.eks. kunstgressbaner, skytebaner, skianlegg (tur/langrenn/lysløyper) og idrettshaller.

Alle STH – kommunene er små kommuner som er vant med og «å dra lasset sammen» når det trengs. I oppvekstsammenheng er det blant annet samarbeidet/samhandlingsarbeidet i RKK regi som har vært viktig.

Svakheter

En presset kommuneøkonomi i alle STH – kommunene er en stor utfordring for kommunene også for oppvekstsektoren. Stadige debatter om skolenedleggelse skaper mye usikkerhet og bekymring rundt om i bygdene i kommunene i Nord – Salten.

Alle tre kommunene har opplevd en befolkningsnedgang de siste årene. Som en konsekvens av dette er elevtallet i grunnskolen nesten halvert i løpet av de siste 15 – 20 årene. Dette uten at driften har vært tatt ned tilsvarende. Dette har resultert i at vi har mange små enheter som er kostbare å drifte. Grunnene til at det blitt slik er sammensatte, hvor forhold som samferdsel, geografi og politikk spiller inn.

En ser også at det blir stadig mer utfordrende å rekruttere rett kompetanse spesielt innenfor skolesektoren, både med tanke på lærerkompetanse og å få rekruttert ledere (rektorer).

Muligheter

Ved en eventuell sammenslåing av STH – kommunene vil en kunne oppleve å få et styrket fagmiljø i sektoren. Dette gjelder også på ledelsesnivå.

Det ligger også gode muligheter for at den enkelte skole/barnehage skal kunne få rendyrket sine styrker f. eks friluftaktiviteter. Det vil også være muligheter for å få større skoler som er mer økonomisk bærekraftig enn det som er tilfellet i dag.

Det kan også tenkes at ved en sammenslåing vil en kunne samordne ressursene bedre og dermed bedre kvaliteten innenfor f. eks IKT – feltet.

Trusler

Fremdeles dårlig kommuneøkonomi, selv ved en sammenslåing. Det vil videre være lange avstander innenfor STH – kommunene. Samisk språk og kultur må sikres på en god måte. Tysfjord kommune er i dag i lulesamisk forvaltningsområde, det er ikke Hamarøy og Steigen.

Alle tre kommunene må «rydde i eget reir» før en sammenslåing igangsettes.

Delutredning 3: Teknisk

FRA GRUPPE: TEKNISK, PLAN, NÆRING OG UTVIKLING (Petter Staahl, Tordis Sofie Langseth, Pål Strøm-Jensen og Hilde Fredheim)

Fakta om kommunene: Kompetansekartlegging:

Grønn = God, Gul = Sårbar / middels, Rød = Begrenset kunnskap/ kapasitet til å ivareta området

	Steigen	Tysfjord	Hamarøy	Kommentar
Skog				Eksisterer samarbeid STH
Jordbruk				Eksisterer samarbeid STH
Fisk vilt				Eksisterer samarbeid TH
Vei				Potensiale: Samarbeid med maskiner HT mulig.
Vann og Avløp				Potensiale: Samarbeid på vaktordning i HTS, satse på kompetanse.
Renovasjon				T vestsida HRS kan drives mer effektivt av IRIS?
Bygg/ eiendomsforvaltning				Vedlikeholdsetterleip felles utfordring. Ser et visst potensiale i felles anbudsprosesser, f.eks. energisparing.
Planlegging, plansaksbehandling, planregister				Potensiale: Kompetansesenter Plan, byggesak/tilsyn og planregister, delingssaker.
Byggesak				Potensiale: Kompetansesenter Plan, byggesak/tilsyn og planregister, delingssaker.
Oppmåling/ Geodata				Potensiale: Kompetansesenter Kartløsninger, matrikkel, oppmåling osv.
Matrikkel				Kompetansesenter Kartløsninger, matrikkel, oppmåling osv.
Prosjekt / Investeringer				Potensiale: Felles prosjektkontor, med prosjektstyring/kontakt kompetanse?
Miljø				Økt kompetanse ved felles løsninger.
Næring				Framtidig organisering er til vurdering i Steigen.
Kultur	?			
Renhold	Egen renholdsleder	Egen renholdsleder		

Figur 12: kompetansekartlegging

Ansatte personer i teknisk avd.

	Steigen	Tysfjord	Hamarøy	Kommentar
Kontor	5		5	Hamarøy: Kultur / Næring egen avd. Steigen: Inkl..oppmåling/geodata, ikke plan.
VA	1		2	Hamarøy: To nå for å sikre erfaringsoverføring.
Ute	7		4,5	

Figur 13: Antall ansatte i teknisk avd.

SWOT

Mulighet 1	Rendyrke kompetanse i kompetansesenter
Mulighet 2	Forbedre beredskap.
Mulighet 3	Tiltrekke og beholde medarbeidere med høy kompetanse i kompetansesentre, og dermed kunne yte bedre tjenester.
Mulighet 4	Større forhold/mer strategisk fokus/økt profesjonalisering vil mest sannsynlig gi mer effektiv drift av kommunen(e).
Svakhet 1	Det vil bli større geografiske avstander ifm. med tjenesteutførelse, lite å tjene på å flytte uteavdelingene.
Trussel 1	Behovet for rydding/organisering/felles IT plattform i tekniske registre må tas på alvor hvis ikke vil alle stordriftsstrategier bli lite effektive.
Styrke 1	Større distanse vil sikre færre tilfeller av omorganisering av oppgaver for å unngå inhabilitet og et mer strømlinjeformet system for kundebehandling.

Figur 14: SWOT

Konklusjon

«Nord-Salten kommune» blir neppe stor nok til å få til de beste stordriftsløsningene. Mange små tettsteder med store interne avstander vanskeliggjør drift. Store startkostnader før vi får effekt av eventuell stordriftstrategi. Ser et stort potensiale for styrking av fagkompetanse på mange delområder innenfor teknisk/plan/geodata/landbruk/næring/miljø ved at de tre kommunene samler sine stillingshjemler på disse områdene. I dag er det mange «hull» innenfor disse fagene, og mange som sitter alene på sitt fagområde.

Vi må se på sammenslåing som et prosjekt der det må investeres i opprydding og fusjonering av system, f.eks. for planarkiv og byggesak før det kan høstes fordeler.

Delutredning 4: NAV

NAV – gruppe STH- kommunene

Sted: Innhavet

Dato: 26. mai

Deltakere: Alf Helge Andreassen, Bengt Millerjord og Berit Woie-Berg

NOTAT/REFERAT:

Bakgrunn

Lokalkontoret i Nav er underlagt partnerskapet mellom stat og kommune. Det er kommunens budsjett, mål og disponeringsbrev fra stat, samt kommunebrevet fra Fylkesmannen som er styringsdokumentene i kontoret. Alle lokalkontor må i tillegg til de statlige tjenestene knyttet til helse, arbeid og pensjon, også forvalte Sosialtjenesten i kommunen knyttet til økonomisk stønad, økonomisk rådgivning/gjeldsrådgivning, kvalifiseringsprogram bolig, aktivitetsplikt, fattigdomsbekjempelse, og forebyggende arbeid blant barn og unge i forhold til sosiale forhold (minimumsløsning). Kommunene kan i tillegg bestemme hvilke andre tjenester som skal ligge i Nav – kontoret. Dette varierer fra kommune til kommune.

Dagens situasjon

I Nord-Salten har Hamarøy og Tysfjord minimumsløsning, mens Steigen også har flyktningetjenesten og rustjeneste tillagt kontoret. Nordland er på statlig hold organisert i 7 tjenesteområder (TO) og kommunene i Nord-Salten tilhører tre forskjellige TO- områder. TO-områdene har egne budsjetter knyttet til tiltak (inkludert Vekst-bedriftene, opplæring og veiledning)

Dagens struktur

Kommune	Statlige stillinger	Kommunale stillinger	Totale stillinger	TO- område
Nav	3,5 (inkl. 50% leder)	4, 5 (inkl. 50% leder, flyktningetjenesten)	8	Ytre-Salten (Bodø)
Nav Hamarøy	2,5	2	4,5	Indre Salten (Fauske)
Nav Tysfjord	2,5	2	4,5	Ofoten (Narvik)
TOTAL			17	

Figur 15: Antall stillinger NAV kontorer Nord-Salten

Felles NAV – Kontor i Nord-Salten

Fordeler	Ulemper
Større faglig miljø	Mindre nærhet til brukerne.
Felles markedskompetanse	Økte reisekostnader.
Større sikkerhet (vold/trusler)	Vanskelig tilgjengelig
Bedre beredskap ved fravær	Større turnover av personal pga. reisetid til jobb.
Frigjøring av administrative ressurser	IKT- løsningene er ikke mobile.
Reduserte leiekostnader	Avstand til samhandlende lege/psykisk helse/rus.
Økt spesialisering	Deling av Tysfjord?
Habilitet	Betalingsterminaler må utplasseres.
Forenklet rapportering	Servicekontorer må bemannes opp.

Figur 16: SWOT

Konklusjon

Det er vanskelig med en entydig konklusjon at et felles NAV kontor i Nord-Salten vil gi gevinst eller ikke. Svaret på det vil avhenge av hvilket perspektiv vi velger å ta utgangspunkt i.

Tar vi utgangspunkt i enkeltindivider som har et bistandsbehov hos NAV, vil et felles NAV kontor på den ene siden kunne oppfattes som negativt for størstedelen av innbyggerne i disse tre kommunene ved at de får lengre reiseavstand til kontoret. På den andre siden vil et større kontor med flere ansatte og større fagmiljø kunne gi brukerne bedre og mer kvalitativ oppfølging. Dagens og morgendagens IKT løsninger vil i stor grad oppveie utfordringene med å komme seg til NAV kontoret fysisk.

Tar vi utgangspunkt i bedriftene i Nord-Salten vil et felles NAV kontor være enklere å forholde seg til i og med bedriftene ikke ser kommunegrensene som hinder i å skaffe seg arbeidskraft.

Tar vi utgangspunkt i et lederperspektiv, vil et felles NAV kontor blir mindre sårbar ved sykdom, ferier og kunne tiltrekke seg flere dyktige arbeidstakere. I en overgangsfase vil vi kunne risikere å miste noen arbeidstakere som følge av flytting.

Nav-lederne i Nord- Salten ser liten gevinst i å få et felles kontor i Nord-Salten bortsett fra større fagmiljø. Vi er avhengig av tett oppfølging av mange brukere som ikke er særlig mobile (har ikke sertifikat, få busstilbud). Nærhet til brukerne og tilgjengelighet er viktige faktorer for å lykkes i arbeidet. Det er i dag få mennesker som er spredt bosatt i dagens kommuner, og med få muligheter for å benytte offentlig kommunikasjon. Dette anser vi vil ytterligere forsterkes gjennom en sammenslåing av disse tre kommunene.

Delutredning 5: Lønn og personalforvaltning

Rapport – Drøfting og analyse av en sammenslåing av kommunene i Nord-Salten

Gruppen bestod av lederne fra økonomiavdelingene i Nord-Salten, personalleder fra Steigen og leder av servicetorg/-kontor i Hamarøy.

Gruppen skulle vurdere dagens situasjon og drøfte effekt av en eventuell sammenslåing av kommunene i Nord-Salten. Hva vil det bety, både organisasjonsmessig og for tjenestetilbudet?

Det ble tatt utgangspunkt i styrker og svakheter med dagens situasjon:

Styrker

Vi har allerede et samarbeid/nettverk mellom kommunene på stabsfunksjoner som økonomi og personal. Det er etablert felles skatteoppkreverkontor i Nord-Salten som fungerer bra.

Vi har i dag samme IT-plattform innenfor de programvarer som ligger til stabsavdelingene.

Kommunene hver for seg har ansatte med stor bredde i fagkompetansen.

De ansatte har nær kjennskap til kundene og kommunens nedslagsfelt/omgivelsene.

Svakheter

Små enheter skaper utfordringer og sårbarhet med få personer i forhold til oppgavene.

Liten grad av spesialisering – ansatte kan litt om alt

IT-programmene ikke brukervennlige og det er høy brukerterskel. Dette skaper sårbarhet og utfordringer med små fagmiljø.

Kommunene har ikke fokus og ressurser til å skape en god kommunikasjonsstrategi.

Ved en sammenslåing av de 3 Nord-Salten kommunene ser vi for oss 2 mulige organisasjonsmodeller:

1. Modellen legger opp til at hver av kommunene spesialiserer seg på ulike områder. Det kan illustreres ved f.eks. at lønn, skatt, regnskap er geografisk plassert på hvert sitt sted.
2. Modellen er lik den som i dag er for felles skattekontor i Nord-Salten. Skatt har både en lokal funksjon og tilhørighet og fellesoppgaver er sentralisert i et felles skattekontor.

Gruppen har sett på følgende muligheter og trusler/utfordringer ved en sammenslåing av Nord-Salten kommunene.

Muligheter

Muligheter for tydeligere oppgavefordeling og spesialisering av oppgavene – gir økt effektivitet og kvalitet i tjenesteproduksjonen

- Større fagmiljøer:
  - o Skaper bedre arbeidsmiljø og gir rom for faglig utvikling (lærer av hverandre).
  - o Mer robust og mindre sårbar når oppgavemengden øker, eller ved sykdom.
  - o Rekruteringsfremmende på grunn av mer spesialiserte stillinger som krever mer spesifikk kompetanse, samt at man får mulighet til å være en del av et fagmiljø.
  - o Frigitte ressurser til å kunne ta tilbake oppgaver som er satt ut til eksterne aktører.
  - o Muligheter for å starte på nytt med «blanke ark» - positiv omdømmebygging.

Trusler

- Nord-Salten som 1 kommune vil fortsatt bli for liten:
  - o Folk vil fortsatt flytte fra distriktene til byene.
  - o Såkalte optimale kommunestørrelser øker stadig med bakgrunn i teknologisk utvikling/endret infrastruktur.
  - o Økonomien blir fortsatt krevende hvor inntekspotensialet ikke vil svare til kostnadene.
- Politisk uenighet og konkurranse mellom kommunene vil også slå inn i ny struktur som igjen gir dårlig samhandling fremover.
- Fare for mer sentralisering av oppgaver til f.eks. Innhavet som igjen påvirker og endrer bosettingsmønsteret.

Delutredning 6: Rådmannsgruppen

Rådmannsgruppen fokuserte arbeidet på å se på organiseringen av rådmannsetaten før og etter en mulig sammenslåing av kommunene.

Rådmannsfunksjonen

Status i dag er at hver kommune har en rådmann med en stab fordelt på de tre kommunesentre Leinesfjord, Oppeid og Kjølsvik.

Ved en kommunesammenslåing vil en ny Nord-Salten kommune etter vår vurdering kun trenge 1 rådmann og 1 sentralstab med følgende funksjoner Økonomi, Personal, Næring, IKT, Helse, Oppvekst og Teknisk.

Gruppen har ikke tatt stilling til mulige geografiske lokaliseringer av rådmannsfunksjonen.

Reduksjonen fra 3 til 1 rådmenn og fra 3 til 1 sentralstaber må forventes og medfører en kostnadsreduksjon for den nye kommune. Der må forventes å være en del oppstartskostnader forbundet med etablering av denne struktur.

Generelt når det dreier seg om organiseringen av den nye kommunen anbefaler rådmannsgruppen å anvende funksjonsfordelingsprinsippet dvs. fordele sentralisering på oppgaver og desentralisering på lokalisering av enhetene.

Økonomi

Rådmannsgruppen har vurdert kommunereformens incentiver og reformstøtte ved denne kommunestruktur. En Nord-Salten kommune med 5 500 – 6 500 innbyggere vil ha et betydelig lavere innbyggertall enn i anbefalingene fra ekspertgruppen. Vi har i den forbindelse kontaktet fylkesmannen med spørsmålet om en Nord-Salten kommune allikevel ville oppnå kommunereformens reformstøtte og incentiver. Dette ble bekreftet av fylkesmannen, dvs. en ny Nord-Salten kommune vil kunne forvente en engangsstøtte på 30 mill. + 5 millioner reformstøtte. Samtidig vil kommunen bevarer dagens tilskudd i 15+5 år.

Den økonomiske situasjon i kommunene i dag er at alle 3 kommuner har store akkumulerte underskudd. Hamarøy og Tysfjord er på Robek- listen, Steigen står i fare for å bli Robek-kommune fra 2016. Ingen av kommunene har over tid vært i stand til og balanserer driften til inntektene.

Rådmannsgruppens vurdering av en ny Nord-Salten kommune er at denne tross reformstøtten ikke vil ha den økonomiske soliditet til å møte framtidens krav.

IKT

Rådmannsgruppen har vurdert organiseringen av IKT. Dagens drift i de tre kommuner er preget av lite egne ressurser, stor grad av leverandørvhengighet og ett ganske stort etterslep på investeringer (oppgraderinger og nye infrastruktur) og et meget begrenset fokus på utvikling av nye IKT-løsninger.

Vi anser det som en naturlig del av en kommunesammenslåing og etablerer ett felles driftssenter med en felles applikasjonsplattform for den nye kommunen.

En må forvente ett betydelig innsparingspotensial ved etableringen av en slik felles plattform men vi forventer også dette vil være forbundet med betydelige etableringskostnader.

En viktig IKT oppgave er ikke bare å drifte men også å utvikle nye løsninger, eksempelvis digitalisering og nye utvikling av brukervennlige løsninger imot borgerne. Vi har vurdert denne nye kommunens ressurser til utvikling og mener at selv med etablering av ett felles driftssenter vil ressursene og mulighetene til utvikling av nye løsninger være særdeles begrensede. Dette skyldes at selv etter en sammenslåing vil ressursene være særdeles begrensede, det vil fortsatt være små fagmiljøer som det vil være vanskelig å utvikle den nødvendige spesialisering og vanskelig å rekruttere den nødvendige kompetanse.

Servicetorg

I dag opererer hver kommune med ett eget servicetorg som blant annet ivaretar publikumstrafikken, arkivfunksjon, koordinere politiske møter samt administrativ saksbehandling. Etter en kommunesammenslåing mener vi vil det være mulig å redusere i bemanningen. Den nye kommunen må forventes kun å ha 1 kommunestyre der vi har tre i dag, må en forvente å kunne redusere ressursene til politisk møteaktivitet. Vi mener fortsatt der vil være behov for servicetorg personell på hvert av de gamle rådhus. Innsparingspotensialet forventes primært å ligge innenfor funksjoner som kan samles og driftes sentralt (eksempelvis arkiv, administrativ saksbehandling etc.)

Interkommunale samarbeider

Alle tre kommuner har i dag ett betydelig antall interkommunale samarbeider, eksempelvis Steigen kommune har over 30 stk. Slik vi vurderer det vil der etter en kommunesammenslåing fortsatt være behov ett betydelig antall interkommunale samarbeider, noe som svekker den lokaldemokratiske styring da disse samarbeider ofte forvaltes igjennom en vertskommune der den enkelte kommune kun har begrenset innflytelse.

ANNET

Samiske perspektiv

I St. Melding nr. 14 vektlegges at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut som følge av endringer i kommuneinndelingen, det betyr at en ny felles Nord-Salten kommune må ta stilling til om denne skal være en del av det samiske forvaltningsområde eller ikke. Å være del av forvaltningsområdet medfører en forpliktelse til å tilrettelegge tjenesteproduksjonen på en måte som hensyn tar samisk språk og kulturⁱ

Eiendomsskatt

Felles eiendomsskattesats for alle tre kommunene. Mulig nytt inntekstpotensial ved ny taksering og justering til makssats for hele den nye kommunen.

Kraftaksjer

De tre kommuner eier ca. 60 % av aksjene i Nord-Salten Kraftlag en betydelig verdi. En ny kommune bør utvikle en klar eierskapsstrategi hva man langsiktig ønsker med dette eierskap.

ⁱ For mer informasjon henvises til BDO utredningsnotat B ifm utredningen «mulighetsstudier Salten»

MELDING OM VEDTAK

Steigen kommunestyre

Arkivsak: 13/126

KOMMUNEREFORM

Saksbehandler: Torben Marstrand	Arkiv: 031
Saknr.: Utvalg	Møtedato
44/15 Steigen formannskap	27.08.2015
52/15 Steigen kommunestyre	10.09.2015

Forslag til vedtak:

Formannskapet vedtar med bakgrunn i den framlagte utredning omkring en ny Nordsalten kommune samt arbeidsgruppens vurdering omkring en Indre Salten kommune at Steigen kommune på nåværende tidspunkt ikke skal gå inn forhandlinger om intensjonsavtaler på noen av disse to alternativer. Formannskapet vedtar også at der ikke skal gjennomføres en meningsmåling men at kommunens reformutvalg fortsetter forhandlingene med Bodø og de kommuner som ønsker å utrede en ny kommune med bodø som sentrum. Forhandlingsresultatet vil være gjenstand for en endelig folkeavstemning på vinteren/våren 2016

Behandling/vedtak i Steigen kommunestyre den 10.09.2015 sak 52/15

Vedtak:

Innstillingen ble vedtatt med 15 mot 1 stemme.

Behandling/vedtak i Steigen formannskap den 27.08.2015 sak 44/15

Vedtak:

Innstillingen ble vedtatt mot 1 stemme.

Saksutredning:

Indre Salten

I januar 2015 lanserte Fauske kommune forslag til en ny «Indre Salten» kommune bestående av Saltdal, Sørfold, Fauske, Steigen, Hamarøy, Tysfjord. Der ble avholdt et fellesmøte mellom kommunenes forhandlingsutvalg i januar. Siden har ikke vært aktivitet rundt dette alternativ, slik vi vurderer det er dette per i dag ikke et realistisk alternativ for Steigen.

Nordsalten

STH rådet bestilte en intern administrativ utredning hos kommunenes tre rådmenn, denne ble overlevert STH rådet og godkjent den 19.08.2015. Utredningen er vedlagt dette saksframlegg.

Som det framgår av saksframlegget konkluderer utredningen med at en Nordsalten kommune kun i begrenset omfang vil imøtekomme kravene i kommunereformen til den framtidige kommune. Ikke minst kommunenes økonomiske situasjon gjør at arbeidsgruppen anbefaler ikke å inngå intensjonsavtaler omkring dette alternativet.

Meningsmåling omkring alternativene

Arbeidsgruppen har tidligere indikert at den foretrekker å gjennomføre en meningsmåling på de ulike alternativer, etter å ha vurdert situasjonen på nytt vurderer arbeidsgruppen at i og med at rapporten omkring Nordsalten alternativet tydelig indikerer at dette ikke er en foretrukket løsning samt at indre salten alternativet heller ikke vurderes som relevant betyr det i prinsippet at Steigen kommune per i dag har to alternativer: Å fortsette om en egen kommune eller å være del av en ny kommune med Bodø som sentrum. Arbeidsgruppen mener med bakgrunn i dette at det er uhensiktsmessig bruk av ressurser å gjennomføre en meningsmåling nå. Arbeidsgruppen foreslår å fortsette forhandlingene med Bodø og la dette forhandlingsresultat bli del av en folkeavstemning om sammenslåing på vinteren/våren 2016.

Vedlegg: Utredning Nord-Salten kommune 0-Alternativet

Vi bekrefter med våre underskrifter at møteboka er ført i samsvar med det som ble bestemt i møtet:

Sissel Grimstad (sign.)

Odd Rikard Bredal (sign.)

Rett utskrift,
Leinesfjord, 16.09.15

Elin B. Grytøyr
Formannskapssekretær

Utskrift: Rådmannen i Hamarøy
Rådmannen i Tysfjord
Rådmannen i Steigen
Fylkesmannen i Nordland